

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת ויצא ♦ תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

באר הפרשה

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת ויצא פ"ה | גליון מס' 459 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

והנה כאשר ראו נציגי השלטונות שבני הישיבה אינם מתגייסים, זעמו מאוד וטענו שמו"ר מסית את תלמידיו שלא להתגייס, והוציאו עליו צו גירוש מהעיר לונדון בתקווה שייכנע ויסכים לשלוח חלק מהבחורים, או עכ"פ תיחלש השפעתו על התלמידים, וכבר יתרצו להתגייס כפי דרישת המדינה

מרן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
דיני התורה אינם מסורים בידינו כעין "עסק" לעשות בו מקח וממכר

וַיִּמְצֵן יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ ... וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי (כ"ה, ט"ז)
"שאלו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה" (כ"ז)

כמה פעמים שמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל את גודל התפעלותו מפסוק זה, דהנה יעקב אבינו היה שרוי אז בסכנה גדולה מאוד, שהרי ברח מעשיו שרצה להורגו, והיה בדרכו ללבן שביקש לעקור את הכל, ובדרכו בא אליו אליפז ולקח את כל ממונו, וא"כ לכאורה כאשר קיבל בשנתו הבטחה מהקב"ה - "ושמרתיך בכל אשר תלך", היה לו לשמוח שמחה עצומה על כך שמעתה הוא מובטח שלא יארע לו עוד שום נזק, אולם למעשה, כאשר קם משנתו ונודע לו שישן במקום שאסור לישון שם, הצטער מאוד ואמר "אילו ידעתי לא ישנתי", והרי שהיה עדיף בעיניו להפסיד את כל הברכות המופלאות הללו שזכה בשנתו, והעיקר שלא לעבור על איסור אחד, כי אם יש חטא הכל אינו משתלם.

ביאתו כרוכה באיסור תחומין דרבנן, ואמר מרן זצ"ל דבאמת אם אליהו הנביא לא יבוא מיד לגאול את ישראל, יתכן מאוד שעם ישראל יפסידו את הגאולה לזמן רב, כי אם יחטאו לאחר רגע ויירדו ממעלתם, כבר לא יהיו זכאים להיגאל ותידחה הגאולה לזמן אחר בלתי ידוע, וא"כ לכאורה היה ראוי לנצל את הרגע הזה שהם ראויים להיגאל ולבוא מיד אע"פ שבוה עוברים על איסור אחד מדרבנן,

ובביאור הדברים אמר מרן זצ"ל, שדיני התורה אינם מסורים בידינו כעין "עסק" לעשות בו מקח וממכר להוריד מכאן קצת כדי להרוויח הרבה במקום אחר, אלא חובתנו לקיים את התורה כפשוטה, ואסור לנו לעבור על דין אחד בתורה - אפילו כדי להרוויח הרבה במקום אחר. והביא מרן הגרי"ז על זה מה שמבואר בגמ' בעירובין (מ"ג ע"ב) שאלהו הנביא אינו רשאי לבוא בשבת לגאול את ישראל - אם

להתגייס כפי דרישת המדינה.

אולם מו"ר עמד כחומה בצורה

בהנהלת הישיבה פנו להרב הראשי דאז באנגליה (הרב הרץ), שישתדל אצל השלטונות לביטול הגזירה, ואמר הרב הרץ שכדי להתחיל משא ומתן עם השלטונות הוא צריך לכל הפחות איזה שניים או שלשה תלמידים מהישיבה שיסכימו להתגייס, ועי"ז יוכל להגיע עמם לאיזה פשרה, אולם מו"ר עמד כחומה בצורה ולא הסכים בשום פנים ואופן שבעולם להתפשר אפילו על בחור אחד, ואמר שאפילו אם עי"ז ינצלו כל בני הישיבה, אין אנו רשאים להתפשר על בחור אחד, שכן דיני התורה לא נמסרו בידינו כמקח וממכר לעשות עסקאות לוותר במקום אחד כדי להרוויח במקום אחר.

פקידי השלטונות המשיכו בלחציהם מול הנהלת הישיבה, ודרשו את גירוש של מו"ר מלונדון, אך לאחר פעילותו של הרב הראשי הסכימו להקים וועדה לחקור את הבחורים עצמם לשמוע מפייהם את רצונם, וקראו לבחורים לוועדה, ודיברו על ליבם ושכנעו אותם להתגייס, אבל בני הישיבה עמדו בעוז ובתעצומות, והסבירו בתקיפות שלדעתם אם יעזבו את צבא ה' לצבא הממשלה, הרי הם מכניסים את עצמם ואת בני משפחתם לסכנה גדולה, ומאידך אם יישארו בישיבה, עי"ז ינצלו הם ובני משפחתם מאימת המלחמה, שבוודאי הוא יתברך כבר ימצא דרך להצילנו בניסים ונפלאות, וכמו שהיה עם אבותינו במדבר, שעבדו את בוראם וזכר למן מן השמים שלא כדרך הטבע,

כאשר שמעו נציגי השלטונות את תשובות בני הישיבה, אמרו שיתיישבו לדון ולשפוט בדבר, ויודיעו על ההחלטה למחר, ומו"ר זצ"ל גזר תענית על כל בני הישיבה לאותו היום, ובחסדי שמים הגיעה הודעה מטעם הממשלה שלאחר ששמעו את התשובות של בני הישיבה, התרשמו כי בני הישיבה חולים בנפשם, ועל כן הם נותנים לכל הבחורים פטור מוחלט מגיוס, ועוד הכריעו לבטל הגזירה לגרש את מו"ר, והכבירו עליו בשבחים שהוא מחזיק בית חולים לחולי נפש, והגדילו לעשות, והסכימו לכלול את הישיבה ברשימת בתי החולים וליכות אותה בתקציבים בכל בית חולים שהמדינה תומכת בהם, (אך מו"ר לא הסכים לקבל מהם כסף, כדי שהישיבה לא תהא ניונית מכספים הבאים ממקור בלתי טהור).

ומו"ר זצ"ל הורה לבני הישיבה לומר יחד פסוקי שבח והודאה, וביאר שאם מתעקשים ללכת במסירות נפש ללא פשרות למען כבודו ית"ש, זוכים שהקב"ה עוזר למעלה מדרך הטבע.

וזהו מוסר השכל לדידן, שאם אנו עומדים כחומה בצורה, והולכים בדרך האמת בלא פשרות, הקב"ה מציל אותנו בדרך נס למעלה מדרך הטבע.

(מתוך 'ביאורים והנהגות' - בראשית)

אמנם בדברי הגמ' מתבאר שבוודאי אליהו הנביא לא יעבור על איסור דרבנן כדי להחיש את גאולתן של ישראל, וע"כ מבואר בזה שאין אנו רשאים לעבור על איסור דרבנן אפילו בכדי להחיש את ביאת משיח צדקינו, ואע"פ שבביאת המשיח נזכה להתגלות כבוד ה' בעולמו ולהתעלות רוחנית עצומה, אבל דיני התורה אינם מסורים בידינו כמו "עסק" שעושים בו מקח וממכר להוריד מכאן קצת כדי להרוויח במקום אחר הרבה, אלא חובתינו לקיים את התורה כפשוטה.

שהתורה היא כמו אש

והוסיף והביא בשם אביו, שהתורה היא כמו אש ואסור לנגוע בה, שהנוגע בה ומחסר ממנה, אפילו כדי להוסיף במקום אחר עלול להישרף.

מרח"ל הוסיף עוד ודיבר אז על המתפשרים בענייני דת מול הממשלה, המוותרים במקום אחד כדי להשיג רווחים במקום אחר בענייני דת, ואמר שמכאן מקור ברור שאסור להתפשר על דבר אחד קטן גם אם נוכל להרוויח על ידי זה רווחים גדולים במקום אחר. ובזמן הסערה בעניין "גיוס בנות" לשירות לאומי בארץ ישראל, היו שהציעו פשרה שהדתיות יהיו פטורות מגיוס והחופשיות יהיו חייבות, ורוב גדולי הרבנים הסכימו ושמוחו שהשיגו פטור לנשים חרדיות, אבל מרח"ל הגרי"ז אמר שכיון שעפ"י דין תורה השירות לבנות בצבא הוא "איסור", אסור לנו לתת יד ולהסכים שהחופשיות יהיו חייבות בגיוס גם אם נרוויח ריווח גדול לפטור את בנות החרדים מגיוס,

בתקופת מלחמת העולם השנייה, בזמן שהצורך הנאצי ימ"ש כבר היה באירופה ועמד להגיע לאנגליה בתוך שבוע או שבועיים, הוציאו ממשלת אנגליה צו גיוס מוחלט על כל איש ואשה מבני המדינה לעזור למאמץ המלחמתי, שמי שלא מתגייס אחת דינו להיזרק מהמדינה, אך מ"מ פטרו את בחורי הישיבה האנגליים, אבל הפליטים ממדינות אחרות היו חייבים בגיוס. והנה נציגי הממשלה באו לישיבת מו"ר הגה"צ רבי שניידער זצ"ל בלונדון, ודרשו מהנהלה למסור לידם עשרות תלמידים שהיו פליטים ממדינות אחרות, שיבואו לעבוד בבתי חרושת לנשק.

אמנם מו"ר סירב למסור לידם אפילו בחור אחד, ונכנס להיכל הישיבה לעודד ולחזק את בני הישיבה, וזעק באש להבה "אנחנו מוכנים למסירות נפש, אפילו אם יעצרו אותנו אנו נשב ונלמד בבתי הכלא, התורה היא נחלתנו ולא יצליחו לנתק אותנו מהתורה בשום פנים ואופן, אנחנו כבר מגויסים לצבא ה' ואנחנו מצילים את המדינה ע"י כח התורה, ולהיכן שישלחו אותנו נמשיך ללמוד".

והנה כאשר ראו נציגי השלטונות שבני הישיבה אינם מתגייסים, זעמו מאוד וטענו שמו"ר מסית את תלמידיו שלא להתגייס, והוציאו עליו צו גירוש מהעיר לונדון בתקווה שייכנע ויסכים לשלוח חלק מהבחורים, או עכ"פ תיחלש השפעתו על התלמידים, וכבר יתרצו

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל!
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

אני זוכר את בית הכנסת של חסידות סאטמר בשנת תשי"ב היו שם בסך הכל שלושים אנשים. אף לא לאחד מהם היה שטריימל, ומהקומץ הזה הצליח הצדיק להחיות עם רב, וחסידות סאטמר פרוחה ושגשגה, וכיום ישנם למעלה מחמישים אלף חסידים יראים ושלמים.

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על יציאת צדיק עושה רושם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּעַר שְׁבַע וַיְלֶךְ חֲרָנָה (כה"י)

"ללא היה כריך לכתוב אלף זינך יעקב חרנה, ולמה הזכיר וליאחז? אלף מנגיד שליחת לדיק מן המקום עושה רושם. שבזמן שהצדיק בעיר - הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, ילא משים - פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה. וכן זחלא מן המקום האמור בנעמי ורות" (הש"י).

הצדיק מטביע רושם על סביבתו, עד כדי כך שאפילו הגויים רואים זאת ומודים בכך.

כאשר הגיעו אלימלך ושריו ליצחק כדי להתפייס עמו, שאלם יצחק: "מדוע באתם אלי, ואתם שנאתם אותי ותשלחוני מאיתכם?" והם ענו: "ראו ראינו כי היה ה' עימך, ונאמר תהי נא אלה בינותינו... ונכרתה ברית עימך" (בראשית כו, כז-כח).

מה ראו אנשי פלישתים שהביא אותם למסקנה שהקב"ה נמצא עם יצחק? בתרגום יונתן בן עוזיאל פרש: הם ראו כי לאחר עזיבת יצחק התייבשו כל הבארות שבפלישתים וכל העצים יבשו ולא הוציאו פירות. ניתן ללמוד מכך בקל וחומר - אם כה רבה השפעת הצדיק על הדומם, קל וחומר על בני אדם!

הייתי ילד בחיידר, נתנו לנו דגלים כמו בשמחת תורה

לאחר מלחמת העולם השניה נשארו אודים מוצלים מאש, אחד מעיר ושניים ממשפחה, אשר איבדו את בני משפחותיהם את בתיים וגם את רצון החיים.

זכורני כיצד הגיע האדמו"ר מבעלז לארץ ישראל. בזמן המלחמה היה האדמו"ר מחופש. הוא הפליג באונייה לחיפה, לאחר שבוע הגיע לבית שהכינו לו ברחוב 'אחד העם' בתל אביב, אנשים רבים באו לקבל את פניו. באותה תקופה הייתי ילד בחיידר, נתנו לנו דגלים כמו בשמחת תורה ושרנו: "אור זרוע לצדיק" (תהילים צו, יא). האדמו"ר דמה למלאך אלוקים, כביכול נשמה ללא גוף - היה שרוי תמיד בצומות, לא אכל ולא שתה, וסביבו התאסף קומץ יהודים שבורים, בבחינת עצמות יבשות.

קשה להבין ולקלוט את הנס הגדול שקרה. "ותבוא בהם הרוח [בעצמות היבשות] ויחיו, ויעמדו על רגליהם, חיל גדול מאד מאד" (יחזקאל לו, י). הרבי הצליח להקים מחדש את החסידות. בית המדרש בתל אביב היה צר מלהכיל את כל החסידים, קול תפילה

וקול תורה הדהדו בין הכתלים עשרים וארבע שעות ביממה! זה כוחו העצום, וזה הרושם הרב שהצדיק מטביע סביבותיו. נס זה התרחש בחסידויות נוספות, למשל - חסידות סאטמר. אני זוכר את בית הכנסת שלהם בשנת תשי"ב היו שם בסך הכל שלושים אנשים. אף לא לאחד מהם היה שטריימל, ובקושי היו כמה בעלי זקנים. הם היו אודים מוצלים מאש. חלשים מבחינה גשמית וגם מבחינה רוחנית. ומהקומץ הזה הצליח הצדיק בסיעתא דשמיא להחיות עם רב, וכעבור שנים לא רבות חסידות סאטמר פרוחה ושגשגה, בעיקר בארצות הברית, סמוך לאדמו"ר, וכיום ישנם למעלה מחמישים אלף חסידים יראים ושלמים. אפיזודה מעניינת הופיעה פעם בעיתון אמריקאי. נכתב שם מאמר אודות רכבת ה'מיוחסים', אותה רכבת שנועדה להוציא מגיא התופת אנשים מיוחסים, ולהעבירם לשוויץ שבה יינצלו. היו ברכבת אנשי רוח: אמנים ציירים ומשוררים מפורסמים. לרכבת זו הצליחו 'להגניב' את האדמו"ר מסאטמר. כשהגיעה לשוויץ עצרה הרכבת בתחנות שונות בערים, ובכל מקום הגיעו לתחנה יהודים רבים. כמעט בכל מקום הם שאלו בהתרגשות עצומה: "האם האדמו"ר מסאטמר נמצא פה? היכן הוא?" הם לא שאלו על כל המיוחסים והמפורסמים. הלב היהודי הרגיש מיהו המיוחס האמיתי, והשתוקק לראות את הצדיק - שהוא יסודו של עולם!

כעבור זמן מה, כשהגישו לפניו את כוס השתייה החמה אותה נהג לשתות בטרם החל בלימודו, אמר בהתנצלות: איני יכול לשתות כעת, עלי להשלים את שלוש הדקות בהן עניתי לאותו יהודי באמצעות שלוש הדקות בהן אני רגיל לשתות את כוס הקפה

עמל התורה של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

ממנו ולברכו, החל להנהן לה בראשו לשלום ותו לא, בלא לפסוק מתלמודו.

כאשר שאלוה האם אינה נפגעת מכך, שאביה מהנהן לה קצרות, בשעה שאת כל הפוקדים את ביתו הוא מברך ברוחב לב, השיבה הרבנית ישראלזון בזו הלשון: "אבי מברך בחום את כל הבאים לביתו, משום שהוא יודע שהם זקוקים לכך, אבל אותי הוא מכיר ויודע, כי שמחה אני בכל שניה בה הוא לומד, ועל כן מעדיפה אני לוותר על ברכת השלום ובלבד שלא להפסיקו מתלמודו ולא לכלות את רגעיו היקרים!"

סבא, מפני מה קמת מוקדם יותר

דקותיו של רבינו היו מחושבות ומדודות במניין ובמספר, ובכל עת שהחסיר אף רגע קט מלימודו חש חובה להשלימו. באחד הלילות הזדמן לביתו יהודי, שבפיו הייתה שאלה דחופה שאינה סובלת דיחוי. רבינו קיבל את פניו, האזין בקשב רב לשאלתו וענהו בפרוטרוט, כשכל העניין נמשך כשלוש דקות תמימות.

כעבור זמן מה, כשהגישו לפניו את כוס השתייה החמה אותה נהג לשתות בטרם החל בלימודו, דחה רבינו את הכוס מעליו ואמר בהתנצלות: "איני יכול לשתות כעת, עלי להשלים את שלוש הדקות בהן עניתי לאותו יהודי באמצעות שלוש הדקות בהן אני רגיל לשתות את כוס הקפה!"

נכד רבינו, הרב יעקב ברלין, מספר: מנהגו של רבינו היה לקום בכל

יְיָשֵׁב בְּמִקוֹם הַהוּא (כה"א)

..אכל י"ד שנים שמשם נבית עבר לא שכנ כלילה שהיה עוסק בתורה (ה"י)

הנהגת רבינו הייתה בבחינת "אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך", מצד אחד היה בו מתח נוראי לנצל כל רגע. כל דקה מימי חייו הייתה ספורה ומדודה, וממש נראה בחוש כיצד הוא מונה את הרגעים ואת השניות על מנת שאף פרק זמן לא ילך לאיבוד, אך מצד שני נחרטה על פניו הארה תמידית, שהשרתה אווירה נעימה ונינוחה על השוהים במחציתו.

לכאורה נראה, כי שתי הנהגות אלו אינן יכולות להתקיים זו לצד זו, שהרי כאשר אדם שרוי במתח תמידי וחרד לנצל כל רגע מימי חייו, הדבר משפיע על סובביו שאינם חשים בנוח לעמוד במחציתו.

ברם, רבינו ברוחו הגדולה, היטיב למזג את שתי ההנהגות יחדיו, בבחינת "עוז וחדוה במקומו", כך שכל הנכנס לביתו יצא בתחושה נעימה ומרוממת. רבינו הקדיש מזמנו אף לצעיר שבצעירים, שלא הגיע לקרסולי קרסוליו, אמנם בקצרה אך בהארת פנים מופלאה.

משאת נפשו הייתה שלא יפריעוהו מלימודו, ומנהגו היה לבקש במידת האפשר שלא לקבל את השואלים, מאחר שכל חפצו להגות בתורת ה'. ברם כשגמר בדעתו, כי יש להשיב ב'דבר ה' זו הלכה' כשעה מידי יום, ענה לשואלים בסבלנות ובאורך רוח, כמי שכל עתותיו בידי. לעיתים רבות תמהו היוצאים מחדרו מפני מה נאמר להם, כי רבינו מסרב לקבל את השואלים, בה בשעה שבעת דברו עמו חשו כי הוא מקדיש להם את מלוא תשומת ליבו באכפתיות ובהתעניינות, כשראשו ורובו מונחים בצרותיהם ובדאגותיהם, כביכול שקוע הוא בעיצומה של סוגיה חמורה.

תלמיד רבינו, רבי יצחק דרוז, מספר: בת רבינו, הרבנית ישראלזון, נהגה להגיע מבני ברק לבית אביה פעמיים בשבוע כדי לטפל בכל ענייני הבית- החל מהשעה אחת עשרה וחצי בבוקר ועד השעה שבע בערב. בכל פעם, לאחר שסיימה את מלאכתה, הייתה ניגשת להיפרד מאביה הגדול ולברכו בברכת 'אגוט' נאכט, קודם שתצא לדרך. רבינו היה משיב לעומתה במילים חמות, כשהוא מודה לה על טרחתה ומברכה בחום שתזכה להצלחה וברכה ונחת מכל יוצאי חלציה.

בשלהי ימיו התחזק אביה בלימודו ובהתמדתו אף יותר משנות קדם עד כדי כך, שלא אבה לחדול מתלמודו לשום דבר ועניין. באותה תקופה חס רבינו גם על רגע קט זה, ובשעה שבתו באה להיפרד

לילה בשעה שתיים לפנות בוקר, בלא להתחשב בשעה בה עלה על משכבו. וזאת למרות שהיו לילות בהם היה כה חלש, עד שבטרם עלה על יצועו בקושי אצר כח כדי לפסוע מכיסאו אל המיטה. אולם אף על פי כן, כאשר לא ישן בשעות המועטות אותן הועיד לתנומה, היה מזדרז לקום בשעה הקבועה ולשוב לתלמודו.

באחד הלילות בהם שהיתי בביתו, עלה רבינו על משכבו בשעה מאוחרת, ולמרות כן התגבר כארי וקם מיצועו עוד בטרם השעה היעודה. הדבר עורר את פליאתי. "סבא, מפני מה קמת מוקדם יותר מבכל לילה על אף שהלכת לישון בשעה מאוחרת מבכל לילה?!" תמתי באוזניו.

רבינו ענה לי בקצרה כדרכו: "הרי יודע אתה מי הגיע לכאן אתמול בלילה ומפני מה הלכתי לישון בשעה מאוחרת?!"

באותו לילה הגיע לבית אדם רחוק משמירת תורה ומצוות, שסייע לרבינו בטיפול רפואי, שנאלץ לעבור זמן מה קודם המעשה. ועל כן, על אף שבדרך כלל השתדל להימנע מלקבל אנשים, שאינם שומרי תורה ומצוות, חרג רבינו ממנהגו ומשום הכרת הטוב קבלו לביתו. אך כיון שעקב אותו ביקור נאלץ לעלות על יצועו בשעה מאוחרת יותר, למחרת קם מרן בשעה מוקדמת יותר, כדי להשלים את הזמן היקר אותו החסיר אמש.

ולימוד זה יהיה לזכות המוסד ומנהליו

בשנת תשס"ב, נחנך אגף חדש במוסד תורני, שמנהליו זכו לתמיכתו ולהכוונתו התדירה של מרן. ראשי המוסד, שזכו באורח קבע ליהנות מעצתו ותבונתו של רבינו, ביקשו לכבדו בקביעת המזווה לפתח האגף החדש. אולם מאחר שידעו גם ידעו, כי נפשו הענוגה סולדת מכל דבר שריח כבוד וסממני יוהרה דבוקים בו, פנו לאחד מנכדיו ושאלוהו כיצד יעלה בידם לרצות את סבו ליטול על עצמו את הכיבוד.

"אין כל הסתברות שסבי יענה למשאלה, שקיומה כה רחוק מאורחות חייו וצניעותו!" העריך הנכד. "אולם אם העניין יועלה בפניו על ידי גברא רבה, שיש להתחשב בדעתו, יתכן שסבא ייעתר לבקשה!"

בין הדברים עלה שמו של רבי אברהם דב לוין, אב בית דין בירושלים, שנהג לפקוד את מעונו של רבינו באורח קבע כדי להיוועץ בו בשאלות הלכתיות שונות שניצבו לפתחו. מרן הוקיר את דעתו עד מאוד, ולפיכך סבר הנכד, כי אם הוא יהיה זה שיציג את העניין, ניתן להניח שיעלה בידיו לרצות ולקבל על עצמו את הכיבוד ולקבוע את המזווה.

רבי אברהם דב שמע את הבקשה ונרתע בהסתייגות: "הלא זמנו של מרן כה יקר! ואף על פי כן ניאות הוא להקדיש לי מעתותיו היות ואנו דנים בהלכות חמורות וסבוכות, אך כיצד אעז להעלות בפניו ענייני חולין ולשוחח עמו דברים בטלים?"

בסופו של דבר, היות וידע כי המוסד ומנהליו יקרים לליבו של רבינו, הואיל רבי אברהם דב לפרוש את הבקשה בפניו.

לאחר שסיים לדון עם מרן בדבר הלכה, הציג רבי אברהם דב את העניין, כשבין השאר הוא מנמק את הבקשה בכך שרבינו השתתף

בקביעת המזווה במוסד פלוני בעבר.

"קביעת המזווה היא חובת הבעלים והלכה היא, ש'מצוה בו יותר מבשלוcho", ציטט רבינו, "וכי יעלה על הדעת שראשי המוסד יבקשו ממני להוציאם ידי חובה גם במצוות קידוש?!"

אלא מה? תמה אתה מפני מה קבעתי את המזווה בפתחו של מוסד פלוני, אין זה אלא מפני שלא יכולתי לסרב לבקשתם של מנהלי המוסד, שלא היו מסוגלים להבין כי אין בכך כל רבותא אלא גריעותא. אבל לך יכול אני לומר על מנת שתבהיר זאת לשלוחיך, כי אין בכך כל מעלה ואדרבה 'מצוה בו יותר מבשלוcho'."

רבינו עצר קמעא משטף דבריו וכעבור רגע קט הוסיף: "כדי שהמנהלים לא ייפגעו מכך שאיני נענה לבקשתם, אנא מסור להם, שבאותן דקות בהן יקבעו הם את המזווה, אלמד אני עוד כמה שורות גמרא, ולימוד זה יהיה לזכות המוסד ומנהליו שהשלימו עם אי השתתפותי בשמחתם!"

סייע לי לצאת מהאולם במהירות האפשרית

באחת הפעמים הוכרח מרן להתנתק מתלמודו לרגל חתונה, שערך אחד ממקורביו היה זה מפני שחש כי הוא חב לאותו אדם הכרת הטוב, וכיוון שכך, על אף מנהגו למעט ביציאות והשתתפות באירועים, נסע לחתונה כדי להשיב טובה לבעל השמחה.

לפני צאתו מן הרכב פנה מרן למלווהו ואמר: "אני מבקש לשהות בחתונה פרק זמן קצר ככל האפשר ותכף לאחר מכן לשוב ללימודי. אנא, סייע לי לצאת מהאולם במהירות האפשרית ובקש מאנשים שלא יפנו אלי בשאלות שונות, כדי שאוכל תכף ומיד לחזור ללמוד!" המלווה הנהן בראשו בהסכמה ושאל: "במשך כמה זמן הרב'ה מעוניין להתעכב בשמחה?"

"מה זאת אומרת?" נענה מרן, "הרי אני מגיע לחתונה בשביל לשמח את החתן, ואם כן עלי לשהות באירוע בכדי שיעור הזמן הנדרש על מנת לשמחו, שהרי זו המצווה!"

"וכמה הוא שיעור הזמן בכדי לשמח את החתן?" הוסיף המלווה להקשות.

"דקה אחת בלבד!" נקב מרן, "הרי החתן לא מצפה שארקוד איתו, הוא גם לא מקווה שאשב ואפטפט איתו, שהרי אני צריך לשבת וללמוד. אז מה אם כן רוצה החתן? שאאחל לו מזל טוב ושתהיה לו תמונה למזכרת מכך שנוכחתי בחתונתו, ולשם כך נדרשת דקה אחת בלבד ותו לא!"

באותו עניין הוסיף וסיפר נכד רבינו, הרב ליפא ישראלזון: באחת הפעמים כאשר ליוותי את סבי לחתונה, הוא התפלא לראות כיצד בחורים עומדים באולם ומבלים את זמנם בשיחה ובדברים בטלים: "בזמני כאשר בחורים היו הולכים לחתונה, לא היה שום נושא לדבר עליו מלבד דברי תורה. באותם ימים בחורים לא היו מעורבים בשום דבר זולת לימוד התורה!"

"אינני יודע בכמה חתונות הוא היה", הוסיף הנכד ואמר, "אבל מרן ניחן בעיניים רואות!"

(מתוך עמודו של עולם)

**ופתח הרבי וגילה לו שלפעמים יש לו לאדם 'עת רצון' ושעת הכושר שבה
יוכל לפעול את הישועה הנדרשת לו, ויתכן שעת רצון זו לא תחזור עוד
לעולם, הווי אומר, יש לו פעם אחת ויחידה בה יכול להיוושע מצרתו,
ובעת שהגעת אלי לספר לי על המשפט הצפוי ראיתי כי הנה הגיע
ה'שעה' המיוחלת שבה תוכל לזכות לבנים, ואם לא עכשיו אימתי...**

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - על אמונה ובטחון בהקב"ה

**נְקִיבָה שְׂכָרָה עָלַי וְאֶתְנָה וכו', וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶן לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא
תֶתֶן לִי מֵאֹמֶה וּגו'.** (ל כח-לא)

וביאר הרד"ק (ד"ה לא) שיעקב השיבו 'לא תתן לי שום דבר קצוב בשכרי, אלא יהיה שכרי דרך מקרה וטובת הא-ל כמו שיזמין לי'. והיינו שלבן הארמי 'ביקש לעקור את הכל' - לעקור ולהרחיק את יעקב אבינו מצורו וקונו, כיצד יעשה זאת - מצא לו טכסיס, כשתהיה פרנסתו של יעקב בשכר קבוע, אז לא יחיה בהרגשה שפרנסתו תלויה בידי שמים, ולא ירגיש עצמו תלוי בה'. אבל, יעקב אבינו לא אבה לשמוע לו, וענהו שאינו רוצה בשכר קבוע, שהרי בזה יסמוך על 'משכורתו' הקצובה והמסודרת, ויתמעט בטחונו בה', אלא שכרו יהיה תלוי במה שיגזור הבורא מידי יום ביומו מה ילדו הכבשים עקודים נקודים או ברודים, ועי"ז יהיה תלוי בבורא ית' וישא עיניו למרום בכל עת ובכל שעה.

ולדין ייאמר צא נא השדה ושאל את הבריות מה הם אומרות - מהי הברכה שהאדם מן השוק מברך את עצמו, והכל יענוך - לכשיכנס לחשבון הבנק שלהם בכל חודש ביום מסוים בחודש כך וכך מעות אז אדע כי ערבה שנת', לזה בא יעקב אבינו ומכחישם, כי טובתו וחיותו של אדם כשיזכור בכל עת ויחיה תמיד בהרגשה כי הוא סמוך על שולחן אביו שבשמים - 'שעשה לי, העושה לי כל צרכי'... גם ירוויח בזה, שחייו יהיו תמיד שלווים ושקטים, שהרי פעמים נופל על האדם הוצאה בלתי צפויה מראש, אם אינו חי אלא על משכורתו הקבועה הרי הוא מאבד עשתונותיו כש'משהו' זו ממקומו, אבל החי על חסדי הבורא מה לו עשרת אלפים ומה לו מאת אלפים - היד ה' תקצר, כי 'לי הזהב ולי הכסף', אין לו אלא לפנות אל אביו שבשמים לבקש מאתו כל הצטרכויותיו והם כבר בדרך לביתו. וללמד גם למי שמשכורתו קבועה לחיות ולדעת שבאמת הוא תלוי בחסדי הבורא יתב"ש בכל חודש מחדש.

מסובב בחוסר מעש - ואני אנא בא. א"ל וכי 'תלוש' אתה, מעולם לא ראיתי אדם מחובר כמוך, כי אינך סומך כלל על מעשי ידך אלא הנך מחובר לבורא כל עולם באשר עיניך תלויות השמימה בכל עת ובכל שעה..

וכבר אמרו בדרך צחות, אולי לכן מקבלים אותם השכירים מידי חודש 'תלוש משכורת', לרמז שע"ז אפשר ח"ו להיות 'תלוש' מאמונתו בהקב"ה, אם ח"ו יתחיל לסמוך על ה'תלוש' הקבוע שיבוא בעתו ובזמנו. ובוודאי אין כוונת הדברים לומר שיעזוב את מקום קביעותו.. אלא ללמד שתמיד יהא מחובר אל הקב"ה ואל יסתמך על ה'תלוש' כי אין לך תלוש גדול מזה.

גנב וגזלן גם יחד, והעביר את כל 'הבעלות' ב'רשימות העיר' על שמו

סיפר הגה"ק הגרי"ז מבריסק זי"ע שבנישואיו קיבל כנדוניא מחמיו העשיר - רחוב בווארשא הבידה עם כל הבתים שבו, לאחר תקופה ראה שההתעסקות עם דיירי הבתים ושאר עניני הרחוב מפריעים לו מלימודיו, החליט למכור את הכל, ויפן ל'סרסור' (מעקלע"ר - מתווך) שימציא לו 'קונה' על כל הרחוב כולו, אדהכי והכי פרצה המלחמה

כי מעבידיו זורקים אותו חדשים לבקרים

פעם אמר יהודי לרבו כי הוא מרגיש עצמו תלוש... כי מעבידיו זורקים אותו חדשים לבקרים, ובכל 'שני וחמישי' הוא עובד במקום חדש, פעם ב'קביעות' ופעם כ'ממלא מקום' - ופעמים רבות הנו

שיעתיר בעדו ויפעל לו ישועה, ויהי היום, נקלע האיש לסבך ממוני מול השלטונות במדינת רומני' והעמידוהו למשפט, כשהיה נראה לפי חומר העניין שהוא עתיד לקבל קנס ממון כבד ביותר. והגיע אל הרה"ק לבקש ברכתו שיזכה בדן. השיבו הרבי, בידי לברכך שתזכה לבנים, אך אם כן תפסיד כל כספך במשפט, אמנם אם תזכה במשפט הרי לעולם לא יהיו לך ילדים, ועתה הברירה בידך להחליט אם רצונך בבנים או בממון, הרהר אותו יהודי זמן מה והודיע, רצוני בברכת הרבי ב'ממון' - לצאת זכאי במשפט. התפלא הרה"ק מאד, היאך אדם מעדיף 'כסף' יותר מבנים, ושאלו על כך, הסביר הלה, כי ממון זה אלו פקדונות שהפקידו בידו אלמנות ויתומים (שבהם עושה סחורה), ואילו יפסיד במשפט יגרם להם נזק גדול, על כן מעדיף לוותר על הסיכוי לחבוק בן בכדי שלא לגרום צער לאותם נדכאים ושוברי לב..

התפעל הרבי מגדלות הנפש של אותו יהודי 'פשוט', וברכו שאכן יצליח במשפטו, וביקש ממנו שיחזור אליו עם תום המשפט. ואכן פשיטא שהאיש יצא זכאי לגמרי (מלבד קנס קטן מאד), וחזר לפני הרבי לספר שאכן יצא בשלום, הרבי קבלו במאור פנים, והורה לו להשיב את הפקדונות לאלמנות וליתומים, ואת השאר לחלק לצדקה, ובשכר זה תזכה לבנים...

ופתח הרבי וגילה לו מכבשונו של עולם, לפעמים יש לו לאדם 'עת רצון' ושעת הכושר שבה יוכל לפעול את הישועה הנדרשת לו, ויתכן שעת רצון זו לא תחזור עוד לעולם, הווי אומר, יש לו פעם אחת ויחידה בה יכול להיושע מצרתו, ובעת שהגעת אלי לספר לי על המשפט הצפוי ראיתי כי הנה הגיע ה'שעה' המיוחלת שבה תוכל לזכות לבנים, ואם לא עכשיו אימת... ובאמת מין הדין היה שמאחר שהחמצת את המועד - היית נשאר ערירי כל ימי חיך, אכן מאחר שאתה נהגת שלא כדרך הטבע, הסכמת לוותר על בנים לטובת ממון אלמנות ויתומים, על כן נהג בכ הקב"ה אף הוא למעלה מן והטבע, וזכית בשנית ל'עת רצון' להמשיך עליך בנים. ואכן כך הווי. (באר הפרשה - פרשת ויצא- תשפ"ג)

(מלחמת עולם הראשונה), והגר"ז נאלץ לברוח ממקומו, משחזר לעירו כבר לא היה הסרסור בן החיים, הלך הגרי"ז לבתי הממשל לברר אודות הרחוב שלו, ואז נתגלה לו שסרסור זה היה איש רע מעללים - גנב וגזלן גם יחד, והעביר את כל 'הבעלות' ב'רשימות העיר' על שמו, ומכיוון שכך נותר הגרי"ז בעירום וחוסר כל, וכדי לחזק את עצמו למד אז עשרות פעמים את 'שער הביטחון' מספר 'חובת הלבבות', לאחר מכן נענה הגרי"ז ואמר, עד עתה דימית בנפשי ש'עשיר' הוא מי שתחת בעלותו רחוב שלם בווארשא, אך מעתה יודע אני שהעשירות האמיתית היא מי שלמד עשרות פעמים שער הביטחון, כי בטחונו מביא לו שמחה ושלווה הנפש ואין לך מאושר הימנו.

הנה מצינו אצל יונה, אחר שעלה על האניה לברוח לתרשיש, ש'ה' הטיל רוח גדולה על הים והיה סער גדול בים והאניה חשבה להשבר, וייראו המלחים ויזעקו איש אלהיו ויטלו את הכלים אשר באניה אל הים להקל מעליהם ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם, וצריך ביאור בתרתי, א. לאיזה צורך נכתב פסוק זה ב'נביא' ומה בא הכתוב ללמדנו לדורות עולם. ב. ביותר תמוה, היאך יתכן שבשעת סכנה כזו, כשאניה חשבה להישבר, וכולם אחוזים פחד ובעתה וזועקים איש אל אלוהיו, מצא עתה יונה פנאי לעצמו זמן ללכת לשכב ולהירדם.. ומבאר בספר 'דרכי נועם' (ח"א עמ' קע), שאכן זאת בא הכתוב ללמד, שיונה הנביא, לגודל בטחונו בה' אלוקיו אזי גם בזמן בלבול וסער של 'יעלו שמים ירדו תהומות, יחוגו וינועו כשיכור' הרי הוא שרוי בשלוות הנפש בשלמות, עד שביכולתו לשכב לישון כאדם שאין בו שום דאגות כלל...

ופתח הרבי וגילה לו מכבשונו של עולם

סיפר הגה"ח ר' מנחם ברייאר זצ"ל בנו של הגה"צ רבי יוסף אב"ד שטעפנינעשט זצ"ל אביו של כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א, מעשה באחד שלא זכה להיושע בפרי בטן, אשר היה נוהג לפקוד את מעונו של הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטעפנינעשט זי"ע ולבקש ממנו

מדוע דוקא אצל יעקב נאמר שיציאתו עשתה רושם?

עכשיו
במבצע
מיזחד
02-5609000

להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את פסוקי התורה בהבנה ובהירות, כל התשובות לכל השאלות

3 כרכים על חמשה חומשי תורה

יְדִרְשׁ דָּרְשׁ

מאת רבי דוד הופשטטר שליט"א

לא אשכח את הפעם הראשונה שבה זכיתי לראות את פני קודשו של הסבא קדישא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל. היה זה עוד בבחרותי, לפני שזכיתי להיכנס למשפחתו. איזו התרגשות אחזה בי אז, הלב שלי דפק דפיקות חזקות, עיני זלגו דמעות של התרגשות במעמד ההוא במשך דקות ארוכות

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על בזמן שהצדיק בעיר - הוא הודה, הוא זיווה, הוא הדרה

ניצא יעקב מבאר שבע (כה י)

אור צח וטהור שלא מעלמא הדין. תחושה של 'ונהי בענינו כחגבים'. הצליחו לממש שם את האפסיות שלנו למול השלימות שלו, את נמיכות הקומה שלנו למול גובהו. אני מוכן לשלם כל הון דעלמא בשביל להרגיש את התחושה הנהדרת הזאת שוב". אין ספק כי השכינה שרתה אצלו על ידי כך שלא הסיח דעת מתורה ומלימוד התורה לשמה.

ואגב, חוויה דומה של תחושת רוממות מהולה בפחד ויראת-הכבוד כפי שחשתי בעומדי לפני ה'סטייפלער', חוויתי שוב בעיצומה של שמחת הנישואין שלי. כאשר החלו הריקודים, ונפתח מעגל גדול באמצע האולם שהורכב מגדולי התורה וארזי הלבנון: הסבא ה'סטייפלער', חותני שר התורה רבי חיים קנייבסקי, אבי מורי רבי שכנא קולדצקי, רבי חיים גריינימן, רבי נסים קרליץ, רבי ישראל אליהו ויינטרויב, רבי דוב ויינטרויב, רבי זאב אידלמאן, רבי יעקב גלינסקי, רבי גדליה נדל, זכר צדיקים לברכה ועוד. ממש רטט אחז בגופי להיות חלק מהמעגל המקודש הזה. זיווה, הודם והדרם הצדיקים הללו אשר העניקו חמה בגובה קומתם - הורגשו היטב, ורוממה את רוחי.

שם המשפחה שלי הוא היינמן

להלן שני סיפורים מאלפים של השפעת הצדיקים על השוהים במחיצתם:

רבי שלום יפרח שליט"א, ראש ישיבת 'שערי תשובה וחיים', מביא

התקשו חז"ל, שיציאת יעקב מבאר שבע אינה צריכה להיכתב, אלא רק הליכתו לחרון - ששם, ובדרך לשם, מתרחשות העלילות הפרושות בהרחבה בפרשות הבאות. למאי נפקא מינא מאין יצא? האם מאן-דהו שנוסע לירושלים ועוברים עליו שם מאורעות רבים, משנה האם בא מבני-ברק או מחיפה?

רש"י מפרש על-פי המדרש (בר"ר סח, ו): "מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. שבזמן שהצדיק בעיר - הוא הודה, הוא זיווה, הוא הדרה. יצא משם - פנה הודה, פנה זיווה, פנה הדרה".

רש"י מוסיף על לשון המדרש. שם נאמר, שכאשר הצדיק בעיר "הוא זיווה, הוא הדרה", ורש"י מקדים לאלו גם "הוא הודה".

ה'הוד' האמור בחז"ל הנסוך על פני צדיק גם הוא סוג של הארה, ההוד מבטא את היראה שהצדיק פועל על אנשי עירו שגורם פחד ויראה מלגשת אליו.

חשנו זאת היטב לא פעם במחיצתו של הסבא קדישא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל. השפעת קדושתו הורגשה היטב סביבותיו. התקיים בו "כי שם ד' נקרא עליך - ויראו ממך". הרגישו את השכינה ששורה עליו, והיה פחד לעמוד בדל"ת אמותיו.

לא אשכח את הפעם הראשונה שבה זכיתי לראות את פני קודשו. היה זה עוד בבחרותי, לפני שזכיתי להיכנס למשפחתו. איזו התרגשות אחזה בי אז. הלב שלי דפק דפיקות חזקות. עיני זלגו דמעות של התרגשות במעמד ההוא במשך דקות ארוכות.

וכך גם במשך עשר השנים הבאות עד לפטירתו של הסבא ה'סטייפלער', השנים שחיינו במחיצתו. בכל פעם שנכנסתי לחדרו הרגשתי פיק-ברכיים. חשתי יראת-הכבוד ויראת-הרוממות שלא שייך לתאר למי שלא חווה זאת. וכך העידו עוד אלפים שזכו להיכנס לחדרו הקדוש ברחוב רשב"ם 10 בבני-ברק. כשעמדו על סף דל"ת אמותיו הרגישו מה נורא המקום הזה. הרגישו נוכחות של שכינה.

אמר לי פעם תלמיד-חכם חשוב: "כשזכינו להיכנס אל ה'סטייפלער' תמיד ראינו את אותה תמונה קבועה; חדר פשוט, קטן, עמוס בספרים. הוא יושב במרכז, סמוך לשולחנו, רכון על ספריו. עד שהרגיש שמישהו נכנס אליו יכול היה להימשך לפעמים דקות ארוכות. אולם זמן ההמתנה שם היה שווה כל הון. הרגישו שאנו עומדים על יד אדם מרומם שחי בצורה אחרת לגמרי מאיתנו. הרגשו שאנו נושמים

בספרו 'מנחת שלום' סיפור מיוחד ששמע מאחד מבניו של רבי חיים שאול גריינימן זצ"ל, מגדולי דורנו ומחשובי תלמידי ה'חזון איש':

בנו של רבי חיים סיפר לו כי באחד הימים שהתפלל בבית הכנסת 'הליגמן' בבני-ברק, ניגש אליו לאחר התפילה יהודי שהגיע לגיל הגבורות, ושאלו האם הוא בנו של רבי חיים. כשהשיב לו בחיוב, אמר לו הקשיש שהוא רוצה לספר לו מעשה הנוגע במקצת לאביו, וכך סיפר: "שם המשפחה שלי הוא היינמן, אבי המנוח יסד תלמוד-תורה בחיפה. בהגיעי לגיל המצוות נסע אבא לבני-ברק כדי להזמין את רבינו ה'חזון איש' זצ"ל לסעודת המצוה שנערכה לכבודי. ובכדי לחזק את אבי שהקים תלמוד-תורה בחיפה אשר תושביה רחוקים היו משמירת תורה ומצוות, הסכים ה'חזון איש' לטרוח ולהגיע לאירוע.

בתקופה ההיא נחשבה נסיעה שכזו לטרחה רבה, עד שאפילו נהגי מוניות סירבו לבצע תמורת התשלום הגבוה שקיבלו על הנסיעה. לאחר מאמצים רבים הצליח אבי לאתר נהג בשם 'בריק' שהסכים לנסוע מבני-ברק לחיפה הלך-ושוב. אותו נהג היה יהודי לא דתי, ואבא התנה אתו שלא יגיע במכנסים קצרות ושיחבוש כיפה על ראשו. הוא אמר לו: "אם אין לך בגדים מתאימים, אני אקנה לך בגדים מכובדים וכיפה..."

הנהג אכן שמר על הופעה מכובדת, וכשהגיע לבית ה'חזון איש' בבני-ברק, היו שם גם אחיינו רבי חיים גריינימן זצ"ל ורבי זלמן רוטברג זצ"ל - לימים ראש ישיבת 'בית מאיר', שהצטרפו לנסיעה; רבי חיים כמלווהו של ה'חזון איש' ורבי זלמן שנסע מסיבותיו הוא לחיפה. הנהג עשה את מלאכתו נאמנה ונסע הלך ושוב בצורה חלקה וטובה לשביעות רצונו של ה'חזון איש'. אולם עברו יום ויומיים והנהג לא הגיע כדי לדרוש את התשלום שעליו סוכם. אבא התקשר אליו ושאל מדוע לא בא ליטול את שכרו, והלה השיב: "על נסיעה כזאת אינני מוכן לקחת כסף"... כשאבי שאלו למה הוא מתכוון, והנהג השיב: "די לי שזכיתי להסיע אדם גדול שכזה, אינני מוכן לקחת תמורה על כך!"

משהאבא התעקש לשלם והנהג סירב, הוסיף הנהג ואמר: "במשך כל הנסיעה הארוכה שמעתי שהנוסעים מדברים אך ורק בדברי תורה, ולא בשום ענין אחר, הבנתי מכך שהתורה היא הדבר החשוב ביותר, ולכן אם ברצונך לשלם לי, אבקש שתלמד איתי פעם בשבוע, מחצית השעה, וזה יהיה שכרי..."

הוא קרא לאבי להכשיר את המטבח שלו

אבא כמובן הסכים לכך בשמחה רבה והם קבעו ללמוד מידי שבוע. עם הזמן הוא ביקש להוסיף על מחצית השעה והחל להתקרב לשמירת התורה והמצוות; עשה צעדים ראשונים של שמירת כשרות ושבת - עד שנעשה בעל תשובה גמור.

אותו קשיש אמר לבנו של רבי חיים: "יכול אני להעיד שכל בניו ונכדיו של הנהג ההוא יצאו בני תורה יראים ושלמים, הנזהרים בקלה כבחמורה. וכל זה אירע כתוצאה ממפגש חד פעמי עם גדולי התורה שנסעו במכוניתו מבני-ברק לחיפה וחזרו".

סיפור שני: אחד ומיוחד מזקני מרביצי התורה בזמנינו הוא רבי צבי דרבקין שליט"א, ראש ישיבת 'גרודנא' באר יעקב. לאחרונה התפרסם סיפור מעניין שהתרחש בשמחת בר-המצוה שלו, שנערכה בעודו לומד כתלמיד בישיבת 'אור ישראל'.

רבי אליהו דרבקין אביו, תלמיד ישיבות נובהרדוק וקלצק, היה רב המושבה רמתיים. רמתיים, מגדיאל וכפר הדר היו שלוש מושבות שהוקמו על ידי חלוצים שעלו ארצה ולימים הפכו לשלוש השכונות שמרכיבות את העיר 'הוד השרון'. באותה שבת של בר-המצוה, רמתיים המנומנמת בדרך-כלל, התעוררה לחיים בעקבות השמחה. אל המושבה הקטנה נהרו חשופי הרבנים מהסביבה: רבה של מגדיאל - רבי זוב מעייני זצ"ל, רבה של כפר-סבא - רבי אברהם רייניק זצ"ל, ורבה של רעננה - רבי אפרים סוקולובר זצ"ל. שלושתם עשו את דרכם רגלית בעיצומה של השבת להשתתף בשמחת בר-המצוה ברמתיים.

אבל החידוש הגדול היה בהשתתפותם של רבותיו של חתן בר המצוה, ראשי ישיבת 'אור ישראל'; רבי יעקב ניימן זצ"ל, רבי שלמה קרובקה זצ"ל ורבי יוסף רוזובסקי זצ"ל, אשר באו במיוחד לשבות ברמתיים לרגל בר-המצוה. זה היה כמו מחזה דמיוני. בכל פינה נראתה דמות רבנית אחרת שפיארה בנוכחותה את המקום. המושבה הכפרית, הפשוטה לא ידעה כיצד להכיל את ההוד הרבני שקרן בין צריפה. אנשיה יצאו מגדרם לכבד את הדמויות הנעלות ולסדר עבורם אכסניה נאותה.

"באותה שבת שמחה", סיפר רבי צבי בהתרגשות, "נכח גם מנהל בית הספר החילוני של רמתיים, שמטבע הדברים היה גם הוא בין המוזמנים. שלא כמו בשמחות של היום, שאנשים 'נכנסים ויוצאים', בישוב הקטן של אז היו משתתפים לאורך כל השמחה, וכך מצא המנהל את עצמו מאזין ברוב קשב לכל הדרשות והנאומים שנישאו שם על ידי הרבנים החשובים. הוא כל-כך התרשם מהאווירה, מהדיבורים, מהתוכן - שתיכף באותו הרגע הוא נעשה בעל תשובה גמור!"

"כבר בצאת השבת הוא קרא לאבי להכשיר את המטבח שלו ולערוך אצלו בבית עוד מספר תיקוני כשרות, ועם הזמן הפך לחרדי גמור. כל זה מהרושם האדיר שהותירו עליו גדולי הצדיקים ותלמידי-החכמים שנוכחו בשמחה בשבת ההיא".

הוא מרגיש בנפשו רצון פנימי לפעול למען זיכוי הרבים

נסיים עם מוסר השכל הנוגע למעשה לכל אחד ואחד: כל בן תורה, כל לומד תורה, מקרין על סביבתו הן באופן ישיר והן באופן עקיף בדרגה כזו או אחרת.

מישהו אמר לי פעם דבר נכון: ישנם הסבורים שבעולם של מיליארדי אנשים, אין ליחיד' משמעות. הקומוניזם והנאציזם הציבו את המדינה או האידיאולוגיה במקום ראשון ויחיד, וערכו של הפרט נשחק לגמרי. לעומת זאת התורה מרבה להחשיב את השפעתו של היחיד על הסביבה ועל העולם כולו. בכל ספר בראשית מדגישה

אוטובוס בעיר תל-אביב ושקוע כולו בספר, מבלי להביט על הפריצות במקום. המראה הזה תפס אותי, הוא השתומם מיכולתו של בחור חרדי להתגבר על עצמו ולשמור על קדושת עיניו בשונה מכל בחור אחר בן גילו שמזדהם בכל התאוות שבעולם. הדבר הניע אותי לברר מהי תורה ומה סגולתה. הפנו אותי לאנשים הנכונים שיקרבו אותי והוא התקרב אט אט ליהדות. היום הוא סבא בעל משפחה ענפה של אברכים ובני תורה. זו תוצאה של השפעה של בחור בודד, שיתכן שאף אינו יודע מכך עד היום הזה.

גם המשגיח רבי **דב יפה** זצ"ל היה מספר על אדם שהכיר אישית שעבד במטבח של ישיבה והתפעל מאד מההתנהגות היפה של בני הישיבה, וזה הביאו להתקרב לתורה ולמצוות. חובתנו לשמש 'דוגמא ומופת'. כאשר שומרים תורה ומצוות, מקפידים על קלה כבחמורה ונוהגים בצניעות ובדרך-ארץ - הדבר מקרין ומשפיע גם על הסביבה.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך' - ניתן להשיג את הספר בנדריים פלוס--613)

התורה פעם אחר פעם רק את סיפורם והשפעתם של יחידים מאדם הראשון ועד יוסף. אברהם אבינו גילה לנו שעשרה אנשים צדיקים וישרים יכולים להציל עיר גדולה מלאה ברשעים. חז"ל (סנהדרין קח:): אומרים לנו כי כל זמן שמתושלח חי לא הביא הקדוש ברוך הוא מבול על העולם. בכוחו של פרט, של אדם צדיק אחד להציל את כל העולם. ולפיכך גם אין לשער את ההשפעה של לימוד תורה של יחיד, ושל מעשה חסד וצדקה אחד שהאדם עושה עם זולתו.

פעם אחת נכנס אחד מחשובי הלומדים בכולל 'חזון איש' אל רבינו ה'חזון איש' זצ"ל ואמר לו, כי הוא מרגיש בנפשו רצון פנימי לפעול למען זיכוי הרבים, 'אויף טוען' למען כלל ישראל, ובא לשאול - מה מוטל עלי ליעשות? השיבו ה'חזון איש': "אין לך צורך לחפש משימות אחרות. בכך שאתה יושב ולומד בהתמדה זהו זיכוי הרבים הגדול ביותר ששייך עלי-אדמות. אתה משפיע קדושה על כל העולם. אתה מקרין כאן על כל יושבי הכרך שלנו!"...

בדרשה שאמרת באחת הישיבות הקדושות בארץ, ניגש אלי בחור ואמר לי שסבו חזר בתשובה כשראה בחור ישיבה שיושב בתחנת

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

כשנפגשתי עם רבה של שוויץ

רבי אהרן ניהל מאבק קשה ועקבי כדי לשנות את הלך המחשבה המוטענה, וכדי להחדיר באנשים ערך לתורה ולמצוות. הוא אמר להם: במקום שנכנס ירק - לא נכנס בשר. תנצלו את כל המקום במוח לתורה הקדושה. וכששאלו ממה נתפרנס ענה: חינוך! תהיו מורי הוראה, תהיו מחנכים!

הוא פתח בית מדרש גבוה בלייקווד, שהיה כולו על טהרת הקודש, כמו הישיבות הקדושות באירופה. את ליבו ונפשו מסר למען בית המדרש. במשך רוב ימות השבוע היה בברוקלין [אז מרחק שעתיים נסיעה מלייקווד]. במשך היום היה, כמובן, שקוע בלימוד, ובערבים היה יוצא באופן קבוע, מחזר על פתחי נדיבים כדי להשיג כספים להחזקת הישיבה, וביום חמישי היה מגיע לישיבה ונשאר למסירת השיעורים שנאמרו בימי חמישי, שישי, שבת, ראשון ושני בבוקר. ביום שני בצהריים היה שוב חוזר לברוקלין.

כאשר נפטר רבי אהרן, היו בישיבה סך הכל כמאה בחורים בלבד, והישיבה היתה שקועה בחובות עצומים. רבי שניאור, בנו של רבי אהרן, היה צריך לשמש כראש ישיבה במקום אביו הדגול, ורבים נטשו את הישיבה והתפזרו בכל אמריקה. בכל מקום שהגיעו הקימו ישיבות, וקול התורה המשיך להדהד בכל מקום נידח.

רבי שניאור בעשרים וחמש שנות הנהגתו, שיקם את הישיבה וממאה בחורים עם אברכים יחד - גדלה הישיבה ולמדו בישיבה ארבעת אלפים בחורים ושלושת אלפים אברכים, וכיום היא מקום התורה הגדול ביותר בארצות הברית.

סיים הרב ברייש, ואמר: "רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל לא עזב את אירופה, כשם שרבי אהרן קוטלר לא עזב את לייקווד".

כל הנטיעות שנוטעים הצדיקים הולכות ומתרחבות ועושות פרות לנצח.

(מתוך הספר: אריה שאג)

יצאת צדיק מן המקום עושה רושם. פנה זיוה, פנה הודה, פנה הדרה. אבל אם מתבוננים לעומק, מגלים, כי גם לאחר עזיבת הצדיק הרושם אינו פג לחלוטין, והודו וזיוו ממשיכים להקרין ולהשפיע על הבריות. הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל גר בשוויץ, אבל הודו והדרו חפפו על כל יהודי אירופה. מכל עבר פנו אליו בשאלות. אחר הסתלקותו, כשנפגשתי עם רבה של שוויץ, הרב ברייש, שאלתי אותו: מה יהיה עכשיו? איך יתקיימו בלי רבי משה?

הרב ענה לי תשובה מעניינת מאוד: "בדיוק כמו שלייקווד מתקיימת בלי רבי אהרן קוטלר זצ"ל".

בנערותו למד רבי אהרן בישיבת סלבודקא. היה זה בתקופת ההשכלה, אחותו, שהכירה את גאונותו אל אחיה, כתבה לו מכתבים רבים בנוסח: "מה יצא ממך בישיבה?" "אדם עם מוח כמו שלך מסוגל להיות פרופסור בעל שם עולמי, מי ידע עליך אם תישאר בישיבה!?"

הסבא מסלבודקא והמשגיח החליטו לא להעביר אליו את המכתבים, במשך שנתיים נמשך העניין, ורבי אהרן לא ידע דבר מכל זה...

מה יצא בסופו של דבר מאותו נער? הוא נבחר להיות חתן לביתו של רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, והפך לגדול הדור. לשמע שמו - רועד כל העולם היהודי.

כשהגיע רבי אהרן לאמריקה, המצב הרוחני שם היה בשפל. היתה שם עבודה זרה ושמה: כסף, כסף. האידיאל המקודש היה ללמוד באוניברסיטה, בקולג', כדי להיות רופא, עורך דין, רואה חשבון וכדומה. כולם נהרו אחר ה'דיפלומה'.

הרב שלי אמר לי דבר מעניין אודות הרדיפה אחר דיפלומה [תואר]: בבנק - אלו שיש להם את התואר הם נשארו הפקידים, ואילו אלו שאין להם שום תואר - דווקא הם העשירים המפקידים הרבה כסף...

מבצע ענק

613

הבית שלך לספר היהודי

של ספרים לשבוע בלבד

רק ב-
49
ש"ח בלבד!
במקום 69 ש"ח

חמישה חומשי תורה
מהדורת דרשו

רק ב-
36
ש"ח בלבד!
במקום 49 ש"ח

ספר המפתח
על המשנה ברורה

רק ב-
59
ש"ח בלבד!
במקום 89 ש"ח

דרש דוד על התורה
3 כרכים

רק ב-
34
ש"ח בלבד!

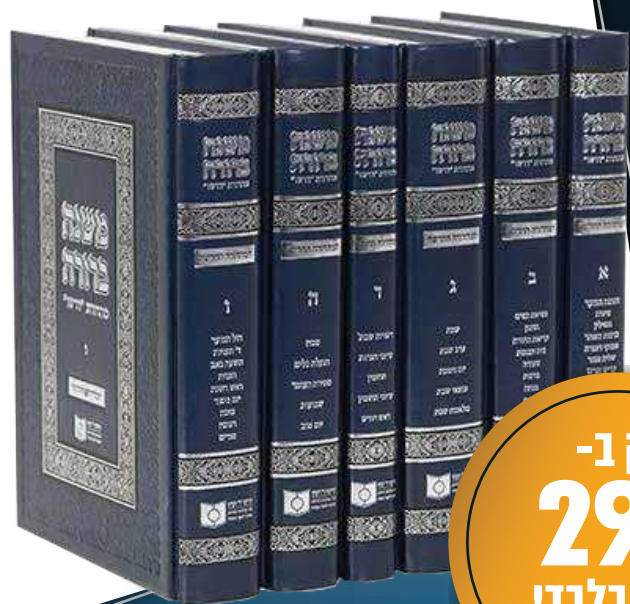
לעשות רצונך - בראשית'
מהגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א

סט משנ"ב 'דרשו'
6 כרכים

רק ב-
34
ש"ח בלבד!

שיח תלמידים
ממרן שר התורה צוק"ל

רק ב-
299
ש"ח בלבד!
במקום 469 ש"ח

לרכישה עד הבית
כנסו עכשיו לנדרים פלוס < דרשו < 613

או 613-613.co.il

סבי הרב ישראל יוטקובסקי זצ"ל, היה מומחה לבוטניקה, ולאחר חקירה ודרישה מצא שדקלים מזן 'קנרי' אינם דומים במאפיינים השונים שלהם לעצי דקל אחרים, והעלים שלו אינם עונים להגדרה של 'פרי עץ הדר וכפות תמרים', ולכן נראה שהלולים שלהם אינם כשרים לנטילה בסוכות. עמד סבי וכתב מכתב לכמה מגדולי הפוסקים בדורו..

צוף התורה עם מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיִּלֶן שָׁם (כח יא)

וּבְרַשׁ"י מִבְּאֵר 'וַיִּפְגַּע' לָשׂוֹן תְּפִילָה, שְׁתִּיקוֹן יַעֲקֹב תְּפִילַת עֵרֶבִית.

שאלה: המקפיד להתפלל ערבית רק אחרי צאת הכוכבים, מה יעשה כאשר ידוע לו מראש שלא ימצא מניין לאחר מכן, ויש לו אפשרות להתפלל במניין לפני צאת הכוכבים. האם מוטב לדבוק במנהגו הקבוע או שמפני חשיבות התפלה במניין יתפלל הפעם עם הציבור בשעה מוקדמת יותר?

תשובה: מעניין לציין שב'תרומת הדשן', בסימן הראשון עוסק בהרחבה בשאלה של מי שנמצא במקום שבו הציבור מתפללים ערבית עם קריאת שמע וברכותיה אפילו שלוש וארבע שעות לפני צאת הכוכבים, שלפי כל הדעות אין זה זמן ערבית, ומסיק שם שיעשה כמו שעושים הציבור אם אין ביכולתו לגרום להם לשנות את מנהגם ויגיד קריאת שמע שוב בלא ברכותיה כשיגיע זמנה. בסיום דבריו כותב התרומת הדשן שרק מי ש'הורגל בשאר פרישות', כלומר צדיק מופלג, יכול לפרוש מהציבור ולהתפלל לבדו ערבית בזמנה.

ובשו"ע פוסק בסימן רל"ה, סעיף א', שאם הציבור קוראים קריאת שמע מבעוד יום, לאחר פלג המנחה, יקרא עמהם קריאת שמע, וכשיגיע זמנה יקרא שוב קריאת שמע בלא ברכותיה. במשנ"ב בס"ק י"ב מביא גם אפשרות נוספת שיתפלל איתם שמונה עשרה, ורק אח"כ יקרא שמע וברכותיה לבדו. ובתולדות החפץ חיים מובא שכך היה נוהג החפץ חיים בעצמו.

ונראה שהנוהג בכל דבריו כמנהג הגר"א שדעתו שיש להתפלל ערבית דווקא אחר צאת הכוכבים, לכאורה עדיף שיתפלל ביחידות, בזמנו, מאשר להתפלל עם הציבור שמקדים את זמן התפילה.

מקורבו של רבינו הג"ר ישעיהו אפשטיין סיפר

מנהגו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שהיה מקפיד מאוד להתפלל תפילת ערבית מיד בזמנה. 40 דקות אחרי השקיעה.

וכן מנחה בצהרים מיד בהגיע זמנה כלומר, בשעה 12:30 במניין הראשון שבבית הכנסת לדרמן. ונדגיש שבבית הכנסת לדרמן, ואצל מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, לא הכירו בכלל בקיומו של 'שעון

קיץ', ושעון החורף היה נוהג בכל ימות השנה. מרן זצ"ל היה תמה, וכי מפני שכמה אנשים היושבים שם בפרלמנט החליטו לשנות את השעה, אכן תשתנה השעה???

מקורבו של רבינו הג"ר ישעיהו אפשטיין סיפר שהיה פעם עם רבינו בברית מילה שנערכה בשעות אחר הצהרים בראשון לציון, ובדרך חזור, הבחינו שמתחילה להתאחר השעה, ומתקרב זמן תפילת ערבית, שכאמור היה אצל מרן 40 דקות אחר השקיעה. אמר מרן לרב אפשטיין, נעצור ונחפש בית כנסת באזור כדי להתפלל ערבית בזמן. אמר לו הרב אפשטיין שיש בבית הכנסת 'לדרמן' מניין לתפילת ערבית אחת לחצי שעה. אבל רבינו עמד על שלו לעצור ולחפש מניין כדי לעמוד בזמנו הקבוע.

עוד סיפר הרב אפשטיין, שמרן היה מקפיד מאוד להגיע לבית הכנסת לפחות כמה דקות לפני התפילה, והסביר שמוזב שזה עניין של 'כבוד שמים' שאדם מגיע כמה דקות לפני התפילה, וממתין ומצפה לתפילה, וכפירוש רש"י על הפסוק 'לו הקשבת למצוותי' - לשון המתנה.

מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, היה אומר לבחורים בישיבת פוניבז' לצעירים, שבכך שמתאחרים לתפילת המנחה, כשמדברים בלימוד אחרי השיעור או שעוסקים בעניינים אחרים ומגיעים אחרי אמירת הקדיש שלפני שמונה עשרה, או אפילו באמצע אמירת הקדיש,

כספו שלו אינו מתקבל. בכה וצעק, הכיצד ייתכן שאת הכסף הנקי שלו, השטר המגוהצים הללו, אינם מתקבלים, ואילו שטרות מקומטים ומלוכלכים מתקבלים בלי בעיה... אמרו לו, איש יקר, אתה מביא כסף נקי ומגוהץ, אבל זה כסף שעבר זמנו! כך אמר מרנא החפץ חיים, עדיפה תפילה 'מלוכלכת ומקומטת' כשהיא בזמנה, על פני תפלה זכה וטהורה שהיא חוץ לזמנה...

סבי הרב ישראל יוטקובסקי זצ"ל, היה מומחה לבוטניקה

ותחלף את משפּרתי עֲשֶׂרֶת מַיִם (לא מא)

סבי הרב ישראל יוטקובסקי זצ"ל, היה מומחה לבוטניקה, ולאחר חקירה ודרישה מצא שדקלים מזון 'קנרי' אינם דומים במאפיינים השונים שלהם לעצי דקל מצויים אחרים, וביתר שאת, העובדה שפירותיו של הקנרי אינם ראויים לאכילה, כך שהעלים שלו אינם עונים להגדרה של 'פרי עץ הדר וכפות תמרים', ולכן נראה שהלולים שלהם אינם כשרים לנטילה בסוכות.

עמד סבי וכתב מכתב לכמה מגדולי הפוסקים בדורו, בכללם גם מרנן הגרש"ז אויערבך והגר"ש אלישיב, ואכן רוב גדולי התורה קיבלו את עמדתו שדקלים אלו אינם כשרים, ואין לקחת את הלולים שלהם לארבעת המינים.

מעשה היה באדם אחד, נקרא לו ראובן לצורך העניין, שמכר לחברו 'שמעון' 12 קרטונים מלאים בלולי קנרי, והחבר התמים לא ידע לזהות את ההבדלים שבין לולי קנרי ללולים הכשרים, ובהתאם לכך מכר את הלולים הללו בשוק ארבעת המינים במחיר מלא.

במהלך חג הסוכות הגיע אחד הרוכשים עם לולב מסוג זה לבית המדרש, ויהודי תלמיד חכם שמכיר היטב את התחום, זיהה מיד שהלולב הזה אינו מזון כשר, והעיר לאותו אחד שעליו להחליף את לולבו באחר. לאחר בדיקה התברר שכל 12 הארגזים שמכר אותו יהודי בשוק ארבעת המינים, היו לולי קנרי, והוא גרם מכשול נורא למאות יהודים רח"ל.

אחרי החג שמע שמעון על כך שהלולים שמכר היו פסולים. הוא הצטער צער רב, אבל את הנעשה אין להשיב.

לאחר מחשבה, החליט לפחות לתבוע את ראובן בבית הדין. "12 ארגזים מכרת לי", הוא טען כלפיו בפני בית הדין, "12 ארגזים מלאים בענפים של עץ, שאין להם שום שווי כספי, ואתה מכרת לי אותם בכסף מלא! נא החזר לי את כספי במלואו, כי לא מכרתי לי שום דבר בעל ערך תמורתו!".

נענה ראובן ואמר, מה אכפת לך אם הלולים כשרים או פסולים? קנית אותם במחיר טוב ומכרת אותם במחיר מצוין. הרווחת אלפים רבים עבור המכירה הזאת. אתה לא הפסדת דבר וחצי דבר! אם מישהו רוצה לתבוע אותי, כשיבואו הלקוחות שקנו אצלך את הלולים ויבקשו בחזרה את כספם, תוכל לבקש ממני את החזר... **שאלה:** הצדק עם מי? האם ראובן אכן צריך להחזיר לשמעון את

שבכך שהם מפסידים אפילו 'אמן' אחד שבתחילת הקדיש, הם גורמים לעצמם הפסד נורא ואיום. "אם מישהו היה מחלק לכם כסף בבית המדרש, כולכם הייתם רצים כדי לעמוד ראשונים בתור", אמר מרן, "כשאדם יגיע לעולם האמת ויראה כמה גדול ועצום הוא השכר על כל עניית אמן, איזה צער ואיזו בושה יכסו את פניו כשיראה שהוא כך ויתר על 'אמנים' רבות כל כך לאורך שנות חייו. ומידה טובה המרובה, כמה גדול יהיה התענוג שלכם על כל אמן ואמן שהרווחתם וכן אמרתם, ובמיוחד יהיה גדול שכרם של מי שבאו לתפילה בזמנה וייקרו את ה'אמן' ולא הפסידו אותה בשביל עניינים אחרים".

אם רק תבכי ולא תעשי דבר, תישארי בלי כלום

מרנא החפץ חיים היה אומר משל לאשה שעומדת בשוק ומוכרת תפוחים, והנה עבר שם איש רע מעללים והפך את הדוכן, כך שהתפוחים התפזרו לכל עבר, וכל העוברים והשבים בשוק החלו ללקט תפוחים ולקחתם מבלי לשלם. עמדה האשה ובכתה בדמעות שליש על התפוחים שנלקחו ממנה, אבל אדם פיקח שעבר שם אמר לה, גברת, מהרי גם את לאסוף תפוחים, לפחות יישארו לך חלק מהם. אם רק תבכי ולא תעשי דבר, תישארי בלי כלום.

כך גם יהודי שמתפלל שמונה עשרה, והיצר הרע בא אליו ובלבל את לבו במחשבות שונות ועניינים שונים, כך שהיהודי לא זוכה לכוון בתפילתו, ולבסוף הוא תופס את עצמו לקראת סוף התפילה וחושב לעצמו, אוייה, מה יהא על תפילתי, הרי לא כיוונתי בכלל, וממילא הוא נואש מלכוון וממשיך עד סוף התפילה ללא כוונת הלב. בכזה מקרה צריכים אנו לצעוק לו שוטה שבעולם, לפחות את המעט שנשארו לך להתפלל, תתפלל בכוונה! אחרת תישארי בלי כלום...

ובאמת, ראוי שכל אחד יעצור בסופה של כל תפילת 'שמונה עשרה' ויעשה מעין 'ספירת מלאי'. כמה באמת כיוונת בתפילה. עם כמה 'תפוחים' נשארת בסופו של דבר, וכמה מהם גנב לך היצר הרע. כשאדם ירגיל את עצמו לעשות מעין סיכום שכזה בסופה של כל תפילה, הדבר יעזור לו להתחזק בעניין יותר ויותר, עד שיזכה להתפלל כל תפילתו בכוונה תמה וטהורה.

עוד היה אומר מרנא החפץ חיים, שיש כאלו שמאריכים בהכנות לתפילה, כדי לטהר את עצמם ואת מחשבותיהם וכדי שיוכלו להתפלל כראוי לפני מלך המלכים הקב"ה.

היה מרנא החפץ חיים מזהיר מאוד שלא לתת להכנות הנשגבות הללו לגרום לכך שהתפילה תהיה מחוץ לזמנה חלילה.

והמשיל זאת לאחד שבמשך שנים עמל וקיבץ מעות כדי לחתן את בתו לכשתגיע לפרקה, ואכן הצליח לאסוף סכום גדול ושמר אותו במשך שנים עד שמצא חתן הולם לבתו המיוחדת, אבל כשהוציא את כספי חסכוניותו, התברר לו שהשטרות והמטבעות הללו כבר נפסלו לשימוש ועבר זמנם. הוא אמנם הצליח להגיע לסכום הנדרש, אבל לא היתה לכך שום משמעות משום שהוא ביקש להשתמש בכסף שכבר עבר זמנו.

ניגש האיש לבנק, וראה שאנשים מגיעים עם שטרות כסף מקומטים ומוכתמים בכתמי שמן ובזן, וכספם מתקבל בלי שום בעיה, ואילו

אדון דונט שומע את התשובה הגורלית, יש בלבו תחושה שאולי בחולשתו הרבה לא הבין החזו"א את כל צדדי השאלה, יש לו מה להוסיף ולשאול, אך הוא לא מוסיף אף נימה, הוא פונה עם תשובה זו הישר אל משרדי אגד החדשים, מבקש את מנייתו וקורע אותה לגזרים!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר', עם מוסר השכל עצום של 'מה שלקחת' ו'מה שנתנו לך'

"וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רַחֵל" (ל כב)

בירושלים של פעם שררה עניות איזומה, משפחות רבות הגיעו לפת לחם. אך העניות המרודה לא העיבה על שמחת החיים ועל עבודת השם היוקדת של אנשי ירושלים של מעלה.

יום אחד קיבל אחד מאנשי ירושלים מעטפה ובה סכום כסף גדול מקרוב משפחה מאמריקה. הוא לא ידע את נפשו מרוב אושר ושמחה. במשך זמן רב סבלו בני משפחתו מחרפת רעב, והנה סוף סוף הם זכו מן השמים לסכום כסף שיש בו כדי לכלכל את כל בני המשפחה למשך תקופה.

קרא האיש לבנו הקטן, נתן בידו סכום כסף ואמר לו: "לך לשוק מחנה יהודה ובכסף הזה תקנה כמות גדולה של תפוחי אדמה. תביא אותם לאמא והיא תכין מהם מטעמים לכולנו".

הלך הילד לשוק עם עגלה ריקה, עבר בין דוכני הירקות וערך 'סקר מחירים'. לבסוף נגש לדוכן שבו נמכרו תפוחי האדמה במחיר הזול ביותר. הוא פנה למוכר, הראה לו את סכום הכסף שבידו ואמר לו שהוא נשלח על ידי אביו לקנות בסכום הזה כמות גדולה של תפוחי אדמה.

המוכר ראה את סכום הכסף ועיניו נצצו. לא בכל יום הוא זוכה ללקוח 'שמן' שקונה ממנו סחורה בסכום גדול שכזה. הוא העמיס את העגלה בתפוחי אדמה, נטל את סכום הכסף מידו של הילד והודה לו על העיסקה המכובדת.

הילד גרר את עגלת השוק העמוסה בתפוחי אדמה ועשה את דרכו לעבר היציאה מן השוק. בפינת השוק עמד זכריה הרוכל ומכר דובדבנים מסוכרים. בימים ההם היה זה הממתק האהוב על ילדי ירושלים. הילד נעצר ליד הדוכן והביט בעיניים כלות בדובדבנים האדומים.

הרוכל היה רגיל למראה הזה. מדי פעם היו ילדי ירושלים עוברים לידו וכשרואים את מרכולתו היו נעצרים לרגע, מתבוננים בהשתוקקות בממתק האהוב עליהם וממשיכים בדרכם בידיים ריקות. כשהפרוטה אינה מצויה, מי יכול להרשות לעצמו לקנות דובדבנים מסוכרים?...

הפעם פנה זכריה אל הילד ושאל אותו: "אתה רוצה לקנות דובדבנים

מסוכרים?"

"בוודאי", השיב הילד, "אבל אין לי כסף. אבא שלי הביא לי סכום כסף ושלח אותי לשוק לקנות בכל הסכום תפוחי אדמה"... נכמרו רחמי זכריה על הילד המחונך שמילא את שליחות אביו ולא נשארה לו פרוטה לפנק את עצמו בכמה דובדבנים מתוקים. הוא שב ופנה אל הילד ואמר לו: "אני מרשה לך לקחת בחינם חופן של דובדבנים..."

איזה ילד יוכל לסרב להצעה שכזו?... אולם, למרבה הפלא, הילד עמד על מקומו ולא התפתה לגשת לדוכן הדובדבנים וליטול משם מלוא החופן.

זכריה היה בטוח שהדבר נובע מבושה. הוא פנה אל הילד בטון רך ואמר לו: "אל תתבייש, הכנס את ידך לתוך הסחורה וקח לך מלוא החופן דובדבנים..."

אך הילד המשיך לעמוד על מקומו. כשראה זאת הרוכל, אמר: "אם אתה מתבייש, אני אעשה זאת עבורך".

טמן זכריה את ידו בתוך הסחורה, נטל מלוא חופנו מן הדובדבנים, הכניסם לתוך שקית גדולה ומסר אותה לידי של הילד.

וראה זה פלא, הפעם התרצה הילד. הוא נטל את השקית עמוסת הדובדבנים והניח אותה בתוך עגלת תפוחי האדמה. הוא הודה בהתרגשות לרוכל הנדיב וטוב הלב ומיהר להגיע לביתו, כדי להראות

לכולם את המציאה הגדולה שהביא מן השוק.

כשראה אביו את תכולת העגלה, התרגז עליו: "הבאתי לך סכום כסף כדי שתקנה בו תפוחי אדמה, לא הרשיתי לך לקנות בו שום דבר אחר! מדוע לא עשית כמצוותי?"

בני יקירי, דבר אחד אינני מבין

סיפר הילד את סיפורו ותיאר את נדיבות לבו של הרוכל זכריה. אמר לו האב בנימה מפויסת: "אני גאה בך שמילאת את שליחותך בנאמנות. הנה, רואה אתה כיצד מן השמים שילמו לך את שכרך לאלתר ושלחו לך רוכל נדיב ורחמן שנתן לך חנים אין כסף כמות גדולה של דובדבנים מסוכרים..."

ואז המשיך האב ושאל: "בני יקירי, דבר אחד אינני מבין. כאשר הרוכל הציע לך לקחת מן הדוכן את הדובדבנים, מדוע סירבת? האם התביישת?"

השיב הבן: "לא, אבא, לא התביישתי. זכריה אמר לי להכניס את ידי לתוך הסחורה וליטול מלוא החופן מן הדובדבנים. חשבתי בלבי: הרי אני ילד וכפי ידי קטנה, ואם אעשה כדבריו - אטול כמות מועטה של דובדבנים. על כן העדפתי שהוא יעשה זאת בעצמו, שיכניס את כף ידו הגדולה ויטול מלוא חופנו מן הדובדבנים. וכך היה. הנה, אבא, תראה איזו כמות גדולה של דובדבנים הביא לי זכריה..."

נהנה האב מחכמתו של בנו, נשקו על מצחו ואמר לו: "בני יקירי, יהי רצון שתשקיע את חכמתך בתורה הקדושה".

אמר לי ידידי המגיד, רבי שלמה מילר שליט"א: אנו מבקשים מהקב"ה בברכת המזון: "ונא אל תצריכנו ה' אלוקינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם כי אם לידך המלאה הפתוחה והרחבה". ריבוננו של עולם, אל תתן לי לפי מידתי, אל תתן לי לפי מה שמגיע לי, תן לי מִיְדֶךָ שלך - המלאה, הפתוחה והרחבה..."

רחל סומכת על "ידך המלאה"

יעקב אבינו אומר ללבן (כט, יח): "אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה", וכתב רש"י: "ברחל בתך הקטנה - כל הסימנים הללו למה? לפי שידוע בו שהוא רמאי, אמר לו: 'אעבדך ברחל', ושמו תאמר רחל אחרת מן השוק, תלמוד לומר 'בתך', ושמו תאמר אחליף ללאה שמה ואקרא שמה רחל, תלמוד לומר 'הקטנה'. ואף על פי כן לא הועיל לו, שהרי רימהו".

יעקב ידע כי עליו להתמודד עם רמאי ונוכל, לכן כאשר נשא את רחל הוא נתן לה את הסימנים, כדי למנוע מלבן לרמאות אותו ולהביא לו אשה אחרת תחתיה.

ואכן, לבן רימה את יעקב ובמקום לתת לו את רחל הוא נתן לו את לאה - "ויהי בבוקר והנה היא לאה" (פסוק כה). רחל בצדקתה מסרה ללאה אחותה את הסימנים, ורק בבוקר נודעה ליעקב התרמית של לבן.

על הפסוק (פסוק יז) "ועיני לאה רכות", אומר רש"י: "שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובוכה, שהיו הכל אומרים: שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן". אם כן, כאשר רחל

מסרה את הסימנים ללאה כדי שתינשא ליעקב, רחל מועידה את עצמה לעשו!

רחל היתה מוכנה להינשא לעשו, ובלבד שלא אחותה לא תיכלם! איזו צדקות וגדלות נפש של רחל, איזה ויתור עצום!

הקב"ה ראה את צדקותה של רחל ופרע לה את שכרה: "ויזכור אלוקים את רחל וישמע אליה אלוקים ויפתח את רחמה".

מה ה' זכר ברחל שבזכות זה היא נפקדה?

אומר רש"י: "זכר לה שמסרה סימניה לאחותה, ושהיתה מצירה שלא תעלה בגורלו של עשו שמו יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשו הרשע כך עלה בלבו כששמע שאין לה בנים".

מדברי רש"י עולה, כי רחל חששה וְהִצְרָה על כך שהיא עלולה ליפול בחלקו של עשו. ולכאורה, הרי זה ההיפך ממה שאמרנו, שהיא היתה מוכנה למסור את עצמה בידי עשו כדי למנוע את בושטה של לאה! אלא נתאר לעצמנו מצב אחר, שבו רחל היתה אומרת בלבה: הרי יעקב חָפֵץ בי ועבד למעני שבע שנים, ולא עוד אלא שגם מן השמים הועידו לי את יעקב, כי נקבע שהגדולה תהיה לגדול והקטנה לקטן. אם כן יעקב נפל בחלקי ומגיע לי שאנשא לו, ומדוע שאוותר ללאה ואמסור לה את הסימנים? אם יש לנו אבא רמאי שמנסה לרמות את יעקב ולתת לו את לאה במקומי, מדוע אני אמורה להיות הקרבן? אם אבינו מוכן לגרום ללאה בושות ובזיונות, זו בעיה שלהם, לא שלי. מדוע אני צריכה להתמודד עם ההשלכות של מעשי אבינו הנוגעות ללאה?...

מה היה קורה במקרה כזה שבו רחל לא היתה מוותרת ללאה ולא מוסרת לה את הסימנים? התוצאה היתה שיעקב היה מגלה מיד את התרמית ונושא לאשה עם רחל, אך היא היתה עקרה, וכעבור עשר שנות עקרות יעקב היה מגרש אותה, ואז היא היתה נישאת לעשו! ומדוע כל זה נמנע? משום שרחל לא לקחה לעצמה מלוא החופן מכף ידה. היא לא התעקשה לקבל את המגיע לה, אלא אמרה לקב"ה: ריבוננו של עולם, אני מוותרת על שלי, אתן לאחותי את הסימנים כדי שהיא לא תיכלם, ובזכות זה תתן לי "מידך המלאה הפתוחה והרחבה". הרי אתה כל יכול, בכוחך ליצור מצב שלא תינשא ליעקב וגם אני אנשא לו ולא לעשו, וגם אם נגזר עלי להיות עקרה, בכוחך לקרוע את גזר הדין.

וכך אכן היה. הקב"ה, הכל יכול, נתן לרחל מידו המלאה והרחבה. בזכות המעשה שלה היא זכתה להינשא ליעקב וזכתה להיפקד ולהוליד שני שבטי י-ה בישראל - יוסף ובנימין.

אף אחד מאתנו אינו יודע מתי

היארציית של לאה.

לרחל יש מעמד מיוחד בעם ישראל. היא מוכנה בפנינו 'רחל אמנו'. למרות שאף אחד מאתנו אינו יודע להעיד על עצמו שהוא מזרעה של רחל, כולנו מכנים אותה בחום 'מאמא רחל'.

כמו כן, היארציית של רחל אמנו ידוע בעם ישראל - "א בחשוון, ועם ישראל שומר באדיקות על היארציית שלה. מדי שנה, ב"א

האוטומוביל של אדון דונט יותר ממה שהיה משנע עצמו על כבישי חיפה היה משמש באובייקט לתיקונים, הוא נראה היה יותר מיטרד מרכב

פינה, להחזיק אוצר יקר כזה, אוצר שיש בכוחו להביא בסופו של יום כמה פרוסות לחם לבני הבית, היה הדבר החשוב והנחוץ ביותר. לימים מתאגדת חברת "המקשר" יחד עם חברת "השחר" והם נעשים לחברת התחבורה הלאומית "אגד" כל חבר מניה זוכה מהיום להיות חבר מניה באגד, מניה שמיד עלה שוויה פי כמה מהמניה הקודמת, מניה שהיה בכוחה לכלכל משפחה בכבוד ואף למעלה מזה.

אך התאגדות זו הביאה בחיקה בעיה גדולה, חברת אגד הפעילה חלק ניכר מקווייה בשבת קודש, אמנם לא כפו על אף אחד מחבריה לחלל שבת אבל להחזיק מניה בחברה זו - זה אומר להתפרנס מהרווחים שהחברה מרוויחה בשבת, אדון דונט ניגש אל הרב החיפאי הנערץ הגאון רבי אברהם יצחק קליין זצוק"ל, איש ענק בתורה ובכל מידה נכונה, הוא מביא בפניו את שאלתו והרב קליין יושב על מדוכתה שעות ע"ג שעות, מהפך בה מכל צד, תשאלו מה יש להפך כל כך, וכי יש מקום להתיר להתפרנס מחילול שבת?

השאלה אינה במקומה! לא, לא שאלה של פרנסה טובה יותר או טובה פחות, שאלה של "פיקוח נפש" יש כאן, לוותר על פרנסה בימים ההם, זה אומר לעמוד בצידי דרכים ולבקש לחם לעוללים, לבקש ממי שאין לו, לא יום ולא שבוע, חודשים ואולי שנים, יום אחר יום שאין לחם בבית!

הרב קליין אינו מצליח להכריע בשאלה קשה זו והוא שולח את אדון דונט אל האורים ותומים שבדור - רבינו החזון אי"ש זי"ע, שם ישאל באיש האלוקים, רק הוא יכול להכריע בשאלות של פיקוח נפש.

הנסיעה מחיפה למרכז הארץ עורכת למעלה מחצי יום, לאחר כל תלאות הדרך מגיע אדון דונט אל בית קדשי הקדשים בפאתי בני ברק, ומה גדולה אכזבתו כשמתברר לו כי רבינו החזון אי"ש חש מאוד לא טוב, הוא שוכב במיטתו ללא תזוזה, אין יוצא ואין נכנס, הוא ניגש אל אשר על הבית ומסביר לו עד כמה טרח להגיע ממרחקים, הלה מתחשב בו ולאחר תפילת המנחה הוא נותן לו לגשת לרבי הגדול.

החזו"א כפי שתארו לו שוכב במיטתו ניכר על פניו כי חולשה אוימה אופפת אותו, הוא מציג את שאלתו בעדינות, ורבינו החזו"א בקול חלוש ושקט אומר לו שני מילים: "אין אפשרות!".

אדון דונט שומע את התשובה הגורלית, יש בלבו תחושה שאולי בחולשתו הרבה לא הבין החזו"א את כל צדדי השאלה, יש לו מה

בחשוון, גודשים המוני בית ישראל את קברה של רחל, מתרפקים על צדקותה ומזכירים בערגה את הפסוקים הידועים בספר ירמיהו העוסקים בה ובעם ישראל - "קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה..."

כל זה מיוחד לרחל אמנו. לאה בדרך כלל אינה מכונה 'אמנו'. כמו כן, אף אחד מאתנו אינו יודע מתי היארציית של לאה.

נשאלת השאלה, במה זכתה רחל אמנו למעמדה המיוחד בעם ישראל? בזכות מה נחשבים כל עם ישראל בניה של רחל, כנאמר: "רחל מבכה על בניה"?

רחל זכתה לכך 'ביושר'. בזמן בית ראשון, לאחר שעם ישראל עזב את אלוקיו ועבד עבודה זרה, נגזר על עם ישראל חורבן, גלות וכליה. אברהם, יצחק, יעקב ומושה קמו מקברם והתפללו על עם ישראל והשמיעו עליהם דברי זכות וסנגוריה, אך ללא הועיל. ומי הציל את עם ישראל מכליה? רחל אמנו, בזכות מסירת הסימנים ללאה.

וכך אומר המדרש (איכה רבה פתיחתא כד): "באותה שעה קפצה רחל אמנו לפני הקב"ה ואמרה: רבנו של עולם, גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה, ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה, והודעת לבעלי ומסרת לי סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאוותי, ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב החליפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתי לאחותי כל הסימנים שמסרתי לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל... וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה, ולא הוצאתייה לחרפה... מיד נתגללו רחמי של הקב"ה ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן".

על עם ישראל נגזרה כליה, ורחל אמנו הצילה את כולנו מכליה - על ידי אותנו מעשה נפלא של ויתור. אלמלא היתה מוותרת לאחותה אלא עומדת על שלה ומבקשת את המגיע לה, היא לא היתה מקבלת כלום. אך היא ביטלה את עצמה ולא לקחה לעצמה מאומה, אלא השאירה הכל בידי של הקב"ה. והקב"ה החזיר לה בכפל כפלים מידו המלאה והרחבה, ולא עוד אלא גם הרעיף על עם ישראל כולו - 'בניה' של רחל - שפע של חסד ורחמים לדורי דורות.

שאלה של "פיקוח נפש" יש כאן

כל ילד חיפאי ידע לספר לנו על האוטומוביל של אדון דונט, אותו אוטומוביל שהוא זכר לאוטובוסים של פעם, אבל לא, לא זכר לאוטובוס הוא, עדות חיה ליהודי ששחק על מנעמי עולם דמיוניים, זכה, זכה למה שכל יהודי חושק.

האוטומוביל של אדון דונט יותר ממה שהיה משנע עצמו על כבישי חיפה היה משמש באובייקט לתיקונים, הוא נראה היה יותר מיטרד מרכב.

חברת "השחר" חברת התחבורה הראשונה במדינה המתפתחת, בחברה זו זוכה אדון דונט לקבל בסל קליטתו מניה, לאו מילתא זוטרתי היא, בימים ההם ימי הצנע, כשהמחסור והרעב שלט בכל

להוסיף ולשאול, אך הוא לא מוסיף אף נימה, הוא פונה עם תשובה זו הישר אל משרדי אגד החדשים, מבקש את מנייתו וקורע אותה לגזרים! - הוא ויתר על המניה!!!

מאותו יום, צועד לו אדון דונט עם שקים על גבו, שקים כבדים ובתוכם בלוקי סבון כביסה, מחזר על הפתחים ומציע את מרכולתו, אם יש אי מי שנענה להצעתו יוריד אדון דונט את השק הכבד מגבו ויציא בלוק סבון ויחתוך חתיכה כפי בקשת הלקוח, וזה ישלשל לידו כמה אגורות שחוקות... וכך שנים, בחורף הקר ובקיץ הלוהט יצעד עם גב כפוף, אך עם ראש מורם, שהרי לכבודה של שבת הוא טורח.

שאלה של "פיקוח נפש" יש כאן

לאחר מספר שנים הצליח לרכוש את האוטומוביל כדי להקל מעליו את הסחיבות הנוראיות, אך רכב זה יותר מאשר שימש כרכב נוסע, הוא שימש כמחסן, ימי התיקונים עלו על ימי נסיעתו, לא שנה ולא שנתיים, עשרות שנים! עשרות שנים של עמל וזע להביא טרף לעולליו.

הגיע שנות הפנסיה, חברים רבים יושבים ונהנים מהפנסיה שצברו במקום עבודתם, אבל לא הוא, הוא מעולם לא צבר, חייב הוא לעבוד עד יומו האחרון, הוא מתקבל לעבודה בשיבת "נחלת הלויים" כעובד משק, עבודה לא קלה לאדם מתבגר בגילו, אבל זו הברירה היחידה שעומדת בפניו.

יום אחד, יום אחד נצפה אדון דונט כשהוא נכנס אל בנין הישיבה, זורח, מאושר, חיוך על פניו מצד לצד... מה יום מיומיים שואל אותו

הבחור הראשון שנתקל בו. והוא משיב לעומתו - לא, לא ענית לך, מה כבר יבין בור ועם הארץ בתענוג אמיתי מול תענוג דמיוני, רגעי, מה הוא יבין מהי עוצמת הנאה שאין לה סוף, הנאה של נצח כאן בעולם מה? מה הוא יבין?

הבחור עומד ותמה, על מה הנך מדבר, למי לא ענית, מי זה שלא יבין?

תשמע, תשמע היטב, הבוקר צעדתי לתומי באחד משכונות היוקרה שבפסגת הכרמל, לפתע מגיע מולי מכר ותיק, חבר לשעבר מהעבודה, החבר מזהה אותי ואומר לי תביט, תתבונן סביבך, כל הבתים היפים האלו הם של פניסונרים חברי המניות של אגד, תראה ותבין מה פספסת עם פזיזותך כשיתרת על המניה של אגד, תראה כמה היא שווה זהב, כולנו מסודרים במקום יפהפה, רכב צמוד ומשכורת שלא מביישת אף אחד! ואתה עד היום רץ ומתרוצץ מבוקר ועד ערב.

כן, לא ענית לך, מה הוא יבין כשאספר לך שהיום, היום אני הולך להשתתף בסעודת "סיום הש"ס" שסיים בני, הוא לא עושה סיום על מה שעבר ש"ס, הוא יודע ש"ס! אני אשב שם ומסביבי בניי כולם תלמידי חכמים, אברכים היושבים יומם ולילה ולנים בעומקא של הלכה, נכדים מלאי רוח חיים של תורה, את כל זה שילמה לי השבת! היא החזירה לי בכפל כפליים!

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר זצ"ל
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

המשך מעמוד 13 | הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א

"לעומת זאת, כבוד תורתכם הרי בוודאי תלמיד חכם, וממילא אתם יכולים לאכול בלי שום חשש של איסור".

מי שמכירים את סגנון דיבוריו ומוסרו של רבי ישראל מסלנט, יודע שהוא לא היה איש של בדיחות ושל הומור, וכשאמר את הדברים התכוון להם בכל הרצינות.

בעת שהתגורר רבי ישראל בעיר ממל שבאשכנז, חשב לשלוח יד במסחר. אחד ממקורביו הלווה לו סכום כסף, והוא יצא לבורסה על מנת להתחיל בעסקים. אחרי תקופה קצרה, החזיר את כספו למלווה ואמר לו "קשה לי מדי להיזהר בכל דיני משא ומתן, אין באפשרותי להיות סוחר".

בכלל, רבי ישראל היה רגיל לומר שכשבן תורה מגיע למצב של דוחק הפרנסה ורוצה לצאת לעבוד, עליו ללמוד היטב את דיני הממונות, ההלכות הנוגעות למקח וממכר, ובכל הדינים הנוגעים בין אדם לחברו. אחרי שלמד והזדכך כל כך, אמר רבי ישראל, ממילא כבר ימשיך ללמוד ולא ירצה לאבד את הטהרה שהשיג רק כדי להרוויח כמה פרוטות או כל דבר גשמי אחר.

שמעתי על הגאון רבי יהודה בויאר זצ"ל, שהיה רגיל שאם היה אומר למישהו שייתן לו 100 שקלים או 200 שקלים לצדקה, ולאחר מכן כתב 'צק על הסכום הזה, היה מוסיף מעט על הסכום שבצ'ק, והסביר שזה כדי לממן את עלויות הפריטה של ההמחאה בבנק.

כספו, שהרי לא מכר לו דבר, או שמא נאמר ששמעון קנה 'שום דבר' ומכר אותו במחיר גבוה מאוד, כך שאין לו שום זכות להתלונן ולבקש את כספו בחזרה?

תשובה: נראה שהצדק עם שמעון, שהרי הוא באמת שילם סכום לא מבוטל לראובן בתמורה לענפים עץ שאין להם שום שווי. בה בעת, שמעון מחויב להחזיר ללקוחות את כספם, אם הוא יודע מי הם, כי גם הוא בתורו מכר להם סחורה שאין ולה שום שווי והיה מקחם מקח טעות.

שמעתי על הגאון רבי יהודה בויאר זצ"ל

רבי ישראל מסלנט הזמין פעם רב נכבד לסעוד על שולחנו, ואמר לאותו רב שהוא יכול לאכול על שולחנו בלי חשש ופקפוק.

נענה אותו רב ואמר, פשיטא! וכי יעלה על הדעת לחשוש מפני סרך איסור במאכל העולה על שולחנו של רבי ישראל סלנטר???

השיב לו רבי ישראל, "אצלכם הדבר פשוט, אבל אני ליבי נוקפני בכל פעם שאני מכניס דבר מאכל לפי, ולא מסיבות של חשש לכשרות המאכל, אלא מחשש לגזל חלילה, שהרי ההכנסות שלי הן מהסכום יישר וזבולון שיש לי עם אחד מנגידי העיירה. הלה בטוח שאני תלמיד חכם מופלג ולכן הוא תומך בי, אבל אני, לב יודע מרת נפשו, הרי לא באמת תלמיד חכם, וממילא אני חושש לגזל.

רבינו הגר"א מווילנא זיע"א שואל שאלה מפתיעה: אם כבר נעשה נס וכל האבנים נעשו לאבן אחת, מדוע לא נעשה נס גדול יותר - שיהפכו לדבר רך שיהיה נוח יותר להניח עליו את הראש?

על מריבת האבנים וכח האחדות

מאת הרב י. ארלנגר

וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם מְרֵאשִׁתָּיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא (כח יא)

אומר רש"י הקדוש: "עשאו כמין מרזב סביב לראשו שיהיה ירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח לדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי יניח. מיד עשאו הקב"ה אבן אחת".

רבינו הגר"א מווילנא זיע"א שואל שאלה מפתיעה: אם כבר נעשה נס וכל האבנים נעשו לאבן אחת, מדוע לא נעשה נס גדול יותר - שיהפכו לדבר רך שיהיה נוח יותר להניח עליו את הראש? ותשובתו מאירת עיניים: מכיוון שהנס נעשה על ידי שהאבנים רבו, לא רצה הקב"ה שיהפך לדבר נוח, כדי ללמדנו שממריבה לא יכול לצאת דבר נוח. שאלה נוספת, חודרת עוד יותר לעומק העניין, שואל ה"אמרי אמת" צוק"ל: מדוע אחרי שאיחד הקב"ה את כל האבנים ועשאו אבן אחת, לא המשיכו האבנים לריב? הרי עדיין היה מקום למחלוקת - על איזה חלק מהאבן יניח הצדיק את ראשו! אלא, מסביר ה"אמרי אמת", כשהכל באחדות אין מקום למחלוקת. כשיש אחדות אמיתית, כלל אין זה משנה מי מקורב יותר לצדיק ומי פחות. כל המריבות נובעות רק מחוסר אחדות.

רעיון עמוק זה מתבטא בסיפור מופלא שאירע בירושלים של מעלה. מרא דארעא ישראל, רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, אירח בביתו שגריר חשוב. לפתע, למרבה המבוכה, נקרע ריפוד הקש שהיה על הכסא עליו ישב השגריר, והלה נפל ארצה. המבוכה הייתה עצומה, אך רבי יוסף חיים, בפקחותו המופלאה, פנה אל השגריר בחיוך ואמר: "בכסא הקש ישנם הרבה חורים קטנים, וכמו באבני יעקב, כל החורים רבו ואמרו 'עלי ישב השגריר', עד שהפכו לחור אחד גדול..."

סיפור דומה, מסופר על ה"ייטב לב" מסיגט זיע"א

סיפור דומה, מסופר על ה"ייטב לב" מסיגט זיע"א. מתנגדיו, שרדפו אותו על עמידתו האיתנה על משמר היהדות, הביעו את זעמם בזריקת אבן גדולה לחלון ביתו. בני הבית נבהלו, ובתוך המהומה שקמה, תהו בקול איך נכנסה אבן כה גדולה דרך חור כה קטן בחלון,

ואיך לא ניזוק איש. חייך ה"ייטב לב" ואמר: "האמת היא שזרקו הרבה אבנים קטנות. אך האבנים התחילו לריב זו עם זו - כל אחת אמרה 'עלי יניח צדיק זה את ראשו', כל אבן רצתה להזיק לראשו של הצדיק. על כן עשאו הקב"ה לאבן אחת גדולה..." במילים אלו הפך ה"ייטב לב" את הניסיון לפגוע בו לשיעור מאלף באחדות ובענווה. האדמו"ר בעל ה"פני מנחם" מגור זצ"ל. מסביר שאילו היו האבנים חושבות על טובת הצדיק, הן היו הופכות לכרית רכה. אבל מכיוון שכל אחת דרשה את כבוד עצמה - נשארו כולן אבן קשה. לפי ביאורו של מרן הגר"י אברמסקי זצ"ל, לדעת רבי נחמיה שלקח יעקב שלוש אבנים, הן באו לרמז על שלושת העמודים עליהם העולם עומד: אברהם - עמוד החסד, יצחק - עמוד העבודה, ויעקב - עמוד התורה. כשהאבנים רבו "מי הוא הראש", איזה עמוד חשוב יותר, עשאו הקב"ה אבן אחת ללמדנו: מי שרוצה להיות שלם בעבודתו, חייב לאחד את כל העמודים - תורה, עבודה וגמילות חסדים. "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלוקים" - מכאן למדנו שהרוצה לבנות בית לה', חייב לכלול בו את כל השלושה. רק באחדות מושלמת של כל הכוחות, של כל הדרכים, של כל הסגולות - רק אז יכול לקום בית אמיתי לשכינה.

שאלה עמוקה שואל הסבא מקלם זצ"ל: מה הועיל יעקב בכך שהקיף את ראשו באבנים?

וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֵשׁוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא

על מידת הביטחון העליונה, הטהורה מכל השתדלות. אמר לעצמו: "למה לי לעמול קשה כל ימי חיי? הרי שמעתי בפירוש שאם אדם בוטח בה', פרנסתו באה אליו בלי שום סיבה!"

קיבל על עצמו החלטה נחושה לבטוח בה' בכל ליבו, והלך וישב כל היום ליד התנור, ואמר פרקי תהילים. כשבאו בני ביתו לתבוע ממנו שיצא לעבודתו, גער בהם: "וכי משוגעים אתם? הלא שמעתי בפירוש מהאלשיך, שאם אדם בוטח בה', מחייתו באה אליו בלי שום סיבה!"

לימים, מחמת דחקם, מכרו את החמור והעגלה לגוי. הלך הגוי עם החמור לחפור גומא, ומצא שם אוצר גדול של זהב. מילא שקים בזהב והניחם על העגלה. בעודו ממשיך לחפור, נפלה עליו אבן מההר ומת. משבושש לחזור, נשא החמור את רגליו והלך, כהרגלו, לבעליו הראשונים. לפתע נשמע קול בחצר ביתם - והנה החמור טעון שקי זהב!

באו תלמידי האלשיך אל רבם ושאלו: "במה גדול כוחו של האיש הזה יותר משלנו? אנו מבקשים כל כך את הביטחון ואין הדבר עולה בידינו, והוא שמע פעם אחת, הלך וישב אצל התנור, והשיג אוצר!" השיב להם האלשיך הקדוש: "מוביל החומר, כאשר שמע על הביטחון, לקח את העניין כמות שהוא, בלי שום ספק ופקפוק, כאילו לא הייתה בעולם מציאות אחרת כלל. לא כן אתם - כיון שיש לכם עדיין מעט פקפוקים וחששות, עדיין חסרים אתם את השלמות במידת הביטחון."

כידוע, נחלקו הראשונים בעניין חובת ההשתדלות. בעל "חובות הלבבות" סובר שעל האדם להשתדל ואל לו לסמוך על הנס. לעומתו, משמע מהרמב"ן שיש לאדם להשליך יהוה על ה' ואין עליו שום חובת השתדלות. ר' יוזל, הסבא מנובהרדוק, קבע בשם רבי ישראל מסלנט שמידת הביטחון של בעל חובות הלבבות ראויה להמון העם, אבל תלמידי חכמים צריכים לנקוט כשיטת הרמב"ן ולבטוח בה' בלי כל השתדלות.

ואצל יעקב אבינו מצאנו, לפי פירוש ה"בית הלוי", שהפליג אף מעבר לשיטת הרמב"ן - לא זו בלבד שלא נקט שום השתדלות, אלא אף לא חשב על הסיבה שדרכה תצמח ישועתו. וכפי שמתבטא בפסוק "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי" - כאשר חזר בו מיד מלחשוב על ה"מאין", ואמר "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", כי גם בלי שום סיבה נראית לעין, הישועה תבוא.

"עשן כמין מרזב סביב לראשו", אומר המדרש. שאלה עמוקה שואל הסבא מקלם זצ"ל: מה הועיל יעקב בכך שהקיף את ראשו באבנים? הרי עדיין יכולות חיות רעות לבוא ולהזיקו מצד גופו או רגליו! אלא, אומר הסבא מקלם, כאן טמון לימוד יסודי בהבנת ההשתדלות: אמנם אמת היא שהנהגת האדם, פרנסתו ושמירת חייו - הכל בדרך נס, וכל השתדלות האדם אין בה ממש, אלא שנגזרה גזירה שצריך להשתדל השתדלות מועטת כפי מצבו, ולדעת כי רצון ד' מועיל, ולא השתדלותו.

הבנה מעמיקה זו במהות ההשתדלות, למדו המפרשים ממשמעות שמו של יעקב עצמו. הוא נקרא כך כי אחז בעקב עשיו - פעולה שלכאורה לא צלחה. יעקב אמנם ניסה למנוע את יציאתו של עשיו כדי שיהיה הוא הבכור, אך לא עלה בידו. והנה, בסופו של דבר, עשיו מכר את בכורתו ליעקב בדרך אחרת לגמרי. ללמדך: על האדם לעשות את השתדלותו, והקב"ה ישלים לו בדרכו, גם אם נראה שלא הייתה תועלת במעשיו.

רעיון זה מקבל ביטוי מופלא בדברי המדרש על הפסוק "ותעשה אדם כדגי הים". דרך הדגים, אומר המדרש, שהגדול בולע את הקטן. אך הקב"ה עשה פלא - כשהדג הגדול רודף אחר הקטן לבלועו, לעולם לא ישיגנו. ומדוע? כי אילו היה משיג את טרפו מאחור, היה נחנק מסנפיריו! במקום זאת, מזמין לו הקב"ה את מזונו בצורה הפוכה - הדג הקטן בא מלפנים, נכנס ישר לפיו, וסנפיריו מתקפלים כך שיחליק פנימה בשלום.

והנמשל מאיר עיניים: בעוד שהדג משוכנע שהוא "משתדל" ורודף אחר פרנסתו, למעשה דווקא בדרך זו הוא לא ישיג לעולם. טובתו היא שטרפו מגיע אליו ממקור בלתי צפוי לחלוטין. כך גם האדם - לא ההשתדלות מביאה את הפרנסה, אלא הזן ומפרנס את הכל מזמין לכל אחד את צרכיו.

גער בהם: "וכי משוגעים אתם?"

סיפור מופלא בעניין זה מובא בספר "מדרגת האדם" מהסבא מנובהרדוק. מעשה באיש פשוט שהתפרנס מהובלת חומר וטיט בעגלה רתומה לחמור. יום אחד שמע את האלשיך הקדוש מדבר

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501
זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

נשאל באחד שנגנב ממנו מיליון דולר ואחר כמה ימים נמצא הגנב, האם חייב להפריש עוד פעם מעשר כספים, כיון שהכסף כבר לא היה אצלו, ועתה הרוויח מיליון דולר או אין צריך, כיון שעל כסף זה כבר הופרש מעשר

הרב חנניה צ'ולק בפניני הפרשה

צריך ליתן גם מריווח זה מעשר כמו גבי יבול אדמה. וכן ב'וישמע משה' (ח"ב עמ' רל"ד) מביא שהגרי"ש נשאל באחד שנגנב ממנו מיליון דולר ואחר כמה ימים נמצא הגנב, האם חייב להפריש עוד פעם מעשר כספים, כיון שהכסף כבר לא היה אצלו, ועתה הרוויח מיליון דולר או אין צריך, כיון שעל כסף זה כבר הופרש מעשר. ומסיק: שאין צריך להפריש עוד הפעם מעשר, וזה אם לא נתייאש מהכסף דאז לא פקע הכסף מרשותו, אבל אם נתייאש צריך לעשר עוד הפעם, דפקע הכסף מרשותו, והוי ככסף חדש (מעדני אשר).

"דְּנִי אֱלֻקִּים וְגַם שָׁמַע בְּקִלְיִי" (ל, ו) - מעשה ביהודי חשוך בניים שפקד את ביתו של המשגיח רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, ובכה לפניו בדמעות שליש על שעברו עליו כמה שנים מיום נישואיו ועדיין לא נפקד, הציע לו המשגיח שיקבל על עצמו ללמוד כמה דקות בספרי מוסר דבר יום ביומו, ויקיים קבלה זו בכל כוחו חוק ולא יעבור בשום פנים ואופן, הלה עשה כדבריו ובכל יום למד בספר מוסר, ואכן לאחר כשנה זכה לחבוק את ילדו הראשון בשעה טובה ומוצלחת. כאשר הגיע דבר הבשורה למקורבי הגר"י לווינשטיין, סיפרו לו בהתפעלות על ה'מופת' שפעל ע"י שהורה לפלוני ללמוד ספרי מוסר, נענה המשגיח ואמר בביטול 'אה, אין כאן 'מופת' כלל, רק שכשבשר ודם מקבל על עצמו קבלה טובה, הוא נהפך לבריה חדשה, כי כשם שהוא שינה את דרכו והנהגתו, כך משתנה מציאותו. לפיכך, הגם שנגזר על האדם גזירות רעות - כולן בטלות, כי פנים חדשות באו לכאן, ולא עליו נגזרה גזירה רעה זו, ועל כן נושע אדם זה ונפקד בזרע של קיימא' (באר החיים).

(מתוך גליינו של הרב צולק תשפד)

"וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֶשֶׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ" (כ"ח כ"ב) - כתב הדעת זקנים מבעלי התוס' (בשם המדרש) דיעקב תיקן מעשר כספים - לתת מעשר מן הממון. אמנם דבר זה אינו דבר מוסכם: דהרמב"ם כתב שיצחק הפריש מעשר. והראב"ד הקשה עליו: הלא כבר קדם אברהם והפריש מעשר, ומיישב ה'כסף משנה': דמה שנתן אברהם למלכי צדק מעשר, לא היה בתורת מעשר, דהרי לא נתן לו מעשר מכל רכושו, ורק כיבד את מלכי צדק במעשר מהשלל הבא לידו במלחמה, אבל יצחק נתן מעשר מכל הממון שנכנס לרשותו, הרי דלשיטת הרמב"ם יצחק הוא שתיקן מעשר כספים.

כהן שקיבל ה' סלעים לפדיון הבן, האם צריך להפריש מעשר כספים מכסף זה, או שאינו צריך להפריש, כיון שזה כסף שהתורה זיכתה לו? הנה ה'אמרי אמת' (בליקוטים הל' פדיון הבן) הביא מגיסו, רבי חנוך מבנדזין זצ"ל, שצייד לומר דכהן אינו חייב להפריש מעשר כספים מחמש סלעים שקיבל בפדיון הבן, מאחר שהתורה זיכתה לו מעות אלו והן שלו. אמנם ה'אמרי אמת' השיב שאף על פי כן חייב הוא במעשר כספים, דהוי ככל כסף שמרוויח שצריך להפריש ממנו מעשר. וב'וישמע משה' (ח"ב עמ' רל"ד מרבי משה פריד) מובא: הגרי"ש נשאל בכהן שקיבל ה' סלעים לפדיון הבן, האם צריך להפריש מעשר. ומסיק: חיוב מעשר כספים אינו רק בכסף אלא גם בשווה כסף, וע"כ חייב הכהן להפריש מזה מעשר כספים (מעדני אשר).

אדם שנגנב לו כסף ואח"כ החזירו לו את הגניבה האם חייב לעשר עוד פעם מעשר כספים? בספר 'חסידים' (סי' קמ"ד) כתב גדול הפרשת מעשר שאמר הקב"ה 'בחוננו נא בזאת' לתת לעניים מעשר מכל אשר ירוויח אדם הן בריבית הן להשכיר את עצמו, הן מכל דברים אשר בא ליד אדם בריווח, אם מצא גניבה או הביאו לו גניבה צריך לעשר ולהפריש כאשר נכתב בפסוק. וכתב ב'מקור חסד' (לרבי ראובן מרגליות) דכוונת ספר 'חסידים' אם מצא מה שנגנב ממנו או שהחזירו לו הגניבה אחרי שהתייאש הוי כריווח, וצריך להפריש מעשר משוויו לצדקה, ואם בשנת המעשר היה לו הפסד, לדוגמא שהרוויח אותה שנה אלפיים, ובאיזה עסק הפסיד 500, לא אמרינן שמנכים ההפסד מהריווח ויתן מעשר מסכום 1500, אלא צריך לתת 200 למעשר, ודבר זה מתורת משה למדנו שחייב ליתן מעשר יבול אדמתו, ואם צמחו מאה כור דגן, צריך לתת י' כור מעשר, והרי הוצרך לזריעה בערך י' כור, ואם נגיד שמנכים בחשבון המעשר היה צריך ליתן ט' כור, אלא על כרחך שלא מנכים ההפסד דהכל נחשב כריווח, וכמו כן כשגנבו ממנו סכום ונתייאש ממנו אחרי שהושב לו,

... מסופר שהאדמו"ר מרן רבי יואל מסאטמאר, נשאל פעם על ידי בדחן בחתונה אם יורשה לו לחקות אותו בפני הציבור כדי לשמח חתן וכלה, האדמו"ר השיב בחיוב, והאיש עלה על הבמה והחל לחקות את תפילותיו ואת דרשותיו, לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה...

כאשר שיא הקדושה בעולם 'יעקב אבינו' נכנס למקום הטומאה של ע"ז, הרגישה נפשו בגועל עצום

מאת: הרב בנימין בירנצוויג

וַיֹּאמֶר לָהֶן רוּאָה אֲנִי אֶת פְּנֵי אַבְיָכוֹן כִּי אֵינְנוּ אֵלֵי כְּתַמּוּל שְׁלֹשִׁים (לא, ה)

פשט נפלא מתבאר בפסוק זה, ממעשה שהתרחש עם מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל על אדמת אמריקה.

מעשה זה סיפר הגאון ר' שבתאי פרנקל זצ"ל, שזכה להיות יחד עם המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שהגיע עם ישיבת מיר לאמריקה משנחאי שבמיר, המשגיח ר' יחזקאל היה באמריקה תקופה מאד קצרה ורצה מיד לעזוב לארץ ישראל, וניסה ר' שבתאי פרנקל להניאו מכך שישאר באמריקה וינסה להקים ולקוממם את עולם התורה ששם.

ור' יחזקאל זצ"ל התנגד מאד, ואמר לו על כך ווארט נפלא על סיבת הדבר: שכתוב בפרשת ויצא - שאמר יעקב לרחל ולאה "שהנה פני אביכם לא כתמול שלשום", ושאל ר' יחזקאל זצ"ל, וכי מה שיך להגיד על שיכור שפניו לא כתמול, וכי אתמול או שלשום הוא היה פחות שיכור?

אלא הכונה שיעקב כשבא לבית לבן הרגיש גועל בנפשו, כאשר שיא הקדושה בעולם 'יעקב אבינו' נכנס למקום הטומאה של ע"ז, הרגישה נפשו בגועל עצום, והרגיש שלא יכול להישאר שם, והנה עבר יום יומים, ופתאום הנפש כבר התרגלה וכו', אמר יעקב "והנה פני אביכם אינו כתמול שלשום" והכונה שאצלי זה כבר לא נורא כמו היום הראשון, פניו כבר לא כאלו נוראות, זה כבר חמור מאד! כי זה מראה שהתרגלתי לטומאה במקצת, ואם אשאר במשך הימים כבר לא הרגיש כלל בניגוד הטומאה לקדושה רח"ל.

אמר ר' יחזקאל זצ"ל, אני כשבאתי לאמריקה הרגשתי בתחילה ממש גועל נפש! הרגשתי שאיני יכול להשאר כאן ואפילו יום אחד, והנה חלפו כמה ימים ואני מרגיש שזה כבר לא כ"כ נורא, זו הסיבה שאני רוצה לברוח כמה שיותר מהר אם אני כבר לא נגעל כ"כ מהחומריות של אמריקה אז הפשט שאני מתחיל להתרגל לזה! וזה נורא!

ושאלו ר' שבתאי פרנקל: ולמה אמריקה כ"כ גורמת לרב גועל בנפשו? וענה ר' יחזקאל זצ"ל: כשאני באתי לאמריקה, ראיתי שמנהג האנשים כאן כשהם קמים בבוקר וכשהם הולכים לישון בלילה, הם שוקלים את עצמם ועושים חשבון לראות האם עלו

בקילו או ירדו, איזה לחץ.. אם המשקל לא מראה על ירידה רצויה אז רצים מיד לחדר כושר ועושים עוד סיבוב... וככה כל החיים מסביב המשקל..... ואנחנו בליטא באוירת הישיבות הקדושות, למדנו שכל יום בבוקר ובלילה לומדים חובת הלבבות ועושים חשבון נפש האם קיימנו המצוות כתיקונם או לא. אנו כל בוקר וערב שקלנו את עצמנו במשקל רוחני איני יכול לראות אנשים שכל בוקר וערב שוקלים את גופם במשקל גשמי.

מסופר שהאדמו"ר מרן רבי יואל מסאטמאר זצ"ל

מסופר שהאדמו"ר מרן רבי יואל מסאטמאר זצ"ל נשאל פעם על ידי בדחן בחתונה אם יורשה לו לחקות אותו בפני הציבור כדי לשמח חתן וכלה, האדמו"ר השיב בחיוב, והאיש עלה על הבמה והחל לחקות את תפילותיו ואת דרשותיו וכו', לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה, מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו יסלח לי רבנו הלא קיבלתי רשות?! חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי. מאוחר יותר התברר שכאשר ראה הרבי כיצד הלה מחקה את תנועותיו בעת התפילה ועבודת ה' שאל את עצמו אולי גם אני מחקה את עצמי ואיני עובד את ה' באמת מתוך תחושת התחדשות פנימית, על זה בכה הרבי.

יש מעשה משעשע על הרע שבהרגל, שני עובדי גנות לא חכמים גדולים עבדו ברחוב העיר, ואחד מהם חופר בור ובא השני אחריו ומכסהו, וכך לכל אורך הרחוב חזרה על עצמה התופעה המוזרה. ניגש אליהם אחד מהעוברים ושבים ושאל אותם לפרש התופעה? והם ענו לו: שהם עובדים בשתילת צמחים ברחובות של העיר, והם בדרך כלל שלשה אנשים, אחד חופר בור והשני אחריו שם את השתיל ובא השלישי אחריו ומכסה, והיום השני ששם את השתילים לא הגיע והם רק הראשון שחופר והשלישי שמכסה!!!! הם פשוט התרגלו ומכח ההרגל המשיכו הלאה!!

לעילוי נשמת
אבי מורי הרב משה חיים בן הרב אברהם יונה הכ"מ

בשעה אחת וחצי הגעתי עם ארגזי האוכל לשיבה, עד שאני מספיק לסיים לערום את הארגזים המלאים כל טוב באמצע מסדרון הפנימייה, יוצא בחור מהחדר ומביט בעניין בארגזים ובאותו רגע דמעות מתחילות לזלוג על לחייו בשטף. אני כמוזן נדהם למראה בחור שמתרגש כל כך מאוכל ומצפה להסבר שלא מאחר מלבוא

מעשה מפעים ששמעתי מבעל המעשה בעצמו ממחיש נקודה חשובה מפרשת השבוע הנוגע לחיי היום יום של כל אחד מאיתנו

מאת: הרב ישראל היימן

לולי אלוקי אבי (לא מב)

נעים להטריח אנשים בשעה כזו. היהודי הנכבד מחליט שאם לא לנזקקים לפחות האוכל יינתן לבחורים עמלי תורה שיאכלו ענווים וישבעו. הוא מתקשר לתלמיד הלומד בישיבה למתחזקים סמוכה ומשבר את אוזנו על האוכל העומד וממתין לתכליתו. הבחור כמוזן שמח על הידיעה ותוך דקות ספורות ניגש לאולם לאסוף את האוכל.

רק שהוא ארוז בתשעה ארגזים כבדים

בשלב זה התקשר התלמיד לאותו יהודי נכבד עם בעיה חדשה... מדובר על אוכל באמת טוב ויוקרתי, רק שהוא ארוז בתשעה ארגזים כבדים ואין לו דרך לקחת את הארגזים אפילו את הדרך הקצרה הזו מהאולם לשיבה. אין כבר אף אחד מבעלי השמחה באזור והדבר היחיד שהוא רואה שם זו עגלה של סופר שהוא לא יודע אם מותר להשתמש בה.

היהודי הנכבד משיג בדרך לא דרך את בעל הקייטרינג ושואל אותו אם יש לו פתרון, אולי מקרר לשים את האוכל עד מחר או משהו אחר. בעל הקייטרינג השיב לו שניתן להשתמש בעגלת הסופר המונחת שם משום שהוא קנה אותה והיא שייכת לו, ניתן להשתמש

ג. שמספר לי את הסיפור הוא אברך יקר וחשוב שעוסק בשעות הפנאי בכל מה שקשור לעודפי מזון. זה החל כמעט בטעות כשהוא תיווך שאריות של עוגות ומאפים מחנות מסויימת לכולל הסמוך, עבר לטשולנט שנשאר מהקיוסק לשיבה ליד, כשהיום בעלי קייטרינג גדולים ומנהלי אולמות פונים אליו והוא בא ואוסף את עודפי המזון שלפעמים יכולים להיות שווים הרבה מאד כסף ומעביר אותם לנזקקים ומוסדות הזקוקים לכך.

יום אחד הוא מקבל טלפון בשעה 12:40 בלילה. על הקו יהודי חשוב ממודיעין עילית שמספר לו על חתן מתלמידי שהתקשר אליו כעת - עם סיום החתונה לבקש ממנו אם הוא יכול למצוא מישהו שיעשה משהו מועיל עם כל האוכל שנשאר. מדובר היה על חתונה באולם מוכר בבני ברק, רק שהמשפחה הזמינו קייטרינג יוקרתי שהביא כמות גדולה של אוכל משובח. נשאר כמות גדולת והמלצרים ארוזו אותם בקרטונים שעומדים כעת בפתח המטבח של אותו אולם.

חבל על כל האוכל, החתן רוצה שיעשו עם זה מצווה, לכן פנה אותו יהודי לאברך דני שבוודאי מכיר מישהו שיכול להיעזר בזה. כיון שלאברך הזה אין נהגים והוא לא מפעיל ארגון רשמי, את הכל הוא עושה בעצמו ובעזרת הרכב האישי שלו, ענה האברך למתקשר שבשעה כזו הוא לא יכול כבר לצאת לבני ברק ולכן שינסה אצל חבר שלו שגם מתגורר במודיעין עילית, גם הוא ליבו חם לעניין, אולי הוא יהיה מוכן לצאת ולאסוף את האוכל מהאולם.

היהודי הנכבד לא התעצל והתקשר למספר אותו קיבל. ההוא אכן היה מוכן לצאת לבני ברק למרות השעה המאוחרת, אבל התנה את נסיעתו בכך שיהיה מי שישמור על הארגזים שם שלא ילקחו ונמצאה נסיעתו בחינם.

לקחו עוד דקות ארוכות בהם נעשה נסיון להשיג מישהו שיעמוד שם וישמור, אך ללא הצלחה.

בינתיים נעשתה השעה כבר אחת בלילה, האוכל עומד מבוויש ולא

הר"מ מאד ואמר לו להזכיר לו בתחילת זמן חורף את הנושא ובעזרת ה' הוא ידאג לו לסעודת סיום מכובדת מטעם הישיבה.

הערב, מספר הבחור, ניגשתי לר"מ להזכיר לו את ההבטחה ולבקש שידאג למחר לסעודה כמובטח. הר"מ התקשר לטבח של הישיבה שאמר לו שכל האוכל למחר כבר מוכן בשעה כזו, הוא ניסה קייטרינגים שונים שאו שהיו יקרים מידי או שכבר לא יכלו לקבל הזמנה בטווח כזה קצר. הר"מ אמר לי להתפלל... אחרי סדר שלישי שנגמר בשעה מאוחרת מצאתי את עצמי יושב עם ספר תהילים ומדבר עם בורא העולם. אמרתי לו שאני רוצה לעשות סיום מכובד לכבודו, דווקא ביום שמסמל את כניסת הסופית תחת כנפי היהדות. סיימתי להתפלל ובאתי להתארגן לשנת הלילה, והנה רק אני מסיים את ענייני ובא להיכנס לישון ומולי משלוח ישיר מבורא עולם של סעודת שלמה בשעתו, דגים בשר וכל מטעמים, אתה לא היית מתרגש אם היית מקבל כזה משלוח מבורא עולם?...

הלא התאריך היום הוא אור ל-ג' חשוון!! מחר יהיה לי סיום מכובד וראוי עוד הרבה יותר ממה שחלמתי.

פרשתנו מספרת את קורותיו של יעקב אבינו בביתו של לבן הארמי. הדבר הכי בולט בכל מהלך הדברים הוא הדבקות והאמונה של יעקב בבוראו מול הביטחון המוחלט של לבן בכוחו ועוצם ידו. בסופו של דבר התוצאה היא שרוב צאנו של לבן הפך לרכושו של יעקב ודווקא שם במקום בו ניסו להצר את צעדיו ולרמות אותו כל כך הרבה פעמים פגש יעקב את הסייעתא דשמיא וההצלחה.

כל ההצלחה הזו של יעקב הגיעה דרך תיזמונים... הזמן בו באו הצאן המשובחות לשתות וכן ההחלפות של המשכורת בכל פעם שבניגוד למה שלבן התכוון הועילו ליעקב דווקא למלא את צאנו בעוד קבוצת צאן משובחת. ההחלפה של לאה עם רחל שגרמו לכך שיעקב יצא מבית לבן לא רק עם אשה אחת אלא עם שניים וכמעט כל שבטי קה בריאים וחזקים. כך לאורך כל הדרך יעקב 'מנצח' את כוונותיו של לבן ואת רמאויותיו לא בכח ובחיל אלא בזכות האמונה שהובילה לסייעתא דשמיא בכל תחום.

רק מי שמאמין בצורה מוחלטת בהשגחה הפרטית של בורא העולם לכל אחד ואחד, מי שרק פותח את עיניו ומסתכל יכול למצוא כל כך הרבה 'מקרים' כאלו של תזמון של שעה ומקום שמובילים בסופו של דבר לרצונו של מקום להתקיים.

בה בשמחה ובלבד שיחזירו אותה עד מחר בבוקר למקום כיון שהיא בשימוש יומיומי ועולה הרבה כסף. הוא מתנה את השימוש בעגלה בכך שהמתקשר - שנשמע יהודי אמין יברר מייד בבוקר עם הבחור שאכן הוא החזיר את העגלה למקומה.

בשלב זה היהודי הנכבד עושה את הטלפון האחרון לאותו ערב לבחור שנמצא באולם, הוא מאשר לו להשתמש בעגלה, לקחת את האוכל לישיבה ולהחזיר את העגלה במהירות. הוא מסכם עם הבחור שלמחרת הוא יתקשר אליו לשמוע אם העגלה חזרה ואם הכל בא על מקומו בשלום.

ויהי ממחרת... בשעת בוקר, מייד לאחר התפילה מקיים מיודענו את הבטחתו ומתקשר לבחור לשמוע אם הכל אכן התבצע על הצד היזר טוב. הבחור מרגיע אותו שהעגלה במקומה עומדת, "אבל אני חייב לספר לרב מה היה בישיבה אתמול בלילה".

בשעה אחת וחצי הגעתי עם ארגזי האוכל לישיבה, העמדת אותם בשורה ליד דלת החדר שלי כשבכוונתי לקרוא לכמה חברים ולארגן את האוכל למחר לסעודה שלא מן המניין... עד שאני מספיק לסיים לערום את הארגזים המלאים כל טוב באמצע מסדרון הפנימייה, יוצא בחור מחדר הרחצה, מאורגן לשנת הלילה, ומביט בעניין בארגזים. הוא מתעניין מה יש כאן וכשהוא שומע שמדובר על אוכל יוקרתי הוא פותח קצת ומציץ פנימה. למראה דגי הסלמון, הבשר, התוספות וכל השאר הוא מעפעף בעיניו ודמעות מתחילות לזלוג על לחייו בשטף. אני כמובן נדהם למראה בחור שמתרגש כל כך מאוכל ומצפה להסבר שלא מאחר מלבוא.

בהתרגשות גדולה מספר לי יידי

בהתרגשות גדולה מספר לי יידי שלפני כמה שנים הוא זכה לבוא לחסות תחת כנפי השכינה, הוא עבר תהליך של חזרה בתשובה שבמהלכו התברר לו שמחמת חששות שונים הוא צריך לעבור גיור לחומרא.

הוא אכן עבר את התהליך, המשיך ללמוד ולהתקדם ובסופו של דבר נכנס לישיבה החשובה הזו בה הוא לומד כיום. במשך למעלה משנה הוא עמל והתייגע על המסכת הנלמדת בישיבה, בהבנה וידיעה ובהשלמה של כל חלקיה, לקראת סוף זמן אלול הוא סיים את המסכת הראשונה בחייו. הוא החליט שאת הסיום הוא רוצה לעשות בתאריך בו הוא נכנס באופן וודאי תחת כנפי השכינה - ביום ג' חשוון תשפ"ה.

כאשר הוא שטח את תוכניתו בפני הר"מ שלו בישיבה, עודד אותו

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אספנו עבורך
שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'

עשרות אלפים בעולם היהודי ממשיכים בלימוד הלכות
שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666

כמה דקות ביום
ואתה בקיא
בהלכות שבת!

אך רבי אריה לא קנה את הצידוק. "ראה", אמר לעומתי. "על אף שאתה מחשיבני לבן תורה, הרי שהאמת היא שאינני אברך כולל, שהרי 'מלמד' אני בת"ת עץ חיים ותו לא, לכן עלי לשלם את המחיר של חמש לירות טבין ותקילין". סיים, בהושיטו לידי עוד שני לירות שלא יכולתי עוד התנגד מלקחתם!

הבה נחזה בצדיק הירושלמי, ההיפך הגמור מלבן הארמי, כיצד התנהג בענייני ממון

מאת: הרב אליהו שור

לבן הארמי. - שכן רמאותו היתה אומנותו

מיד בתחילת הפרשה אנו מוצאים היאך שלבן מרמה את יעקב אבינו, במקום להכניס לחופה את רחל, בעבורה עבד יעקב שבע שנים, הרי ש"ויהי בערב ויקח את לאה בתו ויבא אותה אליו..." (בראשית כט, כד), ובכך הוא מרמה את יעקב רמאות ארוכת טווח. וכן בכל מהלך הפרשה, כאשר בפרשת העיזים והכבשים שיעקב רועה אותם תמורת קבלת חלק מהם כמשכורת, לבן מחליף את דבריו בכל שני וחמישי, לפי הכדאיות שלו, ורק שלו. עד שיעקב אבינו בהיפרדו מעמו מטיח בפניו את האמת הצרופה: "זה לי עשרים שנה בביתך עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך ותחלף את משכורתי עשרת מונים!" (שם לא, מא) ובהסבר לבריחתו לנשותיו, בנותיו של לבן, הרי הוא מפרט יותר, וגם היאך ניצל מרמאותו של אביהם (שם ז - ט): "ואביכן התל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים ולא נתנו אלוקים להרע עמדי! אם כה יאמר נקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן נקדים! ואם כה יאמר עקודים יהיה שכרך ויהיה כל הצאן עקודים! ויצל אלוקים את מקנה אביכן ויתן לי!"

'עץ חיים'. שהיה הת"ת הראשון שהוקם בירושלים, והיא שקבעה את המתכונת של כל בתי הספר ותלמודי התורה בציבור היראים לדבר ד' לדורות, אך על אף גאונותו וחכמתו, ואולי בגללם, היה רבי אריה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ובחסד, כפשוטו ממש ולא כמליצה בעלמא.

היה רבי אריה מיטיב עם המסכנים והמדוכאים שהתגוללו בימים ההם בירושלים בצוק העתים ובחרפת רעב, והוא היה להם לאב, רחצם, טיפל בהם, ואף האכיל אותם כמו ידיו העדינות.

גם היה נודע כ'רב בתי הכלא והמצורעים', כאשר בשני סקטורים אלו השקיע את מיטב כוחו ומרצו. מתרוצץ היה עם כל רמ"ח איבריו בין בתי הכלא השונים ודואג לחזק את האסירים הנמקים בכלא באומר ובמעשה, ברוח ובגשם. בתחילה היו אלה אסירי המחטרות הרבים שנמקו בכלא הבריטי בעוון פעילותם הבלתי חוקית למען הקמת המדינה, ובשנים המאוחרות יותר היו אלה סתם אסירים שמצאו את מקומם בכלא בשל סיבות שונות ומשונות, לכולם דאג רבי אריה, ואת כל אחד מהם קירב ואהב כמו אב רחום לבניו, על אף עברם.

תחום נוסף בו התעלה מקודמיו היתה עבודתו המסורה והאכפתית עם המצורעים. שכן בימים הרחוקים ההם, חולה שהיה נחשב

כך שרק סייעתא דשמיא עזרתו ליעקב לפרוץ לרוב. אך לבן ברמאותו נשאר בנסותו לרמות את יעקב ככל האפשר! אכן תפקידנו היא שלא ללמוד מדרכיו של לבן, אלא ההיפך נתרחק עד הקצה מכל בדל של רמאות או שקר במקח ובממכר. ואך זך ונקי יהיו עסקינו תמיד, צמודים להוראות הבורא בתורתו! הבה נחזה לצדיק ירושלמי, ההיפך הגמור מלבן הארמי, כיצד התנהג בענייני ממון.

גם היה נודע כ'רב בתי הכלא והמצורעים'

דמותו היתה יחודית, אף בנופה של ירושלים של מעלה באותם ימים רחוקים, היתה היא יחודית ביותר. מן זך פנימי ומזוקק, שלוב עם הבנה עמוקה לנפש הזולת, בד בבד עם עמידה על כל קוצו של יו"ד במצוותיו של השי"ת בתורתו.

כזו היתה דמותו של הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל. היה הוא תלמיד חכם מופלג ביותר, ממנהליה הרחוניים של תלמוד תורה

לידו את הספר ופניתי לדרכי שמח וטוב לב מהעובדא שרבי אריה מחשיב ומתעניין בספרי ואף קונה אותו'.

הלמאי טיפס את כל ארבע קומות הבנין?

'עברה תקופה'. מספר רבי יעקב. 'ובפתח ביתי נשמעות נקישות, פתחתי את הדלת. רבי אריה לוי עומד שם במלוא הדרו. הופתעת ביותר. מה לצדיק וגאון בבית? הלמאי טיפס את כל ארבע קומות הבנין?

לפני שהספקתי לשטוח את תמיהתי זאת, פנה אלי רבי אריה בנימה קלה של טרונייה, באומרו: 'הן קניתי את ספרך, הנפלא ביותר, בעד שלוש לירות, והייתי בטוח שזהו מחירו, אך עתה נקלעתי לחנות ספרי קודש, וכדרכי עלעלתי בין ספרי החנות ובתריני, לפתע הבחנתי בספרך וממעל לו היה רשום שמחירו הוא חמש לירות שלמות.

כך התברר לי שמחירו האמיתי של הספר הוא חמש לירות ולא שלוש כפי ששילמתי בעדו, ואילו אני שלמתי בעדו רק שלש, לכן טיפסתי עד לפתח ביתך כדי לשלם את שתי הלירות החסרות שאני 'חייב' לך, שכן איני רוצה חלילה להונות אותך'.

כמובן שניסיתי להתנגד לך, כאשר אף שלפתי סיבה מוצדקת מאמתחתי, בטועני שעל אף שהמחיר לציבור הרחב הוא אכן בסך של חמש לירות, הרי שלבני תורה ואברכי כולל הנני מוכרם במחיר מופחת, של שלש לירות, בהוקרה על תורתם ועמילותם! לכן תנוח דעתו של הרב, שכן המחיר ששילם היה מחיר מלא של בן תורה!

אך רבי אריה לא קנה את הצידוק. "ראה", אמר לעומתי. "על אף שאתה מחשיבני לבן תורה, הרי שהאמת היא שאינני אברך כולל, שהרי 'מלמד' אני בת"ת עץ חיים ותו לא, לכן עלי לשלם את המחיר של חמש לירות טבין ותקילין". סיים, בהושיטו לידי עוד שני לירות שלא יכולתי עוד התנגד מלקחתם!

ראו נא. הפנימו והתבוננו האיך גדלות, ישרות וענוה חברו יחדיו לכדי חטיבה אחת ש'רבי אריה לוי' שמה!

'אך מלמד בתלמוד תורה עץ חיים הנני'

נתבונן בדרכיו, נלמד ממעשיו וננחל חיי העולם הזה והבא גם יחד!

כמצורע גורש לבתי החולים מיוחדים למצורעים, שם טיפלו בו במצורע בבעיותיו הגופניות. אך גם חולי נפש היה כרוך בחולי זה, שכן בדידות קשה היתה נגזרת על מצורעים אלה, כאשר בשל חשש להידבקות היו בתי החולים אלו סגורים ומסוגרים, אין יוצא מהם ואין בא בתוכם. משכך נגזרה על השוהים בקרבם גזירת בדידות איומה, שהיא כידוע מן הגזירות הקשות שקיימים על האדם.

היחיד שהפר את בדידותם היה רבי אריה. רבי אריה לא התחשב בסכנת ההידבקות, שם את נפשו בכפו, והרבה לבקר את אותם אומללי נפש. ובהרעיפו עליהם במשך כל הביקור טללי אורה ונוחם, משולבים בדברות תורה ואמרות קודש, היה מבקרים תדיר בכל הזדמנות.

כי כזה היה רבי אריה לוי. עבד את ד' בהצנע לכת תמיד, והיה מושלם בשני חלקי הלוח, הן בחלק הבין אדם לקונו ויוצרו, והן בסמוך לו, בחלק הבין אדם לחבירו ולזולתו. ובמעשיו אלו קנה את שמו שנהגה בגעגועים תמידיים בין אנשי ירושלים של מעלה תדיר. הסיפור דלהלן הוא הדוגמא טובה ביותר לשלימותו בשני חלקי העבודה גם יחד באופן מיוחד.

רבי יעקב גליס ז"ל מאנשי ירושלים היה, והיה מכיר את סימטאותיה וקורותיה כשבילי כף ידו. בין יתר פעולותיו הוציא לאור ספר מיוחד במינו, 'שבעים שנה בירושלים' נקרא, ובו קיבץ וריבץ מקורותיה של ירושלים הבנויה והחריבה.

מספר רבי יעקב: 'פעם ביקרתי במשרדי ישיבת 'עץ חיים', ותחת בית שחיי התלווה הספר החדש, לפרקים הנחתיו על השולחן. בינתיים נכנס רבי אריה, המשגיח הרוחני של החיידר, ומשראה את הספר הנפלא, החל לעלעל בו בהתעניינות. תוך כדי העיון הבחין שפרק שלם בספר מוקדש לסיקור תולדותיו והליכותיו בקודש של רבה של ירושלים והגלילות מרן הגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל, מקים ומייסד ישיבת ות"ת 'עץ חיים' בירושלים שבין החומות. כיוון שרבי אריה הוקיר והעריך במיוחד את דמותו רבת האנפין של רבי שמואל סלנט, התלהב מהספר במיוחד, והודיעני שחפץ לקנותו לביתו ולעצמו.

מששאלני רבי אריה למחירו, השבתי ששלוש לירות מחירו. חיטט רבי אריה בכיסו, הוציא שלוש לירות מתוכו, וששלם לידי. העברתי

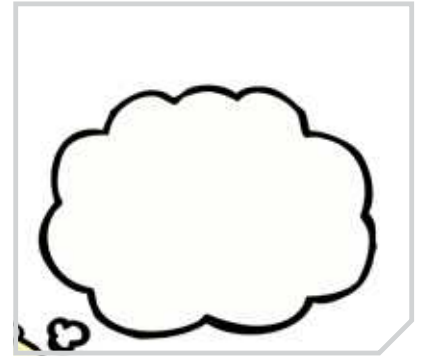
לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

מתכוננים לשבת יחד עם:
ר' חיליש גולדברג
ור' יעקב אשר גרין
כל שבוע בקו השבת של 'דרשו'
077-2222-666

אחסידישער
שבת

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

איזו הלכה מובאת בפעם היחידה בכל ארבעת חלקי השולחן ערוך בשם 'העולם'? האם מותר להתענות 'תענית חלום' בשבת?

מעיקר הדין, מותר להתענות 'תענית חלום' בשבת, אולם, יש אומרים שאין היתר זה אלא אם ראה את החלום שלוש פעמים; ויש מן הגאונים והראשונים שסוברים, שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת כלל. ובשולחן ערוך מובא - בפעם היחידה בכל ארבעת חלקי - בשם "העולם" אומרים שנמצא בספרים קדמונים, שאין להתענות בשבת אלא על שלושה חלומות מסוימים, ויש שמוסיפים עוד שני חלומות מסוימים. ומוסיף השולחן ערוך, שניתן להתענות בשבת על כל חלום שאמרו עליו בגמרא שהוא רומז על רעה העתידה לבוא; וביארו הפוסקים, דהיינו דווקא ברעה

שיש בה סכנת נפשות, ולא בכזו שיש בה הפסד ממון בלבד.

ובכל מקרה, ההיתר להתענות תענית חלון בשבת, אינו אלא כשנפשו עגומה עליו מִפְתַּח החלום, אבל מי שאין דרכו לפתח מחלום רע, או שהצער שתגרום לו התענית גדול מהצער שגורם לו החלום - אסור לו להתענות. וכשמסופק אם נפשו עגומה עליו במידה המצדיקה את התענית - יש שהורה, שיתענה פעמיים בימות החול; ולמרות שעיקר התועלת בתענית חלום היא ביום שבו חלם, קבלת התענית בשבת נחשבת כאילו התענה בשבת, כיון שכונתו לטובה, להימנע מחילול כבוד השבת. ולדעת החזון איש, בזמננו, לכל הדעות אסור להתענות תענית חלום בשבת.

מי שאין ברשותו יין וחלות - האם רשאי לאכול ללא קידוש? והאם מותר לאשה לאכול בשבת בבוקר ללא קידוש?

חכמינו ז"ל אסרו לאכול בליל שבת וביום השבת לפני קידוש. אך מי שאין ברשותו יין, ולא 'חֲמֵר מדינה' [= משקה הנחשב כמשקה חשוב ועיקרי במקום יין], ואף לא כזית פת, לקדש עליהם, דינו כך: בליל שבת - אם יודע שעד חצות הלילה יוכל להשיג יין, או דבר אחר שניתן לקדש עליו, ימתין; אך אם יודע שלא יוכל להשיגם לפני חצות, או שהוא אדם חלש ומתקשה להמתין זמן כה רב - רשאי לאכול ללא קידוש. ואם בהמשך הלילה השיג יין ופת, או פת בלבד - יאמר את כל נוסח הקידוש, ויאכל סעודת פת. וכן ביום השבת - רשאי לאכול ללא קידוש; ואם במהלך אכילתו הביאו

לפניו יין, יברך עליו לְשֵׁם קידוש. ובכל מקרה שאינו מקדש בליל שבת על היין או על הפת, יכוון בתפילת ליל שבת לצאת ידי חובת קידוש. ויש שהורה, שגם מי שאינו מקדש ביום, יכוון לצאת ידי חובת קידוש בתפילה.

ואיסור האכילה לפני קידוש ביום השבת, חל רק בשעה הראויה לסעודה, ולכן מותר לשתות מים [או קפה ותה, לנוהגים כן] לפני תפילת שחרית, כיון שאין זה זמן סעודה, ועדיין לא חלה חובת הקידוש. אולם, חולה האוכל סעודה לפני התפילה משום שהדבר נצרך לבריאותו, חלה עליו חובת קידוש לפני סעודתו. ואשה נשואה האוכלת לפני התפילה באופן המותר - לדעת האגרות משה, הריהי פטורה מקידוש עד לאחר תפילתו של בעלה, מפני שמשועבדת לו לאכול עמו, וכל עוד שלא הגיע זמן סעודתו, אף אצלה אין זה זמן הסעודה. ודעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אף שמעיקר הדין היא פטורה, למעשה צריכה לקדש לפני סעודתה, כפי המנהג המקובל. מאידך, לדעת הגר"ש זצ"ל, שאין זמן סעודת האשה תלוי בזמן סעודת בעלה, ואין להתיר לה בלא קידוש אלא שתיית מים, אבל לא אכילה, כדין האיש. וכן דעת המנחת יצחק. ואשה שכבר התפללה שחרית - אף לדעת האגרות משה והגרי"ש אלישיב זצ"ל אסורה לאכול ללא קידוש, גם אם בעלה טרם התפלל, משום

מהו המספר המינימלי של ברכות שמברכים בשבת? הברכות שבסעודה שלישית - 'שייכות' לשבת או ליום ראשון?

דוד המלך עליו השלום תיקן לברך בכל יום מאה ברכות. בשבת, מברך כל אדם לפחות שמונים ברכות: שבע ברכות קריאת שמע של ערבית ושחרית, עשרים ושמונה ברכות בארבע תפילות העמידה, ברכת 'המפיל', שמונה עשרה ברכות השחר, [ולחותמים פָּשֶׁם את ברכת 'לעולם יהא אדם' - נוספת ברכה אחת], שלוש ברכות התורה, ויש אומרים שהן נחשבות לשתיים בלבד, ברכת הציצית, 'ברוך שאמר' ו'שתבח', שש ברכות בכל אחת משלוש הסעודות - 'על נטילת ידים' ו'המוציא' וארבע ברכות של ברכת המזון, שתי ברכות בקידוש הלילה, ואחת בקידוש היום. על

ברכות אלו נוספות ברכות 'אשר יצר' המצויות במשך יום השבת, וחובה להשלים את מספר מאה הברכות על ידי אכילת מאכלים נוספים, וברכות הריח. אולם, אסור לגרום ל'ברכה שאינה צריכה' לצורך זה. ובשעת הדחק, ניתן לצאת ידי חובה בשמיעת הברכות בקריאת התורה וההפטרה, ואף באמירת 'אין כאלקינו' לאחר תפילת מוסף.

ונחלקו הפוסקים, בנוגע לאדם שמסיבה כלשהי אינו יכול להשלים בשבת עד למאה ברכות - לדעת הגר"ז מבריסק זצ"ל, אין ענן בכך שיִרבה בברכות; אולם לדעת הגר"ל שטיינמן זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל, יש מעלה בריבוי ברכות כפי יכולתו, גם כשאין משלימים את מספר המאה.

והמסיים סעודה שלישית במוצאי שבת - לדעת הגר"ז אויערבך זצ"ל, ארבע הברכות של ברכת המזון 'שייכות' לברכות של יום ראשון; אולם, לדעת השבט הלוי, הן שייכות לשבת. ומחלוקת זו קיימת גם בשאר ימות השבוע, בנוגע למתפללים תפילת ערבית מבעוד יום - לאיזה יום שייכות ברכותיה.

מהי ההשפעה שיש לסעודות שבת על סעודות החול?

חכמינו ז"ל אמרו בגמרא: "כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת? שלוש... וכל המקיים שלוש סעודות בשבת, ניצול משלש פורעניות, מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנום, וממלחמת גוג ומגוג". והאבודרהם כתב, שהטעם לתקנת שלוש סעודות הוא, שלצורך אכילת שלושתן במשך השבת, צריך אדם להימנע מאכילה מרובה, ולא יאכל בסעודת הלילה והיום אלא כמות כזו שיוכל לאכול לאחריה את הסעודה הבאה בהגיע זמנה, ונמצא שכל סעודותיו לשם מצוה ורק לשובע נפשו, ולא אכילה גסה, וישאר לבו פנוי לעסוק בדברי תורה, וגם כובש יצרו את בהימנעו מאכילה יתרה. ומתוך כך יתרגל לעשות כן גם בימות החול.

האם מותר לשתות מים מבקבוק בשבת לאחר השקיעה?

חכמינו ז"ל אמרו במדרש, שהשותה מים ב'בין השמשות' של שבת, כאילו גוזל את המתים, אשר שותים מים בשעה זו. ועל פי זה, יש מהראשונים שאסרו שתיית מים בבין השמשות של יציאת השבת; ויש שאסרו אף לאכול אז סעודה שלישית, מחשש שישתו מים, אך המנהג להקל בכך. ויש אומרים, שהאיסור הוא רק במים שבנהרות, אבל מים שאובים שבבית, כגון מים שבבקבוקים, מותרים בשתייה. ויש אומרים, שאיסור זה הוא רק לאֶבֶל בתוך שנים עשר חודש לפטירת האב והאם. ויש אומרים, שהאיסור הוא בבין השמשות של ערב שבת, ולא של מוצאי שבת. ומשקאות אחרים, מותרים בשתייה.

(מתוך מ"ב דרשו - ביאורים ומוספים)

טועמיה

טעמויות והגיגים מתוך הפרשה

בעל הטורים

פנינים מתוך פירוש בעל הטורים על הפרשה

סולם. בגימטריה 'קול' שקול תפלת הצדיקים הוא

סולם למלאכים לעלות בו

- וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִמְּצָרָה. בגי' פנה זיוה הודה הדרה
- יַעֲקֹב מִמְּצָרָה שָׁבַע. ס"ת עבר שנטמן בבית עבר
- מִמְּצָרָה שָׁבַע. ר"ת שם שגם נטמן בבית שם
- וַיִּלְךְ. בגימ' בו ביום
- הָלַחַם. בגי' זה בנבואה
- סוֹלָם. בגי' זה כסא הכבוד
- סוֹלָם. בגי' קול שקול תפלת הצדיקים הוא סולם למלאכים לעלות בו
- וַיִּקְוֶן יַעֲקֹב מִשְׁנַתּוֹ וַיֹּאמֶר. ס"ת צבור לומר שאין תפלתו של אדם נשמעת אלא בצבור
- מִשְׁנַתּוֹ. קרי ביה ממשנתו מתוך שהוא הוגה בתורה ביום גם בלילה לא שכב לבו מלהגות בה בחלומו
- וְזֶה שֵׁעַר הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁפָּם. לומר שבעלות השחר פותחין שער השמים והוא זמן טוב לתפלה
- עֲשֹׂר אֲעֲשְׂרֶנּוּ. בגי' וזהו כל המבזבז אל יבזבז יותר מחומש
- וַיִּחַבֵּק לוֹ וַיִּנְשָׁק לוֹ. תחלה חבקו לראות אם הוא חגור מעות במתניו וכשלא מצא נשקו לראות אם יש אבן טובה בפיו. ויחבק לו וינשק לו בגי' חיבקו לגזול מה שעליו
- מְחַנְּנִים. נוטריקון מאותם חיילים נטל יעקב מלאכים

ואף כי יהיה אחד יודע לרמות יותר משאר בני אדם, אולי בניו לא יהיו כן, וירמו אותם בני אדם

מאת הרב אליהו שור

"ותחלף את משפחתי עשרת מונים!" (בראשית לא, מא)

המצוה: שלא להונות אחד מישראל, ולרמותו במקרה וממכר, אלא להתנהג בדרך היושר והתמות בענייני המסחר, המשא והמתן.

הטעם: בספר החינוך: הטעם ידוע, כי הוא דבר שהשכל מעיד עליו, ואם לא נכתב, דין הוא שיכתב. שאין ראוי לקחת ממון בני אדם דרך שקר ותרמית, אלא כל אחד יוכה בעמלו במה שיחננו האלוקים בעולמו באמת וביושר.

ולכל אחד ואחד יש בדבר הזה תועלת, כי כמו שהוא לא יונה אחרים, גם אחרים לא יונו אותו. ואף כי יהיה אחד יודע לרמות יותר משאר בני אדם, אולי בניו לא יהיו כן, וירמו אותם בני אדם. ונמצא שהדברים שווים לכול, ושהוא תועלת רב בישבו של עולם. וד' ברוך הוא לשבת יצרו!

ספרי היסוד העוסקים במצוה זו: גמ' ומשניות: פרק רביעי במסכת בבא מציעא. רמב"ם: בספר המצוות - לא תעשה ר"ג, בידו החזקה - הלכות מכירה פ"ב - פ"ד. טור ושו"ע: חושן משפט סימן רכ"ז.

עצה טובה קמ"ל: הרמאות הגדולה ביותר, היא לרמות את עצמינו. על כן נתחוק ונתעודד לקיים את אורחות ד' הישרים בתמימות, ללא התחכמויות! בל נרמה את עצמנו!

חלומות – "ויחלם והנה סלם מפז חלמה" (כ"ח י"ז)

להוכיח דין מבעל החלומות הזה, וחלומות הוא ידברון, ורבינו אפרים צדיק וחסיד גדול היה ולכן חשש לחלומו.

שהשכינה שורה רק מתוך דבר שמחה של מצוה

א"ר יונה א"ר זירא כל הלן שבעת ימים בלא חלום נקרא רע שנאמר "ושבע ילין בל יפקד רע" וכו' (ברכות י"ד).
אמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכים רחמים, מלך טוב, שנה טובה וחלום טוב. ופירש רש"י צריכים לבקש רחמים שיבואו, לפי שהם בידו של הקדוש ברוך הוא ואין להם רשות לבא אלא ברשותו (ברכות נ"ה).
הגמרא בשבת (דף ל:): אומרת שהשכינה שורה רק מתוך דבר שמחה של מצוה, ורב יהודה אמר שגם בדבר הלכה צריך לפתוח במילי דבדיחותא ברישא, ורבא אמר וכן לחלום טוב, ופירש רש"י שאם בא לישטן מתוך שמחה מראין לו חלום טוב.
יש אומרים שהצנוע בבית הכסא חלומותיו מיושבים עליו, שהמזיקין לא מבהילין אותו. (ברכות ס"ב).

ב' מ"א) שהורו לרבינו אפרים בחלום שטעה במה שהתיר דג מסוים וחזר בו ואסרו. בשם הגדולים (מערכת גדולים א' קצ"ט) הביא את חלומו של הראב"ן לאסור כלי יין. הבית יוסף (או"ח תרנ"א) מביא שצריך להסמיך את האתרוג לשאר המינים ע"פ דברי רבי מנחם מרקנ"ט שהראו לו כן בחלום. הט"ז כותב (באו"ח תקפ"ה ז') שנתגלה לו בחלום פירוש על פסוק ותירוץ על קושיה. הש"ך (בחומ"מ של"ג כ"ה) הביא לגבי פסק הרמ"א במלמד שחלה, את ההגהות מיימוניות בשם מהר"ם שהגיד לו כן בעל החלום, והש"ך חולק עליו שדברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. ובגודע ביהודה (תנינא י"ד ל') כתב שדברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, ומעולם לא שמע

התעורר משנתו בדק בספרים שאלות שחלם ששואלים אותו

קרה הרבה שבשעה שמרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, התעורר משנתו בדק בספרים שאלות שחלם ששואלים אותו, וזכר מה השיב ובדק לראות אם השיב כהוגן. היו כמה פעמים שבשעה שקם משנתו טעם מעט יין, ולא היה מובן, עד שפעם אחת בחולשתו נאלץ להטריח את נכדו להביא יין, וביקש לפייסו וביאר לו כי מקפיד תמיד בעת סיום לשותת משהו הגפן, ועתה בעת השינה למד וסיים מסכת שלימה, ולכן שותה יין. (אלא ד' אמות).

הרבנית קנייבסקי אמרה, שכמה פעמים שמעה את בעלה מרן שר התורה אומר דברי תורה מתוך שנתו, 'אסור' או 'מותר', 'עשה שוגג כמזיד', 'חייב בחלה' ועוד.

שנתגלה לו בחלום פירוש על פסוק

בספרי רבותינו מצאנו דברים שמקורם מחלומות, ונביא מהם, בהגהות אשרי בע"ז

רמז נפלא מצא כאן קדוש ישראל רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א

והנה סלם מצב ארצה
וראשו מגיע השמימה (כה יב)

רמז נפלא מצא כאן קדוש ישראל רבי
שמשון מאוסטרופולי זיע"א הי"ד: בפסוק "אכן יש ה' במקום הזה ואנכי
לא ידעתי",

המילה "אכן" היא ראשי תיבות א'ריה כ'רוב נ'שר - "ידעתי שהם
חקוקים במרכבה", אומר יעקב, "אבל ואנכי" - ראשי תיבות א'ריה
כ'רוב נ'שר י'עקב - "לא ידעתי", כלומר לא ידעתי שאני עצמי חקוק
במרכבה!

והרי עשיו מכיר אותו שהוא יושב אוהלים ובודאי ידע שהוא לומד בבית המדרש ומיד ימצא אותו?

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כהי)

מבואר ברש"י, שלא הלך מיד לחרן, אלא
תחילה יגע בתורה ארבע עשרה שנה בבאר שבע עצמה ואחר כך הלך
לחרן.

מרח"ג קנייבסקי יצוק"ל היה רגיל לומר בדרך צחות: הרי יעקב
עסק עכשיו בלברוח מאימת עשיו אחיו, שרוצה להורגו, ומדוע נשאר
ללמוד בבאר שבע? והרי עשיו מכיר אותו שהוא יושב אוהלים ובודאי
ידע שהוא לומד בבית המדרש ומיד ימצא אותו? אלא שיעקב הכיר את
עשיו אחיו וידע שהוא לא ידרוך על מפתח הישיבה אפילו בשביל למצוא
אותו שם! ובאמת כך היה, שכל הארבע עשרה שנה לא מצא אותו.

ואותו הדבר גם להיפך, מי שמקומו בבית המדרש לא יחפש כלום
מחוצה לו.

כבחור למד רבינו בישיבת לומז'א בפתח תקוה, והוצרך פעם אחת
לנסוע ללשכת הגיוס שעל ידי הצבא, כדי לקבל דחיה, כמנהג בני
הישיבות, וכמובן הוא הגיע כשתחת חיקו גמרא, וניצל כל רגע להגות
בתורה. כשהגיע תורו, שאל אותו הפקיד, היכן אתה לומד, ובאיזה
כתובת נמצאת הישיבה. רבינו השיב לו: אינני יודע באיזה רחוב נמצא
הישיבה, וכי מה זה נוגע אלי. כשהפקיד השתכנע שהוא באמת לא יודע,
התפלא, שעוד לא נתקל בבחור שאינו יודע את כתובת מוסד הלימודים
בו הוא שוהה.

הוא רשם לעצמו: תלמיד זה עושה רושם מוזר, ושלוהו לשלום

(שבענו מטובך - דברי שיח 407)

וכי זו העת והעונה לתלמוד תורה, הלא בן שלשים ושלוש שנה היה, ולא היה לו עדיין שום זרע

וישכב במקום ההוא (כה, יא)

וישכב במקום ההוא, לזון מיעוט זרעו, הלא
שכב, אצל ארבע עשרה שנים ששמש צבית עזר לא שכב זלילה, שהיה
עוסק בתורה. (רש"י)

ועתה נדבר אודות יעקב אבינו עליו השלום, דהנה ידוע בעת שהלך
מבית אביו לחרן, היה בן שלשים ושלש, כפירוש רש"י, וכן שבעים ושבע
היה כשבא לבית לבן, ואיה היה ארבע עשרה שנים שבינתיים? אמרו חז"ל
(בראשית רבה סח, ה), שהיה אצל שם ועבר ולמד שם בבית מדרשם.

והנה לכאורה קשיא על יעקב אבינו עליו השלום, וכי זו העת והעונה
לתלמוד תורה, הלא בן שלשים ושלוש שנה היה, ולא היה לו עדיין שום
זרע, ובפרט שאומה הישראלית הקדושה, הצריכה לצאת על פני האדמה,
רק הוא מוכשר לזה, ולא איש אחר, וכל זה ידוע היה ליעקב אבינו, כמו
שפירש רש"י על הפסוק (בראשית כט, כא): "כי מלאו ימי", ואימתי אעמיד
שנים עשר שבטים? עיין שם. והנה אם כן בוודאי מצוה גדולה, שילך תיכף
אל בית לבן, כמו שאמר לו יצחק, ולישא אשה ולא להתעכב ולהפריש את
עצמו לתלמוד תורה ארבע עשרה שנה.

ולתרוץ כל זה נראה בפשיטות, דהנה יעקב אבינו ידע בלבן, כי בוודאי
לא יתמצה לתן לו בתו, בלתי שיקבל עבור זה מתנה גדולה, וכמו שכתוב
(בראשית לא, טו): "הלוא נכריות נחשבנו לו" וגו'. וידוע, שיעקב אבינו
נעשה עני בדרך על ידי אליפז, אם כן בוודאי יהיה מוכרח לעבד אצלו
עבודת עבד ולישא מבנותיו, כמו שצווה לו יצחק, וכמו שהיה לבסוף. והיה
ירא יעקב אבינו לרדת אצלו ולהתעכב שמה, כי ידע את לבן כי רמאי הוא,
וגם ירצה להאבדו מן העולם, וכמו שהעיד עליו הכתוב לבסוף, שרדף
אחריו ורצה להרגו, לולא שאלוקי אברהם היה בעזרו והצילו, וגם ביתו
מלא טומאת תרפים, ואין בכוחו לעמוד נגד טומאה רבה כזו, בלתי ביזות
קדשת התורה, ובבית לבן לא יהיה באפשרותו להיות דבוק לתורה.

ועל כן הקדים את עצמו ונס אצל שם ועבר ארבע עשרה שנה ולמד
שם בהתמדה רבה, כי כל הארבע עשרה שנה לא שכב לישון פעם אחת
שנת קבע, כמו שהעיד עליו הכתוב (בראשית כה, יא): "וישכב במקום
ההוא", וכפירוש רש"י שם. ובלימוד כזה, אף כי יתעכב אחר כך בבית לבן
איזה שנים, לא יזיק לו מאומה.

ובדברנו יהיה נכון מאד החשבון ארבע עשרה שנה, שהם תמורת
השנים שהוא מוכרח להיות אחר כך בבית לבן, וידע שבבית לבן יהיה
על כל פנים ארבע עשרה שנה, כמו שידוע, שאי אפשר היה לו לשוב
לביתו כל זמן שלא נולד לו לו יוסף, כי הוא כלהבה ובית עשו לקש, וכמו
שכתוב (בראשית ל, כה): "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף, ויאמר וכו'
שלחני ואלכח" וגו', וכפירוש רש"י, וידוע, שיוסף נולד בזמן שנת ארבעה
עשר, וכמו שכתוב (בראשית לא, מא): "עבדתוך ארבע עשרה שנה בשתי
בנותיך" וגו'. לכך למד מתחילה ארבע עשרה שנה בתכיפות, כדי שזכות
אלו הארבע עשרה שנה יעמדו לו בבית לבן, וכנוכר לעיל.

(שמירת הלשון חלק א' שער התורה פרק ט')

צידה לדרך

ויברכני ה' בגלגלך (לכו)

אמר אב"י, תיכף לתלמידי חכמים ברכה שנאמר נישתי ויברכני ה' בגלגלך (ברכות מב).

מטוב עד רע (לא כד)

בשלמא רע נוחא, אלא טוב אמאי לא, מלמד שטובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים, ומאי רעה היא הכא, דילמא מדכיר ליה שמא דע"ז. (יבמות קג:)

והוא שהיה גיבור כוח היה מרחיק את האנשים שלא ילחצו את מרן

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א: עמל התורה - זו הייתה מעלתו המיוחדת של מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל בעת לימודו - היה שוכח מכל העולם! פגשתי, באחת הבריתות, יהודי שהיה נוהג לגונן על מרן כשהיה יוצא מהשיעור בבית הכנסת היזדים, וההמונים היו מתנפלים עליו לשאול ולהתברך, והוא - שהיה גיבור כוח - היה מרחיק את האנשים שלא ילחצו את מרן. וכך סיפר לי: פעם אחת, כשמרן יצא מה'זידים', ואני כהרגלי הרחקתי מעליו את הקהל, שמעתי שהנהג מזכיר למרן שעליו להגיד לי תודה על כך שאני מפנה לו את הדרך. מרן השיב לו שבוודאי הוא מעוניין להודות לי, והורה לנהג לומר לי להיכנס לרכב, ושם יודה לי. מרן התיישב ברכב ומיד שקע בתלמודו. הנהג הציע לי להתלוות אליהם לנסיעה ולעלות הביתה, שם ייתן לי הרב את ברכתו. אלא, שמיד כשמרן הגיע הביתה - והשעה הייתה קרוב לאחת עשרה בלילה - הוא פשט את גלימתו, וממש רץ לשולחנו והחל לכתוב. נעמדתי ליד השולחן בתקווה שיבחין בי. אני מצידי לא העזתי, כמובן, להפריע לו. בשעה שלש בלילה הרים מרן בפעם הראשונה את עיניו מהספרים בהם למד, והבחין בי! "מי אתה, ומה אתה עושה כאן?" שאל. "אני הוא זה שהרב הסכים לבורכו", השבתי. "אוי ואבוי! תמחל לי!" התחנן מרן לאחר שזכר בהבטחתו. "פשוט שקעתי מיד בלימוד ושכחתי. ועתה שב עימדי ותשתה משהו". מרן הודה לי בכל לב, ונתן לי את ברכתו. (מתוך הספר משכני אחריך)

ומצוי היה שעברו על הגשר גם אינשי דלא מעלי כגון שיכורים וכדומה

ויצא יעקב מפאר שבע (כח י)

ר' יוסף מייער שיחי' מליקוואוד אמר בשם אחיו ר' אלעזר שיחי' שכמה פעמים לקח את מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל באוטו וכשיצאו לדרך שמע שקודם תפילת הדרך אמר ברוך אתה ה' למדני חוקיך, כדי שתהא ברכה הסמוכה לחברתה.

סיפר הרב יצחק אהרן פישער שליט"א המוהל ממאנסי:

לפנים כשהייתי דר בוויילאמסבורג מפעם לפעם הייתי מוהל בש"ק אצל מרן זצ"ל, והייתי עובר על הגשר לשכונת איסט סייד, ומצוי היה שעברו על הגשר גם אינשי דלא מעלי כגון שיכורים וכדומה. פעם אחת שאלתי את מרן זצ"ל אם יכולני לומר תפילת הדרך בעברי עליו אף שאין בו ארבעה מילין. שאל אותי מרן זצ"ל למה לך לומר תפילת הדרך? השבתי ואמרתי "עס איז דא נישט קיין געווינטשענע עלימענטין אוף די בריק" (אינשי דלא מעלי נמצאים בגשר). עלתה בת שחוק על פניו ואמר "דאס טרעפט מען אין די גאנצע שטאט" (זה נמצא בכל העיר), ולמעשה פסק לי לומר בלי שם ומלכות.

(מתוך ספר דרכי משה)

לי מי הרופא שלך, שכן רואה אני שאתה מבריא במהירות..."

בירדו לאחר מכן במדרגות 'בית האבות' על משענתו, פרצה מקרבו אנחה, ועובר אורח מזדמן שהסיק כי מקורה של האנחה הוא בקשיי האנחה והייסורים הנגרמים לו מכל תנועה, האיר לעברו פנים בחיוך של הבנה וברכת "רפואה שלמה". רבי שמשון השיב לו ברכה, ולאחר מכן חשף את הסיבה האמתית לאנחה "בוא ואספר לך מדוע נאנחת". וכאן סיפר לו על טעותו של הזקן שהוא שתלה את קצב ההחלמה המהיר במומחיותו של הרופא, ואמר: התבוננתי, שטעותו של אותו זקן עשויה לשמש בעצם כמשל נמרץ לטעות רווחת של כל אנשי העולם, צעירים כזקנים - בענייני רוחניות. שהרי לאמיתו של דבר ההבדל ביני לבינו הוא, שאני צעיר וגופי ממחר להחלים, ואילו הוא זקן

פעם נפגע הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל מתאונה, ולאחר תקופת אשפוז בבית חולים, נאלץ לשהות פרק זמן להחלמה, רתוק לבית חותנו שבשיכון ויז'ניץ בבני ברק. מול הבית שכן 'בית אבות', ורבינו עשה מאמצים ניכרים לעלות את גרם המדרגות שפתחו כדי לשמוע שם קריאת התורה בציבור, ועם הזמן כשהתחזק יותר - גם להצטרף לתפילות בציבור שהתקיימו שם מדי יום. תחילה הצליח לרדות אך בקושי באמצעות קביים, אולם כעבור שבועות אחדים החלו השברים ברגליו להתאחות ואט אט שב לאיתנו.

אחד הזקנים ב'בית האבות' ששבר אף הוא את רגלו באותה תקופה נתמך בעגלת נכים, בעוד שלמרבה פליאתו הוא מבחין שהרב פינקוס לעומתו, מבריא בקצב מהיר. באחד הימים, ניגש אליו האיש והתחנן: "עשה נא עמדי חסד ותגלה

תגלה לי מי הרופא שלך, שכן רואה אני שאתה מבריא במהירות..

ולפיכך תהליך הריפוי שלו מתקדם בקצב אטי יותר. הנתונים - הם אלו ששונים ולא אמצעי הריפוי. והטעות הזו פרוסה בעצם על פני כל תחומי החיים. אנשים רצים אחרי 'כלכלנים' בתקווה למצוא באמצעותם פרנסה, אחרי 'יועצים' למיניהם שיינתנו להם שכל ובינה ואחרי 'רופאים' שיעניקו להם בריאות, ואין הם יודעים שהבסיס להצלחה איננו איש זה או אחר, אלא ה' יתברך לבדו!

(מתוך הספר 'אוהביו כצאת השמש בגבורתו')

פעם התבטא הרב מפוניבז' בפני התלמידים בלשון זו: "פעם הייתי אדם פיקח!..."

אחרת באוזני כמה תלמידים. שמעתי זאת מתלמידו הגאון רבי אברהם יצחק ברזל שליט"א, מראשי ישיבת מיר-ברכפלד.

הוא סיפר כי פעם התבטא הרב מפוניבז' בפני התלמידים בלשון זו: "פעם הייתי אדם פיקח!..." התפלאו התלמידים לפשר כוונתו, מה הפשט 'פעם' הייתי אדם פיקח, וכי היום הוא איננו פיקח?

הרב שהבחין בתמיהתם הסביר את כוונתו: "בצערותי כשהייתי בראדין בצילו של ה'חפץ-חיים', היה לי שכל לשתוק! במחיצתו לא דיברתי מאומה! למרות שמטבעי הנני דברן... זאת מהטעם הפשוט, שהרי כל משפט שהייתי אני מדבר היה נאלץ ה'חפץ-חיים' לשתוק כנגדי, שכן חכם אינו נכנס לתוך דברי חברו, והבנתי אז שכל רגע שה'חפץ חיים' מדבר זה נכנס עבורי לכל ימי חיי, ואילו בכל רגע שהוא שותק זה הפסד עצום!... לכן פשוט העדפתי לשתוק, כדי לזכות לשמוע ולקבל ממנו כמה שיותר!..."

(אוצרותיהם אמלא)

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: מרן הרב מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל זכה ללמוד בישיבתו של מרן ה'חפץ-חיים' זצ"ל בראדין פחות משלוש שנים, לדידו אותה תקופה היתה המוצלחת ביותר בחייו מבחינה רוחנית, שכן באותה תקופה זכה לסיים את כל הש"ס בחברותא עם מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בכולל 'קדשים' שעל יד הישיבה. אך בעיקר הזכיר בערגה את העובדה שזכה אז לינוק ממקור טהור מרן ה'חפץ-חיים' זצ"ל, להתבשם מתורתו חכמתו ואורחותיו הנאצלים.

למרות השהות הדי קצרה שלו במחיצת ה'חפץ-חיים', חש עצמו כל ימיו כתלמידו המובהק, ודיבר בכיסופין על דמותו הגדולה, שעמדה לנגד עיניו תמיד.

שמעתי מיהודי תלמיד-חכם שהיה נוכח פעם בעת שהזכיר הרב מפוניבז' זצ"ל אימרה כל שהיא בשם ה'חפץ חיים'. העיר לו אחד השומעים שאימרה זו כבר הקדים מאן דהוא לכותבה הרבה לפני ה'חפץ חיים', והיא נדפסה בספר פלוני בשם אומרה. השיב לו הרב מפוניבז' כמצטדק: "יתכן והצדק עימך, אך מה אעשה שקיימת בי תאוה מיוחדת להזכיר את שמו של ה'חפץ חיים'!..."

מהיכן שאב הרב דביקות עצומה כזו בדמותו של ה'חפץ חיים', נוכל להבין מתוך דברים שהשמיע הרב מפוניבז' עצמו בהזדמנות

אתה יכול להרגיש בנוח לדקור אותי...

המחלקה הפנימית, בבית החולים הדסה "עין כרם". הרב ישעיהו הבר מוטל על מיטת חוליו. באחד האשפוזים שהוצרך להם במסגרת מחלת הכליות. אל החדר נכנס בהסננות סטודנט לרפואה, העומד בשלב ההתמחות. זה לו השבוע הראשון במחלקה זו הפעם הראשונה בחייו שבה הוא עומד לקחת בדיקות דם מהמטופלים.

וכה הוא מספר: "העיקה עלי המחשבה שאולי איאלץ לדקור מישהו שוב ושוב בגלל חוסר הניסיון שלי, ולכן חיפשתי ברשימת המטופלים חולה צעיר יחסית - בתקווה שאמצא ורידים בולטים שיגדילו את סיכויי הצלחתי. הגיל שרשום היה ברשימה לא גילה את מצבו הרפואי של המטופל. בהיכנסי לחדרו של הרב הבר, ראיתיו ועל אתר הבנתי שבחירתו מוטעית. מיהרתי אפוא לסגת ולפנות לכיוון היציאה מן החדר.

עדיין לא הספקתי לצאת, והרב הבר פונה אליי ושואל: 'האם אתה מחפש מישהו, אולי אני יכול לעזור?' למרות מבוכתי, לא התחמקתי ולא שיקרתי: 'התכוונתי לקחת לך בדיקת דם אבל זו הפעם הראשונה שלי, ואני לא חושב

שיש לך ורידים קלים; אלך לחפש לי מישהו אחר ואלך יכנס אח יותר מנוסה'. חיוכו הטוב של הרב הבר זרח אליי והוא הפתיע אותי באמירתו:

'אני מושתל כליה ואכן הוורידים שלי בלתי קלים למציאה, אבל מכיוון שאתה לומד מלאכה חשובה, כדאי שתלמד לבצע אותה על הצד הטוב ביותר. בשביל להיות מומחה ללקיחת דמים, אסכים שתתלמד עליי, איתור הוורידים שלי, יכול להיות אתגר מקצועי עבורך. אסכים בחפץ לב להניח לך להתנסות עליי, אשמח לעזור לך ללמוד את המלאכה החשובה הזאת. אתה יכול להרגיש בנוח לדקור אותי כמה שרק נצטרך.'

לפני שהספקתי להתלבט, הפשיל הרב הבר את שרוולו והגיש לי את ידי הימנית. התרגשתי מאוד ופניתי לעשות את המלאכה. בסבלנות. בהבלגה, בעדינות - הניח לי למצוא את הווריד בקצב שלי, וגמל עימי בכך חסד נפלא. לאחר שעה ארוכה של ניסיונות, חברות כחולות ודקירות רבות - התמלאה סוף-סוף המבחנה.

במשך עשרה ימים חזר החיזיון הזה על עצמו פעמיים ביום, בבוקר ובערב. לאורך החיפוש אחר הווריד הסורר, השמיע לי הרב הבר מדבריו ואלה השפיעו עליי רבות. המפגש הזה, בתחילת דרכי בעולם הרפואה היה משמעותי מאוד עבורי. הרב הבר שימש לי דוגמה חיה לכך שניתן בכל מפגש, קצר ומקרי ככל שיהיה, להיטיב ולהיות משמעותיים לאחר.

(מתוך הספר 'הרב הבר')

חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

זכתה עירנו לביקור של מרן הגאון רבי אהרון ליב שטיינמן זצ"ל. כשיצא אחרי השיעור שמסר, התלוויתי אליו, ושאלתיו האם נכונה השמועה שאומרים בשמו

הגאון רבי צבי מרגלית שליט"א על ההכנות לשבת קודש

אופייני הוסיף "אבל אינני יודע אם כך סוברים גם למעלה..."
זו ענוותנותו המופלגת של הרב שטיינמן זצ"ל. אבל האמת היא
שהדברים נשמעים הגיוניים מאוד. זהו קל וחומר שאין עלי תשובה,
אם הכנות גשמיות נחשבות כחלק מהשבת, ודאי שהכנות רוחניות,
שהן עיקרה של השבת, מעין עולם הבא, ייחשבו כשבת עצמה! אין
ספק ששיעור בפרשת השבוע, שיביא אותנו לתובנות חדשות ולקבלת
שבת רוחנית ונעלית יותר, חשוב לאין ערוך מדאגה לסלט פלוני או
אלמוני, לתבשיל או קינוח זה או אחר. ואין בכוונתנו לזלזל בכל אלו
חלילה. כבודם במקומו מונח. אבל צריך לדעת את הפופרציות
הנכונות. לשים את הדגשים במקומות הנכונים.

ואם בדבריו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל עסקינן, נזכיר דבר מעניין
שאמר בשיחתו בישיבה בשם **רבי אליהו לופיאן** זצ"ל, משגיח
דישיבת כפר חסידים, עליו אמרו שזכה לגילוי אליהו. הרב לופיאן
סיפר ששמע פעם מהחפץ חיים, שמצווה שאדם מקיים בשבת, הרי
היא נחשבת פי שש מאות ושלוש עשרה, שוות ערך לתרי"ג מצוות.
ומאי טעמא, שבת שקולה כנגד כל התורה כולה. אם כן, מצוה
הנעשית בה שקולה גם כן כנגד כל תרי"ג מצוות התורה. שעת לימוד
תורה בשבת, שווה כתר"ג שעות.

צריכים אנו להיות בטלנים גמורים כדי שלא לנצל את הפריבילגיה הזאת.
אתה לומד שעה אחת, ונחשב לך פי תרי"ג! הוסיף מרן הרב שטיינמן
זצ"ל והזכיר, שהבן איש חי אומר ששעת לימוד בשבת נחשבת כאלף
שעות. לא ידוע מה המקור לדבריו, אך מצאנו בדברי חז"ל שמצוות
שנעשות באופן מיוחד ובזמנים מיוחדים מוכפלות במאות ואלפים.
כמו, "טובה מצוה אחת בצער ממאה שלא בצער". באורחות צדיקים
כתוב שטובה מצוה אחת בשמחה - מאלף שלא בשמחה.

זו חשיבותה של השבת. ואם כה חשובה ויקרה היא השבת, צריך
לנצל את מעלותיה הרוחניות עד כמה שאפשר.

(מתוך ספר "מפיק מרגליות")

זכתה עירנו לביקור של מרן הגאון רבי אהרון ליב שטיינמן זצ"ל.
כשיצא אחרי השיעור שמסר, התלוויתי אליו. ושאלתיו האם נכונה
השמועה שאומרים בשמו. כידוע, בעולם האמת, גם מי שירש גיהנום
חלילה, בשבת יש לו 'חופש'. הפוגה. שמעתי אומרים בשמו של מרן,
שלא רק זמן השבת ייחשב, אלא גם הזמן שלמד בו הלכות שבת. הזמן
הזה יקוּזז לו מהגיהנום, בנוסף לחופשה ה'רגילה' ביום השבת עצמו.
אמר לי מרן, שהדברים מבוססים על דברי החפץ חיים. החפץ חיים
אומר בשם גאון אחד, שהמקדים לקבל את השבת, גם בעולם
העליון השבת 'האישית' שלו תימשך כפי שהיה נוהג כאן, בעולם
הזה. תוספת השבת שהוסיף כאן, תיזקף ליזכותו למעלה. הוסיף כאן
שעתיים, השבת 'שלו' בעולם העליון תימשך שעתיים נוספות.
ממילא, אם חלילה יירש גיהנום, יקבל תוספת 'לחופש' כפי תוספת
השבת אותה שמר בעולם הזה. הוסיף החפץ חיים ואמר, שלא רק
זמן תוספת שבת ייחשב לו כשבת, אלא כבר מהרגע שמתחיל את
ההכנות, הקניות, הסידורים.

[אמר לי מאן דהו, לפי זה כדאי לנהוג כבית שמאי. בגמרא [ביצה טז
א]: "תניא, אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת.
מצא בהמה נאה, אומר: זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה, מניח את
השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מידה אחרת היתה לו,
שכל מעשיו לשם שמים. כתב הב"ח [סי' רמ"ב] "משמע דלא פליגי...
והאידינא נהגו עלמא כשמאי הזקן, וכן פרש רש"י בפרשת יתרו: **תנו
לב לזכור תמיד את יום השבת. שאם נזדמן לך חפץ יפה, תהא מזמיני
לשבת**". אם כן, אם האדם מתחיל לדאוג לכבוד השבת כבר מתחילת
השבוע הרי שיהיה פטור מגיהנום מכל וכל...]

על פי הדברים הללו, אמר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, נראה שגם
אם אדם לומד הלכות שבת וכדומה, ייחשב לו הדבר כהכנות לכבוד
שבת, וזמן הלימוד יקוּזז לו מחלקו בגיהנום. המשיך מרן ואמר, אכן
אמרת את הרעיון, אבל אין לכך מקור. זו סברה שלי. ובחוש הומור

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 658
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יחיד למסורת קיימת על האישור לפרויקט המבית

סיפורי חז"ל

אליהו הנביא היה אורח קבוע בשיבתו של רבי יהודה הנשיא. יום אחד היה ראש חודש, ואליהו הנביא הופיע באיחור, שאל אותו רבי יהודה: "מדוע התאחר אדונינו?" השיב לו אליהו: "עזרתי לאבות להתפלל. העמדתי את אברהם, רחצתי ידיו, המתנתי עד שסיים להתפלל והשכבתי אותו, כן עשיתי גם ליצחק וליעקב". מדוע שלא תעמיד אותם יחדיו ותשכיב אותם יחדיו לאחר התפילה?" שאל רבי יהודה, לו אעשה זאת השיב אליהו, "יתחוקו כל האבות יחדיו בתפילה ויביאו את המשיח שלא בזמנו. "האם יש אנשים החיים בדורי שיכולים לעשות זאת?" שאל רבי יהודה, "כן, והם רבי חייא ובניו" אמר אליהו. בהזדמנות הקרובה בה לא ירדו גשמים, גור רבי יהודה הנשיא תענית ציבור. הוא ביקש מרבי חייא ובניו שישמשו כשליחי ציבור ויתפללו לפני העמוד, כשאמר רבי חייא משיב הרוח - נשבה רוח. כשאמר מוריד הגשם - ירד גשם. כשהתקרב לברכת מחיה המתים, החלו העולם להודיעו: האם המתים יקומו מקברם? בבית דין של מעלה ביקשו לדעת מי היה זה שגילה את הסוד. כשנודע שאליהו הנביא עשה זאת, הביאו אותו והלקו אותו בשישים שבטים של אש. ירד אליהו הנביא לעולם, התחזה לדוב של אש, נכנס ובלבל אותם בתפילתם כדי שלא יביאו את המשיח שלא בזמנו.

(על פי בבא מציעא פה - ב)

פרשת השבוע

חיי אדם. וכמה רעים אנשים אלה שהשליכו אבן זו כלפי רבינו בכוונה תחילה. חס ושלום להטיל דופי ביהודים כשרים אמר הרבי לא נחשדו חלילה ישראל להטיל בבני אדם אבנים גדולות כאלו, אין זאת אלא שהאנשים בחוץ הטילו כלפינו אבנים קטנות, והאבנים החלו מריבות ביניהן, וכל אחת אמרה אני אנוח על ראשו של הצדיק, ומתוך כך נעשו כל האבנים הקטנות אבן אחת גדולה.

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (כ"ח - כ')

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א היה עני מרוד. מסופר: פעם היה חייב למשכן את מעילו כדי להביא טרף לביתו, אמר הצדיק: עכשיו אני מבין יותר טוב את מה שאמר יעקב אבינו ע"ה "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" וכי אין אנו יודעים שלחם הוא בשביל לאכול ובגד הוא בשביל ללבוש? אלא אנו מבקשים שהבגד יהיה בשביל ללבוש ולא בגד בשביל לאכול, שלא יצטרך למשכן את בגדו בשביל אוכל.

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו (כ"ח - י"א)

פירש"י עשאן כמין מרזב סביב לראשו וכו' התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי ניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי ניח, מיד עשאן הקדוש ברוך הוא אבן אחת וזהו שנאמר "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו".

מסופר על הרה"ק רבי יום טוב ליפא טייטלבוים "הקדושת יום טוב" מסיגעט זיע"א שישב על כסא הרבנות בעיר מארמרוש סיגעט. וסבל מאד ממתנגדיו הרבים בקהילה, הללו לא היו מסתפקים בהטחת דברי עלבון כנגד הרב, אלא הגיעו גם להרמת ידיים כלפי הרבי ובני ביתו. יום אחד הסב הרב בחדרו עם קבוצת מקורבים מבני המקום והיה מסיח עמהם בדברי תורה. לפתע הושלכה אבן גדולה לתוך הבית שכמעט פגעה בראשו של הרבי. הרים אחד המסובים את האבן טלטל אותה מיד ליד וקרא בזעם, מה גדולה אבן זו שיש בה לסכן

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:49

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:00 ת"א: 4:14

הביט בו בפנים מתפלאות ומשך בכתפיו בתמיהה: על איזה פיקדון כבודו מדבר? שאל. אהרן התבלבל והציץ בפני בעל הבית כמנסה לרדת לסוף דעתו, אך כעבור רגע התעשת ושטח את בקשתו פעם נוספת בסבלנות רבה. סמקו פניו של בעל האכסניה מכעס, קמץ את אגרופיו, היכה בשולחן בזעם, וצווח: "הסתלק לך מביתי שקרן ונבזה לפני שאפליא בכך את מכותי".

פחד אהרן מאיומו ומראהו של בעל האכסניה ולא ניסה אפילו לעמוד על שלו. כיוון שלא היה לאהרן מכר ומודע בכל העיר, החל להסתובב ברחובות הזרים לו, עד שרגליו הוליכו אותו בלי משים אל בית המדרש. נכנס אהרן לבית המדרש ועמד בפתח. כל בית המדרש היה חשוך לכד מפינה אחת שהוארה בעששית, התקרב אהרן לאותה פינה וראה את רבי נחום יושב שם ושוקד על ספריו. "הוא האיש שאוכל להיוועץ עמו" הבויקה במוחו מחשבה. סיפר אהרן לרבי נחום את הקורות עמו מאז נשלח ממוסקבה על ידי זעליג הסוחר, עד מעשה החמס ואיומיו של בעל האכסניה. למחרת עם בוקר הלך ר' נחום לבעל האכסניה ושאל אותו בעניין סכום הכסף, הלא משך כתפיו בכעס עצור: "אינני יודע על שום פיקדון" השיב בכעס, אמש פנה אלי הזור הלז וביקש ממני סכום כסף עצום שהפקיד בידי כביכול, אך אינני מכיר אותו ועד לאותו רגע לא ראיתיו מעולם. חזר רבי נחום אל אהרן בידיעה שאין בכוחו לעזור, עדים להפקדת הכסף בידי בעל האכסניה לא היו, שטר פיקדון אינו בנמצא, וממילא דין תורה לא יפסוק שבעל הפיקדון יקבל את כספו בחזרה, עם זאת כיוון שניכר מדברי אהרן שהוא אומר דברי אמת, יעץ לו ללכת אל האוהל הקדוש של "בעל התניא" ולבקש שם רחמים, אולי יערה הקב"ה רוח של תשובה בלבו של האכסנאי ויתעורר להשיב את הכסף. עשה אהרן כהצעת רבי נחום ונסע בלב שבור אל האוהל הקדוש שבהאדיטש לעורר עליו רחמים.

היה זה יום רגיל ושגרתי, ולעת צהריים התפנה בעל האכסניה מעיסוקיו בשירות האורחים והלך לאכול את ארוחת הצהריים, כאשר קרה לפתע דבר מופלא ונדיר, עוד האכסנאי מסתדר על מקומו לקראת הארוחה, קפצה לפתע על השולחן חולדה גדולה דוחה ומגעילה, וקבעה לה מקום מול צלחתו. נסוג בעל האכסניה ממקומו בבהלה ופניו חוורו מבושה לפני אורחיו, כעבור רגע קצר החל לנפנף בידיו ובמטפתחו לעבר החולדה הנועות כדי לגרשה, אך זו רבצה במקומה לא נעה ולא זעה, ואך התכרבלה במקומה במנוחה ובשלווה. יצא בעל האכסניה מכליו והטיח לעברה את ידו, אך זו זינקה בתגובה לעבר צווארו ונעצה בחזקה את ציפורניה, זעקה חנוקה נמלטה מפיה האיש והוא ונפל.

לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק רבי דובער האדמו"ר

האמצעי מלויבאוויטש זיע"א, ט' כסלו

הרה"ק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי מלויבאוויטש זיע"א, נולד ביום ט' בכסלו תקל"ד ונפטר ביום ט' בכסלו תקפ"ח. בהיותו בן חמש עשרה נתמנה על ידי אביו הרה"ק "בעל התניא" זיע"א למדריך אברכים באי ביתו של אביו. אף דברי התעוררות לחסידים השמיע בשם אביו, ואז ראו בו את המנהיג המתאים ביותר למלא את מקום אביו. ואמנם עם פטירת הרב "בעל התניא" הוכתר לממשיך דרכו והתיישב בלויבאוויטש. בשנת תקפ"ז נאסר בעיר וויטעבסק וישב כחדשיים במאסר, סיבת המאסר היתה מלשינות בפני הממשלה הרוסית שהרב תומך בשולטן הטורקי ואף שולח לו כסף. בעשרה בכסלו שוחרר ממאסרו ונסע לעיר המרפא קארלסבד. בדרך נסיעתו ביקר אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א שחלק לו כבוד רב, אחר כך בא להאדיטש לימים הנוראים שנת תקפ"ח, ונתקבצו לשם החסידים מכל הסביבות, ודרש הרבה בבית המדרש שלפני קבר אביו.

פעם אחת הלך להשתטח על ציונו של אביו ושהה שם זמן רב. ואחר כך יצא משם בשמחה רבה ופניו שוחקות ואמר: "פעלתי מאאמו"ר נ"ע שיפטרוני מהרבנות". החסידים חשבו שכוננתו הוא שיסע לארץ הקודש כי השתוקק לכך תמיד, ואמרו לו למה ידבר אדוננו כדברים האלה, איך יעזוב אותנו כצאן בלי רועה? והשיב להם "הלא עמכם חתני הרמ"מ הוא אדמו"ר בעל "הצמח צדק", הוא יהיה לכם לרועה נאמן" אחר כך נסע דרך עיר ניעזין ושם נחלה מאד ונסתלק לבית עולמו ביום ט' כסלו תקפ"ח כשהוא בן נ"ד שנה בדיוק.

מסופר: פעם התאספו מספר חסידים סביב רבי מנחם נחום בנו של הרה"ק האדמו"ר האמצעי זיע"א, ושמעו סיפור מבהיל ומרעיש נפש שאירע עמו. באחד מימי היריד שהתקיים בקיץ האחרון הגיע לניעזין פקיד יהודי בשם אהרן, איש אמונו של זעליג הסוחר הידוע ממוסקבה, ובידו אלף רובל לקניית סחורה עבור אדונו. העיסקה נכתבה ונחתמה עוד קודם לכן בין הצדדים, ולא נותר לאהרן אלא למסור את המזומנים וליטול את הסחורה. כיוון שהגיע לניעזין שעה קלה קודם כניסת השבת, בחר באכסניה הראשונה שנודמנה לו, כיוון שלא רצה להחזיק את הכסף ברשותו, הפקיד אהרן את אלף הרובל בידי בעל האכסניה, ואהרן לא היסס להפקיד בידיו את המזומן, הלא בעל זקן נאה היה וסבר פנים מעורר אמון. בצאת השבת ניגש אהרן אל בעל האכסניה כדי ליטול ממנו את מזונו בחזרה, אך בעל האכסניה

משל ונמשל

תחבולות היצר

משל לאדם שדר בעיר הסמוכה לגבול, והיה עובר בכל יום כשהוא רכוב על אופניו אל המדינה השכנה לצורך פרנסתו. יום אחד הבחינו שומרי הגבול שבחזרתו לפנות ערב, הוא נושא עמו על האופניים דלי מלא חול, כאשר שאלוהו לפרש הדבר, אמר להם שהוא מתכוון לבנות בית. הואיל ומחיר החול במדינה הסמוכה הינו זול ביותר, הוא מתכוון להעביר מדי יום כמות שיוכל לשאת עמו. סיפורו לא שכנע את אנשי המכס אשר חשדו שתוך החול הוא מטמין חפצי ערך מוברחים, אי-לכך שפכו את החול לתוך מסננת כדי לבדוק את הענין. אחרי שהוברר להם שהחול "נקי", הורשה האיש להמשיך בדרכו עם מטענו. כך נמשך הענין ימים רבים. בבוקר היה חוצה את הגבול כאשר על אופניו תלוי דלי ריק, ובערב היה שב ועמו דלי מלא חול. במשך תקופה ארוכה היו אנשי המכס מסננים את החול, אך כיון שבכל פעם יצאה צדקתו של האיש לאור, חדלו מלבדוק אותו, והסתפקו בבדיקות פתע מפעם לפעם. יום אחד הודיע האיש לשומרים: "היום הוא היום האחרון להובלת החול, מלאכת הבניה נסתיימה, ושוב אינני זקוק לחול". ליתר בטחון נגשו השומרים לסנן את החול, אך גם הפעם לא מצאו בו מאומה, לפני שהמשיך האיש בדרכו, ניגש אליו אחד השומרים ולחש אל אוזנו: "הבה נדבר גלויות. הסיפור שלך לא נראה לי אמיתי. אני מבין שהשכלת להערים עלינו. אנא ספק את סקרנותי וגלה לי את האמת, ואני מבטיחך שלא יאונה לך כל רע, ולא תיענש על מעשיך". האיש חייך ואמר לשומר: "אכן צדקת, וכיון שהבטחת לי שלא יטילו עלי עונש או קנס אגלה לך את האמת. דליי החול שהייתי מעביר לא היו נחוצים לי כלל, הם נועדו אך ורק להטעות אתכם ולהסיח את דעתכם מלהבחין בסחורה היקרה שהייתי מבריח".

"אילו הייתם מתבוננים היטב, הייתם רואים שבבוקר הייתי רוכב על אופניים ישנים ובערב הייתי שב רכוב על אופניים חדשים. במדינה השכנה, מחירם של אופניים הינו זול במיוחד. אי-לכך הייתי יוצא לדרך רכוב על אופניים ישנים, ומחליף אותם מעבר לגבול באופניים חדשים. את החדשים הייתי קונה שם במחיר מוזל, ומוכרם במדינתנו ביוקר רב. אתם נתתם לבכם לחול, לפיכך יכולתי להעביר באין מפריע את האופניים ולהתעשר מהברחתם".

הנמשל: זה דרכו של היצר. הוא מסיח את דעתנו מחובותינו ומתפקידנו האמיתיים, על ידי פיתוי לעשות דברים שלעתים הם טובים לכשעצמם, אך אינם צריכים לעמוד בראש סולם העדיפויות.

מתוך מאמר

הסובבים שהביטו כל העת בנעשה, ניסו לנתק את היצור הלוה שנדבק לצוואר של מארחם, אך אותה חיה קטנה המשיכה לנעוץ את ציפורניה ולא הרפתה עד כדי סכנה לחייו, הבינו הכל שלא אירוע שבגדר הטבע הוא זה ויש דברים בגו. רגע ארוך חלף כאשר גניחתו של בעל האכסניה הסבה אליו את תשומת לבם של הנוכחים, סימן להם האכסנאי באצבעו, וכשגחנו לעברו אמר להם, יודע אני בשל מה הגיעה אלי הצרה הגדולה הזאת, הדבר בא עלי משום שמעלתי בכספי הפיקדון שנתן בידי אהרן, כן, אלף רובל כסף נתן בידי לפני כניסת השבת, ואני הכחשתי זאת בצאת השבת במצח נחושה.

החליפו הנוכחים זה עם זה מבטים של הבנה, שהרי הכירו מכבר את מעלליו של בעל האכסניה אך הווידוי הפתיעם, ציפו הכל שבעקבות הווידוי תרד החולדה מקרבנה. אך זו לא סרה ממנו והמשיכה ללפות את צווארו. הבינו הכל כי משמים נשלחה אותה חולדה לתקן את הטעון תיקון ואין כל סיכוי להסירה מגופו של האיש עד שהתיקון ייעשה, דומה שגם האכסנאי הבין זאת, שכן רמו לנוכחים בכוחות לא לו, וכשקרבו לעברו אמרו: לכו ובקשו בשמי את מחילתו של הצדיק רבנו מנחם נחום שהעזתי פני כנגדו, והתכחשתי בחציפות לאוהרתו, מהרו, חוסו עלי והסירו ממני את הקללה האיומה הזאת שדבקה לצווארי. לא חלפה שעה ארוכה כשדמותו ההדורה של רבי נחום נראתה בפתח, נכנס הצדיק וקרב אל האכסנאי, וכשראה את החולדה לופתת בעקשנות את גרונו של האומלל, הרצינו פניו ביתר שאת. עוד רגע, ורבי נחום רכן מעל האכסנאי ולחש ברצינות עמוקה: מחול לך! מחול לך! וחזר והתבונן בציפייה באיש ובחולדה. אך זו לא זעה כמלוא נימה. חוורו פניו של רבי נחום ועיניו הצטמצמו במחשבה חוקרת.

לבסוף נשם עמוקות והתכופף לעבר האכסנאי ושאל אותו: אמור נא לי שמא הטחת דברים כלפי אבא האדמו"ר האמצעי זיע"א? גניחה עמוקה נשמעה בחדר, חדי עין הבחינו אף מקצה החדר בהנהון הקל שנענע האכסנאי, אם כן הודקף רבי נחום בהקלה, לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה. מיהרו הנוכחים לשאת את האכסנאי אל האוהל הקדוש, משהגיע והונח למרגלות הציון הקדוש, פרץ האכסנאי בבכייה קורעת לבבות וביקש מחילה גמורה, בהבטיחו כי מעתה והלאה יעשה את הישר ואת הרצוי בעיני אלוקים ואדם. לא הספיק האכסנאי לסיים את דבריו כשהחולדה זינקה לפתע בוריוות רבה, ובטרם הספיקו הנוכחים הנרגשים אפילו למצמץ נעלמה באפלוליתה של מחילה קטנה בוויית ביתו של האוהל הקדוש.

צ'ין אדם לחברו

בזכות מצות הכנסת כלה

פעם נסעו חסידים ללובלין עם בעל עגלה, שהיה אדם פשוט מאד. בבואם מיהרו החסידים לקבל את פני רבם ה"חווה" הקדוש ויע"א, וכל אחד הכין את הקוויטעל שגיגש בקודש פנימה. ראה עגלון וביקש שיירשמו גם לו קוויטעל ומסר אותו לאחד החסידים, והוא עצמו הלך לבית מרוח. כשנכנסו החסידים לרבי ועמם החסיד שהביא עמו את הקוויטעל של בעל העגלה, התעכב ה"חווה" בקריאת הקוויטעל ואמר כי איש זה מאיר וזורח בכל העולמות.

החסידים שמעו ותמהו, כי הכירו את העגלון לאדם פשוט ועם הארץ. הם שמרו דברי רבם והחליטו להתחקות אחרי מעשיו. שמה נמנה הוא עם ל"ו הצדיקים שבדור. הלכו החסידים לחפש את העגלון באכסניה בה שהה, בבואם קידמו את פניהם קולות צהלה ורינה, הציצו פנימה והבחינו בפניו הזורחים של בעל העגלה שלהם כשהוא מרקד לפני חתן וכלה. ניגשו אליו החסידים ושחו באוזניו את דברי הרבי, וביקשו את הסברו. סיפר להם בעל העגלה את סיפורו: בבואי לאכסניה שמעתי קולות מריבה, היו כאן חתן וכלה עניים שאמורים היו להיכנס לחופה, אך הכלה לא היה בידה לסלק את הנדוניה שהבטיחה, והחתן סירב להיכנס לחופה, כשראיתי את עגמת הנפש של כל הנוכחים, שאלתי באיזה סכום מדובר, הסכום היה גבוה, אך אני החלטתי לשעבד את כל חסכונותי שחסכתי לעצמי במשך כל השנים,

ובלבד שלא יבוטל השידוך. ואכן, המשורכים התפייסו ואני שמח כאן כאילו אני מחתן את בני. ראו החסידים את עיני הקדושות של רבם ה"חווה" הקדוש צופיות, וכיצד הבחין מיד בשנוי שחל באותו בעל עגלה שקנה עולמו בשעה אחת.

להקל סבל מישראל

הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זיע"א הצטיין בענוותנותו הרבה, כשנפגש פעם עם הרה"ק רבי חיים עוזר רבה של ווילנא זיע"א, ביקש הלה ממנו שיאמר דבר תורה, הרבי לא הרגיש עצמו ראוי לומר תורה וסירב, אך כשהפציר בו כמה פעמים, ניאות ואמר איזה חידוש. רבי חיים עוזר התפעל מאד מהחידוש הזה וקרא: הרי כבוד תורתו הוא גברא רבא אמיתי. החזיר לו הרבי בעניות ובבושת פנים, לא די בזה להיקרא גברא רבא, שאל ר' חיים עוזר בתימהון אלא במה כן? ענה הרבי, בזה שמקילים הסבל מישראל, והראייה מחז"ל שאמרו בגמרא (מכות דף נב ב) אמר רבא כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה, ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בספר תורה כתיב "ארבעים יכנו" (דברים כה ג) ואתו רבנן בצרו חדא, ותמוה הרי אותו הדבר אפשר ללמוד מספירת העומר, שבתורה נאמר "תספרו חמישים יום" וחכמינו ז"ל העמידו רק על ארבעים ותשעה, אלא שבספירה זה פשוט טוב, אבל במלקות מקילים על אדם מישראל, ולכן כשרוצים לזהות גברא רבא מביאים ראייה ממלקות.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ו' כסלו

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב ב"ר ישכר דוב - (תשנ"ה)

יום ראשון ז' כסלו

הרה"ק רבי אהרן מקראקא ב"ר קלונימוס קלמן (בעל מאור ושמש) תרמ"ב

יום שני ח' כסלו

רבי משה ב"ר יצחק (חידושי מהרש"א מהדו"ב - תכ"ט)

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאבל ב"ר מרדכי (תרל"ב)

הרה"ק רבי דוד מסוכטשוב ב"ר שמואל

יום שלישי ט' כסלו

הרה"ק רבי דובער ב"ר שניאור זלמן (האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תקפ"ח)

הרה"ק רבי משה מסלוויטא ב"ר פינחס מקאריץ (תקצ"ח)

יום רביעי י' כסלו

הרה"ק רבי פינחס מנחם אלעזר מפילץ (שפתי צדיק) ב"ר בנימין אליעזר (תרפ"א)

הגה"צ רבי איסר זלמן מלצר ב"ר ברוך פרץ (תשי"ד)

יום שישי י"ב כסלו

רבי שלמה ב"ר יחיאל (המהרש"ל - של"ד)

הרה"ק רבי אברהם דוב מאבריטש ב"ר דוד (בת עין - תר"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א
מו"ס "בם אני אוד" רפרים יוסף הרש"ל על המצוות.
הלכות מזוזה (ט"ו)

בית הכנסת ששייך לאדם פרטי, חייב במזוזה, אך מחמת הספק, אין לקבוע בו מזוזה עם ברכה. (עיין בפתחי תשובה יור"ד רפ"ו סק"ט, בשם התוס' ביומא, אך מהאגודה נראה לפטור, ולכן יש לקבוע בו מזוזה בלא ברכה).
חדר הסקה וכדומה, אם אין שם עוד תשמישים, פטורים ממזוזה, כיון שאינו עשוי לדירה, (מ"ן הגר"ש אלישיב זצ"ל, הובא בספר אשרי האיש, לידדי הגר"י פיינהנדר שליט"א, יו"ד ס"ב אות ח'), ויש מחמירים לקבוע בו מזוזה בלא ברכה (שו"ת משנה הלכות ח"ו סימן קפ"ז), ואם נכנס אליו רק פעם בכמה חודשים, אין צריך להחמיר. (ראה בקונטרס שאלות המצוות במזוזה, פ"ג שאלה י"א, ובארוכה בספר שערי יוסף, לידדי הגר"י אביטבול שליט"א, על הלכות מזוזה).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי דובער ב"ר שניאור זלמן (האדמו"ר

האמצעי מליובאוויטש) זיע"א

נלב"ע ט' כסלו תנצב"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויצא

- צורת אל"ף - לראות בכל דבר שהוא בא מאלופו של עולם ב
- את עניי ראה אלוקים - קרוב ה' לנשברי לב ד
- אם יהיה אלוקים עמדי ושמרני - השגחת הבורא ית"ש וישועתו כפי כמה שהאדם נשען עליו ית' ח
- אודה את ה' - לדור ודור נספר תהילתך י
- זה שער השמים - כי אם ליראה יב
- ויחר ליעקב וירב - לנהוג בפיוס וריצוי, לא בכעס וקפדנות יג
- שמרני כאישון בת עין - לקראת יומא דהילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע טז
- סעדני ואוושעה - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו, ובמעלת ההשתטחות על ציונו כ
- תורתו מגן לנו - לעסוק בדברי תורתו הקדושה כ

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת ויצא הילולת הרה"ק הבת עין זיעועכי"א

צורת אל"ף - לראות בכל דבר שהוא בא מאלופו של עולם בפרשתן (כח י), 'ויצא יעקב', רמוז בה הגה"ק ה'מגלה עמוקות' זי"ע (מובא בשמו), כי תיבת 'ויצא' היא ראשי תיבות של 'זירא יעקב צורת אל"ף', והיינו שבכל תהפוכות חייו לא ראה לנוכח עיניו לא צרות ולא ייסורים, לא עשו ולא לבן, לא דינה ולא יוסף, כי

אם צורת אל"ף - אלופ"ו של עולם. בכל אשר קרהו ידע שאין עוד מלבדו אפס וזלתו והכל לטובתו הגמורה והשלימה, ועל כן היה ה' עמו לשמרו בכל אשר הלך. בפרשתן (כח ח), 'וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלוקים עמדי, ונתקשו מפרשי התורה

א. הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע קרא פעם לאברך מתלמידי רבו הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, וכה אמר לו, הנה חובתי ללמד את בני תורה כדכתיב (דברים ו ז) 'ושננתם לבנך', ולך יש חובה להביא פרנסה הביתה, הבה נחליף זה עם זה - אני אסייע לך בפרנסה, ואתה תסייע לי בלימוד התורה עם בני (האדמו"ר האמצעי). מה תלמדנו, כי האות הראשונה היא 'אלף', ומיהי צורתה - נקודה ממעל ונקודה מתחת וקו המחברם (לכל האורך), ללמדך כי עלינו לחבר את העליון והתחתון, כלומר שנכיר ונדע כי כל מעשה אשר יעשה למטה קדמה לו הכרזה ממעל, והיאך - ע"י קו האמונה, כאומר, אין דבר הנעשה למטה בעולם הזה, אפילו ב'נקודה' קטנה אם לא הוכרזו כן מלמעלה (הובא ב'היום יום' ח' אדר).

ב. וכך פירש הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע את לשון הכתוב (תהלים קיח ז) 'ה' לי - בעוזרי. ואני - אראה בשונאי', כלומר את ההרגשה שה' לי בכל צעד ושעל מימי חיי הנני מברך לכל מכירי קרובי ועוזרי שירגישו כן, והטעם, שהרי הבוטח בה' חסד יסובבנו, ונמצא שכל קרובי ועוזרי יתברכו בברכה גדולה זו - חסד יסובבנו. אבל ואני - לחיות בהרגשת 'אני' עשיתי ואני עושה וכו', זה ארצה לראות בשונאי - שהם יסמכו על רוב טובה שלהם, וממילא ינחלו מפלה גדולה (הובא בספר כנסת דוד ערך אמונה וענוה).

ג. הנה בכל פרשת ויצא אין הפסק בין הפרשיות ב'פתוחה או סתומה', ומבאר בה הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרי"ג) כי ההפסקות ניתנו לתת רווח להתבונן בין פרשה לפרשה (ספרא ריש ויקרא), אבל כאן כשעברו על יעקב אבינו צרות רבות ונוראות, אז אין הזמן נכון וראוי לעצור ולהתבונן, כי בזה יתרפה באמונתו, ובתקופה קשה אין לעצור רק להמשיך הלאה בכל אותה העת, ולדעת מתוך אמונה פשוטה - מבלי להתבונן, כי כל הנעשה ממעל נעשה לטובה וברכה, ורק בגמר מסע הצרות אז יתבונן על העבר וימצא בס"ד איך שהכל נהיה לטובתו הגמורה.

שמענו ממכירי בעל המעשה, מעשה ביהודי מתושבי ירושלים המדקדק בהלכה, הלה הניח על הגג דוד מים לצורך שימוש במים בשבת קודש, גם חיבר גנרטור לצורך חשמ"ל לבניין. אמנם, באותו בניין גר יהודי שרדף אותו על כך מרוב קנאה ושנאה, וכל כך העבירתו הקנאה על דעתו עד שהלך והלשין למס הכנסה שהוא מסתיר הכנסות ואינו משלם עליהם מיסים, והביא להם ראייה שהוא נוסע הרבה לחו"ל (הוא אוסף חספים בחו"ל עבור כולל חשוב).

ואכן פקידי מס הכנסה הזמינו את האיש יחד עם נו"ב הרבנית לחקירות, וכמובן שהללו לא מצאו כלום להאשים אותם. אמנם, כאן אירע נס ופלא לטובתם, כי שם האשה הוא מאשה, ובתוך כדי החקירה ראה והוברר לפקיד שבתעודת הזהות כתבו את שמה של האשה משה בלי אות אל"ף, ולכן חשבו פקידי המס שמדובר באיש ולא באשה, ובמשך שנים חייבו אותה לשלם מס הכנסה כמו איש (עפ"י חוקי המיסים, אשה משלמת פחות מאיש), ועתה נתברר שמגיע לה בעקבות כך החזרי מס בסכום גדול.

ונמצא בא השכן לרודפו ולמעשה הרוויח רק בזכות ה'מסירה' פי כמה וכמה.

ד. וכאמר מרן הבעש"ט זי"ע על הכתוב (תהלים צב י) 'כי הנה אויביך ה', כי הנה אויבך יאבדו, כאשר יכיר האדם שכל אויביו ומציריו באים לו מה', והוא המסתתר תחת כל ההפיכה, אזי כי הנה אויביך יאבדו, יתבטלו כל צרותיו.

בכוונת ובמשמעות תיבת 'לאמר' - למי אמר. וביאר הרה"ק מקאסוב זי"ע (מובא באמרי ברוך פר' דברים ד"ה ואת יהושע, וכבר פירש בן במשכנות יעקב, לרבי יעקב בן נעים י"ל בשנת תפ"א), שלעת כזאת אשר הוא יוצא מבית אביו לבית לבן הרמאי, חשש יעקב מה יעלה בגורלו בבית רשעים

וכופרים בה', או הבין שרק בדרך אחת תנצל נפשו, והיא, אם בכל עת יהיה שם שמים שגור בפיו, לאמר תמיד אם ירצה השם, בעזר השם, מתוך הברה וידיעה ברורה" שמבלעדי גזירת שמים לא ירים איש את ידו ואת רגלו, ורק מן השמים יקבעו עבורו היכן ובמה

רמז נפלא נתן לנו הגאון בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, בפסוק (תהלים קכה ב) 'ירושלים הרים סביב לה וה' סביב לעמו', כי הנה בלילה אין רואים את ההרים שמסביב העיר ירושלים, ויהי בוקר והנה נראים ראשי ההרים, וכי יאמר אדם שההרים הללו הגיעו הנה כעת בבוקר, וודאי שלא, אלא הם היו כאן גם במשך כל זמן החשיכה, רק לא ראינו אותם. כיו"ב, ה' סביב לעמו בכל זמן ועונה לשמרם ולהגן עליהם, אלא שבזמן החשיכה אינו נראה, אבל בוודאי הוא נמצא כאן.

ה. ביאור נפלא בפסוק בפרשתו (לא כט) 'יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלוקי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך...' מבאר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל (שאל אביך ויגדך ח"א) על פי מה שסיפר האלטער (הסבא) מנובהרדוק זצוק"ל (על עצמו) מעשה בבחור ישיבה שהוצרך לחזור לביתו בדחיפות מחמת כיבוד הורים, אלא שלדאבון לב לא היה לו כסף להוצאות הנסיעה... מה עשה הבחור, התחזק באמונה ובביטחון שבוודאי אותו בורא הדואג לכל מחסורו ידאג לו גם להוצאות הדרך, והבין שמחובת ההשתדלות עליו לעשות ככל אשר יש לאל ידו עשות, והחל ללכת ברגליו עד תחנת הרכבת הרחוקה מתוך בטחון מוחלט בה' שיזמין לו הוצאות הדרך (שהרי הליכה זו איננה כרוכה בהוצאת ממון, אלא בדרך מייגעת במשך כמה ימים). ויהי בהגיעו לתחנת הרכבת - כמה שעות לפני זמן יציאת הרכבת (שיצאה משם פעם בשבוע) התיישב על אחד הספסלים דשם ושקע ב'גמרא' אשר בידו משל יושב הוא בבית המדרש - שהרי את שלו כבר עשה בהליכתו עד לתחנת הרכבת, כעבור זמן מה ניגש אליו יהודי ששמח לפגוש יהודי נוסף בין גויי הארצות, והציע לו לעלות עמו יחדיו מעתה על הרכבת וכך יוכלו לתפוס מקום בקרן זוית - מתוך היבדלות מהגויים הרבים הנוסעים ברכבת, גם יהא בידם לנצל את ימי הנסיעה הארוכים להשתעשע יחד בדברי תורה. ענה לו הבחור שאכן, עז חפצו לעלות על הרכבת, אלא שהוא עדיין לא קנה כרטיס. אמר לו האיש, נו, לך נא בזריזות וקנה כרטיס, ענה לו הבחור שיש לו בעיה קטנה... שאין לו כסף לקניית הכרטיס. תמה האיש עד מאד, אם כן, מדוע באת עד הנה, מדוע שירתך רגלך שלושה ימים אם אין בידך מעות, מהיכן חשבת שתשיג ידך כרטיס העולה הון רב. ענהו הבחור בתמימות, בטוח אני באבי שבשמים, שימציא בידי דרך עד לביתי, את ה'השתדלות' עשיתי - כי באתי עד הנה ברגלי, וה' הטוב שהוא 'בעל היכולת' יגמור בעדי במה שאין ביכולתי... לגלג עליו אותו אדם - מה ביטחון, איזה ביטחון, אם אין בידך די מעות לקנות כרטיס היה לך להשאר בישיבה ולא לעשות שטויות כאלו - ללכת רגלי ג' ימים, כי לרכבת מגיעים עם מעות לקנות כרטיס, לא עם ביטחון. עם ביטחון א"א לקנות כרטיס, נפרד ממנו האיש מתוך זלזול ולגלוג, קנה כרטיס ועלה לרכבת.

כעבור כמה שעות וזמן הנסיעה מתקרב ובא, כל ההמון כבר עלו על הרכבת, והבחור עדיין יושב ובוטח בה'... הקטר (נהג) התחיל כבר לצפצף ולקרוא בצפצוף ראשון המבשר שבעוד חמש דקות הוא מפליג לדרכו, והבחור עדיין יושב רגוע שלם בבטחונו, והנה נשמע הצפצוף השני המבשר שבעוד שתי דקות הרכבת נוסעת מהמקום... לפתע הגיע יהודי שרץ במהירות שלא לאחר את הרכבת ברגע האחרון, ובעברו בסמוך אל הבחור, שאל אותו מדוע אינך עולה, אם מחמת חסרון המעות, אני אשלם עבורך, עלה גם אתה בזריזות על הרכבת, והוציא מכיסו מעות וקנה בהם שני כרטיסים, ומיד עלו שניהם על הרכבת, כעלותם נשמע הצפצוף השלישי והרכבת הפליגה לדרכה. הבחור הודה מקרב לבו לנדיב הגדול והדגול, תוך כדי שבח ושירה לאדון הכל אשר הראה בחוש את רוב רחמיו וחסדיו המגולים באופן נפלא.

כשנכנסו לחפש מקום ישיבה ברכבת המלאה בנוסעים מצא את היהודי הנ"ל שתמה לראותו ברכבת, סיפר לו הבחור את נפלאות ה' וחסדיו כי 'אשרי אדם בוטח בו', כאשר ממש ברגע האחרון הגיע יהודי ששילם עבורו, עתה הראית לדעת כי ה' הוא האלוקים, והוא עוזר ומושיע ומגן לכל החוסים בו, כנאמר במדרש כל הבוטח בשמי - אני מצילו (מדרש שוח"ט תהלים לא). ענה לו אותו טיפש - שוטה שבעולם... האיך אתה אומר שזה בזכות הביטחון בה', הרי בעצמך אמרת שממש ברגע האחרון הגיע אותו יהודי ששילם עבורך, ובכן הגע בעצמך אם הוא היה מאחר

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

מלוא כל הארץ כבודו, ואין שם ספק שהוא נמצא בכל מקום ומקום וגם 'במקום הזה'.

ומבאר באופן נורא, כי הנה כבר אמרו חז"ל (בר"ר סח ב), שבשעה שהלך יעקב חרנה בא אליפו בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו ולא השאיר לו מאומה, וחשב יעקב על מצבו היאך ירד בבת אחת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, הנה מקודם היה עשיר וברגע אחד נעשה עני מרוד, ונתקיים בו כמאמר הכתוב (דניאל ב כט) 'רַעְיוֹנָךְ עַל מְשַׁכְּבְּךָ סֶלְקוּ, ופירש רש"י 'מה שהיית מהרהר ביום על משכבך עלו, והראו לו מן השמים בחלום הלילה את ה'סולם', וכדאיתא במדרש (בר"ר סח ד) 'הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה', ורמוז לדבר כי

יראה ברכה במעשי ידיו, אז אין לו לחשוש מלכת לביתו של לבן הרמאי, כי אף לרמאי כמותו אי אפשר לעולל דבר אם לא הכריוו כך בשמים ממעל'.

את עניי ראה אלוקים - קרוב ה' לנשברי לב

בפרשתן (כח י-טו), 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו', ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים וירדים בו, והנה ה' ניצב עליו ויאמר וגו' וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי'. הקשה בספה"ק 'מגלה עמוקות', מהו שאמר 'ואנכי לא ידעתי', וכי היה הוה אמינא ליעקב אבינו שהקב"ה אינו נמצא שם ח"ו, והלא

ברגע אחד, הרי היית נשאר בתחנת הרכבת בודד ועצוב בלי יכולת להגיע לביתך, אם כן כיצד תאמר 'ביטחון', כיצד לקחת סיכון כזה בשעה שאיחור קטן של אותו יהודי היה משאירך לפני שוקת שבורה... הרי פשיטא, שמיותר בכלל להפריך את טענתו האווילית הנסתרת מאליה של אותו שוטה גאה...

כיו"ב, מצינו גבי לבן, הנהגתו כאותו שוטה גאה, בבואו ליעקב ואומר לו ברוממות רוחו - האמת, כי יש לאל ידי לעשות עמכם רע - דע לך יעקב, יש בידי כח ויכולת לרצחך נפש אותך ואת כל משפחתך בזה הרגע ללא שיהא בידכם כלל להתנגד. אבל יש לי בעיה 'קטנה' ומציקה 'אלוקי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע', בדיוק אתמול בלילה התגלה אלי האלוקים בחלום הלילה והזהירני שלא לעשות לך כל רע. איי... איי... מעולם לא היה לי כזה חזיון אלוקי, ובדיוק אתמול זה קרה, דע לך יעקב, אם הרבש"ע היה מגיע אלי היום בלילה, אם הוא היה מאחר בלילה אחד, כבר לא היית בין החיים. הוא הגיע ממש בשניה האחרונה (ברגע האפס)...

זהו לבן ש'ביקש לעקור את הכל', גם לאחר גילוי אלוקי בחזיון לילה המעמידו על מקומו ומונע ממנו הריגת בני משפחתו הקרובים, לא זו מ'כחי ועוצם ידי', ובשטותו כי רבה מתגאה כאילו עוד יש לאל ידו לעשות משהו נגד רצון ה'.

והרבה עלינו להיזהר שלא להיות כמו לבן... שהרי אין אחד מאיתנו שלא ראה במו עיניו ניסים ונפלאות והיאך הקב"ה מנהל עולמו בהשגחה פרטית ומדוקדקת...

1. ומביא שם מעשה באחד מחסידי הרה"ק ה'תורת חיים' מקאסוב זי"ע שקיבל ממנו ברכת פרידה לקראת יציאתו לדרך ביום ה' פרשת ויצא, ואמר החסיד כי במשך מסעו יש בדעתו לשבות בפרשת וישלח ב'זאבלטוב', אמר לו הרבי בלשון שאלה 'וכי נראה לך שתשבות בזאבלטוב בשבת וישלח'... החסיד לא הבין למה רומזים דברי רבו. למעשה, התעכב החסיד בדרך, ולא עלתה בידו להגיע לזאבלטוב לקראת שבת וישלח, אלא שב לשבות שבתו בקאסוב. בהגיעו לשם שאל את רבו, אם ידע הרבי שלא יסתייע בידי להגיע לזאבלטוב מדוע לא עצרני מלצאת לדרכי, אמר לו הרבי, לא נביא אנכי ולא בן נביא, אלא דבפרשתן כתיב 'ידר יעקב נדר לאמר', ומהו 'לאמר', אלא שיעקב נדר לאמר בכל ענין 'אם ירצה השם', ומכיוון שלא אמרת אם ירצה השם אהיה בזאבלטוב הבנתי שמן השמים יעכבוך.

2. סיפר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, בעיר בריסק היה אברך שקנה הרבה יערות הסמוכות לעיר, הלה הצליח מאד בכריתת העצים ומכירתם ונתעשר מזה בעשירות גדולה, ויהי האיש הולך וגדל עד שכל היערות המקיפות את העיר בריסק היו בבעלותו. פעם אחת פרצה שריפה ביערות ותוך שעות ספורות נהפכו כל יערותיו למאכולת אש, האברך נשאר 'נקי מנכסיו' בעירום ובחוסר כל. בכל עת שעבר ליד היערות היה נאנח באמרו, אוי, יערות יערות, כמה ממון ודמים השקעתי בכם, וכל יגיעתי אך לריק הייתה. פעם אחת שמע הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע את דבריו,

שבורה עליו - שקרוב ה' לנשברי לב, וה' עמו בקרבה רבה ויתירה מתוך אהבה עזה וחמלה גדולה.

ובמו שביארו בספה"ק כל עניין ה'חלום', שלכאורה צריך ביאור לשם מה הראה לו הקב"ה באותו חזיון ומראית הנבואה את הסולם שמלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, והלא עיקר תכלית הנבואה נועדה עבור מה שאמר לו הקב"ה (שם יג-טז) 'אני ה' אלוקי אברהם אביך', הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת כי לא אעזובך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך, ומה צורך יש להקדים לו מראית הסולם, ומה עניינו להמשך הנילוי ההוא. והאריכו בזה מפרשי התורה בדרכים הרבה.

ונתבאר בספה"ק דהנה איתא במדרש (בר"ר סח י) על הפסוק ויפגע במקום - 'ביקש לעבור, נעשה העולם כולו כמין כותל לפניו', ומשמעות הדברים, כי יעקב אבינו בצאתו לחרן עמד באותה שעה במצב של 'מאין יבוא עזרי', כשהוצרך לעזוב את ארץ מולדתו, שם עלה ונתעלה בקדושה ובטהרה בבית יצחק אביו ובאהלי שם ועבר, ועתה הוא מוכרח לברוח מאימת עשו אחיו הרשע שמבקש להרגו, 'ולאן הוא הולך' - לבית לבן הרשע, וכמו שנרמז בשם 'חרן' - שהוא

'סלם' בנימטריא 'עני', והוא מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, להורות שהקב"ה 'מרים לזה' אף אם עתה הוא מוצב ארצה בעירום ובחוסר כל אך למחר ראשו מגיע השמימה. והתבונן יעקב וראה החילוק וההפרש בין עני לעשיר, כי כאשר העשיר מתפלל נצרך הוא למלאכי השרת שיעלו את תפילתו לפני אדון כל, וזהו שנאמר והנה מלאכי אלוקים עולים, אכן העני אינו נצרך למלאכי השרת כלל אלא והנה ה' ניצב עליו, וכדכתיב (תהלים סט לד) 'כי שומע אל אביונים ה' - שהקב"ה בכבודו ובעצמו הוא שניצב ליד העני לשמוע את תפילתו, וממשיך המגלה עמוקות בזה"ל, וכשראה מעלות העני כי יעמוד לימין אביון" (תהלים קט לא) אמר אכן יש ה' במקום הזה, שכל כך מעלה גדולה יש לעני שלעולם ה' עמו², מאינן תבירין דמלכא' [וכוונתו להא דאיתא במדרש (ויק"ר ז ב) 'אמר רבי אלכסנדרה ההדיוט הזה אם משתמש בכלים שבורים גנאי הוא לו, אבל הקב"ה כלי תשמישו שבורים, שנאמר (תהלים לד יט) קרוב ה' לנשברי לב'], וכמו שאמר הנה אנכי עמך - אם העני עמך, לזה אמר אכן יש ה' במקום הזה [-שהש"ת נמצא עמו דייקא מחמת עניותו] ואנכי לא ידעתי כל כך מעלה יש לעני בעוה"ז לפני המקום. עכ"ל"ק.

ובאמת אין הכוונה דייקא ל'עני' בממון, אלא כך הדברים אמורים לגבי כל מי שנמצא בצר ובמצוק, ונפשו

אמר לו הרב, דע כי טעות בידך, לא מחמת שהשקעת כ"כ הרבה ממון ביערות נעשית יורד, אלא מאחר ונגזר עליך להיפך ליורד על כן השקעת את ממוןך ביערות. כי הקב"ה הוא המשפיל לזה...

ח. מסופר שלאחר הסתלקות הרבנית - אשת חבר של הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע, היה דו"ד היכן לטמנה, אם בחלקת 'צדיקים' או בחלקת ה'רבנים', נענה ה'חפץ חיים' ואמר - הניחזה בחלקת ה'עניים', דהרי 'כי יעמוד לימין צדיק' או 'לימין גאון' לא נאמר, אלא כי יעמוד לימין 'אביון', ושם תנוח בשלום על משכבה ליד הקרובים אל אבינו שבשמים. בסגנון זה אמר הגאון רבי דוד פיינשטיין אילו היו אומרים לי מן השמים שנותנים לי אפשרות לבחור לעצמי שלושה אורחים להכניס לביתי כפי שיעלה ברצון ליבי, אלו אורחים הייתי בוחר, לכאורה את שלושה האבות אברהם יצחק יעקב או שלושה מהתנאים וכו', או שמא את רש"י ורבינו תם וכו', אך האמת היא שלא הייתי בוחר בהם וכיוצא בהם אלא בשלושה עניים כי ה' עימם... וכאותו מקרא 'כי יעמוד לימין אביון'.

ט. בספר 'ש"ך' על התורה (ד"ה והנה) מביא לשון המדרש (עיי' בר"ר פס"ט ג) על מה שנאמר 'והנה ה' ניצב עליו', משל למלך שראה עני בן טובים שוכב בדרך בשדה והיה מגין עליו ושומרו מחיות רעות, כן הקב"ה שמר יעקב מעשו ולבן, ונתן רמז בדבר, כי ה' ניצב עליו ר"ת 'עני' (כי תיבת ה' כתובה בשם הוי"ה ומתחלת באות יו"ד), ללמדנו על מעלת ה'עני' שהקב"ה מתקרב אליו ביותר והוא ניצב עליו,

י. הנה איתא בזוה"ק (ח"ב קצח). 'תא חזי זכאה חולקיה דבר נש כד מסכנא אערע לגביה, דהווא מסכנא דזרונא דקודשא בריך הוא הוי דשדר ליה' [-אשרי חלקו של אדם כשעני מזדמן אליו, כי אותו עני נשלח אליו כדורון ומתנה מהקב"ה]. וכתב הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין ז"ע (רוח חיים אבות ה ט) וז"ל, והנה השי"ת משתמש בכלים שבורים, לב נשבר של העני יקר מאוד למעלה, נמצא מכלי תשמישו של השי"ת נותן לו להעשיר מתנה. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

לברו בלי שמירת המלאכים, כי מלאכי ארץ ישראל כבר עלו לשמים, ואילו מלאכי חוץ לארץ עדיין לא ירדו, מה כתיב מיד והנה ה' ניצב עליו, ופירש רש"י, לשומרו, כי זאת בא הקב"ה להראות לו, דייקא בזמן בו נראה לך שהינך עוזב ובודד, אין מי שיגן עליך, הרי אז אני בכבודי ובעצמי 'שומר' עליך"א, ואדרבה בשעה קשה זו הקב"ה שומר עליו וקרוב אליו הרבה יותר מבשאר עיתים זמנים, וממילא אל תירא ואל תחת בשעה שכל העולם כולו לפניך כמין כותל, ואל תאמר בלבבך מאין יבוא עזרי, כי אדרבה, 'עורך מאת ה' עושה שמים וארץ', והש"ת מגן עליך עתה"ב ביתר שאת וביתר עוז"ג.

'חרונו של עולם' (עי' בר"ר סח יג, וברש"י לעיל יא לב), והרגיש כאילו כל העולם עומד בפניו כמין כותל, כמי שאומר שאינו יכול ללכת כי בכל מקום שפונה יש 'כותל' המעכבו מלהמשיך בדרכו (וכדאמרי אינשי, ער טאפט א וואנט - הוא 'ממשש' בקיר).

ולחזק לבבו נגלה אליו הקב"ה בחלום ליל, והראה לו את הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, וכמו שפירש רש"י 'עולים תחילה ואחר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו' נמצא שבאותו הזמן היה יעקב

יא. וכדאיתא בגמ' לשון נורא (חולין צא:) על פסוק זה, 'אמר רבי שמעון בן לקיש, אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמר, כאדם שמניף על בנו, ופירש רש"י, 'שמניף על בנו במניפה להצילו מן השרב'...

כיו"ב פירשו בנוסח ברכת 'השכיבנו' שבתפילת ערבית, 'השכיבנו אבינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים טובים ולשלום' (ויש בזה כמה נוסחאות וגירסאות), וצריך ביאור מדוע שינה בלשונו לומר על שכיבה 'אבינו' ועל קימה 'מלכנו', אלא ביאורו, שהשכיבה שזמנה בערב לעת חשכה, והוא מרמז לזמני החשיכה והקושי, ואז הקב"ה קרוב אלינו ביותר, כקרבת 'אב' לבן, אבל בעת הקימה - בבוקר, בעת זריחת שמש ההצלחה, ומרמז למי שזוכה לחסדים מגולים, כדכתיב (תהלים צב ג) 'להגיד בבקר חסדך', אז קרבת הקב"ה אליו רק באופן של 'מלכנו', ולא בקרבה יתירה כאב עם בנו. הנה מזכירים אנו את קריעת ים סוף בכל יום שחרית וערבית, אלא שבתפילת שחרית אנו אומרים (בעזרת אבותינו) 'יום סוף להם בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ים וכו', על זאת שבחו אהובים ורוממו קל ונתנו ידידים זמירות', ואילו בערבית אומרים 'המעביר בניו בין גזרי ים סוף וכו', וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו וכו', מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה', וצריך ביאור שינוי הלשונית. אלא כי ההבדל בין 'ידיד' ל'בן', שמדרך האדם שמחבב את ידידו ואף מברכו לשלום בכל עת שרואהו, ומאחל לו צפרא טבא וא גוט שבת במאור פנים, אבל אין בזה כל דמיון לאותה אהבה שאוהב אדם את בנו, אליו יהיה מסור תמיד בכל ליבו ונפשו, וידאג לו לכל צרכיו ומחסורו. ובה יבואר דקדוק הלשון שתקנו חז"ל, שבא ללמד כי כשמאיר לאדם וטוב לו בבחינת 'שחרית' ובוקר אזי באמת אינו אלא כדרך 'ידיד' כלומר אין קרבתו אל ה' קרבה עצומה כל כך, אבל בשעה שהוא שרוי בחושך 'ובערב' וכולו שבור ורצוף הרי הקב"ה קרוב אליו ביותר ואהבתו אליו כאהבת אב לבנו יחידו, על כן בערבית אנו מזכירים שהננו 'בניו' של הקב"ה, ואילו בשחרית אין אנו אלא 'ידידים' ותו לא.

ואכן אימתי נזכר בתורה שהננו בנים למקום ב"ה, בשני מקומות, א, בהיותם תחת שעבוד מצרים, שאמר הקב"ה למשה לומר לפרעה 'כה אמר ה' בני בכורי ישראל' (שמות ד כב). ב. 'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת' (דברים יד א), והיינו בהיותם בתחתית שפל המצב כשהם משועבדים לפרעה וכן כשאחד מהקרובים מסתלק לבית עולמו והכאב גדול עד מאוד, באותה שעה דייקא קודשא בריך הוא אומר 'בני אתה'...

יב. כעין זה ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע התגלות הקב"ה בחלום ליעקב, שהוא על דרך שמצינו ביחזקאל שראה מראות אלוקים וכל מעשה המרכבה דווקא בבבל, כדי לחזק אמונתם של ישראל שהקב"ה לא עזבם אלא 'למענכם שולחתי בבלה' (ישעיה מג יד), וכמבואר באריכות בזה"ק (ח"ב ב:), כך מטעם זה נגלה הקב"ה ליעקב דווקא בצאתו לחרן בתחילת הליכתו לגלות אצל לבן, להראותו שהוא נמצא עימו גם בשעה קשה זו ולעולם לא יעזבנו. יג. כתב 'בעל הטורים' על הפסוק (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וז"ל. רמז למי שמושלך לארץ לפי שעה, יעלה השמימה...

וכך כתב ה'אברבנאל' לבאר הטעם שלא לא הודתה בלידת בניה הראשונים, וז"ל, שהיתה כוונתה, שהבנים הראשונים ידעה סיבת לידתם שהיה ממשפטי הש"ת ורחמיו על כל מעשיו, כי כן דרכו לרחם על העגומים. עכ"ל. והיינו שכביכול מן הדין בנים הללו שלהם.

עוד נביא מרגניתא מבא מה שפירש הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע (תורת אמת ד"ה ויפגע) שהנה חז"ל דרשו (ברכות כו:) מה שנאמר 'ויפגע' - אין פגיעה אלא תפילה, ולפי"ז יתפרש אומרו במקום שהכוונה היא על המקום ב"ה, כלומר 'שפגע' והדביק עצמו אל הקב"ה כמו שאומר 'איני זו מהמקום ב"ה עד שישלח לי עזרו מקודש', שמא תאמר מניין היה ליעקב כח להפציר ולבקש באופן כזה, על כך נאמר 'כי בא השמש', וכלשון קדשו היינו כי ידע שבאמת כל החשבות שעובר עליו בגלות חרן, הוא רק לפי שעה, והישועה מוכנת ועומדת להתגלות, ורק לעת עתה הוא בהסתר טמיר ונעלם¹⁰. כמו שקיעת השמש אשר אף שלעין הרואה נדמה כאלו אין עוד שמש בעולם, ובאמת רק הלכה לה מכאן לפי שעה ומוכנת ועומדת לחדש אורה כבראשונה ובאור הבוקר תזרח השמש. בן הבין יעקב אבינו ע"ה שההסתר הוא רק לפי שעה כמו ביאת השמש, ולזה ויפגע במקום. עכ"ל. וזהו שתיקן תפילת

זהו הן הדברים דאיתא עוד במדרש (בר"ר סח י) על מה שנאמר 'כי בא השמש' - רבנן אמרי ביבה השמש, מלמד שהשקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעה. משל לאוהבו של מלך שבא אצלו לפרקים, אמר המלך, כבו את הנרות, כבו את הפנסין, שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה, כך השקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב בצנעה. פירוש, שאם נראה לאדם ששקעה לו השמש שלא בעונתה... והקב"ה 'מכבה' את אור השמש ומחשיך את כל העולם סביבו, דייקא אז יתחזק באמונתו מתוך ידיעה ברורה, שאדרבה אין כאן לא חושך ולא הסתרה, כי אם הארה והתקרבות, שהקב"ה מבקש לדבר עמו בצינעא, ודייקא בזמן זה משפיע עליו כל טוב¹¹. ואם נדמה לו כי הקב"ה רחוק ממנו ח"ו, הרי האמת היא, כי 'מרחוק ה' נראה לי' (ירמיה לא ב) - שבגודל הריחוק המדומה כך ה' נראה לי ומתקרב אלי ביותר מתוך רחמים רבים¹².

הרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע (קול שמחה) הקשה על האמור בפרשתן (ל א), 'ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', שאינו מובן, כי נראה הדבר כ'מעשה נערות', לומר שאם לא יהיו לה בנים תמות. אלא ביאורו, מכיוון שראתה רחל שאחותה לאה שהיא שנואה - יש לה בנים, והיא האהובה - אין לה בנים, הבינה שבזה גופא תלוי הדבר, כי הקב"ה אוהב את השנואה ושבורת הלב, וזהו 'ותקנא רחל באחותה' - על כי שנואה היא, ואילו היא איננה שנואה, כן הלכה ואמרה ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, כי ידעה שאין דבר שיקפיד עליה יעקב כמו על זה, ואכן כיוונה לדבר אמת, שאחר הדברים האלה נעשית שנואה, כדכתיב 'ויחר אף יעקב ברחל', ומיד נפקדה וילדה את יוסף, ללמדך שהקב"ה שוכן את דכא ומרפא לבות נשברים (הרר"ב מסיים שדבריו אלו על דרך הלצה, אך הרבה יש לנו ללמוד מהלצותיהם של הצדיקים).

יד. כתיב בפרשתן (לא מו) 'ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים וכו' ויקחו אבנים' וכבר דייק הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בשינוי הלשון, ושמעתי מגדול אחד ש'אבנים' רומז לקשיים והסתרות [ועל דרך שנאמר (כט ב) והאבן גדולה על פי הבאר], ויעקב אבינו הבין שכל אבן היא באמת מרגלית וגורם לעלייה, לכן אמר 'לקטו', מלשון חיפוש, כלומר ליקטו אבנים יקרות אלו לאסוף ולשמור, אבל הם לא הבינו זאת, והסתכלו על כל אבן כמפריע והסתר, לכן 'ויקחו' אבנים ולא ליקטום כמי שלוקח אבנים לסלקם.

והביא אותו גדול, ששמע מאשה ישישה שסבלה הרבה בימי חייה, בשנות ה'מלחמה' ולאחריהם, לפרש את הפסוק (תהלים צא יב) 'על כפיים ישאונך פן תגוף באבן רגלך', ומדוע לא ביקש לסלק את האבנים לגמרי, אלא כי אותם 'אבנים' טובה גדולה גנוזה בהם, אך זאת בקשתנו שלא ניפול בגללם אלא נוכל להתעלות על ידם.

טו. וז"ל הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (בפרשתן), זאת תורת העני המדוכא או בעל יסורין אחרים להשיב נפשו, בזכרו כי הנה ה' אתו כמאמר הכתוב (ישעיה נז טו) 'את דכא', ואמרו חז"ל אני את דכא שהקב"ה מרכין שכינתו ונאמר 'עמו אנכי בצרה', וכיון שהקב"ה אתו מה חסר לו הרי הכל אתו, וזאת תהיה נחמתו בעניו כי הרי מי שהכל בידו הוא אתו, ומה לו יותר בעולם הזה או בעולם הבא אם הוא זוכה להשראת שמו יתברך אצלו וכו', לזה אחר שאמר לו הקב"ה ליעקב 'והיה זרעך כעפר הארץ' (כח יד) כאמור שיפלו עד לעפר, ופן יפול לב יעקב בזכרו בנפילת בניו עד עפר הארץ על כן פייסו ואמר ליה 'והנה אנכי עמרך' (שם טו), עמו אנכי בצרה, אני את דכא, וזה יהיה ניחומם, ונחמתים ושמחתים בשעשוע בוראם. עכ"ל.

טז. והוסיף רמז לדבר כי ס"ת של ויצא יעקב מבאר שבע וילך עולים בגימטריא 'רפואה', ורק אח"כ כתיב 'חרנה', וכלומר, שתיכף בשעה שיצא הבין שהרפואה קודמת ל'חרנה', כי כך דרכו של הקב"ה להקדים רפואה למכה.

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

שלבן מתנכר אליו ונשתנו פניו לרעה, והרי עצם ציווי הבורא ית"ש לשוב לארץ כנען היא סיבה מספקת לברכה שילך משם, ואטו אם היו פני לבן אליו כתמול שלשום לא היה מקיים את מאמר הש"ת [ועי' באוה"ח הק' מה שכתב בזה].

ומבאר הר"ק ה'אמונת אברהם' זי"ע מפיטסבורג, כי ידוע אשר זה כלל גדול לכל תהלוכות החיים, שכל זמן שנדמה לאדם שיש לו איזה פתח הצלה ומבוא לישועה על ידי השתדלותו בדרך הטבע, או שסומך על אחרים שיחישו לעזרתו אזי רחוקה ישועתו מלבוא, אכן כאשר שרוי בצרה גדולה ורואה כבירור שאין שום סיכוי בדרך הטבע להיחלץ ממנה, ורק הקב"ה יכול להיות לו למלך עוזר ומושיע, אז אכן הקב"ה מוציאו מאפילה לאורה וישלח לו עזרו מקודש". ועפי"ז מבאר את העניין, כי הנה מבואר בריש הפרשה (ובסוף פר' תולדות) שיעקב נרדף מעשו על שגנב ממנו את הברכות ועל כן הלך לבית לבן אחי אמו, וכלומר שחשב שימצא לעצמו מקום מפלט ומנוס בבית דודו שישמור עליו, אכן לאחר שראה שלבן מתנכר אליו לרעה, והנה איננו עמו כתמול שלשום - כבר ידע שאין לו שום 'פתח' ודרך הצלה, אפילו לבן החל לשנוא אותו, ורק הקב"ה הוא שיכול להושיעו מיד כל אויביו, אז זכה תיכף ומיד שהקב"ה יתגלה אליו ויצוהו לשוב לארצו, ויבטיחו שיגן עליו וישמרנו וכדכתיב 'ואהיה עמך' [ופשיטא שאין לנו שמץ השגה ביעקב אבינו

ערבית לדורות - לכל מי ששרוי בחושך ובכחי' לילה, שידע 'אין שום יאוש בעולם ח"ו, ואף בעת שנדמה כי ערבית והשכות הוא ח"ו, הוא רק הסתר לפי שעה, כמו הערבית ממש שאינו רק לפי שעה, והשמש מוכנת ועומדת להאיר את היום, כן הישועה מוכנת ועומדת.

ועל כך אמרו חז"ל (ברכות ד:): 'איזהו בן העולם הבא זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית', ונרמז בזה למי ש'שקעה עליו חמה שלא בעונתה' ל"ע, ובטרם ניגש להתפלל 'ערבית' הרי הוא סומך גאולה לתפילה, ר"ל שמקדים את האמונה הטהורה ש'הגאולה מוכנת ועומדת, והשכות הגלות הוא רק לפי שעה עד עת קץ' הרי מובטח לו שהוא בן עולם הבא, 'היינו שהגאולה קרובה לבא'.

אם יהיה אלוקים עמדי ושמרני - השגחת הבורא ית"ש וישועתו כפי כמה שהאדם נשען עליו ית'

בפרשתן (לא ב-ד), 'וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום, ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך, וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה' וגו', וב'פשוטו של מקרא' נראה שהיו כאן ב' עניינים שבגינם רצה יעקב לברוח מלבן ולשוב לארץ מולדתו, א. שראה את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום. ב. שהש"ת נגלה אליו ואמר לו לשוב לארץ אבותיו, אך כבר הרבו המפרשים להקשות מה הוצרך לומר את הטעם הראשון שראה

יז. ידוע מה דאיתא במדרש (בר"ר סח ב), בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפז בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי', אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה 'ויקח העבד עשרה גמלים' וגו', ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד. חזר ואמר מה אנא מובד סברי מן בריי, חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי (כמי שגוער בעצמו וכי ח"ו אבוא לידי כך, לאבד את בטחוני מבוראי, חלילה לי מעשות כן) אלא, עזרי מעם ה'.

והוסיפו לבאר, כי יעקב התחזק בבטחונו, כי אדרבה מאחר שאין בידו כלום, לא נזם ולא זהב... ויודע בעצמו שעל פי הטבע אין בידו להביא 'נדוניא' ואין לו שום דרך השתדלות לישא אשה, ומוכרח הוא לסמוך על הקב"ה, א"כ דייקא עתה עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ. והא גופא נרמז בלשון הכתוב מאין יבוא עזרי, ר"ל כשמגיע לידי ההכרה והמסקנא שהוא עצמו אין משם יבוא עזרי...

והנה איתא בספה"ק (עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו, וכן במגלה עמוקות בפרשתן, ובשל"ה הק') שסגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים', וכמו שכתב ה'מגלה עמוקות' שיעקב אמר מזמור זה לאחר שהתפלל י"ח ברכות באותה תפילת ערבית שתיקן באותה שעה. ואולי י"ל, שסגולת פרק זה הוא עפ"י המבואר שכשאדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

תחבולות אנושיות, וע"כ ריחק ה' את האדם ורבה העזובה, כי לא בטחו בתשועת ה', אך כשיראו כי אזלת יד השתדלותם ואין עוזר וסומך, אז עיניהם נשואות אל ה' לקרוא אליו בעת הצר להם וה' שומע, ובאותו זמן התשועה באה דרך בריחה מן הקצה אל הקצה, דהיינו מן תכלית השפלות אל תכלית המעלה. עכ"ל. ובוזה מבאר את לשון הכתוב, שבאותו זמן ש'והיה זרעך כעפר הארץ' ושחה לעפר נפשם יתקיים בהם ופרצת, 'רצה לומר יעלה הפורץ לפניהם להעלותם אל גרם המעלה, והיינו משום שיתלו עיניהם בהקב"ה מתוך ההכרה שרק הוא ארון המושיע".

ומעין הדברים כתב גם רבינו הרמב"ן בפרשתן (ל א) בזה"ל, והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להיסמך

בחר שבאבות, אלא ללמדנו ארחות חיים ואת המעשה אשר נעשה]. ולפי"ז מתיישב, כי אכן יעקב ברח מלבן אך ורק משום שכך אמר לו השי"ת, אלא שהקדים הכתוב לומר שראה שלבן מביט עלו לרעה, ללמדנו כי זו היתה הסיבה שמחמתה נגלה אליו השי"ת.

ובענין הזה מצינו ב'כלי יקר' על הפסוק בפרשתן (כח יד) 'והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה, וז"ל, שאמרו במדרש (עין מדרש תהלים מד) אין התשועה באה לישראל כי אם בזמן שהם בתכלית השפלות, שנאמר (תהלים מד כו) 'כי שחה לעפר נפשנו וגו', מה כתיב בתריה - 'קומה עזרתה לנו'. וטעם של דבר שכל זמן שאינן בתכלית השפלות אז אינן תולין בטחונם בה', וחושבים תחבולות להנצל מפח יקוש ע"י

יח. איתא בתנחומא (ויצא ג), אמר רבי ברכיה, בכל מה שתבע (-התפלל וביקש) יעקב מן הקב"ה, השיבו. אמר אם יהיה אלוקים עמדי - השיבו והנה אנוכי עמך. אמר ושמרני - השיבו ושמרתיך בכל אשר תלך. אמר ושבתני בשלום - השיבו והשיבותיך. (אבל) אמר ונתן לי לחם - ולא השיבו על הפרנסה, כי אמר הקב"ה, אם אני מבטיחו על הלחם, מהו מבקש ממני עוד, לפיכך לא השיבו על הלחם, ע"כ.

מכאן תצא הקריאה לכל בני ישראל באשר הם, תנוח דעתכם מדאגת הפרנסה וכיו"ב, דעו נא כי הקב"ה חפץ בטובתכם וישפיע עליכם כל מיני טובות שבעולם, אין לכם אלא לתלות עיניכם בו, כי אין להקב"ה חפץ אלא בקרבת בניו אליו, ורק משום כך נותן להם איזה 'מחסור', בכדי שיתפללו לפניו בכל לבם ונפשם, וכאשר המה מכירים בזה ונושאים אליו עיניהם בתפילה ובאמונה, בוודאי ימלא מחסורם בכל מיני ישועות והשפעות טובות.

סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער זי"ע בעיה"ק ירושלים היו שני שכנים שהיו יושבים על התורה ועל העבודה, דלת ביתם היתה זה למול זה, והנה, האחד היה עני ואביון, אשר מדלת ביתו כבר זעקה הדלות העניות והאביונות, והשני אמנם לא היה עשיר, אבל קורות ביתו העידו שהוא מכובד"ג, ולא חסר מאומה בבית הלזה.

וראו שמידי פעם מגיע הדוור (פאסט טרעגער) עם 'מעטפה' (envelope) עבה מלאה בשטרות ונותנה לשכן המכובד"ג, והבינו כי השפע השורה בבית אינו סתם, אלא מאן דהו עומד וממלא את הבית במצלצלין. פ"א עמד השכן העני בעת שהדואר הגיע, ובכל כוחו ניסה לראות מיהו השולח, ועלה בידו, לחרדת לבו גילה שהשולח הוא ידידו מנוער, שלמד אתו בחברותא הרבה שנים בישיבה, לנוכח 'ידיעה' זו לא עמד לבו, כי לא הבין כיצד חבירו אינו חושב ממנו, ושולח רק לשכנו הסמוך לביתו, ואילו הוא אינו מקבל ממנו מאומה.

באותו הלילה לא היה יכול לתת תנומה לעיניו, לכן נתיישב באשמורת הבוקר, ושפך את לבו במכתב מיוחד לרעהו שמכבר הימים, כבוד ידידי ורעי, זכרתי ימים מקדם ידידותנו האיתנה, אבל לא אוכל עצור במילין, כיצד שכחתי ממני ואילו את שכני זכרתי, אינך מתייחס אלי כלל, וכל כמה שנסייתי לדון אותך לכף זכות איני מצליח להגיע לכך.

אחרי כמה ימים הגיע מכתב תשובה בן חמש תיבות - ידידי היקר, מעולם לא בקשת. כאומר, וכי יש לי רוח הקודש לדעת שהנך נצרך למעות, בקש ותקבל גם אתה. כלומר, הנך רואה שיש לי מעות הרבה, ויש לי לב לתת, מי שמבקש יקבל. כך לדידן, הקב"ה אומר לנו, הנה אני רוצה לתת ולהעניק שפע רב, רק תבקשו, ותקבלו מיד, אף שהבורא יודע הכל, ואין נעלם ממנו כל מי שהוא נצרך וחסר לו, לעומת אותו עשיר שבאמת לא ידע שידידו נצרך, אבל הקב"ה העמיד את סדר העולם באופן שצריך לבקש ממנו, כל המבקש ממנו יקבל.

בענין זה מספרים סיפור נורא הוד (גליון הנפלא 'מתוקים מדבש'), בימי הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע היתה משפחה בעיה"ק ירושלים, ששיכלו את הבנים הנולדים להם זמן קצר אחר לידתם, הבנות נשארו בחיים והבנים לא. בצר להם פנו אל הרי"ח, והוא אמר להם, מן הנראה ששולטת עין הרע עליכם, על כן קבלו עליכם מהיום והלאה

על תפילת יעקב, שבה להתפלל על עצמה, אל שומע צעקה, וזהו 'וישמע אליה אלוקים' (שם כב). ומבואר בדבריו שרחל הרגישה שיש מי שיתפלל בעדה, ובטחה ביעקב שיפעל לה את הישועה, אכן לאחר שאמר לה 'התחת אלוקים אנכי', הבינה שהיא מוכרחת לסמוך רק על הקב"ה, והתפללה מתוך ההכרה כי 'מבלעדי

אודה את ה' - לדור ודור נספר תהילתך
בפרשתן (כט לה), 'הפעם אודה' את ה' ותקרא שמו יהודה', וביאר הגה"ק המהר"ם שי"ק

שלא להלביש את הבנים בבגדים חדשים, רק ב'ירושות' מהאחיות או משכנים וכיו"ב, זולתי אם הילד בעצמו יבקש אזי תמלאו מבוקשו, ותנו לו בגד חדש.

בסמן טוב ובמזל טוב נולד להם בן, ואכן לא הלבישו אותו כי אם בבגדים שאולים, ואפילו לברית לא קנו בגד, בהגיע זמן החאלאקע קנו בגד חדש מתוך מחשבה אולי יבקש בגד חדש ככל חביריו, אבל הוא לא ביקש ולא קיבל, וכן הוה ביום הבר מצוה ההורים לא קנו - והבן לא ביקש, כי בראות הבן שהוריו אינם חושבים כלל לקנות לו בגד חדש לבר מצוה, חשב אולי אין להם מעות, לכן שתק ולא ביקש. כן הוה בבואו לברית האירוסין - לא קנו מאומה כי לא ביקש, והוא לא ביקש כי חשב שאין ידם משגת. אמנם משראה שאין עורכים כלל קניית בגדים לקראת נישואיו, כבר החל לתמוה על מנהג הוריו, כי לא ראה שהם חיים בעניות ודחקות איומה כזאת, על כן היסס... ובפיק ברכים ושפה רפה ביקש מאמו, אנא קנו לי לכל הפחות כתונת אחת חדשה לחתונה...

פתחה אמו אחת ממגירות הבית (לעדל) והראתה לו ממון הרבה, ראה נא, מיום החאלאקע שלך שמור כאן מעות לקניית בגדים חדשים עבורך, אם רק היית פותח פיך לבקש, אם תבקש תקבל מיד...

אגב גררא, בענין התפילה ובקשה מאבינו שבשמים, כתב ב'הליכות שלמה' וז"ל, (פ"ט הערה 16) ואמר רבינו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהעת המסוגלת יותר לבקשות היא באמירת תחנון אחרי שומר ישראל קודם שיאמר מתרצה ברחמים, אך יעשה כן באופן שלא ירגישו בדבר. וכמדומה שאמר שראה כן בספר נוהג כצאן יוסף, אך לא מצאתי שם. והוסיף, ששם מבואר עוד שמעלת הבקשה אז גדולה אפילו מבקשות שבתוך שמונ"ע, אלא שזה חידוש גדול.

ומסיים שם, מ"מ העיקר הוא לדעת שאימתי שמתפללים שומע הקב"ה תפלת כל פה, ויכול בכל שעה משעות היום לומר פרק תהלים, או אפילו נוסח תפלה בלשון יה"ר וכו', בהזכרת שם שמים, ולבקש אז כל בקשות, עכ"ל. וראה מה שכתב בקובץ אגרות חזו"א (ח"ג כג), אדם רשאי לנסח תפלה קצרה לצרכיו ואף להזכיר שם, ובכל זמן ביום, ואין צריך לכוללה בתפלת שמ"ע, ומתחיל בלשון יה"ר מלפניך וכו'.

יט. ידוע דבר המעשה שהובא בגמ' (נדרים ג) על רבי עקיבא כשחזר לביתו בפעם ראשונה עם י"ב אלף תלמידים ושמע לאחורי הדלת שבני ביתו אומרים - לו היה מציינת לי היה נשאר שם עוד י"ב שנה, מיד סובב ר"ע את עצמו ושב לישיבה וחזר שוב בגמר י"ב שנה נוספים עם כ"ד אלף תלמידים. והתמיהה עולה מאליה, אם כבר עמד לאחורי הבית מדוע שב על עקבותיו מבלי לפטור את בני ביתו בשאילת שלום לרגע כמימריה... אלא, כי ידע ר"ע שהיא עומדת ושופכת לבה בדמעות כמים שיחוס וירחם הבורא על בעלה שיצא מביתו כעם הארץ שיזכה לעלות ולגדול לאילנא רברבא, וידע ר"ע כי אם תראה אותו עם י"ב אלף תלמידים, תשקוט סערת נפשה ותפילותיה כבר לא יהיו כ"כ מקירות הלב, כי מה חסרון יש ב'ראש ישיבה' של י"ב אלף תלמידים... על כן, עזב מיד את מקומו ושב לישיבתו בכדי שתמשיך להתפלל בכל ליבה, ואכן בזה פעלה עוד י"ב אלף תלמידים.

כ. פעם נכנס יהודי אל הרה"ק ה'עבודת ישראל' מקאזניץ זי"ע ופדיונו בידו, ובכה לפניו שגנבים פרצו לביתו וגנבו ממנו הון ורכוש גדול, אמר לו הרה"ק וכי מה רצונך ממני, יש לי עדים שבאותה שעה שאירעה הגניבה בביתך הייתי כאן בביתי, ולא אני גנבתך, ומה לך כי באת אלי... אך היהודי המשיך והפציר בו שיושיעו, ואף הגדיל פדיונו במטבע נוסף, נענה הרה"ק ואמר לו, אם תניח פדיון של חמישים זהובים אוכל לעזורך, כשמוע היהודי את דבריו פנה אל זוגתו ואמר, הבה נעזוב את בית הרבי ונלך לזעוק אל ה', כי הוא יושיענו אף בלא פדיון גדול כזה, וממנו נוושע, ויהי כאמרו דיבורים אלו נענה הרה"ק לעברו, ר' איד, הישועה כבר בידך אחר שבאת לכלל הבנה ש'מבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע'. כא. נודע מה דאיתא רבות בספה"ק כי מ'סגולת' ההודאה היא שעל ידה נמשך עוד שפע טוב להרבות רחמים וחסדים, וכדרך העולם, כאשר האם נותנת לבנה דבר מאכל להחיות את נפשו, אם הבן מודה לה ומשבח את

זי"ע בזה"ל, האיש המכיר הטובה באמת לא די בתת תודה על הטוב פעם אחת, אך תמיד הטובה חרות על לבו, ועל בן מצאנו האבות קראו שמות למקומות על ענין המאורע למען יזכר תמיד הטוב אשר אשר ה' עשה עמם, ולמען גם דור אחרון יקראו בשמם ויודו לה' על הטוב כמצווה עלינו 'ברוך שעשה נסים לאבותינו'. ועל כן הצדקת לאה היתה ג"כ עושה לה סימנים שלא תשכח מצות ה', דהיינו להודות לה' תמיד על טובתו.

המאכל שהיה מבושל היטב וערב לאכול, אזי מיד מתעורר אצלה חשק להגיש לו עוד מאותו מאכל... וכבר נמצא 'יסוד' זה בדברי רבינו ה'ספורנו' (לעיל כו כז) שבעצם ההתבוננות על מידת טובו של הבורא זוכה האיש לקבל ממנו עוד ועוד טובות וברכות. וכך מפרש במה שנאמר 'ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה', שכך אמר יצחק ליעקב בנו, ראה הנה הקב"ה טוב ומיטיב לכל, וכל כך גדלה טובתו, עד שלא רק הכניס טעם הגון וערב במאכל, אלא גם הוסיף לו 'ריח טוב' בכדי לענג את בני העולם. וז"ל, 'אתה בני ראה והתבונן שזה הריח (של אותם מטעמים שהביא יעקב מבשר הגדי) הוא כריח שדה, שמלבד המציאות המספיק לו להיותו מזון בעל חי הוסיף עליו טובת הריח המהנה ומועיל לרוח החיוני והנפשי וזה מדרכי טובו אשר ברכו ה', ועל כך נסמך הכתוב שלאחריו 'ויתן לך האלוקים' ר"ל, 'ובהתבונןך על מדת טובו יתן לך באשר הוא האלוקים שדה מבורך'.

עוד 'סמך' לדבר, שהנה כתב רבינו ה'רוקח' (בפירושי סדר התפילה) על מה שאומרים בצפרא דשבתא 'בפי ישרים תתרומו' בזה"ל, ואומרים שיצחק ורבקה תיקנו כך, כשנעתר יצחק לה' לנכח אשתו, וכך היו מקובלים אנשי כנסת הגדולה וקבעו כאן אצל (וכתוב) רננו צדיקים וכו' ולישרים נאוה תהלה. ובשביל כבוד יצחק ורבקה אמנו אומרם שליח ציבור לבדו שבזכותיהם ייטיב לנו הקב"ה, עכ"ל.

מעין הדברים מצינו גם בספרים על הפסוק ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו, כי לנכח ר"ת נשמת כל חי, דהיינו שיצחק ורבקה הם שתיקנו את התפלה הזו, ומדבריהם למדנו חידוש גדול, כי בפשוטו של מקרא נראה שכך הייתה דרך תפילתם, כל אחד מהם עמד בקרן זווית שלו, וזעק, עד אנה ה' תשכחני נצח... אנה ה' הושיעה נא, הגיעו מים עד נפש, הבה לנו בנים... ואם אין... ואכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתם, לזה בא ה'רוקח' ומחדש חידוש נפלא, שהם עמדו להודות ולהלל להקב"ה על כל חסדיו, ודייקא תפילת הודאה זו היא שהמשיכה את הישועה...

וכה ביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' (מועדים וזמנים, שער התפילה) בקרא (תהילים קז, א-ח) 'הודו לה' כי טוב' ועי"ז אכן יהיה מעתה ועד עולם כי לעולם חסדו, וזהו גם מה שנאמר יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, אם יקיים יודו לה' בטרם תבוא הישועה, הרי זה עצמו יביא את חסדו ונפלאותיו לבני אדם.

כב. ופירש רש"י, 'הפעם אודה - שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות', וביארו בדבריו, שכשנולד לה בן 'רביעי', הבינה בעצמה שאף הג' הראשונים שנולדו לה אינם חלקה, ואף ג' הראשונים בחסדי הבורא נולדו לה, והראיה, כי עתה תלד אחת מהאימהות האחרות רק ב' בנים (שעד עתה חשבה שי"ב השבטים מתחלקים 'חלק כחלק' בין ד' האימהות, ועתה ראתה שאינו כן), לכן הפעם הודתה על כל אחד ואחד מארבעת בניה, בהכירה שאת כולם קיבלה כמתנה מן השמים. ואין כל דבר המובן מאליו.

וכה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתו), שלכן בני ישראל נקראים על שם 'יהודה', כלומר 'יהודים' ולא 'ראובנים' או 'שמעונים', כי תמיד הננו מודים להשי"ת, ומכירים אנחנו בכל עת שנטלנו יותר מחלקנו, כמו שאמרה לאה שעכשיו נטלתי יותר מחלקי, כך גם אנו מודים (מלשון הודאת בעל דין) שלא מגיע לנו כלום וכל אשר לנו הוא יותר מחלקנו ונותנים תמיד שבח והודאה.

כג. מעניין לעניין באותו עניין, הנה כתיב בפרשתו (ל ג) שבשעה שנולד יוסף אמרה רחל 'אסף אלוקים את חרפתי', ופירש רש"י, 'כל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה, משיש לה בן תולה בו, מי שבר כלי זה בנך, מי אכל תאנים אלו בנך', וכבר הקשו בה רבים, וכי לעת כזאת שילדה בנה בכורה לאחר שנות ציפייה וייחול באופן כה קשה שהביא אותה לאמר - 'ואם אין מתה אנכי', האם עתה הזמן מתאים להודות על ענין קטן כזה, שיכולה

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

וזה שער השמים, וברש"י, שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש בזה, פירוש, אם ידעתי ש'המקום בית אלוקים' לא ישנתי מחמת מצוות 'מורא מקדש' וכדאיתא ביבמות (ו): 'לא מהמקדש אתה מתיירא אלא ממי שציווה על המקדש', ואם כן, אפילו שהייתי יודע שבשינתי יתגלו לי גילויים נוראיים ונפלאים כאלו, גם כן לא ישנתי, כי כל הגילויים כולם אינם שווים לו לאדם - אם מחמתם יצטרך להקל באיזה ענין גדול או אפילו קטן ביראה טהורה.

ביוצא בזה פירש ה'בית אהרן' (עמוד קלו:): את הכתוב (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו', שאין לו לאדם לחפש כי אם יראת שמים בלבד^ג, שרק זה

הפעם אודה את ה' בלשון שאלה, וכי די לי רק בפעם אחת להודות לה', לא יאות לי למיעבד הכי, עלי להתמיד בתהילה ולהודות להקב"ה בכל עת, על כן קראה שמו יהודה המורה על ההודאה תמיד^ג.

זה שער השמים - כי אם ליראה

בפרשתן (כח מז-ז), 'וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים'. אמרו משמיה דהרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, 'אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים

לתלות את הסרחון בבנה', אלא ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, כלל גדול ב'הלכות הודאה' שנינו כאן, על המודה להודות להשי"ת על כל דבר 'קטן כגדול', ואפילו על דברים קטנים ביותר שנראה שאין להם חשיבות וערך, גם עליהם יש להודות, כי אסור לכפור בשום טובה וחסד אשר עושה עמנו הקב"ה.

ענין זה הוכיח ה'אלטער' (הסבא) מסלאבודקא זי"ע מדברי הגמ' (ברכות נט:): שבשעת ירידת גשמים צריך לברך ולומר 'מודים אנחנו לך על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו', והיינו שאין די בהודאה על ירידת הגשמים בכללות, אלא כל טיפת גשם מתנת חינם היא מאת הבורא ית"ש וצריך להודות עליה בפני עצמו, אפילו שלכאורה מה ערך ותועלת יש לטיפה אחת... אעפ"כ עלינו להכיר בחסדי המקום ב"ה הגומל חסדים טובים לעמו ישראל.

כד. ליכא מידי דלא רמיזי, לכשתמנה מס' האותיות והתיבות של הפסוק הנאמר בריש פרק קז שבתהלים 'הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' (נכתב 'הדו' חסר וא"ו) תמצא שתיבותיו **שבעה**, ואותיותיו **עשרים וארבעה**, והוא כלישנא דעלמא האומרים על מי שדלתו פתוחה בכל עת ומשרת את הפונים אליו בכל זמן, שהוא משרת 24/7 (24 שעות ביום, שבעה ימים בשבוע, והכוונה לגויים שנאסרו בשמירת שבת, או בבני ישראל במה שאינו כרוך בחילול שבת), שכן **צריכה להיות ההודאה 24/7**, כי הקב"ה מיטיב עמנו בכל רגע ורגע מכל שעות היום, וכלשונו של ה'אור החיים' הק' (שמות כב ו) 'אין לך שעה ורגע שאין השי"ת עושה פעולה עם האדם בין בבחינת גופו בין בבחינת צרכיו'.

הוסיפו על כך 'דורשי רשימות', כי אם תמנה את האותיות שב'מזמור לתודה' (תהילים ק) יעלה בידך קס"ח אותיות, שהם כמניין השעות שיש בשבעה ימים, כ"ד שעות ביממה, כי כל רגע וכל שעה צריך להודות לה' על הניסים והנפלאות המתחדשים תמיד.

ובזה נתנו טעם לשבח במנהג ישראל לשחק ב'דריידעל' בימי חנוכה שנתקנו להודות ולהלל, כי הנה נהגו לכתוב על הדריידעל אותיות נגה"ש לרמז שנס גדול היה שם, אמנם בשעה שהדריידעל מסתובב לא ניתן לקרוא את האותיות הכתובות עליו, כי לרוב מהירות 'הילוכו' אזי אי אפשר להבחין בכלום והכל נדמה מטושטש... ורק לאחר שעמד מלהסתובב, ונפל על הארץ, או אז ניכר לעין כל כי 'נס גדול היה שם'. והרי זה משל לכל תהלוכות החיים, כי מרוב שהאדם 'מסתובב' ובהול תמיד אזי אינו מבחין כמה 'נס גדול היה שם' - כמה ניסים ונפלאות עושה עמו הקב"ה בכל עת, אלא הכל 'מטושטש בעיניו', ונדמה לו כי הקב"ה שכח ממנו ח"ו ואינו מיטיב עמו, ורק כשנעמד להתבונן, אז יראה כמה הקב"ה שוקד על טובתו בכל עת ובכל שעה, על כן הנהיגו לשחק בדריידעל, לאמור לאדם, שבאמת הרבה ניסים נעשים לו, אלא שהרי הוא כדריידעל המסתובב, על כן עצור ממרוצת החיים והבהלה, ועמוד על מקומך, והתבונן בנעשה סביבך וכבר תראה היטב את הנס גדול שהיה שם...

כה. הנה ידועה הסגולה מאחד מהקדמונים הגה"ק בעל ה'ברית מנוחה' שענין ה'תשיעי' הוא זמן מיוחד ועת רצון, ועפי"ז נתפשט בשנים האחרונות, לכוון השעה ולהתפלל לפני ה' בזמן שמתרבה מספר 'תשע', וכגון, בשנה זו ביום ג' פרשת וישלח תשפ"ה, שבו חל ה'תשיעי' שבתשיעי', יום תשעה בחודש התשיעי הוא חודש כסלו, בשעה התשיעית. והנה מספר תשע נקרא בשפת האידיש 'ניין', והוא גם משמעותה של תיבת 'לא', על כן יש לרמז בו, כי האומר ליצרו הרע ג' פעמים 'ניין, ניין, ניין' הרי זה עת רצון שאין למעלה הימנו, ואפילו בסתם ימות השנה...

מוסיף ה'שפת אמת' לפרש את סוף הפסוק 'זוה שער השמים' - ש'על ידי יראה נפתח פתח בכל מקום', כלומר, שמי שיש בו יר"ש זוכה לסייעתא דשמיא בכל העניינים, רוחניים וגשמיים.

ויחר ליעקב וירב - לנהוג בפיוס וריצוי, לא בכעס וקפדנות בפרשתו (לא לו), ויחר ליעקב וירב בלבן ועין יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, והקשה הרה"ק ר' מנדל מרימנוב זי"ע, שמאחר שחרה אפו של יעקב בלבן אם כן מדוע כתיב 'ויאמר ללבן שהוא לשון רכה, והלא היה לו לומר וידבר ללבן, וכידוע ש'דיבור' הוא לשון קשה.

תלוי בידי אדם, ועי"ז זוכה שיפתח לו ה' אלוקינו שערי אוצרותיו.

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ד ד"ה וייקן) מפרש במה שנאמר 'מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים', שגם 'בית אלוקים' - הוא בית המקדש אין לו קיום ועמידה אלא רק על ידי יראת שמים, ש'לפי מה שיש יר"ש בבני ישראל מתקיים בית המקדש', וכדכתיב (תהלים יט) 'יראת ה' טהורה עומדת לעד' - שיראת ה' טהורה היא המעמידה לעד ונותנת קיום לכל דבר שבקדושה. ולדין ייאמר, כי גם 'בית המקדש הפרטי' ושאר מעלות האדם וכל קניינו בתורה ועבודה אין להם קיום אלא על ידי יראת ה' טהורה.

כו. ידוע שבימי שבתו בצפת לא היה יוצא הרה"ק ה'בת עין' זי"ע להשתתף בהלוויית המת, זולתי פעם אחת שיצא וליווה את המת עד לבית החיים, כל העם הנאספים תמהו, מה יום מיומיים, היות וזה הנפטר לא היה ידוע אלא כאיש פשוט ביותר, בהגיעם לבית העלמין ואנשי ה'חברא קדישא' הכניסוהו לטבילה ולטהרה במקוה האריז"ל (כנהוג באותם הימים), הבחינו שרגליו שחורות ומפוחמות מאד, והשתוממו האנשים על זה, יצאו ושאלו את פי האלמנה על פשרן של דברים, פתחה האלמנה ואמרה, מעשה שהיה בשנים קדמוניות, בימי צעירותו, כשהיה רוכל במדינות הניכר, הגיע פעם אחת לבית מטרוניתא מבית המלוכה שגמרה אומר להינשא אליו, והכריחוהו בכוח לבוא אל סעודת הנישואין... ה'חתן' אשר ישב בהיכל הנישואין ראה את הגיהנום פתוחה תחתיו... ולא ידע להשית עצות בנפשו, והנה רואה הוא באמצע ההיכל חבית של גחלים לוחשות, שהעמידו לחמם את הקהל, אזר ה'חתן' עוז ותעצומות, וקפץ אל תוך אותה חבית בוערת, ומשראו הערלים את אשר עשה, הסיקו בעצמם, כי זה ה'חתן' אשר לפניהם 'משוגע' הוא, והשליכוהו תיכף מעמם, וכך ניצל מידי עבירה, ומאלו הגחלים הושחרו רגליו.

נענה ה'בת עין' ואמר, ראיתי מחלון ביתי ש'עמודא דנורא' מסבב את המיטה, ואיתא בגמרא (כתובות יז.) שעמודא דנורא יורד מן השמים על מיטת הנפטר רק לחד או שנים בדרא, להורות, שלא הכל ראויים ללוותו, כראותי את העמודא דנורא הבנתי שקדוש ייאמר לו, על כן יצאתי ללוותו עד בית החיים. הבה נלמד ממעשה זה, יהודי זה פשוט היה עד יום מותו, אמנם 'קפיצה אחת' לתוך גחלים לוחשות העלתו למדרגה שרק חד בדרא זוכה לה... כז. כ"ק האדמו"ר מהרי"י מסקולען זי"ע היה דר מקדמת דנא בעיר מאנטריאל, באותו מקום דרים היהודים בסמיכות לנכרים וגויי הארצות, וממילא יש שם נסיונות גדולים ועבודה קשה בענין שמירת עיניים. בכל עת שמהרי"י דיבר ברבים, דיבר גם במעלת וחשיבות שמירת עיניים, תוך שימת דגש מיוחד שעבודת שמירת העיניים תיעשה מתוך שמחה וחדות הלב, ולא מתוך עצב וקושי.

וכה היה אומר, הפסוק של ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם מתחיל בתיבת 'והיה' - והיה לכם לציצית וראיתם אותו ולא תתורו, אין והיה אלא לשון שמחה, וכוונת התורה הקדושה לצוות על השמחה בכל הנאמר באותו פסוק. וקאי גם על ולא תתורו, שגם את זה יקיימו מתוך שמחה.

שגור היה על לשונו, כי כמו שבמלחמה יש הרבה דרגות בין החיילים, ובכל מקום אל החזית נשלחים רק הטובים והחזקים ביותר הנקרא קומנדו, כך כאן במאנטריאל שהנסיונות בשמירת עיניים קשים יותר, בוודאי כל הדרים כאן הם החיילים החזקים ביותר בצבא ה', על כן חזקו ויאמץ לבבכם כל דרי העיר הזאת, כי סמן הוא לכם מן השמים שאתם החזקים ויש בידכם כח עוז ותעצומות לעמוד בכל הנסיונות.

וללמד לכולנו (לא רק לתושבי מאנטריאל), לעולם אל ישבר לב האדם בראותו כי יש לו יצר קשה (יצרים קשים), כי אדרבה המתנסה ביצר הרע קשה, ידע כי כמה שהנו רואה שהיצר גדל אצלו, יש בזה משום סימן לכוחות וחזק שנתן הבורא לאיש המתנסה. ולכן בדורנו דור האחרון אנו מתנסים בנסיונות אשר לא ראו אבותינו, כי יש בזה סימן לכוחות אדירים שניתנים לנו מן השמים, זה הכלל, במקום המלחמה, שם מעמידים את החזקים ביותר.

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

ומבאר בזה"ל, אך הפירוש הוא, כי התוה"ק מלמדת לאדם דעת כי אף שצריך (ר"ל, אם צריך) אדם להתקוטט עם חברו ולבעוס עליו, ילמוד מיעקב אבינו ע"ה איך התנהג, ויראה מה כתיב ביה, כי ברוב שיחו וכעסו שחרה לו בלבן - ויען יעקב הוא לשון הרמת

קול, עם כל זאת, כתיב ויאמר ללבן, שהתחיל לדבר עמו דברים רכים - מה פשעי ומה חטאתי וכו' ג"כ. בן יעשה כל אחד בבואו לכלל בעם ויתחיל לדבר קשות מיד יסיר הכעס מלבו, וידבר כמו בן לחברו מה פשעי ומה חטאתי כי עשית לי כזאת על לא חמס בכפי,

כח. כדברים הללו ביאר גם הרה"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע בספרו 'דעת משה' (חיי שרה ד"ה א"י עבד אברהם אנכי אופן ח) במה שמצינו בעת שאליעזר עבד אברהם היה אצל לבן ובתואל, דכתיב (כד לג-לד) 'ויאמר לא אוכל עד אשר דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי', שבתחילה אמר דברתי דברי ודיבור לשון קשה הוא, וסיים באמירה רכה - 'ויאמר עבד אברהם אנכי'. וביאר שהרי הניחו לו סם המוות במאכלו (ילקו"ש רט), ואליעזר הרגיש בזה (עיי' קדושת לוי) לכן אמר 'דברתי דברי' שיש לי להוכיח אתכם בדיבור קשה - וכי כך נוהגים עם אורח הבא לביתכם, להמיתו בסם המוות, אבל, התיישב בעצמו, הרי עבד אברהם אנכי, ואדוני הולך בדרך ה' ומקיים כל התורה המרומזת ב'אנכי ה' אלוקיך', והתכלית הוא להיות דבוק בו ית' וללכת בדרכיו, ועל הקב"ה אמרו במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, ועלי להתנהג בעניויות, בניחותא ובדברי רכות, והתחיל לדבר מדברים אחרים, ואמר 'וה' ברך את אדוני מאד ויגדל' ולא הוכיחם בדיבורים קשים.

ויש להוסיף על דבריו, שהזכיר עבד אברהם אנכי לרמזו על ה'אנכי ה' אלוקיך' שהוא יסוד האמונה בהשגחה פרטית, ובזה ניצל מן הכעס, כי המאמין שכל הנעשה בעולם הוא בהשגחה עליונה ובדבר ה' שוב אינו כועס על מי שהזיקו או פגע בו, שהרי יודע הוא שאין כח בשום בריה לעשות דבר מה אם לא היה זה ברצון השי"ת, ומה לו לכעוס על האדם שאינו אלא כ'שלוחא דרחמנא'.

והדברים מפורשים ב'אמרי פנחס' (שער טהרת המידות אות כט) בשם הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע וז"ל. עצה להנצל מן הכעס להאמין ב'השגחה פרטית' על כל האדם והוא מנהיג הכל לטובתו של אדם וכו', ויאמין באמונה שלימה שהכל לטובתו וממילא לא יכעס על שום אדם.

משל למה הדבר דומה, לאחד שקיבל משליח בית הדואר (פאסט טרעגער) מכתב בו הופיעה 'הזמנה' עבורו מבית המשפט, קצף מאוד על התביעה ובחמתו שבערה בו החל להכות את השליח מכות גדולות ונאמנות, ובכסילותו הרבה אינו שם על לב כי מכה הוא איש שלא עשה לו שום עוולה, והוא אינו ה'כתובת' (אדרעס) לפרוק עליו את זעמו... שהרי אינו אלא 'שליח' ותו לא...

אמור מעתה כי הדרך הישרה להפך תכונתו להיות 'קשה לכעוס' היא על ידי העבודה התמידית בהשרשת האמונה בהשגחה פרטית, ולחקוק בלבו שאין כח לשום נברא בעולם להזיק לו אם לא נגזר כן מלעילא, אכן בשעת מעשה בעת אשר אש הכעס כבר נתלקחה בלבו, אזי העצה היעוצה היא להיות בולם פיו ולחשוק שפתיו בכח מלדבר בכעס ובצעקה דברים קשים כגידיים, שאף אם קשה לו במצב כזה 'לחיות' את האמונה הטהורה, אך עדיין בידו להחליט 'עצה מעשית' שבכל אופן אינו מגביה קולו אף אם לבו רותח בקרבו עד השמים, הוא את קולו לא יגביה, וממילא תכבה האש עד מהרה.

כה אמר הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (על הש"ס ברכות כט: ד"ה ועוד, נשא ד"ה קח) על דבריהם ז"ל (אבות ב י) 'אל תהי נוח לכעוס' ד'ממה נפשך' לא ימהר אדם לכעוס, כי אם כעס הלזה הנו עבירה - הרי חלילה לו מלעבור עבירה ולכעוס, ואם הכעס הזה הוא לש"ש והוא כדבר מצווה, אם כך וודאי שאין למהר לכעוס כי ל'מצווה' נדרשת 'הכנה' וישוב הדעת...

להרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע הייתה קופסת טבאק ריקנית והיה מחזיקה תדיר בין אצבעותיו, פותח וסוגר. פעם שאל לפניו אחד מחסידיו, תורה היא וללמוד אני צריך מה ענין יש לרבי בקופסא ריקנית זו. השיבו הרה"ק, בכל עת שמתעורר בי מידת הכעס על איזה דבר, אני מממהר להכניס את הכעס אל תוך קופסא זו למשך ב' שעות. ובזמן זה לא אחשוב על מה שאירע, ורק כעבור ב' השעות אפתח אותה ואבדוק האם אכן הייתי צריך לכעוס אם לאו.

שמעתי מהאדמו"ר מספינקא מאנסי שליט"א, שזקנו הגה"צ אב"ד אוהעל זי"ע עבר התקף לב קשה מיד אחר שהשיא את בתו הראשונה.

ובזה ישבך גם בעם חברו מעליו, וישכון בטח ושאנן בהיכלו (הובא באילנא דחיי ומשם בילקוט מנחם).

על אחת כמה וכמה שלא יקפיד ולא יבעס בתוך ביתו^{טז}, ואף אם צריך להוכיח ולהנך את ילדיו יעשה זאת רק בנועם^ל וברוגע ומתוך אהבה^{לא}, ודברי חכמים בנחת נשמעים^{לב} (קהלת ט יז).

וכבר איתא ב'מדרש' (בר"ר עד י) בשם ר' חנינא בן יצחק 'קפדנותם של אבות ולא ענוותנותם של בנים, קפדנותם של אבות מנין, ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, אתה סבור שמא מכות או פצעים היו שם, לא, אלא דברי פיוסים, יעקב מפיים את חמיו, כי מששת את כל פלי מה מצאת מכל כלי ביתך'.

וכך למדנו מהאמור בפרשתן (לא ג) 'ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך, וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה וגו', והסביר להם באריכות בטוב טעם ודעת, עד כמה שלבן רימהו עשרת מונים, וכו' ולכן ברצונו לעזוב את מקומו, ורק

באותה שעה קיבל על עצמו קבלה טובה לרפואתו, שכל דבר שיביא לו רוגזה ימתין לפחות עשרים וארבע שעות מלהגיב. ובאם הענין נוגע לענין רוחני, ענין של קידוש השם אזי ימתין שבעים ושתיים שעות, וכך נהג כל ימיו. לעת זקנותו אמר שהוא תולה את הסיבה שזכה להאריך ימים יתר על אחיו, בזכות קבלה טובה זו.

סח אחד מצדיקי הדור שליט"א שפעם הגיע אליו אחד מאנשי שלומו לבשר לו כי הרחיב ה' את גבולו וזכה להוסיף עוד חדר לביתו, עתה שאלתו בפיו, איזו קבלה טובה יקבל על עצמו לכבוד ה'התחדשות', השיב לו הרבי, קבל על עצמך, אתה ובני ביתך, כי בחדר החדש אין מגביהים את הקול בשום אופן, ואם הנכם מרגישים 'הכרח' לצעוק, צאו מהחדר ושמה תצעקו ככל הצורך, ואף תקבע 'לוח' עליו תחוק את הקבלה הזו 'והיה לכם לזכרון', ולמיגדר מילתא תקבע שם 'קופת צדקה' ובכל עת שתכשלו ח"ו ב'קבלה' מיד תקנסו עצמכם בחמשה שקלים שתכניסו באותה 'קופה'... לא עבר זמן הרבה וחזר החסיד לספר כי אותה קבלה טובה השפיעה לטובה על כל אווירת הבית...

ומכל מעשיות אלו נלמד דבר אחד, שהמכיר בעצמו כי מטבעו הנו נוטה לכעס ואינו שולט בעצמו, ומרגיש שאינו יכול לקבל על עצמו שלא לכעוס כלל ושלא לצעוק, עצתו, שיקבל לפי כוחו, אם בקבלה שלא לצעוק מיד אלא רק כעבור כמה רגעים, או שיקבל על עצמו על חדר אחד בבית, וכיו"ב, וכך יוסיף מדרגה לדרגה לפי כוחו, ומובטח לו שבסופו של דבר ינצל ממידה קשה ומגונה זו.

כט. כתב ב'תולדות יצחק' (זקנו של ה'בית יוסף') על הכתוב (בראשית ב כא) 'ויפל ה' אלוקים תרדמה', רמז שיעשה האדם עצמו נרדם בביתו ולא יהיה קפדן עם אשתו ובני ביתו. ודבר שפתיים אך למותר...

ל. פעם ישב הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע בעריכת שולחנו הטהור בליל שב"ק, באותה שעה ישב שם אברך למדן שהיה שקוע בתלמודו, בתוך לימודו הוצרך האברך לספר מסוים הנמצא בארון הספרים, ויקם האברך ממקומו, ולקח עמו את הנר שעמד על השולחן, מבלי להשים אל לבו כי שבת היום, כראות הר"ב את מעשיו נודעק ואמר, 'מי האיש המעז לקחת את הנרות מעל שולחני, כשמוע האברך את גערותו חזר והניח את הנר על גבי השולחן. לאחר מעשה נענה תלמידו הרה"ק מסאווראן זי"ע (שהיה נוכח שם), מכאן נלמד מידת המתנות של הר"ב, כי אם היה תיכף צועק עליו 'שבת', הרי מרוב פחד היה האברך שומט מידיו את הנר, והיה נכשל באיסור מכבה, אך משהערים לגעור בו על שלקח מעמו את 'הנרות שלו', הצילו על כל פנים מלבוא לידי איסור.

לא. ידוע ביאורו הנפלא של גאב"ד פוניב'ז זצ"ל במה שמצינו בפרשתן כשהגיע יעקב לחרן הוכיח את הרועים ואמר להם 'הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו' (כט ז), ולכאורה היו צריכים להשיב לו 'מי שמך'... האחד בא לגור וישפוט שפוט... הגיע 'אורח' וכבר פותח בהערות... אכן מפורש בכתוב (פסוק ח) שהם השיבו לו כעניין ואמרו 'לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן', ומדוע באמת התייחסו לדבריו והצטדקו בפניו... אלא כי בתחילת דבריו פנה אליהם באמרו 'אחי מאין אתם' (פסוק ד), והם הרגישו שפיו וליבו שווים, ואכן מרגיש הוא כלפיהם רשות אחווה ואהבה, ודברי תוכחה היוצאים מלב אוהב נשמעים היטב... (הובא ב'הרב מפוניב'ז' ח"ג עמ' ס"ג).

לב. כתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע באגרת (הובא במכתבי תורה, מכתב ע"ח) בהוספה על לשון הפסוק ב' תיבות, וז"ל, 'דברי חכמים [אם] בנחת [הם] נשמעים'... ומכלל הן אתה שומע לאו, שאם אינם בנחת אינם נשמעים...

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

דברים עם רחל ולאח כדי שיתרצו בטוב לב, ואע"פ שהקב"ה ציווה לו שישוב לביתו, וכבר אמרו (תענית ב.) 'לעולם יהא אדם רך בקנה ליד ואל יהיה קשה כארו'.

שמרני כאישון בת עין - לקראת יומא דהילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

אמרו חז"ל (חולין ז): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייתן^{לה}, ובפרט ביומא דהילולא דיליה^{לו} שרוחו הגדולה מרחפת ומסוככת בכנפיה להחיש ישועה

בסוף דבריו אמר להם שכך ציווהו ה', ותמוה, מדוע הוצרך להאריך כ"כ לפתות ולרצות את האימהות הקדושות, מדוע לא אמר מיד כה אמר לי ה' - 'שוב אל ארץ מולדתך'. ומבאר השל"ה הק' (תורה שבכתב, מד), כי אין ראוי לאדם כשירצה דבר מה מאנשי ביתו שיכריחם על זה באונס, אף כשהוא מושל בהם^{לה}. אבל ישתדל לפתות אותם אל מה שירצהו בתכלית מה שאפשר - כדי שיתעוררו לזה מעצמם, כי כך יותר טוב משיעשו רצונו על צד האונס וההכרח. ראה כמה הרבה יעקב

לג. מצינו בהאי ענינא בפרשתן (לא מו), 'ויאמר יעקב לאחיו ליקטו אבנים' ופירש"י, 'לאחיו, הם בניו שהיו לו אחים לצרה ולמלחמה', וז"ל החיד"א 'אפשר לומר דרמז נמי מוסר לאב שבניו גדולים, שלא יכניד עולו עליהם, אלא יחשיבם כאחים ובזה יהיו 'נוחים' וישבו הוא ובניו בשלווה, שקטים ושאננים'. (הובא בחומש החיד"א בשם ברית עולם סי' שמ"ג).

לד. סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבשנות ילדותו שאלו אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, הנה כתיב 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' ותמוה, הרי השמים רכים הם (כי הם בנויים מאש ומים) היאך עמד הסולם ועל מה נשען, ולא נתן לו ה'אמרי אמת' לענות, אלא המשיך ואמר, על כרחך לומר, שהסולם היה רך וקל יותר מהשמים, ועוד מוכרחים אנו לומר שהמלאכים שעלו וירדו על הסולם היו רכים וקלים יותר מהסולם - נמצינו למדים 'אז וואס מער הימעליש איז מען מער לייכטער' (כמה שיותר קדוש ושמימי הדבר כך הוא גם רך יותר), כי בכדי לטפס במעלות הקדושה על האדם להיות רך כקנה.

לה. מעשה שקבלנו ממכירי בעל המעשה, וז"ל, מעשה ב'קבלן' יהודי שומר תורה ומצוות, שקיבל באחד הימים מכתב ממשרדי 'מס הכנסה', בו נכתב שנתגלו אי סדר בדוחו"ת (ספרי חשבונות) שלו, ולפי ההסתברות שלהם הרי הוא חייב למס הכנסה סך של 250.000 ש"ח, הקבלן כמעט קיבל התקף לב, כי חיוב בסכום כזה פירושו 'צו סגירה' לעסק שלו, ואין לו שום אפשרות לעמוד בהוצאה מעין זו, הוצאה זו תוליד את העסק אלי תהום ל"ע. לאחר שהתאושש, ניסה האיש לדבר עם 'רואה החשבון', והוא ענה לו שיבדוק מה ניתן לעשות, אבל הוסיף, אל תתלה תקוות גדולות מדי, כי מנסיוני בעבר במקרים דומים אין הרבה מה לעשות כנגד פקידי מס הכנסה. הקבלן הסתובב שפוף וכואב על העוול והצער הרב שנגרם לו, ויהי באחד הימים, פגש בו אחד מידידיו וראה שהוא שבור, סגור ומופנם שלא כהרגלו, ולכן פתח בשיחה אתו, סיפר לו הקבלן על השבר והבראך הגדול שנפל לתוכו. הידיד החל לחשוב מה יש בידו להציע בצרה כזו, ואז פנה איליו במפתיע, והציע לו לנסוע לשפוף את לבו ולבכות בציון הרה"ק מאוורייטש הבת עין זי"ע בצפת.

וישכם האיש למחרת בבוקר, וישם פעמיו למערת ציון האי קדוש עליון הספון בצפת ת"ו, ואכן לבו נפתח שם כאולם ובכה בדמעות שלישי בבקשת רחמים ותחנונים שזכותו של בעל הבת עין הקדוש יגן עליו להיושע, בסיום תפילתו הבטיח שבבוא הישועה יתרום סכום סעודה לעילוי נשמתו של הבת עין, משם פנה לרכבו לחזור הביתה. ונתקיים בו תיכף לתפילה ישועה, כי על אם הדרך, בדרכו מצפת לביתו, והנה הטלפון מצלצל, ועל הקו ה'רואה חשבון' שאמר לו, כי לאחר חיפוש ובדיקה מדוקדקת נמצאו החשבוניות החסרות, ומעתה יש בידו להוכיח בוודאות למשרדי מס הכנסה שההתנהלות תקינה, ולא החסיר מתשלומיו אליהם. אכן אמר ועשה, הלה פנה למשרדי מס הכנסה, והם הודו שהצדק עם הרואה חשבון, ומ"מ בכדי שלא להפטר בלא כלום התעקשו לומר שעדיין יש פה ושם טעויות, ולכן ישאירו את הקנס על סך שלושים אלף ש"ח.

הרו"ח הודיע לקבלן על המצב, ואכן הקבלן שמח על השינוי העצום שירד חובו ממאתיים וחמישים אלף לשלושים אלף, וההפרש הוא עצום, אך הוא בתמימותו אמר להקב"ה שהוא סומך על זכותו של הצדיק ובעזרת השם לא יאונה לו כל אוון ולא יצטרך לשלם מאומה.

לאחר כמה ימים מתקשר איליו הרו"ח בהתפעלות מתפרצת. ואומר לו, לא תאמין, מצאתי עוד חשבוניות, עליתי למשרדי מס הכנסה וישבתי איתם, והוכחתי להם בצורה ברורה שאין כל רבב בהתנהגותך, וכ"כ הצלחנו עד שהפקיד

לדופקים על שערי רחמים¹⁷. וכדאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' ז"ע (מאורן של ישראל, י"ד שבט, ב) שהטעם שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום לצדיק הוא כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו' לה, וכמו שבחתונה קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביומא ההילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחסו בצילו. עכ"ל¹⁸. ואין הרברים אמורים

שעבר עמי על הדוחות הודה שהוא שם לב שאדרבה, על פי הדוחות מגיע לך החזר של 5000 ש"ח וכבר העביר את הסכום לחשבון הבנק שלך.

הקבלן מיהר לקיים את הבטחתו, ובשבת יארציט בשנת תשפ"ד נסעו קבוצה ממכריו למירון, והקבלן שילם להם השתתפות נכבדה כפי אשר הבטיח לעילוי נשמתו של הבת עין.

לו. ועלינו לדעת ולהאמין באמונה שלימה כי בכל שנה ושנה מתעלה הצדיק בגנזי מרומים מעולם לעולם, וגדול כוחו להשפיע יותר מבשנים עברו, ולא הרי הישועות שעתידים להתחולל בזכותו הגדולה ב"ב כסליו הבעל"ט כאותם הישועות שנעשו אשתקד ב"ב כסליו תשפ"ד.

וכה אמר הרה"ק ה'נועם אליעזר' מסקולען ז"ע בשם הרה"ק מרוז'ין ז"ע, דהנה איתא בגמ' (ברכות לד:) שהמתפלל כורע באבות ובמודים תחילה וסוף, וכהן גדול בסוף כל ברכה וברכה, ופירש רש"י, 'כל מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע את עצמו' (ועל כן מבואר שם בגמ' שמלך צריך לכרוע יותר), ועד"ז ייאמר, כי בכל שנה ושנה ביומ"ד מתעלה הצדיק מעולם לעולם, וכל מה שהוא גדול יותר כך צריך להכניע ולהשפיל עצמו להושיע את הנמצאים בהאי עלמא.

לז. ענין נפלא מצינו במשנת הגה"צ ה'מנחת יצחק' זצ"ל (דרשות עמו' קצט) על דברי חז"ל (ב"ב טז:) 'רשב"י אומר אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר וז"ל, דכבר פירשו (עי' פי' הרשב"א בעין יעקב שם) דמרגלית טובה שהייתה בצוארו, היינו שהרגיל והמשיך אליו תלמידים הרבה בדיבוריו, יעו"ש. וכל חולה וכו' נראה לומר הכוונה, בין חולי הגוף ובין חולי הנפש היו מתרפאים בתפילותיו והשתדלויותיו בדברים היוצאים מן הלב הנכנסים אל הלב להחזירם לתשובה, וכשמת תלאה הקב"ה בגלגל חמה, היינו כמו שהגלגל חמה חוזר פ"א בשנה למקום שהתחיל הילוכו, כן הצדיק ביומא ההילולא דיליה, כשמשתטחים על קברו מסוגל להושיע כנ"ל - בין חולי הגוף ובין חולי הנפש יהיו מתרפאים, ובכלל זה כל מיני ישועות הנצרכים כל חד וחד בדיליה.

ומסיים שם, ובוודאי שכן הוא ג"כ בזמן שאי אפשר להשתטח על קברו, אם מתאספים יחד לכבודו (ועי' עוד, מנח"י עה"ת פי' נצבים עמ' רמה).

לח. הנה ה'תכלת מרדכי' מבערז'אן ביאר בדברי רש"י (לעיל כא ו) על הפסוק 'ותאמר שרה צחוק עשה לי אלוקים כל השומע יצחק לי' - 'הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום וכו' ורב שחוק היה בעולם, ולכאורה צריך ביאור לשם מה נעשה נס זה, אלא, כי אברהם ושרה לזכות מידותיהם כעצם השמים לטוהר לא היו יכולים לשמוח בלידת בנם יחידים לעת זקנותם בשעה שיש בעולם הרבה עקרות והרבה חולים... על כן פקד הקב"ה את כל העקרות וריפא את כל החולים - ורב שחוק בעולם, וכל זה בכדי שיוכלו אברהם ושרה לשמוח בשמחתם בהולדת יצחק.

לדין ייאמר הנה בהגיע יומא ההילולא של הצדיק (פירוש תיבת הילולא היינו 'שמחה'), כיצד יוכל הצדיק לשמוח ביומו הגדול בשעה שבני ישראל נאנחים ונאנקים איש איש בנגעו ומכאובו, ממילא כביכול מוכרח הקב"ה לרפא את החולים, לפקוד העקרות, להמציא זיווגים, למלא אסמינו שבע וכו', ורב שחוק בעולם - ורק כך יוכל גם הצדיק לשמוח ביום שמחתו... על כן הבה נשמחה לקראת האי יומא ההילולא י"ב כסלו, כי בו יקויים בנו רב שחוק בעולם... לט. הרה"ק המהרי"ד מבעלזא ז"ע היה מבאר את ענין 'הילולא' של צדיקים, כי לצדיק יש כוחות אדירים, לפעול ישועות גדולות ונוראות בקרב הארץ, אמנם בעלותו השמימה בפטירתו מהעולם הזה - הרי הוא נוכח לראות שכל מעשי אלוקינו טובה רבה הם, וממילא אינו פועל להסיר הצער מעם בני ישראל הנמצאים בעולם הזה. וכפי המסופר שהרה"ק הרבי רבי אלימלך ז"ע הבטיח קודם פטירתו מהאי עלמא - לתלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ז"ע, שבעלותו לשמי ערבות לא ינוח ולא ישקוט עד שתבטל גזירה קשה שהיתה אז על ראשי עם בני ישראל, אחר זמן נתגלה אליו הרה"ק הר"ר"א בחלום ואמר לו, משעליתי למרום אינני רואה 'גזירות רעות' כלל, כי כל הגזרות 'טובות' המה, ולכן איני יכול לבטלה. אמנם ביום ההילולא יורדת נשמת הצדיק להאי עלמא ושוב רואה

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

רק למי שחסה בצילו בחיי חיותו עלי אדמות אלא גם למי שחוסה בצילו² בימינו³ בשנת תשפ"ה⁴... גם

היא לנגד עיניה את כל הצער ומכאוב העוברים על בני ישראל 'דבר יום ביומו', ואין לך יום שאין... מרובה... לאיך, הרי מקום הנשמה כעת בעולם העליון, ונמצא שיש לה כוחות יותר מבהיותה בזה העולם, על כן כוחה רב לפעול ישועות גדולות למעלה למעלה מדרך הטבע.

בהאי עניינא אמרו לבאר את דברי רש"י בפרשת תולדות בפסוק (בראשית כו א) 'ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות', וברש"י, 'דבר אחר, כשנעקד על גבי המזבח, והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת (את מעשה העקידה) והיו בוכים, וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו'. ולכאורה צריך ביאור וכי בכדי שיראו המלאכים את הנעשה בזה העולם שאברהם עוקד את בנו יצחק - וכי נצרך עבור זה לפתוח את השמים. ואמרו ביאור נורא הוד, כי בוודאי את הכל הם רואים מן השמים, אלא שמשם אינם בוכים על זה כי שם רואים רק את הטובה שבדבר, וכי על דבר טובה וברכה יש להם לבכות, רק בהביטם בזה העולם איך שבני ישראל נאנקים ונאנחים איש איש בנגעו ומכאובו על זה הם בוכים מאין הפוגות עד שנסתמאו עיני יצחק עי"ז...

הנה מצינו בגמרא (פסחים נא.) רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד (נחלש ונפל למשכב), כאשר חזר לעולם הזה, אמר לו אביו, מה ראית למעלה, אמר לו עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראית. ויש אתנו מקום לומר, כי ביום ההילולא, אשר הצדיקים השוכנים בעליונים יורדים ובאים אלינו למטה, והינם רואים את מצבנו בכי רע, הרי זה הזדמנות עבורנו היושבים בעולם הזה, עולמות התחתונים שיפעלו עבורנו שיעלה מצבנו ומעמדנו למעלה למעלה.

מ. וכבר איתא ב'ספרי' (פרשת עקב פסקא לח) לגבי ענין הברכה שהצדיקים מביאים אתם לכל מקום שהם הולכים, כשבא יעקב אצל לבן ברכה באת לרגליו... ירד יוסף אצל פוטיפר ברכה באת לרגליו... ירד יעקב אצל פרעה ברכה באת לרגליו, ובמה ברכו שנפסקו שנות הרעב בטרם זמנם, וסבר תנא קמא שאחרי מות יעקב חזרו שנות הרעב לשמש עד מילוי זמנם (שבע שנים), רשב"י אומר אין זה קידוש השם, שדברי צדיקים קיימים בחייהם ובטלים לאחר מיתתם, אלא שפע הבא ע"י הצדיק קיים לעד ולעולמי עולמים.

אמור מעתה, שבוודאי כל הניסים הללו שאירעו אז יארעו לנו גם היום, אבנים ייעצרו, שפע רב יבוא עם כל הטוב על ראשי עם קודש.

מא. רמז לדבר כי 'ישראל נושע בה' תשועת עולמים' ר"ת בת עין... כי רב כוחו לעורר רחמים על בני ישראל לתשועת עולמים... עוד אמרו כי 'בת עין' ר"ת 'בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו'...

מב. טרם כל שיח יצמח נקדים בג' עובדות נוראות המראות בעליל עד כמה היה הרה"ק ה'בת עין' זי"ע מגן ומושיע לכל החוסים בו.

הדברים ידועים ומפורסמים, שבעת הרעש הנורא בצפת, בשנת תקצ"ז, רוב רובם של יקירי צפת נקברו אז תחת המפולות, ולא נותרו לפליטה כי אם 'כעשירית' מבני היישוב, בעת שאירע הרעש עמדו בבית מדרשו של ה'בת עין' באמצע 'חזרת הש"ץ' דמנחה, מיד ציווה ה'בת עין' שכל העם הנמצאים בני מדרשא יתאספו ויעמדו סביבו, והוא עצמו נשכב על הארץ בפישוט ידיים ורגליים לפעול את אשר פעל, ואכן מחצית מבית המדרש התמוטט ונפל הגג שמעליו, ואילו המחצית השנייה, ששם עמדו המתפללים תחת צלו של ה'בת עין' נשאר על תילו, ונראה הדבר לכל עד עצם היום הזה.

אף הסתלקותו של אותו צדיק היתה למען הצלת הרבים, כאשר בראשית שנת תר"א פשטה בצפת מגיפה - מחלה ממארת חשוכת מרפא, וכל מי שנגע במי שתקפו החולי היה גם כן נחלה, מגיפה זו הפילה חללים רבים ואף ה'בת עין' נתקף בחולי זה, והתאבק במחלתו כמה ימים, לפני פטירתו הבטיח לבני העיר, כי הוא הקרבן האחרון ממגפת הדבר, ואחריו לא תהיה עוד מגיפה בעיר זו, וכך הווה.

עוד יסופר מה ששמעתי מהרב שמעיה טויסיג שליט"א ששמע מזקנתו מהמקובל אצל בני המשפחה אודות אחד מאבות המשפחה הרה"צ רבי משה לייב העלר זצ"ל מבני היכלא קדישא של ה'בת עין', ואחיו של הגה"ק רבי שמואל העלר זי"ע רבה של עיה"ק צפת ת"ו, שיומו האחרון עלי אדמות היה בעש"ק ושכב על מיטתו כשהוא גוסס ונוטה למות זמן ממושך, ניגש אליו אחיו הרב ר' שמואל שהיה תקיף בדעתו וחשש שמא ימשך הדבר עד אחר כניסת השבת ושמא יבואו לידי חילול שבת רח"ל, ואמר לו סאיז שפעט (כבר מאוחר)... כמעט שבת... באותו הרגע

הסתובב ר' משה לייב לעבר צידו השני והחזיר נשמתו ליצורה... ואכן קברו אותו עם דמדומי חמה רגעים ספורים קודם השקיעה. במוצש"ק נגלה הנפטר לאחיו הרב ר' שמואל וסיפר לו מה שעבר עליו מעת קבורתו, שמאחר שנכנסה שבת מלכתא קדישא תיכף לאחר שנטמן באדמה לכן לא הספיקו לעיין בדינו, ובכל יום השבת היה 'רגוע' (שאפילו הגהינום שובת בשבת)... 'ויהי נועם נשבת במוצאי שבת'... אז ניגש אליו מלאך וקרא לו לבוא עימו... אמר רמ"ל מימי לא עשיתי מאומה מבלי לשאול בעצת מורי ורבי, נעתר לו המלאך ולקחו להיכלו של ה'בת עין', ונכנס רמ"ל לקודש פנימה, כשהמלאך ממתין בחוץ, ושאלו הבת עין אודות פטירתו, ואמר רמ"ל שהמלאך ממתין בחוץ, נענה לו הרה"ק, מי זה המלאך... דו ביסט דא, זיי דא (אתה כבר כאן - תשאר כאן)... ואכן נשאר שם...

אף לדין ייאמר לכל מי שיזכה 'להיכנס' להיכלו של הבת עין - 'דו ביסט דא, זיי דא'... ואשרי האיש אשר יחסה בצילו, ויזכה לקבל ממנו כל ההשפעות הטובות ברוח ובגשם, לגופו ולנשמתו לטוב לו כל ימי חייו.

שמא תאמר, כיצד זוכים בזמן הזה להיכנס להיכלו כולו ואומר כבוד ולהסתופף בצילו ולשאוב מלא חופניים ממעייני הישועה...

בראש ובראשונה צריך להאמין באמונה שלימה בכוחו הגדול והנורא של האי צדיק יסוד העולם לבטל כל גזירות קשות ורעות ולהסיר כל 'האבנים' מראשי עם קודש. כמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק בפרשתן (ל א) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, שלא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהש"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה בשלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאתן מאמינים בי בשלמות, לא כן הוא, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע.

והוא על דרך שאמר הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע בלשון הכתוב (דברים כח ו) 'ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך', שהמאמין בבואו אל הצדיק כי בכוחו של הצדיק לפעול לו את הישועה - מובטח הוא כי יתקיים בו ברוך אתה בצאתך ואכן תתמשך עליו הישועה... (אבני זכרון ערך 'צדיק').

דוגמא לדבר, שמענו מבעלי המעשה, אשר לקראת יומא דהילולא שנת תשפ"ב ראו אודות העניין הנשגב ללמוד בספר הקדוש בת עין המסוגל לכל הישועות (וכדלהן) וקבלו על עצמם ללמוד בו מדי שבת בשבתו לזכות שתי הבנות היושבות בביתם ומצפות בכליון עיניים לזיווגם, והנה כעבור כשנה אמרה הבת המבוגרת יותר שלרוב הקושי הנפשי מבקשת היא מאמה ש'תצא' עמה ליום אחד לשחרר עצמם מעט מה'עול' והלחץ הרובצים עליה, ואכן נטלה האמא 'יום חופשי' מעבודתה, ונסעו יחדיו לעיה"ק צפת ת"ו... ואותו היום י"ב כסלו היה, אלא שלא הרגישו בדבר, ורק בהגיעם לצפת אז שמו אל ליבם באיזה יום הם עומדים, כמובן שהחליטו מיד לפקוד את הציון הק' בהאי יומא רבא, והיה זה בקושי גדול עקב ריבוי הגשמים שירדו באותו היום, ובאורח פלא ממש הגיעו למערת הבת עין כעשר דקות לפני השקיעה, שפכו ליבם כמים שתזכה למצוא את הזיווג בקרוב, ואף הוסיפו לקבל על עצמם לשוב להודות על הנס אם תתארס בקרוב, מיד לאחר שיצאו משם והמתינו לאוטובוס התקשר האב והודיע שזה עתה התקשר מאן דהו 'להציע' איזה שידוך... ואכן לא עברו ימים רבים ואותה הצעה הגיעה לידי גמר בשעטומ"צ. כמובן שהמשיכו ללמוד בספה"ק בת עין, וכעבור כמה חודשים גם הבת השניה מצאה את 'שלה'...

ועתה מגיעים אנו ל'נקודה' בה אנו עוסקים... בשלהי חודש אב נסעו לציון הקודש של הבת עין, להודות ולהלל לא-ל הטוב על כל החסד אשר עשה עימהם, והוסיפו לבקש על הבת השלישית שבינתיים כבר ג"כ הגיעה לפירקה, ושוב קיבלו על עצמם לחזור להודות על הישועה בשבוע בו חל יומא דהילולא, אלא שלגודל אמונתם בישועת השם כי תבוא במהרה - הוסיפו 'סייג ותנאי' שאם חתונת הבת (השלישית) תערך בסמיכות ליומ"ד אזי יבואו בזמן אחר... וראו זה פלא, מיד הגיע הגיעה 'הצעה' והחתונה תתקיים אי"ה בט"ז כסליו... הרי לפנינו כוחה של אמונה תמימה ושלימה, עומדים הם בסוף חודש אב ו'מתנים' על חתונה שתערך בחודש כסליו, כשהשידוך הוא עדיין בגדר דבר שלא בא לעולם... אך הם כבר ראו כוחו של צדיק לחולל ישועות בקרב הארץ, וכבר בטחו שאכן יבוא השידוך 'במרוצה' עד שיתכן שהיא תינשא כבר בחודש כסליו... וכן הוה.

לעומת זאת, מעשה נורא שמענו מבעלי המעשה, לפני כמה שנים ישבו קבוצה של ט"ו בחורים, הללו קבלו על עצמם שאם יבואו כולם בקשרי שידוכין עד יומא דהילולא הבעל"ט (תשפ"ב) יערכו סעודה רבתית לכבוד נשמת הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, ובתוכם היה אחד שבלבו לגלג לכל ה'סגולה' ולא האמין בזה, ואכן עד יומא דהילולא תשפ"ב

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

פשיטא ואין צריך לומר 'שמוזכרים לו את התחייבותו' כי בידו 'לפרוע את החובות'...^{מג}

(בספרו עבודת עבודה) וז"ל, ידוע לי ממשפחה אחת בארץ ישראל אשר הוזקקו לדבר ישועה ורחמים, וערכו סעודה ביום ההילולא קדישא, ותיכף נושעו בישועה רבתי למעלה מדרך הטבע^{מה}.

סעדי ואושעה - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו, ובמעלת ההשתטחות על ציונו

סגולה נפוצה וידועה לערוך סעודה לכבודו ולטובת נשמתו של בעל ההילולא קדישא בעל הבת

תורתו מגן לנו - לעסוק בדברי תורתו הקדושה

עין - הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד זיעעבי"א, ובזכותה ובכוחה להחיש ישועות גדולות ונצורות^{מג}. וכמו שמביא הרה"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע

באו כולם בבית האירוסין חוץ מאותו שלגלג... ובא לפנינו בערב ההילולא בדמעות שנפרסם את דבר המעשה למען הרבות האמונה (ויתכפר לו).

וכבר היה מעשה אצל הרה"ק ה'בת עין' בעצמו, כאשר הלך עם קבוצת אנשים להתפלל על קברי צדיקים אשר מנוחתם כבוד בצפת, וכשהגיעו על יד אחד הקברים שמע הרה"ק איך שאחד שואל את רעהו, מאן יימר שאכן אותו צדיק טמון כאן... הסתובב הבת עין על אתר ואמר לו, מי שמפקפק במסורת המקובלת אצל בני ישראל הרי הוא אפיקורס... ולהוציא מכל האויבער-חכמים למיניהם המעלים ספיקות ופקפוקים לקרר ולצנן את האמונה כשהם 'רק' שואלים 'מי אומר'... ודי בהערה זו...

ודרך ההתחברות לנשמת הצדיק ולהתקשר אליו בקשר של קיימא היא על ידי ההליכה בדרכיו הק', או על ידי העסק במשנתו, גם לרבות עשיית סעודה לכבודו, וכדלהלן.

וכך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נח ד"ה ענין) וז"ל. בהילולא של צדיקים גם מי שלא הכירו בחייו ולא שמע מפה קדשו דברי תורה, מכל מקום ההולכים בעקבותיו ומתאספים יחד, ומספרים סיפורי קודש, וחוזרים על דבריו הקדושים שלימד בהם איך לעבוד להשם יתברך, על ידי זה משיגים קשר ושייכות להצדיק. עכ"ל.

ומי לנו גדול מה'בת עין' בעצמו שהורה את הדרך כיצד מתדבקים בו, וכמעשה שהיה בעת פרידתו מבני קהילתו 'אוורישט', שטרם עלותו על הספינה בדרכו לארה"ק עמדו כל הקהל ונפשם בשאלתם, להישאר דבוקים בו, אמר להם ה'בת עין' בזה"ל, כתיב 'ובו תדבק', וכי אפשר לדבק בו, אלא הדבק במידותיו מה הוא רחום וכו' מה הוא חנון וכו', מוכח מזה כשמדבק את עצמו במדות של אחד דומה ממש כמי שמדבק בו, על כן גם אתם תראו לדבק את עצמכם במדותי אשר הורגלתי בהם מנעורי עד היום הזה, ויהיה כמו שמדבק בי ממש פנים אל פנים, והמידות שהורגלתי ליזהר מנעורי הם - לשון הרע, שקר, וגסות הרוח (מובא בהקדמה לבת עין מפי בן אחיו).

מג. יש שאמרו, כי משמעות תיבת 'הילולא' היא 'שמחת נישואין', והנה בנישואין המנהג להעניק 'דורות', אף בנישואין אלו מעניק הקדוש ברוך הוא 'דורון' 'לחתן' - הצדיק, שיוכל לשנות את גור דינם של קרוצי חומר הדברים בעולם הזה, אמנם מובן שהקרוב קרוב קודם, על כן העצה היעוצה להתחבר ולהתקרב אל הצדיק כל אחד בדרכו שלו, אם בעריכת סעודה, אם ב'לחיים', אם בהשתטחות על הציון, ועל כולנה ללמוד מדרכיו של צדיק - לילך בהם ולעבוד בהם את ה' הוא האלוקים.

מד. בישיבת 'בית אברהם' בעיה"ק ירושלים תובב"א, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביומא דהילולא קדישא, ומעשה שהיה כך היה, לפני עשרות בשנים היה יהודי ושמו הרה"ח ר' שלמה גראס ז"ל, לפרנסתו התעסק במכירת נפט, ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוון שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו, ויהי בליל ההילולא של ה'בת עין' זי"ע, השתטח ר' שלמה על ציון הקודש, ושפך את לבו כמים, בתפילה ובתחנונים שירוויחו לו פרנסתו מן השמים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו, והנה בחלומו רואה הוא את ה'בת עין' זי"ע, ויאמר לו ה'בת עין', דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפלתך על קברי (ידוע שהמתים נהנים כשמתפללים על קברם, וראה זה"ק פר' ויחי רכה). אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד ההילולא, תיכף התעורר ר' שלמה משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה

וקנה כרטיס לוטו (לאטר"י), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה, ואף הקים מממונו 'קרן', אשר עד עצם היום הזה עדיין עורכים ממנו סעודות הילולא.

מה. באמת אמרו, יכלה הנייר ולא יכלו סיפורי הישועות להם זכו אלפי אלפי ישראל בזכות עריכת סעודה לכבודו של ה'בת עין', ואין צריך להביא עובדות... אך מכל מקום פטור בלא כלום אי אפשר, על כן נביא טיפה מן הים, מקצת שבמקצת, ממה ששמענו מ'כלי ראשון', ובעיקר אותות ומופתים בהם ניכר בעליל כי באה הישועה בזכות עריכת הסעודה.

ביום י"ב כסלו בשנת תש"פ אירע אסון בקרב אחינו בית ישראל כאשר נכנסו נכריים מרצחים שפלים לסופערמארקעט (מכולת) של יהודים יראים ושלמים בשכונת דזערסי סיטי (בניו דערז'י) והרגו כמה נשמות קדושות, ושמענו מעשה מאחד ה'ניצולים', וכך הוא כותב לנו במכתב, שמי י. ב. גאלדבערגער, יש לי חברה של תיירות בארה"ב בשותפות עם אחי, אח זה היה גר ביוניאן סיטי (union city) שהיא במרחק בערך עשרים דקות נסיעה מדזערסי סיטי, (אני גר בווייליאמסבורג) באותו יום היה לי פגישה בדזערסי סיטי עם אחד הקליענטים (לקוח) באפיס שלו. ובמחשבתי היה ללכת אל הפגישה, ולאחמ"כ להכנס לסופערמארקעט בכדי לקנות דבר מאכל להשיב את נפשי כ'פת שחרית', וחשבנו שאחי יבוא שמה לסופערמארקעט ושמה נסדר כמה עניני הביזנעס, ואכן בגמר הפגישה וכבר פניתי ללכת אל הסופערמארקעט, והנה אחי מתקשר אלי, ואומר לי, אולי תבוא הנה ליוניאן סיטי - הרי זה רק מהלך של 20 דקות, כי יש פה סעודה לכבוד הילולא דהבת עין, ואפגוש אותך פה, מיד הסכמתי, ואכן יצאתי מיד לדרך להגיע אליו, ועי"ז ניצלתי מהשהות באותה חנות בשעה שהמרצחים שהו שם ה"י.

לפני שנתיים ביקשו לערוך סעודת הילולא בבית כנסת מסוים, אלא שאם אין כסף אין סעודה... וניגשו לאחד המתפללים בכדי להתרימו לדבר מצווה, נתן הלה סך חמש מאות שקלים כשהוא מקדיש את הזכות לטובת גיסו ששכב על מיטת חוליו כשהוא מחוסר הכרה רח"ל, לאחר זמן קצר קיבל בשורה טובה שהלה התעורר ופקח את עיניו, והתברר שהיה זה באותם הרגעים ממש בהם הרים תרומת קודש לעריכת הסעודה.

מעשה נורא שמענו מאחד מבני החבורה מדרי העיר מבית שמש, אברך זה התעסק והכין סעודה לכבוד היא"צ, ובאותה שעה שיחקה בתו ג' שנים בסכין סביב עינה, ופצעה את העין, עד שהחל לזוב דם רב, מיהרוה לבית חולים, ואחר בדיקות מעמיקות אמרו להם שכמעט נגעה בעין עצמה, ואך בניסי ניסים ניצלה העין לגמרי... וראו הכל, כי הוא הכין סעודה ל'בת עין', וה'בת עין' שמר על ה'עין' של ה'בת'...

כיוצא בדבר שמענו מעשים לאין מספר אודות הישועה לה זכו בזכות אותה קבלה טובה לערוך סעודה ביומא דהילולא אם יושעו עד אותו היום - והגיעה הישועה בסמיכות ממש ליום ההילולא... דוגמא לדבר, בחור מבוגר שקבלו חבריו על עצמם שאם יתארס עד י"ב כסליו אזי יערכו סעודה לכבוד ה'בת עין', ונשברה צלחת בי"ב כסליו סמוך לשקיעה... או מעשה בדומה לזה, בבחור מבוגר (אשר כבר אחותו הצעירה ממנו הקימה את ביתה) אשר נשאר 'בודד' בישיבה, על כן הולך הוא מפעם לפעם לשמש כ'ממלא מקום' בתלמודי תורה בבני ברק, והנה לפני שנתיים ביום י"ב כסליו לימד בת"ת סאדיגורא, ובזמן ה'הפסקה' נערכה סעודה גדולה ב'חדר מלמדים', והתעורר הבחור ואמר בקול רם, הנני מקבל על עצמי שאם אמצא זיווגי עד י"ב כסליו תשפ"ד אזי אערוך סעודה בל"ג, אמרו לו המלמדים מדוע אינך מבקש להינשא עד לאותו יום, ואכן 'תיקן' את דבריו ואמר שאם יעמוד תחת חופתו עד י"ב כסליו הרי יערוך סעודה, ושכח מכל אותו מעשה ומכל הקבלה שקיבל על עצמו. והנה בחודש אייר 'נקרע לו הים' וב"ה בא בקשרי אירוסין, והחלו לדבר על מועד מתאים לקבוע בו זמן הנישואין, ומן השמים סיבבו שהזמן הראוי מכל הבחינות הוא יום חמישי אור ל"א כסליו, והודיעו זאת לחתן, וכאשר בא לרשום זאת ב'ספר הזכרונות' אשר לו, וימצא כתוב אותה קבלה טובה שאם יתחתן עד י"ב כסליו...

שמענו מבעלי המעשה המתגוררים בעיה"ק צפת, אשר ב"ה התברכו ב'ברכת הבנים', ומשנה לשנה הבית נעשה צפוף וצר מלהכיל, וחפשו זמן זמנים טובא דירה חדשה רחבת ידים ולא מצאו, כיתתו רגליהם והלכו לראות דירות הרבה אך אלו לא התאימו להם מסיבות שונות, והנה לקראת יומא דהילולא בשנת תשפ"ב ראו את גליון 'באר הפרשה' וקבלו על עצמם שאם ימצאו דירה עד ל"ב כסלו תשפ"ג יערכו סעודת הילולא, ואכן, בעזהש"י"ת מצאו דירה נאה והולמת בעשרת ימי תשובה תשפ"ג, ואף סיכמו על דמי המקח, אך דא עקא שעדיין לא הצליחו למצוא קונה שירכוש את דירתם הישנה, ולא היה די סיפוקם לשלם על הדירה החדשה מבלי למכור את הישנה, על כן נתעכב הקניין, עד שבתחילת חודש כסלו הודיע להם בעל הדירה החדשה, כי אם בתוך כמה ימים אינם חותמים

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

'חזוה' אזי מתבטל 'התחייבותו' למכור להם, וימכור את הבית לאחרים, בערב שבת שקודם ההילולא (שחלה בשנת תשפ"ג ביום שלישי) קבלו על עצמם שאם יצליחו למצוא מיד קונה לדירתם הם מתחייבים לערוך סעודה אף בשנת תשפ"ד. והנה ביום ראשון הגיע איש יהודי מעי"ת מבני ברק לראות את הדירה הישנה שלהם בכדי לקנותה, והיה זה ממש שלא בדרך הטבע, שכן אותו יהודי מבני ברק דיבר עם 'מתווך' (מעקלער, בראקער) שיראה לו דירות בצפת, ועל חשבון זה יצא האיש לדרכו מבני ברק ועד צפת, אלא ש'בדיוק' באותו יום נחלה אותו המתווך ולכן בקש מחברו שיראה לו דירות (אחרות אשר ברשותו) בכדי שלא תהא נסיעתו לחינם... והוא ידע שהם מעוניינים למכור דירתם... וביום שלישי י"ב כסליו חתמו זכרון דברים על מכירת דירתם, ובכך יכלו לקנות את הדירה החדשה והרחבה... ומן העניין לציין, כי סיפרה בעלת הבית מעשה זה לשכנותיה ומכריה, וכמה מהם שרצו לקנות דירה אחרת התעוררו אף הם לאותה קבלה טובה, וגם הם זכו לראות בישועת ה'...

וכך שמעתי מ'משגיח' נכבד באחת הישיבות המפורסמות בארה"ק וביודעי ומכירי קאמינא, ששהה אחר חג הסוכות (לפני כשנתיים) בעיה"ק צפת, שם פנה באחד הימים להשתטח על קברי הצדיקים בביה"ח הישן, ובדרכו נכנס גם למערת ציון הרה"ק ה'בת עין', בעודו עומד בתפילה זכר והזכיר את אחיינו - בחור חשוב מבוגר שכבר כמה שנים עמד בשידוכים ולא זז מאומה, ומן השמים יצא מפיו (ללא שחשב על כך מקודם לכן) אם הבחור יתארס עד יומא דהילולא של הבת עין אערוך סעודה לכבוד בעל ההילולא למנין אנשים - כשבליבו נוקף הספק, וכי יתכן שבזמן קצר כל כך - ששה שבועות, תבוא ישועתו, והרי הוא כבר כמה שנים בעניין השידוכים ולא זז מאומה. ולפלא והפלא, כעבור שבועיים ימים בא הבחור בקשרי שידוכין, ותגדל הפליאה, כי ל'כלה' נמנו בקושי שבע עשרה שנה מיום הולדתה, ולא עוד אלא שאחיה נישא ממש לאחרונה ויש לה עוד אחות כלה בבית, ובעצמו אינם יודעים מדוע מיהר אביה לארס אותה, אלא שה'בת עין' 'דחף' כל הענין מלמעלה לישועת הבחור.

כיו"ב שמענו מעשה שאירע השנה (תשפ"ה) מבעל המעשה, ואלו דבריו, בני הבחור בן 21 מצא את זיווגו אחר פסח פ"ד, ובתי בת ה-19 לאחריו, ועתה בחודש חשון פ"ה בני שהו בקושי בן 18 ג"כ התארס למזל"ט. והנה, למחותני (שלקח את בני הצעיר) היו 3 בנים בשידוכים, בשנת תשפ"ד הבטיח בי"א צ של הבת עין שאם כולם יבואו בקשרי שידוכין הוא יערוך סעודה לשנה הבאה, למעשה הוא אכן גמר ג' שידוכים השנה, כשהשלישית בת 19 היא הכלה של בני בן 18.

והאמת אגיד, שלא חשבתי כלל לארס את הבן השלישי, שכאמור הנו צעיר וגם יש לי חתן וכלה בבית, אבל הבת עין הוצרך לפרע חובו למחותני - שביקש אצלו לזכות בשלושה שידוכים, והוא סידר הענינים.

כמו"כ שמעתי מה'חתן' בעצמו... אשר כבר היה 'זקן בא בימים' (מפני סיבה כלשהי), לפני כמה שנים (תשפ"א) עלה לציונו הק' של ה'בת עין' כשבועיים ימים לפני יום ההילולא, בכה והתחנן לראות בישועת ה', וקיבל על עצמו שאם יבוא בברית האירוסין עד יומא דהילולא קדישא יעלה ויבוא בשנית 'להודיע' על הישועה ואף יערוך סעודה לכבודו של אותו צדיק, כעבור עשרה ימים נחוגו השידוכין בקול רינה ותודה...

ראו נפלאות ה', בישיבה אחת בעיר מודיעין עילית קבלו הבחורים על עצמם שאם עד יומ"ד דשנת תשפ"א יתארסו שלושים בחורים יערכו סעודה גדולה לכבוד ה'בת עין', והנה באותה שנה חל יומ"ד בעצם יום השב"ק, ונדברו הבחורים לשבות 'שבת התוועדות' בקוממיות לכבוד הילולא קדישא, אלא שביום ראשון שקודם ההילולא החזיקו רק במספר 'עשרים ותשע' חתנים... אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתם, ובליל שישי בא הבחור ה'שלושים' בברית האירוסין, ונסעו בשמחה גדולה לערוך את השבת בצוותא לכבוד בעל ההילולא. וכששאלו את כל ה'נוגעים בדבר' מפני מה נקבתם במניין שלושים דייקא, לא פחות ולא יותר... והם עצמם לא ידעו מה להשיב אלא שכך יצא מפיהם...

והנה מעשה זה התפרסם ברבים, ומהם ראו וכן עשו בישיבה חשובה בעיה"ק ירושלים, והם קבלו על עצמם שאם יתארסו עשרים בחורים (כמניין הבחורים 'שנשאר' מחברי השיעור) אזי יעשו סעודה רבתית ביומ"ד י"ב כסליו תשפ"ב, וכך הוה, שבע לפני ההילולא נשלם ה'מניין', והבחור האחרון מתוך העשרים מצא אף הוא את זיווגו למזל טוב. ו'נשנה בשלישית' בישיבה אחרת שקבלו על עצמם שאם יתארסו כל ה'קבוצה' יערכו סעודת הילולא ב"ב כסליו תשפ"ג, ואכן כך הוי...

והנה מקום אתנו לעורר אודות החובה לעשות 'פרסומי ניסא', ולקיים 'שיחו בכל נפלאותיו', כי מלבד עצם חיוב ההודאה לבורא ית"ש על כל הטוב והחסד, הרי יש בזה תועלת עצומה גם לאחרים, וכאמור לעיל ש'מצוה גוררת

נאמר אודות הצדיק כמדובר בפסוקים הקודמים. ומבאר, שאכן אכול דבש זה הבא לאכול מצוף הדבורים, אזי אף שמתוק הוא לחכו, מכל מקום הרבות לא טוב לא יוכל האדם לאכול מידה מרובה של דבש, פן תקצה נפשו בצוף המתוק ביותר. אך וחקר כבודם לחקור בכבודם ופעלם של הצדיקים והאבות הקדושים, זה לכבוד. וטוב הוא הדבר להרבות בהם כמה שיותר.

וכלשונו הרבות בחקר כבודם של צדיקים, וההארכה באופני מעלתם הוא כבוד להמרבה, כי ברוב דבריו בזה יחדל פשע, באחוזו בנתיבותיהם והדבקן ביושר פעולותיהם. ואכן, עלינו ללמוד ממעשי אבות - סימן לבנים, לחיות חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא^{מו}, בתוספת ראויה של אמונה תמימה וביטחון בצור כל העולמים.

מצוה', ו'סעודה גוררת סעודה', והרי רבים רבים מאחינו בני ישראל זקוקים לישועת הפרט כל אחד באשר הוא, ועיניהם כלות מתוחלת ממושכה, על כן אל תמנעו טוב מאחרים... שכאשר יראו וישמעו כל אותות ומופתים מבעלי המעשה עצמם אף ליבם ירחש דבר טוב, ועי"ז אף הם יצאו מאפילה לאורה בקרוב...

וכמו שראינו אצל אותה משפחה מצפת שזכו למכור דירתם ולקנות דירה אחרת, שכאשר ראו בעיניהם את הישועה, ניגשה היא אל הוריה אשר עשרה שנים תמימות שלא נשמע בביתם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, שיירה שלימה עומדת 'תקועה בפקק' (טרעפיק) רח"ל, והציעה להם 'סגולה' זו, ואכן בתוך שנה שלוש מילדיהם כבר הקימו ביתם במזל טוב...

עוד נלמד מכל מעשיות אלו, שהרה"ק ה'בת עין' עומד ומתחנן להושיע ככל היוצא מפיהם, מעתה 'הרחב פיך ואמלאהו', אל יסתפק האדם בקטנות אלא יבקש בקשות גדולות, וכדאי הוא אותו צדיק לסמוך עליו.

וכאשר שמעתי מהרה"ח רבי מוטל ראטמאן שליט"א, עובדא שהיה עד לה לפני כמה שנים, בעודו מהלך ברחובות קריה - בשכונת מאה שערים אשר בעיה"ק ירושלים, מצאו יהודי נכבד 'בעל תשובה' אשר אין הפרוטה מצויה בכיסו, והלה החל לשאלו אודות 'וואש מאשין' (מכונת כביסה), כי נתקלקלה המכונה שבביתו, עוללים שאלו בגדים נקיים ואין נותן להם, ובצר לו הוא מחפש אחר חנות המוכרת מכונת כביסה 'יד שניה', כי עליה אין דורשים סכום עתק כמו על מכונה חדשה. ר"מ ניסה להניאו מכך, היות וידוע ליודעי חן שדבר שטות הוא לקנות מכונת כביסה יד שניה - כי לעולם ומעולם לא תדע אלו חסרונות ובעיות יצוצו לך במשך השימוש בה. וכה אמר לו ר"מ, היום חל יומא דהילולא של ה'בת עין', עומד אני ליסע לעיה"ק צפת להשתטח על ציונו, בוא נא עמנו, וכבר נפעל עבורך ישועה גדולה.

וכן עשו, כל הדרך לא פסיק פומיה מגירסא של אותו נצרך, אודות מכונת הכביסה, כי מכונה פלונית טובה היא, ושל 'חברה' פלונית לא... ובכלל הוא דואג מה יהיה בסופו של דבר, כיצד יכבסו את בגדי בניו הגדולים והקטנים... ובבואם לפני המלך בציון הקודש שפכו לבם בתפילה - איש איש בנגעו ומכאובו. משם נסעו, ויחנו באת"ק מירון, קנו במכולת (גראסערי) לחם וכל מטעמים ועלו לציון הקודש דרשב"י לערוך שם סעודת הילולא, ויהי, אך יצאו מציון הקודש, צלצל הטלפון של מיודעינו הנצרך, ומצד השני 'מבשרים' לו כי הגורל שקנה מאיזה 'מוסדות' לפני זמן רב זכה ב... מכונת כביסה חדשה ומשוכללת...

וכה אמר לי ר"מ בצערו על אותו נצרך, הרי כוחו של הצדיק להשפיע שפע רב וגדול, חבל על אותו איש אשר צמצם את כל השפע במכונת כביסה שאכן קיבל אותה, אילו היה מבקש ב'השגות' כגדולות יותר בוודאי היה מקבל שפע רב פי כמה וכמה (ר"מ מספר ע"ע שפעל לטובה באותה נסיעה כמה עניינים גדולים ורבים פי כמה וכמה).

מו. אגב אורחא בענין יראת שמים ושמירת עיניים, שמעתי מאיש נכבד חידוש נפלא, דאפילו באמצע השנה (ולאו דוקא ב"ב כסלו), כשיש לאדם נסיונות בשמירת עיניים, והוא לוחם עם יצרו ומתגבר עליו ועוצם את עיניו מראות ברע ושומר על ה'בת עין שלו' אז יכול ג"כ לערוך 'סעודת בת עין' (על זה ששמר על הבת עין 'שלו') ויעשה סעודת מצוה בתופים ומחולות, וישמח מאד על זה שזכה להתגבר על יצרו, וסעודת מצוה כזו בוודאי ג"כ מסוגל לכל הישועות ברוחניות ובגשמיות למעלה מדרך הטבע.

וכה אמר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, מה שאין האברכים מתעלים כהיום, הוא מחמת שאינם מחשיבים קיין עובדא (פעולת אחת טובה), אנחנו כשהיינו הולכים ברחוב ונכנסנו הבייתה אחרי שזכינו לשמור את העיניים, היינו פוצחים בריקוד 'ארוממך ה' כי דליתני'...

שבת הגדול) וז"ל, שמעתי מרבי ישראל בעל שם טוב זללה"ה, כי אין הצדיק יכול לעלות ממדרגה למדרגה לאחר מותו, אם לא שדנין אותו על קלות שבקלות. ואחר שכבר דנו אותו על קלות שבקלות אי אפשר עוד לבוא למדרגה יותר - רק כאשר בני אדם מספרים למטה מתורה ומעשים טובים שלו, אז בא הצדיק שספרו ממנו לעליה גדולה. וכן בכל פעם ופעם שמספרים איש אל רעהו מן יראי ה' הנפטרים אז יש להצדיק הנ"ל עליה וכו' וגם להאנשים המספרים יש להם עליה. עכ"ל.

באמת אמרו, שלא דווקא ביום ההילולא, אלא בכל ימות השנה נשמת הצדיק מתאווה ומשתוקקת שילמדו ויעסקו בדברי התורה שחידש בהאי עלמא. וכבר איתא בגמ' (יבמות צו.) 'אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סא ה) 'אגורה באהלך עולמים', וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבנו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר. ובמהרש"א (שם) כתב וז"ל, שהיה נהנה בו אילו אמרו בשמו"ז.

הדברים אמורים ביותר ביומא ההילולא דיליה, כי גם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו הטובים ובתורתו שחידש', וכדברי הרמ"ע מפאנו בספרו 'כנפי יונה' (חלק ב' סימן צ"ב, הובא בישמה ישראל ט"ז סיון) ד'הילולא' נקראת שמחת נישואין וכן 'יום השנה' (יא"צ) נקרא אף הוא בלשון זה, וכמו שתחת החופה של 'חתן וכלה' אין עוסקים רק בענייני הנישואין - והבא לברר באותה שעה אפילו בסוגיות החמורות שבש"ס יענו ויאמרו לו 'אין כאן המקום'... כך הוא גבי יום פטירת הצדיק שאין מקום רק לעסק משנתו. וז"ל, סוד הילולא דצדיקי הוא שביום פטירת הצדיק אין עסק בכל העולמות לעסוק בשום תורה כי אם במעשיו הטובים ובתורתו שחידש, דומיא דכתובה הנקראת בהילולא דחתן, שאין נקרא שם כי אם הכתוב לעסקי החתן והכלה, וזהו מה שאמרו בגמרא (ברכות ו:) 'אגרא דבי הילולא מילי', פירוש, מילותיו ודבריו שחידש בתורה. עכ"ל.

ועל ידי העסק במשנתו והזכרת דבריו נחשב זה האיש כמי שהוא משפיע טובה לצדיק, שמכוחו נשמת הצדיק עולה ומתעלה בעולמות העליונים, וכמו שכתב הרה"ק מוזאלאוויץ זי"ע בספרו 'ברית אברהם' (סוף הפטרת

וידועים דברי הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פרשת וירא ד"ה ויקח בידו את האש) בפסוק (בראשית כב ו) 'ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדיו', כי הנה אש זה 'יראה', ומאכלת זה 'פרנסה' כדברי חז"ל 'המאכלת' שמאכלת את בני ישראל עד היום, וזהו אומרו האש והמאכלת וילכו שניהם יחדיו - כי היראה והפרנסה הולכים יחדיו - דהיינו הם כרוכין ותלויין זה בזה, כמה יראת שמים שיש לך כך הפרנסה.

מז. איתא בגמ' (ב"מ פה:) על 'ההוא מרבנן' שנעשה סומא בעיניו רח"ל משום מעשה שהיה עיי"ש, והלך להשתטח על מערת רבי חייא, ואמר שם 'מתנייתא דמר מתנינא' (ופירש"י, 'תוספתא של אדוני שסידרה לשה סדרים אני שונה תמיד, דר' חייא סדרה לתוספתא') ונעשה לו נס ונתרפא. וביאר המהרש"א (ח"א ד"ה אמינא) בזה"ל, שעל ידי זה המת דר בשני עולמות כדאמרינן בפרק האשה רבה (יבמות צו:) אגורה באהלך עולמים (תהלים סא ה) כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז כאילו שפתותיו דובבות בקבר, עכ"ל.

וביאור הדברים אמרו בשם ה'בן איש חי', כי מבואר בגמ' שם שתלמידי חכמים רוצים שיאמרו דבר שמועה מפיהם לאחר הסתלקותם לעלמא דאתי, וכלשון רש"י (שם צז. ד"ה שיאמרו) שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי, וכן הוא אומר בבכורות (לא:) דובבות, נעות והנאה הוא לו שדומה כחי, נמצא שזה ששנה את הברייתות שסידר רבי חייא גרם לו 'לחיות' מחדש לאחר שכבר נסתלק מן העולם, ועל כן ביקש מרבי חייא שיפעל להחיש לו ישועה לרפואת עיניו - כי 'סומא חשוב כמת' (נדרים סד:), וכשם שהוא החיה את רבי חייא, כך בדין ששייב לו רבי חייא כגמולו ויחיה אותו ע"י ששייב לו את מאור עיניו.

מעשה מצאנו בגמ' עצה טובה לכל אותם החשובים כ'מת' ל"ע - אין לו בנים, אין לו פרנסה, שיקבלו על עצמם ללמוד מתורתו של בעל ההילולא קדישא, ובזה יהא להם 'זכות טענה' לבקש הימנו ש'יחיה' אותם ויושיעם במהרה מצרתם.

ואכן מעשים רבים המעידים יותר מאלף עדים שמענו על ישועות גדולות שנפעלו על ידי הקבלה להגות בספה"ק בת עין, ולא ניזיל כרוכלא למנות ריבוי המעשים ששמענו מכלי ראשון ממש אודות הניסים והנפלאות שזכו על ידי

והאריך בזה ה'מאור עינים' (ישמח לב, בריש דבריו עמ"ס שבת) 'ובדורות האחרונים, כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים וכו', ולכך מחיה אותו שמכנים החיות בהדברים, שלכך אמרו 'שפתותיו דובבות בקבר', שאפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמור וכו', ונקראת בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים, שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד'.

גם זוכה שאותו 'בעל השמועה' בעצמו יבוא להתחבר עמו, כדאיתא ב'ערות דבש' (ח"ב דרוש ז) וז"ל. ביבמות (צו): 'מאי דכתיב (תהילים סא ה) 'אגורה באהלך עולמים' - וכי אפשר לאדם להיות דר בב' עולמות, אלא שיאמרו דבר שמועה משמו בזה העולם ושפתותיו דובבות בקבר'... כשאומרים דבר שמועה מפיו אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם... ולכך שפיר אמרינן שדוד המלך דר בב' עולמות, א. בעולם הנצחי, ב. בזה העולם - בלומדים האומרים דבר

קבלה טובה זו, ובכל העניינים ממש, ברפואה ובברכת הבנים, בפרנסה טובה בהרחבה ובשידוכי הבנים, ובשאר העניינים, ולא נזכיר אלא את ה'מעשה הראשון' שבזכותו נתפרסמה סגולה זו, זכה וזיכה את הרבים...

וכה סיפר הגאון רבי ישעי' טישלער שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, כי לפני כמה שנים (בשנת תשע"ז) פגש בליל שב"ק על פתחו של ביהמ"ד חסידי - אברך מ'קרית ספר' שבא לשבות שבתו אצל חמיו בבני ברק, אחר ברכת 'גוט שבת' שאלו האברך האם יש באותו ביהמ"ד ספר 'בת עין', ענה לו ר"י כאן אין 'בת עין', אמנם בביתי שוכן ספר בת עין אחר כבוד ואם רצונך עז להשיג את הספר עלה עמי לביתי ואלוהו לך... וילכו שניהם יחדיו, ויאמר ר"י לאברך האם חפץ מע"כ דייקא ב'בת עין' או כמו"כ טוב ספר חסידות אחר... פתח האברך וסיפר לר"י, לפני כשנה תמימה גמרתי למנות י"ב שנים מיום הנישואין ועדיין לא נפקדנו בזש"ק, בצר לי עליתי אני ובני ביתי לעיה"ק צפת להעתיר תפילה ותחנונים בזכות הצדיק הקדוש ה'בת עין' (לא היה אז יומא דהילולא של הבת עין), מכיוון שכהן אנכי וזכיתי להתקדש בקדושתו של אהרן אינני רשאי להיכנס ל'בית החיים' להשתטח על ציון הקודש, ע"כ פניתי אני וב"ב לבית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע בצפת, שם קרענו שערי שמים בתפילתנו וקבלתי עי"ע שכשיוולד לנו הבן נלמד בכל שבת (בעת הסעודה) בספר הק' בת עין במשך שנתו הראשונה של הבן... ומיד נפקדנו בזש"ק, ואכן מיד קניתי את הספר למען יהיה מזומן תחת ידי בכל שבת, ובעזרהי"ת הנני מקיים את אשר קבלתי על עצמי, אלא שכאן בבני ברק בבית מו"ח לא מצאתי את הספר ע"כ מצאתני מחפש אותו.

מספר בעל העובדא, לפני כתשע שנים קיבל על עצמו - אחר שראה בגליון באר הפרשה אודות הענין ללמוד בשולחן השבת מתוך הספר הק' בת עין, ובס"ד התמיד בכך מדי שבוע בשבוע עד עצם היום הזה. באחת התקופות אירע דבר, כי אברך זה מתמודד עם כמה וכמה חבילין דמעיקין, עד שבתקופה מסוימת עבר הסבל למעלה ראש, וכבר הרגיש שאין כוחותיו עומדים לו, באחד השבתות בעת שישב בשולחן השבת וכבר עמד לקחת את הספר וללמוד בו, החליט ברגע האחרון מרוב צערו כשהוא אומר אל לבו - הנני לומד את הספר הק' זה זמן רב, ועדיין לא נושעתי, עדיין הסבל כרך בעקביי, א"כ מן הנראה שהרה"ק אינו שת ליבו אלי, נשכחתי כמת מלב, על כן, השבוע לא אלמד בספר הק' ויהי מה, ואכן כך עשה. נו... אין אדם נתפס על צעריו. האברך הזה נוהג לשבת בכל ליל שבת עם בחורים הנמנים על בני קהילתו (הנקרא באטע), שם הם מספרים סיפורי צדיקים, והוגים באמרי שפר על פרשת השבוע, ובעיני עבודת השי"ת.

באותו שבוע שהאברך החליט שלא ללמוד בספר הק', הגיע אחד הבחורים לבאטע, ואותו הבחור כמעט שאינו מגיע לבאטע, וגם כשהוא מגיע הוא אומר איזה ווארט קצר או שומע מאחרים, והנה אירע דבר פלא, הבחור הלז נכנס וביקש מראש החבורה - האברך הלז, אם הוא יכול השבוע ללמוד קטע מספר הק' בת עין... האברך שמע את הבקשה ועיניו מלאו דמעות... הנה חשבתי לעצמי כי אשב בחושך ואין רואה אותי, והנה אך החלטתי פעם אחת להניח את הלימוד ומיד שלח לי הקב"ה סימן ורמז משמים שמעשי רצויים, אלא שאין איש יודע חשבוננו של עולם (מדוע עדיין לא נושע).

וראה בזה פלאות הנהגות הבורא וגדולת מעשי הצדיקים, כי מאז ועד היום, וגם לפני כן, לא אירע מעולם כדבר הזה שהבחור ביקש ללמוד קטע מתוך הספר, אין זה כי אם אצבע אלוקים וסימן מן השמים, האברך החליט על אתר להמשיך את הלימוד בספר בהתלהבות וביתר עוז (בהזדמנות שאל האברך את הבחור, מה קרה פתאום שהחלטת באותה שבת

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

הטובים ובתורתו שחידש' וכלשונו של הרמ"ע מפאנו הנזכר לעיל, אזי שומה גם עלינו בהאי יומא להתעסק בתורתו^{מט} וללכת בדרכיו הקדושים^ג. ועל ידי זה נתדבק בו ונתקשר אל נשמתו הקדושה ונזכה שתהא תורתו מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדנו.

זכות בעל ההילולא תגן עלינו ובעדנו, להיפקד במהרה בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם, ישועות ברוחניות ובגשמיות, שפע רב וכל מיני טובות שבעולם^{נח}, וישראל נושע בה' תשועת עולמים.

שמועה מפיו, עכ"ל. והיינו שהוא כשוכן בתוככי הלומדים את מאמריו.

וכביכול הצדיק מחויב להכיר טובה למי שגרם לו אותה עליית נשמה, והרי הוא עומד להמליץ עליו טוב בשמי מרומים ולהשפיע עליו שפע רב לטובה ולברכה, וכדאיתא ב'ספר חסידים' (סי' רכה) וכל האומר דבר שמועה מפיהם, הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו^{מח}.

אמנם הרברים אמורים ביותר ביומא ההילולא דיליה, שאם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו

ללמוד בספר בת עין, וענה הבחור, כי באותה תקופה בא אליו 'התעוררות' ללמוד בביתו מתוך ספר זה בשולחן השבת, ובאותו שבת שכח ללמוד בביתו, ע"כ רצה ללמוד עם חבריו בבאטע).

מח. וכך אמר הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל ח"א דף י"ד, י"ד שבט תרנ"ו אות א'), וז"ל. **על ידי שמזכירים את הצדיק בזה העולם יש עליה ופקידה לטובה לכל ישראל.**

הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע מביא בשם אביו הרה"ק הרש"ב זי"ע (אגרות קודש מוהרי"צ ח"ח עמוד קל) **כשיהודי לומד תורה של איזה צדיק, בא מלאך ממחנה מיכאל להיכל הצדיק ומבשרהו 'בשורה טובה' שפלוני בן פלוני לומד בספרו, והצדיק בעל הספר מעורר רחמים על הלומד ובני ביתו, כי המלאכים יודעים היטב איזו 'בשורה טובה' יש בזה לצדיק שעוסקים בתורתו בעולם הזה, עד כאן דבריו (בתרגום ללשון הקודש).**

וכתב הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע בפתיחת ספר 'בית אברהם', מרן מהר"ש זי"ע (הדברי שמואל) פעם אחד בי"א חשון - בהלולא של כ"ק א"ז בעל יסוד העבודה זי"ע, בדברו על גודל ענין לימוד ספריו הקדושים, אמר, כי הצדיק בעולם הזה הוא בבחינת הולך, וכשנסתלק אז הוא בחינת עומד, וכשחוזרים על דבריהם הקדושים מחויב הצדיק לעזור להם, ונהיה לבחינת מהלך, ומקוים בו 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה' (זכריה ג ז). עכ"ל.

מט. ומכאן תצא הקריאה לכל מי שלא יוכל לעלות לציונו הק' (כל חד וחד בדיליה), שכאמור למעלה שהעסק במשנת ותורת בעל ההילולא כמוה כהשתטחות על הציון ממש.

בדרך צחות ומליצה אמרו, גדול מעלת הלימוד בספרו הק' מאשר לפקוד את ציונו הק', כי 'השתטחות' היא מעל למציבה, אולם העוסק במשנתו הרי הוא כמי שנמצא בתוך הציון הק' עצמו... ואם כי הדברים אמורים בדרך מליצה, אך יש בזה עומק מני עומק...

על כן אין לך 'סגולה' גדולה מזו מאשר להגות בדברי תורתו ואחר כך לשפוך שיח במזמורי תהילים, ובוודאי הוא ימליץ טוב בעדו.

נ. וכבר אמרו, שהנה ידוע גודל העניין בהדלקת נר לעילוי נשמה, אשר סגולתו נוראה לפעול לטובת הנשמה ולזכות אותו המדליק נר לכבוד נשמת הצדיק, אמנם כבר אמר הכתוב (תהלים קיט קה) 'נר לרגלי דברך', וכלומר שיעקר ה'נר' הוא 'דברך', וכשהם נר לרגלי ואור לנתיבתי - כשחוזרים על דבריו הקדושים והולכים לאורם...

אגב אורחא, סיפר הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי זצ"ל, בשם אביו הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע, בשנות ילדותו היה אביו רבי חיים פרץ זצ"ל מעיר אותו בשעת בוקר מוקדמת ולומד עמו בקביעות ב'בת עין' בכדי להחדיר בו מוסר ויראת שמים.

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויצא תשפ"ה שנה י | גליון מס' 559

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שנים העונים אמן

גימטריות רבות סביב המלה אמן נאמרו על ידי גדולי הדורות. בעלון זה, ומעת לעת אף במדור זה, רגילים אנו להביא את דבריהם ולדון בכלל הרעיונות הנובעים מהם. בשורות שלפנינו, בראוני להתמקד באחת הגימטריות הידועות המזכרות במקורותינו, והיא על אודות השם 'עקב', העולה בגימטריה פעמים אמן.

כפל אמן אינו דבר אקראי, שכן מצאנו שהפתיח עצמו כפל מלה זו במספר מקומות, כגון בספר נחמיה (ח ו), שם נאמר: 'ויענו כל העם אמן אמן'. אף דוד המלך חתם את שלשת הספרים הראשונים בספר תהלים ב'אמן ואמן' (מא יד; עב יט; פט ג).

אלא שיש להבין: מהי משמעות כפל המלה אמן?

נתן לומר שהדבר בא לרמז כי לעגית אמן נדרש שתוף פעלה בין שני יהודים המחבבים את עגית אמן: המברך, המבקש להשלים את ברכתו בעגית אמן, ויהודי נוסף השמח לענות אמן אחר הברכה.

חשבתי להוסיף ולבאר זאת על פי דברי הזוהר בפרשתנו (קס א), הכותב כך: "כל רזין דברכאן הכא איהו - חד לברכא ותריין לאתבא". כלומר, כל סוד הברכות כך הוא, אחד מברך ושנים עונים אמן". הזוהר (שם) סמך ליסוד זה את לשון הפסוק (דברים לב א): "כי שם ה' אקרא הבו גדל לא-להינו", וכך דרשו: "כי שם ה' אקרא" - בברכה, "הבו גדל לאלקינו" - בעגית אמן מפי שנים, שהרי נאמר "הבו" לשון רבים.

נמצאנו למדים שיש הדור מיחד שכל ברכה תאמר בשלושה, אחד המברך ושנים העונים אחריו אמן. על פי זה נתן לפרש כי כפל האמן בא לרמז להדור זה שיהיו שנים עונים אמן.

חשבתי להוסיף ולהביא רמז נפלא לדברי הזוהר: הפתיח "הבו גדל לאלקינו" שממנו למד הזוהר את ההדור המיוחד בשנים העונים אמן אחר הברכה, הוא עצמו עולה בגימטריה של פעמים אמן בדיוק!

נקפיד להשלים את ברכתינו בעגית אמן, ואם נזכה שיענו אחריהם שנים - בודאי נתברך בכפל כפלים.

בקריאת "הבו גדל לאלקינו!"
שבת שלום,

א' תמוז תשפ"ה

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

תפלה במקום הראוי לה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח י-יא) מעשה בבני קהלה בארצות הברית שצר היה בית מדרשם מהכיל את המתפללים הרבים שהתעמדו להתפלל בו בימים הנוראים. בקשו הללו לשכר אולם רחב ידים שנמצא בקרבת מקום ולקיים בו את התפלות. אך פיון שאולם זה שמש במהלך השנה לקיים מסבות הוללות ופריצות, שאלו בני הקהלה את הגאון מטשעבין בעל ה'דובב מ'שרים' - האם נתן לשכר אולם כזה לתפלה?

בפתיח תשובתו מזכיר הגאון את דברי חכמים (ברכות נט א): "אין קטגור נעשה סגנור", ותמה לאור זאת, "אף יעלה על הדעת כלל - מקום אשר ישמעו שם זמרי פריצים וכדומה - לבחר למקום מסגל שתתקבלנה שם התפלות והתקיעות!?"

הגאון ממשיך ומבאר כי חשוב לתת דגש על מקום התפלה, לפי שכאשר מתפללים במקום קדוש, אזי סגלת המקום מסייעת לקבלת התפלה. יסוד זה נלמד בשאלות דרב אחאי" (ויצא שאילתא כב) מדברי חכמים (חלין צא ב), שלאחר שהגיע יעקב לחרן בקש לחזר להר המוריה, באמרו: "אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי?". כשם שיעקב בקש להתפלל במקום שיחזרה אבותיו לתפלה, כך על כל יהודי לקבע תפלתו בבית הכנסת, שהוא מקום המיעד לתפלה.

הגאון מוסיף ומבאר על פי זה את דרשת חכמים (שם) על הפתיח "ויפגע במקום", שמיז כשנתן יעקב דעתו לחזר והתפלל במקום שהתפללו אבותיו, קפצה לו הדרך ופגע בהר המוריה. בכך שנעשה לו נס קפיצת הדרך יש הוראה לדורות, כי אכן על האדם להתפלל במקום המיעד ומקדש לתפלה דוקא (קבץ 'שורון' כרך יג עמ' ער).

לבקש על רוחניות תחלה

"וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמוני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש" (כח כ) במדרש (ב"ר ע ד) פרשו שבאמרו "ושמוני

בדרך הזה אשר אנכי הולך", בקש יעקב אבינו שישמרו הקדוש ברוך הוא מלהכשל בחטא. האדמו"ר רבי צבי הירש מורנגשטרן מליקובה אמר כי מתפלתו של יעקב יש ללמוד את סדר התפלה לדורות, וכפי שדרשו חכמים (שם א): "וידר יעקב נדר לאמר" - "מהו לאמר? לדורות!"; כפי שיעקב הקדים ובקש לבל יכשל בחטא, ורק אחר כך הוסיף ובקש: "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש", כך צריך כל אדם להקדים ולהתפלל על עניני הרוחניים, ורק לאחר מכן להמשיך ולבקש על צרכיו הגשמיים (נצנו יוסף' לר"מ מנדלקורן עמ' ל).

תפלה ועבודה בשדה

"ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים: והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (כח כב)

בפשטות פגנת יעקב היתה שהאבן אותה שם מצבה תהיה מיעדת לעבודת ה', ואם כן היה לו לומר "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה לעבד עליה אלקים". מדוע אפוא נאמר "והאבן הזאת... יהיה בית אלקים"? כיצד תהא האבן לבית?

פרש האדמו"ר רבי שמחה בונים מקרושנוביץ ה"ד:

במסכת ברכות (לד ב) אומר רב פהנא שחצוץ בעיני מי שמתפלל בשדה, כלומר במקום פתוח שאין בו מחצות. והנה, הדעה נותנת שדין עבודת המזבח הוא כדין תפלה, ואף את עבודת המזבח אין לעבד בשדה, ואם כן איך יצא יעקב שמון על גבי מצבת האבן שהעמיד בהר המוריה? אלא שכבר פסק רמב"ם (צו א) שעל עוברי דרכים לא נאסרה התפלה בשדה, ולכן אף יעקב שהיה בדרך לחזר לא חשש לצק שמון על גבי האבן אף שהיתה ממקמת במקום פרוץ.

לאור זאת יש לפרש שפגנת יעקב היתה לנדר, שכאשר ישוב בשלום לארץ ישראל ושוב לא יהיה עובר ארץ, יקים בית מיוחד בעבור מצבת האבן הזאת, "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה [ב]בית אלקים", ולא יעבד את עבודת המזבח בשדה (קבץ 'הבאר' כרך א חלק א עמ' ל).

בזכות זמן תפלה

להתפלל שחרית תפלה. בקול נחוש השיב גבריאל לחברו: "לא אצא לפני שאתפלל שחרית. שם, ברפכת העמוסה, אין כל סכוי שאצליח לעשות זאת בטרם יעבר זמן תפלה".

החבר נסה לשכנעו כי אין כל ספק שפקוח נפש דוחה זאת, אך גבריאל בשלו: "לבי אומר לי שלא אפיק תועלת מכך שאמהר לצאת ואפסיד תפלה בזמנה. לא הפסדתי מעולם תפלה בזמנה, ובעת צרה על אחת כמה וכמה שלא אעשה זאת! אתפלל תפלה ואז אמצא בעזרת ה' דרך להמלט לכון ורטיה".

לא הועילו השדולים, ולחבר לא נותרה כל בררה. הוא עזב את גבריאל לנפשו ומהר לרוץ אל תחנת הרפכת, שם הספיק להדחס לקרון העמוס בשנייה האחרונה לפני שעזבה הרפכת את התחנה.

בניתים, בקיטונו הדל, התעשר גבריאל בתפלין הקדושות. המצב הקשה הדאיג אותו עד מאד, הפחד מהעתיד הלא-נודע מלא את לבו, והוא שקע בתפלה נרגשת.

בסיום התפלה נשק גבריאל לתפלין, טמן אותן בתרמילו ומהר אף הוא לתחנת הרפכת. בסתר לבו היא קנה שהרפכת האחרונה לא עזבה את התחנה עדין, והוא יוכל להמלט עמה לעמק ברית המועצות.

כשהגיע לתחנת הרפכת והבחין בסבר פניהם העגום והמפחד של עשרות האנשים שנותרו בה, הבין כי הרפכת הפליגה לדרפה.

גבריאל כבר החל לשרף את רגליו אל מחוץ לתחנה, אך לפתע התרחש הבלתי יאמן. צפירת רפכת עזה שהגיעה מאי שם הרעיזה את הלבבות בתקוה. היתה זו רפכת שנקלעה למקום, ובראות נהג הקטר את הנוסעים המתמינים עצר את הרפכת באחת ודחק בנוסעים למהר ולעלות. הנוסעים מהרו לעלות וזו האיצה את מהירותה בדרפה אל מעמקי רוסיה הסובייטית.

גבריאל התישב ברפכת ולאחר שהודה לקדוש ברוך על רפכת ההצלה שזמן לו, המשיך והתפלל ברגש תפלת הדרך ובה בקש שישמרוהו הקב"ה בדרך אהל הבלתי-נודע.

אולם רק שעות לאחר מכן התברר לו גדל הנס: הרפכת הקודמת, שהחמיץ גבריאל כתוצאה מהתעקשותו על תפלה בזמנה, הפצצה על ידי הצבא הגרמני בעברה על פני גשר שהיה מעל נהר רחב. הגשר קרס באחת ומשך אחריו את הרפכת על נוסעיה אל תוך מי הנהר. רב נוסעי הרפכת מתו, חלק מההפצצה עצמה וחלקם בטביעה. מעטים בלבד שרדו.

לאחר סיום המלחמה, במשך שנים רבות הקפיד גבריאל מדי שנה לאסוף את צאצאיו ביום שבו נמנע מלעלות לרפכת המות, ולערך סעודת הודיה ברב עם. במהלך הסעודה היה גבריאל נעמד ומגולל בדמעות את ספור ההצלה הפלאי, תוך כדי שהוא מנצל את ההזדמנות לצוות לצאצאיו להקפיד בכל עת ובכל מצב על תפלה בזמנה, הקפדה שהצילה אותו ממייתה משנה.

מוסף שב"ק בהגלתה תשנ"ח עמ' 10

שם פניו לעבר העירה ברנוביץ', שבה היו לו קרובי משפחה ובה קנה להמשיך לשקד על התורה ועל העבודה עד יעבר זמן.

במסגרת ההסכם שנחתם בפרץ מלחמת העולם השנייה בין הרוסים לגרמנים, הידוע כהסכם ריבנטרופ-מולוטוב, חלקו ביניהם שטחי פולין. ברנוביץ', שהיתה עד פרץ המלחמה בשטח פולין, ספחה עתה יחד עם כל מזרח פולין לרוסיה הסובייטית. הספוח הרוסי התקבל בקרב בני הקהלה היהודית בברנוביץ' ברגשות מערבים. מצד אחד שמחו היהודים על שערים לא ספחה לגרמניה הנאצית אשר בקשה להכריח את זרע ישראל, ואולם מצד שני חששו היהודים מרדיפת הדת שאפינה את רוסיה הקומוניסטית.

בני הישיבות, ובהם גבריאל, החליטו כי גם אם ירדפו על ידי השלטונות, לא ירפו מדבקותם בתורה ובמצוותיה. ואכן, גם תחת השלטון הרוסי הפכפכי המשיכו הללו ללמוד ולהתפלל במחתרת, ולא נרתעו גם כאשר גבריאל וכמה מחבריו נעצרו לחקירה ושחררו תחת אזהרה, כי אם יוסיפו לדבק בתורה ובמצוותיה ישלחו לארץ גזרה.

בחרף של שנת תש"ב הגיע לקצו השלטון הרוסי בברנוביץ'. הגרמנים הפרו את ההסכם שחתמו עם הרוסים ופתחו במתקפת פתע על רוסיה. גלי המלחמה שטפו באחת את מזרח אירופה.

המפציצים הגרמנים החלו בהפגזות שיטתיות על ברנוביץ'. כתוצאה מהן נהרגו מאות מתושבי העיר. אנשי הממשל והצבא הרוסי ההמומים מהרו לברח לעמק השטח הרוסי, מה שהביא לכך שרבים מתושבי העיר מהרו לברח בעקבותיהם בבהלה.

על יד תחנת הרפכת בעיר נאספו אלפים פשרו רוסיה. יודעי דבר ידעו לספר כי בקרוב

ממש עתידים הרוסים להפגז את מסלות הברזל כדי להקשות על הצבא הגרמני לנוע אל תוך רוסיה. אלפים אלו בקשו להיות בין האזכים לעלות לרפכת האחרונה, תקוותם היחידה להשאר בחיים.

בשעת בקר מקדמת של אותו יום הוער גבריאל משנתו בידי חברו בקריאות: "פקוח נפש! קום, גבריאל! אנו מכרחים לברח, זו ההזדמנות האחרונה בעברנו לעשות זאת!" גבריאל מהר לקום משנתו והקשיב להסברו הבהול של חברו: "בשעה הקרובה עתידה הרפכת האחרונה לכון רוסיה לעזב את ברנוביץ'. הגרמנים סוגרים עלינו מכל כיוון, וזהו הסכוי האחרון שלנו להנצל".

אלא שקול פנימי לחש לו לגבריאל כי עליו

בו שמונה עשרה היה גבריאל ביום שפרצה מלחמת העולם השנייה, בייז בחדש אלול תרצ"ט. גבריאל, שהתיתם בגיל צעיר מהוריו, התחנך בבית דודו אחי אמו בעיר לומז'ה שבפולין.

בישיבה שבה למד נמנה גבריאל עם התלמידים המבריקים שהצטיינו בחריפותם והתמדתם הגדולה. בלילות היה מן האחרונים שסגרו את הגמרא, ובבוקרים נמנה עם הראשונים שפקדו את בית המדרש.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה החל צבאה האדיר של גרמניה הנאצית לשטט לעבר ערי

בסיום התפלה נשק גבריאל לתפלין, טמן אותן בתרמילו ומהר אף הוא לתחנת הרפכת. בסתר לבו היא קנה שהרפכת האחרונה לא עזבה את התחנה עדין, והוא יוכל להמלט עמה לעמק ברית המועצות.

שרידי מצבות שנותרו כיום מבית הקברות היהודי בלומז'ה

פולין, כשהוא מציג עליונות ארית מרשימה בדמות הפצצות בלתי פוסקות על הערים ועל יושביהן.

גם לומז'ה העיר סבלה מהפגזות בלתי פוסקות שגררו אחריהן אבדות כבדות מנשא. המונים מתושבי העיר מצאו את מותם בהפגזות אלו, בהם יהודים רבים.

השמועות על הצבא הגרמני האכזר שעומד לכבש את העיר זרעו בהלה גדולה בקרב תושביה היהודים. הצעירים שבהם מהרו לארץ מעט מטלטלים ולנוס מזרחה, סמוך לגבול הרוסי, בתקוה שלשם לא תעז החיה הנאצית להתקדם.

גם גבריאל היה בין הנמלטים. ברפכת דודו

דין הפסקה לעניית אמן לעומד בקריאת שמע וברכותיה

א. השומע קדיש בעודו עומד בקריאת שמע וברכותיה יענה "אמן", והוא שמייה רבא¹, ואמן אחר "דאמירן בעלמא", אפלו עומד באמצע הפרק². יש אומרים שעליו לענות אף אמן שאחר "יתגדל ויתקדש שמייה רבא"³, ויש שכתבו שעליו לענות את כל האמונים שעונים בקדיש עד "דאמירן בעלמא"⁴. ואולם לעניית אמן אחר הבקשות שנהגו לומר מ"דאמירן בעלמא" ואילך לא יפסיק, אף אם עומד בין הפרקים⁵.

אחר הבקשות שאחר הקדיש, אף שגם היא אינה אלא מנהג, שכן בעוד עצם אמירת הבקשות בסוף הקדיש היא מנהג, שאינם מעקר הקדיש, תבות "יתגדל ויתקדש שמייה רבא" הן מעקר הקדיש, ורק עניית אמן אחריהן היא מנהג. לדבריו, לכה אף כון המושנה ברורה בכתבו: "על 'תתקבל', 'הא שלמא', 'עושה שלום' - לא יענה אמן כי אינו אלא מנהג", כלומר, שעצם אמירתם אינה אלא מנהג, וכה אף באר המחצית השקל' (10).

4. ה'בן איש חי' (שם) וה'כף החיים' (שם כג) כתבו שלדעת האר"י ז"ל שצריך לענות בכל קדיש מ"יתגדל" ועד "דאמירן בעלמא" חמש אמונים, יש להפסיק בקריאת שמע גם באמצע הפרק לעניית כל חמש אמונים אלו.

5. 'מושנה ברורה' (שם). ומדברי ה'בן איש חי' (פרשת ויגש סעיף ט) משמע שמפול מקום יהרהר אותם בלב.

לא יענה אמן כי אינו אלא מנהג. ומשמע מדבריו שלעניית אמן אחר "יתגדל ויתקדש שמייה רבא" אין מפסיקים (אף לא בין הפרקים), וכה נקט ה'שונה הלכות' (שם ב). אף מדברי המושנה ברורה לעיל (נו יב) שכתב: "אחר 'יתגדל ויתקדש שמייה רבא' המנהג לענות אמן", מבאר שעניית אמן זו אינה אלא מנהג, ודינה כעניית אמן אחר הבקשות שבסיום הקדיש, וראה בהערה הבאה.

3. בשו"ת דברי הושע' (ח"ב סי' ה) הביא בשם היעב"ץ (סדור עמודי שמים, בהלכות שלפני ברכת יוצר אור) שהעומד בקריאת שמע יש לו לענות אמן גם אחר "יתגדל ויתקדש שמייה רבא". ובאר שם שבדברי המושנה ברורה שהובאו בהערה הקודמת אין הכרע, שכן הוא לא מנה עניית אמן אחר "יתגדל ויתקדש שמייה רבא" לא בראש דבריו כשמנה את האמונים שעונים באמצע קריאת שמע, ולא בסוף דבריו כשמנה את האמונים שאין עונים אף לא בין הפרקים. עוד באר שאין לדמות את עניית אמן אחר "שמייה רבא" לעניית אמן

1. המושנה ברורה' (נו ט) פסק שגם הנוהגים לענות עד תבת "יתברך", בעמדם בקריאת שמע וברכותיה יענו רק עד לאחר תבת "עלמא". ואולם השו"ע הרב (סו ה) פסק כמגן אברהם' (שם ו) שיש לענות גם אז עד תבת "יתברך", וכן פסק ב'דרך החיים' (דיני קר"ש וברכותיה ה). ה'בן איש חי' (פרשת שמות סעיף ו) וה'כף החיים' (סו ז) כתבו שהנוהגים כדעת האר"י להמשיך עד "דאמירן בעלמא", ינהגו כך גם כאשר הם עומדים בקריאת שמע וברכותיה, אף באמצע הפרק. ואולם בשו"ת 'ביעי אמר' (ח"ט סי' קח אות מ) כתב שרק העומד בין הפרקים יכול לענות עד "דאמירן בעלמא" ואלו באמצע הפרק אין לענות כי אם עד "יתברך".

2. על דברי ה'שלחן ערוך' (סו ג) שיש להפסיק אף באמצע קריאת שמע וברכותיה לעניית קדיש, כותב המושנה ברורה' (שם ז): "הינו ל'אמן' יהא שמה רבא' עד 'עלמא'... ויענה אמן אחר 'דאמירן בעלמא', אבל על 'תתקבל', 'הא שלמא', 'עושה שלום' -

"זה שער השמים"

להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס', ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על תלושי קניה בסוף 2000 ברשת יש חסד.

זהר הקדוש (וילף רפה ב) כותב שאם ישראל נזהרים לענות אמן כראוי, אזי כאשר הם מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא על צרותיהם, הקול מכריז בכל העולמות: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" (ישעיה כו ב) - אל תקרי "אמונים" אלא "אמונים"; "פתחו שערים" - כשם שישראל פתחו שערי הברכות, כך פתחו בפניהם שערי תפלה, ותתקבל תפלתם.

מיעטרפים למחכה

הצטרף גם אתה למזכי הרבים! הקדם לבוא לבית הפנסת כדי לשמע את ברכות השחר מפי המתפללים, ותזכה שיפתחו שערי שמים לתפלתך.

בכת מאה ברכות

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כח י)

ה'חת"ס סופר' כתב שסופי התבות של כתוב זה הן: "ארבע כה". רבי יששכר שלמה טיכטאל, בעל ה'משנה שכיר', מבאר שארבע פעמים "כה" עולה בגימטריה מאה, ובכך רמז הכתוב שיעקב יצא לדרך עם כחה של מצות אמירת מאה ברכות ביום. זאת משום שבכת ההקפדה על אמירת מאה ברכות ביום מכניע האדם את כחות הטמאה שלא יוכלו להזיקו, דבר שהיה צריך יעקב במיוחד בעת האז, עת ברח מפני עשו אחיו לביתו של לבן הרשע (משנה שכיר).

תפלה קצרה – מקצרת ימים

"אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך" (כח כ)

דרש האדמו"ר רבי אליעזר זאב מקרעטשניף:

אמרו חכמים (ברכות ג ב): "כל המאריך באחד" [שבקריאת שמע] - מאריך לו ימיו ושנותיו". כיוצא בזה אמרו (ברכות מז א): "כל המאריך באמן - מאריך לו ימיו ושנותיו". והנה, מאחר שתקנו חכמים כי הולך בדרך מתפלל 'תפלה קצרה' (ברכות ג א), נמצא שההולך בדרך מפסיד את סגלת אריכות הימים שזוכה לה המאריך בתפלה - באחד וב'אמן'. לכן אף רמז הכתוב בתהלים (קב כד): "ענה בדרך כחי קצר ימי" - הדרך גרמה לי לקצור ימים (עולמו של אבא עמי תלז).

יעקב נדר לברך מאה ברכות

"והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (כח לב)

אפשר לפרש שנדרו של יעקב היה לברך ולהודות על "כל אשר תתן

לי", הן ברכות ההגיון והן ברכות השבח וההודאה, עד שיגיע למאה ברכות ביום. שכן את המלים "עשר אעשרנו" נתן לדרש כחשבון עשר כפול עשר - דהינו מאה ('אמרי ברוך, לרבי ברוך אברהם טולדנו)

ליוסף התגלה סוד האמן

"אנכי הא-ל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך" (לא ג)

כתב ה'מגלה עמקות' (ריש פרשת וישב): "יוסף הוא שומר השער, והשערים נפתחים בזכות עניית אמן, כמו שדרשו חז"ל (שבת קט ב) מהכתוב (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'. ונרמז סוד זה בפתוב (בראשית לו ג): 'וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו'; 'בן זקנים הוא' - סופי תבות אמן.

לכן היה יעקב בן צ"א, כמגין אמו, כשאמר לו הקדוש ברוך הוא: "קום צ"א מן הארץ הזאת", ואז ילדה לו רחל את יוסף, ויעקב גלה לו סוד אמ"ן כי זה שער השמים..."

עניית אמן מסירה חרון אף

"ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממונו" (הפטרת ויצא - הושע יד ה)

דרש ה'אביר יעקב':

ראשי התבות: "משוּבְתָם אהבֵם נִדְבָה" הם 'אמן', וכן: "אפי" בגימטריה 'אמן'. רמז לכך שעניית אמן מסירה חרון אף מישראל וגורמת שימחל הקדוש ברוך הוא לעונותיהם וישוב לאהבם כבראשונה (שערי תשובה סי' כב).

בעניית אמן מנחילים את האמונה מדור לדור

באחת משיחותי דבר רבי חיים נפתלי הערץ זליבנסקי על חשיבות ההקפדה בעניית אמן, על חשיבות החנוּהּ לה ועד כמה היא משמעותית להעברת האמונה מדור לדור, וכך אמר:

תפקידו של כל יהודי עלי אדמות הוא להיות דבוק באמונה כל רגע ורגע מחייו, ככתוב (חבקוק ב ד): "וצדיק באמונתו יחיה". דרגת אמונה כזו אינה באה מאליה וכדי להשיגה יש לעשות מעשים של אמונה, כגון להקפיד על עניית אמן כהלכה.

עניית אמן היא כה משמעותית להנחלת האמונה, עד שחיבו הפוסקים ללמד ילדים קטנים שזה עתה התחילו לדבר - לענות אמן, וכפי שפסק הרמ"א (או"ח סכד ז): "וילמד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא".

כאשר הילדים מתרגלים כבר מקטנותם, בהיותם רכים בשנים ממש, לענות אמן אחר הברכות באופן תמידי, הרי שהנהגה זו תותיר בלבם הרף רשם עז של אמונה לכל ימי חייהם.

החנוּהּ לעניית אמן בהיות הילדים קטנים, נתון במדה מסוימת בידי האם, כי בדרך כלל הילדים שוהים בקרבתה במהלך היום. ענין זה נכלל באזהרת הכתוב (משלי א ח): "ואל תטש תורת אבך" (נוטרי אמן ח"א עמ"מ).

רבי חיים נפתלי הערץ זליבנסקי ז' בכסלו תשנ"ה

רבי חיים נפתלי הערץ זליבנסקי נולד בשנת תרצ"ט בתל אביב, לאביו רבי מרדכי מביאליסטוק. מנעוריו התפרסם בשקידתו בתורה ובכשרונותיו הברוכים. בבחרותו למד בישיבת באר יעקב, שם קנה תורה מפי רבותיו הגדולים - ראש הישיבה רבי משה שמואל שפירא והמשגיח רבי שלמה וולכה. משם עבר ללמד בישיבת בריסק, אצל רבי יוסף דב סולוביצ'יק.

בשנת תשל"ז פתח את ישיבת 'מאור התלמוד' בשכונת בית וגן בירושלים, ולאחר כשנתיים הקים את הישיבה ברחובות, יחד עם רב העיר רבי שמחה הכהן קוק, ויבדל לחיים טובים אחיו, רבי אברהם יצחק הכהן קוק, המכהן כראש הישיבה.

רבי חיים הרביץ תורה לתלמידים ללא הפסקה במשך עשרים וחמש שנה עד לפטירתו. שעוריו, כמו גם שיחותיו, נודעו בעולם הישיבות כיוצאים בעמקותם וסברתם הישירה, והיה מסור בלב ונפש להצלחת תלמידיו.

באלול תשנ"א חלה במחלה קשה ותקופות ממשכות התיסר ביסורים קשים. עם זאת, המשיך לשקד על דלתי תורה ולמסר שעורים בישיבה עד לפטירתו בשבת קדש פרשת ויצא תשנ"ה.

{ אז נדברו }

פרשת ויצא תשפ"ה | גליון מס': 670 | לסדר: "הפעם אודה את ד'"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

לקראת סוף שנת הכספים...

תרמו וקבלו ישירות למייל

קבלה מוכרת להחזר מס

(סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

את מי אתה ממקם בראש השפיץ של הפירמידה??

השאלה המוכרת: ניגש אלי בחור מתמידי וכן עליה שקיבל חינוך טוב בישיבה שמי שעוסק בתורה הוא נזר הבריאה!! וזה הליגה א' א'!! ולכן באופן מוצהר כל השאיפה שלו זה שבתי בבית ה' כל ימי חיי... להיות אברך שתורתו אומנותו עד כמה שאפשר... אלא!!! שכאן מתעוררת השאלה טוען לי אותו בחור: מה לעשות שאבא שלי שאני מאוד מעריך אותו... מה לעשות שהוא לא יושב בכלל ולומד... הוא כבר לפני הרבה שנים יצא לעבוד לפרנסתו... והוא כמובן קובע עיתים לתורה וירא שמים מרבים ומחזיק פלאפון כשר בקנאות... והוא בשבילו מודל לחיקוי וסמל ודוגמא לצורה של יהודי למרות!!! למרות שהוא לא יושב בכלל... וזה מסבך אותי: ממה נפשך: אם הליגה א' א' זה לשבת בכלל וללמוד... אוטומטית אבא שלי הוא מדורג בדרגה אחת פחות. וקשה לי לחשוב ככה... גם רגשית ובעיקר בגלל שאני מכיר את אבא שלי... הוא עוייבד ה' אידיאלי והלוואי ואהיה ירא שמים כמוהו... אז איך מסדרים את זה בראש?? בקיצור: ההתלבטות המוכרת: אם החלטנו לייקר את התורתו אומנותו ולשים אותו בשפיץ של הפירמידה!!! אוטומטית מדורג בדרג נמוך ממנו ואם גם מי שלא בכלל הוא סוג א' אוטומטית התורתו אומנותו הוא כבר לא השפיץ... וכאן אני רוצה לעצור כאן רגע אחד ולהבהיר:

יש כאלו שמרוב שהם נבהלים מהשאלות האלו הם מנסים לטייח אותם עם משחקי מילים... לא!! זה לא סתירה... זה שאברך כולל זה סוג א' א' זה לא סתירה שגם מי שלא אז הוא גם סוג א'... אני בעד!!! כי זה נכון... אבל צר לי לאכזב... עם כל הרצון הטוב זה פשוט לא עובד!!! זה לשחק ראש קטן ולהתעלם מהשפה האכזרית של השוק!!! יש שפה מתכתית של שוק שאם יש פירמה מובילה... אוטומטית היא מגנה את כל הפירמות שנשרכות אחריה... אתה יכול להגיד עד מחר שהשקדי מרק של טעמן הם טעימים בדיוק כמו אוסם... אבל ברגע שחברת אוסם מובילה אז הבמבה של אוסם זה הבמבה ש'קבלנו מרבותינו' וכל שאר הבמבות זה סוג ב'... כן נכון לא נכון... זה לא מעניין את השוק!!! כך גם המקרר של חברת אמקור... היא אמקור היא המובילה... אז כל פירמה אחרת היא סוג ב'... וממילא לא נמלט מהקונפליקט הזה!! אם החלטת להציב את הבחור ישיבה ואת האברך כולל בליגה שבליגה... ההשלכה האוטומטית היא שכל מי שלא שם מדורג בדרגה ב'.

ושוב: אני לא אומר שזה נכון!! אני כעת מציב את השוק כמות שהוא!!!

שיהיה ברור: מי שמאוד מפריע לו המשוואה שמי שיוצא לעבוד הוא בדרגה אחת פחות יש דרך אחד איך להשיב את כבודו... ומהי??

פשוט להוריד את האברך כולל מראש הפירמידה!! להחליט שתורתו אומנותו זה לא הכי חשוב... כי כל עוד תורתו אומנותו זה בשפיץ אוטומטית לפי כללי הנדנד והייחס כולם מתחתיו...

ושוב: אני לא אומר שזה נכון... אבל שיווקית ככה זה...

לו יצויר שיש כאלו שכסף!!!!!! זה הנושא שהכי חשוב להם בחיים... אוטומטית כל מי שאין לו כסף הוא אצלם סוג ב'... לא יעזור להם לחמוק מהנתון המביש הזה... כי זה כלל ברזל: היכן שאתה מציב את מלא כובד המשקל והחשיבות... אוטומטית כל תחום אחר מוסט לשוליים...

ושוב: אני חוזר בפעם השלישית: אני לא בא כעת להצדיק ולומר שזה נכון... אני רק בא להגיד דבר אחד: **השאלה הזו היא לא חובבנית!!!** ברגע שבחור קיבל חינוך שתורתו אומנותו זה הכי חשוב וכתוצאה מזה נוצרה אצלו תחושה שאבא שלו דרגה ב'... זו שאלה שאי אפשר לטייח אותה במשחקי מילים... צריך למצא לזה תשובה... אז זהו!!! שהסיבה שפתחתי כעת את הנושא הזה כי נדמה לי שמצאתי נוסחה מסוימת שמאוד סידרה לי את הראש... ואולי גם לך...

מה שבטוח: אלו שקשה להם להרגיש שהם סוג ב' בגלל שהם לא בכלל אני מאוד מבין ללבם... אבל הם צריכים לדעת שהם עומדים בפרשת דרכים... לבחירתכם שתי אפשרויות:

או שאתה מחליט לבלוע את הצפרדע ולכופף ראש ולהיכנע לנוסחה ש... מה לעשות... לא זכיתי להיות בראש הפירמידה!! ואמנם פחות נעים להרגיש כך אבל הרווח הנקי שלך יהיה שהתורתו אומנותו ישאר בראש הפירמידה... או!! שאתה לא מסוגל לבלוע את זה (ואני מבין אותך כי זה לא נכון) ואז לא תהיה לך ברירה ואתה תאלץ להסביר לנו בכל הזדמנות עד כמה שעמלי תורה לא שווים יותר מאלו שיצאו לעבוד... והמחיר הישיר הוא בילדים שככה- בני תורה הם לא יצאו... וחבל!! את הצפרדע הזו אנחנו מוכרחים לבלוע... הדור הקודם של הבעלבים זכו להקים דורות מפוארים של עמלי תורה רק בגלל שהם הסכימו לכופף ראש ולהציב את עצמם בדרג אחד מתחת עמלי התורה... אין מה לעשות... לא נמלט מההצהרה הזו!!! כולל אני בעצמי שכותב עלונים ואבי ואחי יושבים ולומדים בכלל... אני מודה בפה מלא: לא זכיתי!!!!!! מה לעשות שהבטן שלי מלאה בסימני קריאה ושאלה... ולכן יש לי תפקיד בדרג אחד יותר נמוך... ובזכות ההצהרה הזו יש סיכוי שהילד שלי לא יהיה עוד איזה סופר סססתם... כי הוא יודע שגם אבא שלו נושא עיניים לראש הפירמידה ששם נמצאים עמלי התורה... עד עכשיו הדברים היו חדים ונוקבים ללא כחל וללא סרק?? הצלחתי לעצבן אותך?? לעשות לך רע בנשמה...

אז סליחה!!! כעת תהפוך לך 2... וכעת נהפוך את הקערה על פיה... לא תאמין שמי שכתב שורות אלו כתב גם את העמוד הבא... עכ"פ ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

קבלת שבת ברוגע ובשלווה... זה לא רק עמידה ביעד...

זה לא סוד שבחודשיים הקרובים שבת מגיעה מאוד מוקדם... ואם לא ראיתי בעיני לא האמנתי... התחנה אחרונה של האוטובוס עוברת ליד הבית שלי... והשבת בעודני פוסע מעדנות למנחה של ע"ש אני רואה את האוטובוס עוצר בתחנה האחרונה...

האמת היא שבא נגיד ש... נו... לא כולם חייבים לקבל שבת 10 דקות לפני הזמן... וממילא גם לרדת מהאוטובוס בשעה הזו... בא נגיד ש... נו... בסוף 'עמדנו ביעדים'... אבל!!! בא נתחיל מזה שהרבה פעמים מדובר בנהג יהודי... ומה יהיה איתו...? אז אם הבנתי נכון... כל פעם שקורה כזה דבר... אז הנוסעים דואגים לנהג ליינה בשבת... אם הנהג נוח והוא מוכן לישון באחת הדירות של מיר ולסעוד אצל מכניסי האורחים המוכרים בירושלים אז למה לא... אבל 'לפעמים' הנהג הוא לא בשביל לאכול עם הקבצנים אז בשביל זה יש בירושלים מלונות... בסה"כ 1800 שקל לשבת פחות או יותר... וכל מה שנוותר לכם לעשות מגבית בין הנוסעים... כל אחד 50 שקל כדי לסדר לנהג מקום ראוי ללון בשבת... זה ברור לי שזה מה שכולם עושים!!!! כי אחרת... מה אתה רוצה שהוא יעשה... שהוא יחלל שבת...? ועוד בגללך? (מילא לא מעניין אותך החילול שבת שיש בתחנת הכח חדרה בשביל שיהיה לך חשמל, כי זה מגיע גם לחולים... בסיידר, אבל כאן) **אתה בעצמך גורם ליהודי לחלל שבת בגלל השירות שהוא נתן לך?!**

אני 'בטוח' שאני לא טועה, ברור לי שזה מה שעושים כל אלו שמגיעים עם הנהג בצפירה.

והחשש השני... בכל הדייווריס הפיראטים שאתה לוקח מעיר לעיר... אני לא צריך להגיד לך שלא תמיד מדובר ב'רב שהפך לעגלון'... הרבה פעמים מדובר בצעיר בגיל המעבר שמוציא את המרץ על רכב ועל הדרך מרויח כמה שקלים בשביל לכסות את הסיגריות... ואתה מזמין אותו לנסיעה שעתיים לפני שבת... סליחה: לקחת בחשבון שגם הוא יהודי? גם הוא צריך לשמור שבת...? ושוב: אל תשכח שלפעמים מדובר באחד כזה שהרף הרוחני שלו שברירי למדי... האם אתה רוצה להיות זה שמצמיד אותו לקיר וגורם לו להגיע לעיר דקה אחרי השקיעה ולגלות ש... אפשר!!! וזה לא 'בלתי אפשרי' כמו שחשבת...? האם אתה רוצה להיות זה שגורם לו לנסוע על 160 כל הדרך חזור ולהיות פטור מתשלומין מדין קלב"מ? ואני מוכרח להיות כנה ולהעמיד דברים על דיוקם ולא לעשות אותם יותר ממה שהם!! כל הטענות שאני אומר כעת... זכותך לשחק ראש קטן ולהגיד: לא קשור אלי!! סוף לכל אחד יש את הבחירה שלו... וזכותו של יהודי לחיות בקוביה שלו ולא לחשוב פסיעה אחת מחוץ אליו... אבל יש לזה שם: קוראים לזה 'חוסר אחריות'!!! ומי שאין לו אחריות... אמנם לא מגיע על זה עונש... אבל גם אי אפשר לסמוך עליו... ובסה"כ היית רוצה שה' יסמוך עליך...

עוד מילה אחרונה: לנהגי הרכב הפרטיים!! כאן לגמרי אין בעיה!!! לא מדובר פה בנהג אוטובוס חילוני וגם לא באיזה דרייוור בלתי צפוי... אתה הנהג!!! איך כתוב בסיטיקרים? אתה הראש- אתה האשם!!! לצאת מאוחר ביום ששי זה ניהול סיכונים שלך... ואם החלטת לקחת את הריזיקה זה עניין שלך... כל מה שנדרש ממך זה להצטייד בהתאם ולקחת בחשבון את האופציה לזכות להיות הרב של כביש שש בשבת קודש! או יותר נכון: הרב של תחנת ריענון בבקא אל ג'רביה... בינינו... זה דווקא נשמע די משעשע... אם הייתי נתקע שם שבת שלימה, מסתמא הייתי יוצא משם במוצ"ש עם מלא רעיונות לעלון שלי... **אבל רק הערה אחת:** אתם שמגיעים ברגע האחרון עם הרכב... אתם נוסעים כמו מטורפים!!! ניתן לומר שנוסע אחרי הצפירה נראה פחות או יותר כמו רכב שנוסע אחרי האזעקה... ומי שכעת חווה מלחמה יודע שלהיקלע לאזעקה באמצע הכביש... זה היה פחד פחדים... לא מהטיל... אלא מהנהגים שמרוב בהלה איבדו שליטה ולדאבוננו זה גבה קרבנות יקרים... נהג שנוסע ברגע האחרון על הכביש... הוא רואה שבת מול העיניים ולא רואה אנשים... זה לא צחוק! זה עלול להיות שילוב של חיוב שבת וחיוב תשלומין ודיני נפשות באים כאחד... אמנם קי"ל: **מי שרץ בע"ש בין השמשות והזיק, פטור!!!** מפני שהזיק ברשות מצוה (בדיוק כמו מי שנהר חנוכה שלו שרף את השפתן ברשות מצוה) **אבל!!! יחי ההבדל הקטן:** אותו אחד שרץ ביה"ש... מדובר בהוא זקן ש- רץ ומנתר בע"ש עם שני הדסים בהננות אחרונות של 'סילק המסלק והטמין המטמין' לכבוד שבת קודש ורשב"י מתפעל 'חזי כמה חביבין מצוות על ישראל'... אבל כשמדובר ברכב שרץ וטס על 160 קמ"ש בגלל סתם מחדל של אנשים של הרגע האחרון... לא נראה לי שעל זה נאמר רשות מצוה...

אבל אתה מבין לבד שעד עכשיו דיברתי מאוד מתכת... נטו מהרובד ההלכתי הטכני... אבל בינינו לבין עצמנו... הנקודה המרכזית היא: **האם כך זו צורה לקבל את השבת???** ידוע הוורט על שתי המשניות שמדברות על שבת שפתאום הגיעו!!! פרק כ"ד בשבת פותח ב- **מי שהחשיך עליו היום!!!** ואילו יש ברייתא אחרת שאומרת: **מי שקידש עליו היום!!!** ההבדל הוא ש**מי שהחשיך... מדובר באדם שמצא את עצמו בכניסת שבת רוכב על חמור עם ארנק ביד... לכזו צורה של קבלת שבת קוראים: מי שהחשיך!!!** השבת החשיכה עליו... הוא נתקע עם שבת... אבל **'מי שקידש'** מדובר שם ביהודי שהגיע שבת כשהוא עם תפילין והוא צריך לחלוץ אותם... אוהו... הנה לך 'מי שקידש'!!! מי שככה מגיע לשבת, קידש עליו היום!!! צריך לדעת ששבת קודש אמנם הוכיח את עצמה שזה היום שהכי אוהב על היהודים... תשאל כל ילד יהודי... אין ילד שלא אוהב את שבת... **אבל צריך לדעת שזה לא מובן מאליה!!!** כי סוף הנתונים היבשים של שבת... זה נתונים מגבילים... תשאל כל חילוני שמתחיל לשמור שבת... זה לא קל... הכל פתאום אסור... כך שאם הילדים שלנו אוהבים את שבת... **זה לא נהיה מעצמנו!!! מישו עבד על זה!!!** מישו התייעע לספק את המעטפת המרפדת שהפכה את שבת ל'מי שקידש'!!! וצריך לדעת שזה לא ברור מאליה... זה הישג שניתן להרוס אותו ובקלות... מי שנצמד כל הזמן לגדר של שבת והופך את השבת למין צום כזה שעוד שניה מתחיל וצריך להזדרז מהר מהר לפני שאנחנו עוד רגע נתקעים פה— עם השבת... מאוד בקלות זה יכול לדרדר את השבת לניכור של 'מי שהחשיך'!! הנה... השבת נפלה עלי... אז אנא... חבל להרוס את ההצלחה המטאורית של ההורים שלנו... תבין שלקבל שבת מתוך רוב שמחה ובאווירה רגועה... **יש בזה הרבה הרבה מעבר לשיקול המבצעי והנקודתי...** שהנה... בסוף הספקנו... זה לא רק עניין של עמידה ביעד... זה משפיע על כל היבט של שבת... ששבת לא התפוך ליום עוצר!! אלא ליום שכולם ישבעו ויתענגו מטובך... זה מתחיל בצורה של קבלת שבת... לפחות מתחיל שם!!!

כשיעקב אבינו שאל את הרועים למה הם מתעכבים ליד הבאר... הם הסבירו לו: שהאבן כבדה מידי... עד אשר יבואו כל העדרים וגללו את האבן... אה... זו הבעיה שלכם...? שהאבן כבדה מידי?? אין בעיה... מגיע יעקב וגולל את האבן בקלי קלות... כאדם שמסיר פקק מע"ג צלוחית...

אני לא מבין: בינינו, וכי זו הבעיה? זה שהאבן כבדה??

על תשכח שהאבן הזו לא הגיעה לשם מהשמים... מישוהו פה דאג לשים דווקא אבן כבדה ע"פ הבאר... וכבדה דווקא בכזה כובד... ולמה?? כי כנראה!!! כנראה שהם לא 'מי יודע מה' סמכו אחד על השני... והיו רועים שהגיעו מוקדם ולקחו יותר מידי מים על חשבון אחרים... (שכידוע: רועים הם בחזקת גזלנים ופסולים לעדות) לכן הם החליטו משיקולים 'ביטחוניים' לתת אבן כבדה ע"פ הבאר כדי שלא תהיה אפשרות להוציא כסף מהעמיתה שלא בנוכחות כל מאושרי החתימה... (כדין מי שיש לו בור לפנים מחצר חבירו ודו"ק) בקיצור: האבן הזו היא לא בעיה טכנית... יש לנו עניין שהאבן תהיה כבדה כדי שלא יעשו לנו פה מחטף... נו... וכאן מגיע יעקב אבינו כביכול עם ראש קטן... ומגולל את האבן בכוחות עצמו!!! תודה רבה... לא עזרת לנו בכלל... כעת רק סיבכת אותנו... כי אנחנו רואים שגם את הקוד הזה אפשר לפרוץ... נו... אם ככה: מה באמת רצה יעקב אבינו לומר להם בזה??

ושמעתי ביאור נפלא על דרך הדרש וקורב לפשט...

זה גופא!! יעקב אבינו הוא עמוד האמת!!! והוא מופיע עם חותם האמת שבו ואומר להם: קינדרלאך... האם חשבתם להחליט להיות נאמנים אחד לשני? אתם יושבים פה כמו גויילים ובהים אחד בשני!!! כי בחרתם בצורת חיים של 'איש מרעהו השמרו ועל כל אח אל תבטחו' אין לכם מינימום נאמנות אחד בשני ולכן אתם מענישים את עצמכם לחכות פה מידי יום!! לא חבל?? אולי תנו לעצמכם 'צ'אנס... לכה"פ לטובת העניין תחליטו שאנחנו רוצים להיות נאמנים אחד לשני... ומהיום אנו משאירים פקק רגיל ע"ג האבן... וכל אחד ייקח כמה שצריך... ובא נראה... אולי נופתע לגלות שניתן לבנות אימון אחד בשני... אבל לא!!! עד הרגע הם לא חשבו על זה... אומר להם יעקב: אין בעיה... אני הראשון... בואו תראו... אני כבר עכשיו מראה לכם את הגרוע מכל... שאני יכול לגלול לבד את האבן שלכם... ואתם מצדכם מרגישים מופקרים לגורלכם... הנה הגיע פורץ המנעולים... מהיום אני הולך לעקוף אתכם ולקחת לכם את כל המים... אז בבקשה... תבדקו אות... תגלו לתדהמתכם לאפשר להיות ישר ונאמן 'וישק את צאן לבן אחי אמו ותו לא!!

וכבר ידוע המעשה באותו אחד שהתקשר לרב והתייעץ: אני בן 24 ושלחו אותי למלא טפסים ורוצים לדעת בן כמה אני... מה כדאי יותר להגיד? שאני פחות מגיל 24 או יותר?? ענה לו הרב: רגע... אולי תגיד בן כמה אתה בדיוק!!! ענה אותו אחד: אוה... על זה לא חשבת!!!! התלבטתי האם להגיד יותר או פחות... אבל להגיד את האמת???

יעקב אבינו עמוד האמת!!!! מעבר להשגות הגבוהות שראשו מגיע השמימה... יעקב אבינו מלמד אותנו גם להיות אמיתיים!! להיות ישר ונאמן!! מנאמנות וכנות לא מפסידים!!!! יש כאלו שחושבים שישירות גובלת בתמימות!!! אבל למרבה האבסורד מתברר שדווקא יעקב הנאמן והישר, הוא זה שבסוף קיבל את התואר מעשיו: היכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים... יעקב הכנה בסוף התגלה כיאחיו אני ברמאות!! יעקב לא פראיער מול נוכלים... אבל הוא נאמן וישר דרך בכל מקום שאפשר לנהוג בישירות... תתן אמת ליעקב.

כמידי שנה: י"ב שבטים ממעור

הציפור...

כמידי שנה כשמגיע פרשת ויצא... מגיע היום טוב האישי שלי... מה יש???

בפרשת ויצא התורה פותחת לראשונה את הסוגיה של שנים עשר שבטים וזה ההובי שלי!!! ואני מתעקש לטעון שזה אמור להיות גם ההובי שלך..

אין ברירה... בשבעים שנה האחרונות שה' העמיד אותנו בפני עובדה של קיבוץ גלויות... וה' הפגיש את האשכנזי והספרדי והחסידי והליטאי... כולנו במנין אחד בשטיבלאך... אין לנו ברירה אלא להכיר במושג שנקרא י"ב שבטים... כי אחרת... אחרת זה... זה לא נראה טוב...

כל עוד התגוררת ברומניה או במרוקו ופגשת רק את הזן שלך וממילא היית בטוח שהתורה ניתנה רק לסבא שלך... נו... שיהיה לך לבריאות... אבל ברגע שכולנו הגענו פה לארץ ישראל... ועדיין!!! עדיין מסתובבים לך אנשים שחיים בתוך מגירה משלהם ובטוחים שהתורה ניתנה רק למי שמקפיד על המנהגים שלהם ולבוש בצבע של הגרביים שלהם זה... זה לא!!! זה לא תקני! זה לא שייך!!! ולכן ההכרה וההתמודדות בסוגיה שנקראת י"ב שבטים זה מן ההכרח בדור שלנו... עכ"פ לטעמי...

אחרת אתה ממשיך להישאר במערה של לוט... אפילו לוט ושתי בנותיו כבר הספיקו לצאת מהמערה ואילו אתה עדיין תקוע שם..

אני מוכרח לומר בנימה אישית: פעם היה לי הרבה יותר קל להכיל ולהבין שיש י"ב שבטים... ויש עוד דרכים בעבודת ה' חוץ מהדרך שלי... ועם השנים ציפיתי שזה יהיה עוד יותר קל כמו כל מידה שעובדים עליה וזה נהיה טבע שני... אבל לא!!! למרבה האבסורד זה נהיה רק הפוך!!! ככל שגיבשתי דעה משלי והאישיות שלי יותר ויותר התעצבה... נהיה לי רק יותר ויותר קשה לקבל את העבודת ה' של השני... פעם למה לא... הייתי מאוד אדיב... איש באמונתו ויחיה... כולם אהובים כולם ברורים... למה לא... עוד יותר טוב... אבל ככל שנהיה לי יותר ברור מה אני רוצה מעצמי... ככה נהיה לי יותר קשה לקבל את הקונטרה של הגישה שלי!!! בקיצור: בקצב הזה אני מתחיל להבין שזה הולך להיות לי רק יותר ויותר קשה... אז אנא... אם יום אחד אני אשכח את הצפון תזכירו לי שפעם עוד הבנתי שיש שנים עשר שבטים... ויש י"ב שבילין בעבודת ה'...

אבל בכ"ז... גם בשנה זו אני עדיין מבין שיש י"ב שבטים וכל הכבוד לי!!! ---

נתחיל מהניגוד הכי קיצוני ש... בין הייתר הכי נוגע אלינו!!!

יהודה ובנימין!!! אשתך אותך בהבחנה מאוד מעניינת בהבדל שבין שאול המלך לדוד המלך... **לשניהם יש ילד שמגיע לו עונש מוות!!!** אצל שאול

יהודה!! הההלו... אתה בן של ה'!!! מה שיהיה ומה שלא יהיה... יהודה- בכל מהותו זה מודה על האמת... תשובה... ואנחנו בדור זה צריכים כל הזמן לזכור שה' **מתזמן לנו תשובה!!!** ה' מתזמן לנו רגעים של ילד קטן ומלוכלך ונובך שמבקש... אבא... תנקה אותי... זה לא נעים!! אבל אבא שבשמים לא מוותר על הרגע האבהי הזה... על המפגש המתוק הזה שיענקי מוסר את עצמו בידיים של אבא ומאפשר לאבא לפעול בו ולעשות אותו חדש... ואין מנוס!! זה יקרה!! ה' מתזמן מך רגעים שכאלו וכל מה שנוותר לך זה בסה"כ לזרום עם זה... לתת... לתת לקב"ה את הרגעים האלו... להסכים לעמוד מבוים מול אבא שבשמים... לזכור שהוא תתתמיד אוהב אותך ולבקש יפה סליחה... ורק דבר אחד לא!!!! רק לא לברוח!! רק לא להגיד עזוב... יאללה... ה' בלאו הכי שונא אותי... אני כזה טמא ומשוקץ... אין לי מה להפסיד... קדימה... ממשיכים להתגלש בצניחה חופשית לתהום... רק זה לא!!! פה אתה משחק באש!!!! פה אתה נהיה מומר... כל עוד אתה לא בורח ואתה מוכן לעמוד נבוך מול ה' ולבקש סליחה... אז תהיה רגוע שגם ה' אף פעם לא יברח והוא יחבק אותך כי אתה בנו... ואם אני ילד שלו... אז לילד יש לפעמים פספוסים... ואבא תנקה אותי...

וכעת אני עוצר פה!!!! יש מישהו שקורא את השורות האחרונות והוא מזועזע עד עמקי נשמתו... מי זה?? **בנימין!!!** מי שמייצג את העבודת ה' של בנימין, הוא המום ממה שכתבתי עכשיו... תגיד לי: אתה גוי???

אתה כותב פה כאילו עבודת ה' זה סוג של המלצה כזו... משתדלים... אבל מקסימום נופלים ואז חוזרים בתשובה... מה זה פה... זה נראה לך משחק ילדים?? העסק פה רציני!!! הנפש החוטאת תמות... כל האומר הקב"ה וותרן וכו'... נו... מה אתה אומר?? בנימין צודק??

בטח שהוא צודק!! אוי ואבוי אם מישהו יחשוב אחרת... אוי ואבוי למי שיחשוב שהקב"ה סחבק... ברור שיש דין ויש דיין ואין ויתורים!! אז מה כן יש? יש תשובה!!! נו... אז איך זה הולך ביחד??

בשביל זה יש יהודה ובנימין!!! (האמת היא שיותר מדויק זה יוסף! אבל בנימין זה שלב נוסף בסטרא דיוסף) בנימין מייצג את השלמות!!! בנימין הוא היחיד שמת בעטיו של נחש... אין לו אפילו חטא אחד!!! אבל מאידך יש לנו את יהודה שלא רק שיש לו בחינה של חטא... אלא כל גדולתו ומלכותו מגיע לו רק כתוצאה מחטא- מ'אתה יודוך אחיך'-שהורדת עולה של תשובה לעולם.

הנה לך מדגם של שתי מסלולים בעבודת ה'... ואתה מבין לבד שכזה דבר יכול להגיע רק בצורה של שני ניגודים... ובכ"ז בזירת ההתמודדות כולנו מבינים שזו לא סתירה... אסור לי לחטא!! ואני נאבק עד הקצה!! אני משתדל להתגבר על היצר הרע... עד... עד שהוא התגבר עלי... ואז יהודה נכנס לתמונה והוא מלמד אותי לחזור בתשובה...

אוי ואבוי למי שמכיר רק אחד משניהם... מי שיכיר רק את יהודה יחשוב שאפשר לעשות עם הקב"ה יו ו... ומי שיכיר רק את בנימין... התוצאה היא עגומה

הסיפור היה שיהונתן נלחם בפלשתים בלא ידיעת אביו והצליח להניס אותם בבהלה... ואז שאול ראה שהם בורחים והוא רדף אחריהם עם כל ישראל... וכששאול ראה שישראל מתרפים... הוא השביע אותם שמי שיטעם מאכל עד הערב חייב מיתה... ויהונתן עבר על השבועה ואכל מהדבש, ואז ה' לא ענה לשאול... ושאל הבין שמישהו חטא ועבר על השבועה... והטילו גורלות והתברר שיהונתן עבר על השבועה... באותו רגע שאול מודיע חד משמעית ליהונתן: אתה בן מוות!!! אני כעת הורג אותך!! כן... את בנו וממשיך דרכו שאול הולך להרוג... בלי לנסות לחפות עליו... (וכאן מגיע הפסוק שכולנו מכירים מ'זיתן לך'- 'ויאמר העם אל שאול היונתן ימות... חלילה חי ה'... ויפדו העם את יונתן ולא מת... ואם ישראל לא היו פודים אותו, שאול היה הורג אותו...) עד כאן שאול בחיר ה'... וכעת נעבור לדוד המלך!!!

לדוד יש בן ששמו אבשלום, אבשלום חייב מיתה מכל הסיבות שבעולם, גם מורד במלכות... והבא להרגך השכם להורגו... אין פה שום ספק... אבל דוד מזהיר את יואב: אל תהרוג את אבשלום!!! סליחה: למה לא?? תן לי סיבה אחת הגיונית למה לא מגיע לו למות?? **אבל אין פה היגיון!!!** זה הבן שלי ותשמור לי עליו (למרות שאם אבשלום חי המשמעות היא שדוד מת...)

הנה לך הבדל בין שאול לדוד... בין יהודה לבנימין...

יהודה מייצג את הבן של ה'!! מה שתעשה ומה שלא תעשה... לבו של אבא עליך... אבא-שלום!! אבא תמיד יחפה אליך... רק תשוב אלי... אה... אבל מגיע לך כאלו מכות??... הרי אתה כזה חוטא ורשע וכן מוות?

כן... הכל נכון!!! אתה יודע מה... אני אגלה לך סוד: אתה הרבה יותר רשע וטמא ממה שאתה בכלל מדמיין... אתה אבשלום!! אבל אז מה... אבא שבשמים מגונן גם על בן כמו אבשלום... אין פה היגיון!!! קוראים לזה ספירת כתר!!! י"ג מידות של רחמים. זה המשבצת של שבט יהודה...

אבל בנימין ? ? ? בנימין לא מכיר כאלו משפטים... בנימין זה ידד ה' ישכון לבטח עליו... בנימין תובע שלימות... קרבת ה' תמידית... תהיה תמיד צמוד לרצון ה'... ואם עברת על רצון ה'... אין חכמה ואין עצה... ברגע שכמה משבט בנימין חוטאים כמעט כל השבט נכחד... ושאל מצידו מוכן להרוג גם את הבן שלו... בן שנה שאול במלכו- בן שנה לחטא, נקיות גמורה מחטא!!! אין פשרות ואין ויתורים!!! שאול באחת ועלתה לו...

ולכן מגיע דוד!!! בסוף דוד, הוא מלכא משיחא ולא שאול בחיר ה'...

ולמה?? דוד מגלה לנו את הסוד שלו מיד בתחילת תהילים: אספרה אל חוק- ה' אמר אלי **בני אתה!!!** אני היום ילדתיך... אני דוד המלך- מייצג את המקום של הבן! הבן של ה'... הוא יקראני אבי אתה- אף אני בכור אתנהו וממילא מה הפלא ש-לעולם אשמר לו חסדי...

וזו הסיבה שאנחנו כעת מחכים למשיח בן דוד!!! עיקר ההתמקדות שלנו בדור זה, זו העבודה של שבט

וכאן אנחנו מגיעים לזבולון... שבייחס אליו יש את הטעות הכי גסה... אנחנו מדמיינים את זבולון כגביר רודף צדקה כבוד וחסד... אז זה בדיוק הפוך!! (דווקא חז"ל מסווגים את זבולון בג' השבטים שנקראים 'בני תורה' יהודה, יששכר וזבולון) אחזור כאן בקצרה על מה שנכתב כאן באריכות לפני חצי שנה: אנחנו עמלי התורה ועובדי ה'... יש לנו טענות כרימון נגד העסקנים האיפוניסטים... שהם לא לגמרי בקו... בקיצור: למה העסקנים הם לא בני תורה?? וצריך לדעת שאנחנו בכלל לא צודקים בטענה שלנו!! כי... כי סליחה... למה אתה מצפה מהעסקן שהוא יהיה אברך?? למה שזה יקרה?? מאיפה בדיוק? בשביל שהעסקן יהיה אברך.. בשביל זה צריך שהאברך---יהיה עסקן!! שהאברך יקח על עצמו עסקנות מתוך הבנה שאם לא אני... אז העסקן יצטרך לארגן את האירוע נגד פגעי הטכנולוגיה והוא יחליט לעשות את זה בקישור דרך הזום...

זה זבולון!! זבולון הוא לא עסקן!! זבולון הוא בן תורה שלקח על עצמו עסקנות ממקום של שליחות וצורך בשגרירות רוחנית... זבולון שולח נציגות תורנית לכל מיני פינות נדחות... הוא צריך שגרירים תורניים בפסיכולוגיה... בשלום בית... וגם בפוליטיקה... במסדרונות הכי רחוקים מכל ריח של יידישקייט... וכאן שמעון נזעק כולו: מה לכהן בבית הקברות?? מה חרדי מחפש בכל המבואות החשוכים האלו? מה זה קשור לעבודת ה'?? עונים לו יששכר וזבולון ביחד: אין לנו ברירה!!!! מי אתה רוצה שיהיה המלמד של הילד שלך?? זה שנפלט מהכולל?? מי אתה רוצה שיהיה הפסיכולוג שיטפל בנוער שלנו? מי? האיפוניסטים של השכונה?? שיכניס לו את כל הכפירה של פרוייד?? אבל שמעון ובנימין בשלהם!!! הם ממשיכים לנשוף בעורף... הם ממשיכים להראות לנו את בית המדרש ולטעון בתוקף שזה המקום היחיד שראוי לעבד ה'... וטוב שכן!! כי מי ישמור על זבולון... מי יאזן את החרדי שיצא בשליחות לכל מיני מחוזות רחוקים... מי יזכיר לו כל הזמן שההלוו... אתה פה בשליחות רוחנית ולא באת כאן לפתח קריירה ומימוש עצמי? זו המשבצת של לוי, שמעון, בנימין... הם עומדים על המשמר ודורשים שהחרד לדבר ה' יהיה ידיו ה' חופף עליו כל היום... אבל זבולון מאידך גם זועק גיוואלד!!! יש כ"כ הרבה פרגמטיא של 'יפת אלוקים ליפת' ואנחנו נאלצים בעל כרחנו לפרוק אותה באהלי שם... מה לעשות... ההכרח לא יגונה... צריך יועצי שלום בית בציבור החרדי, צריך שירותים סוציאליים... ואם לא יהיו לי שגרירים תורניים נאמנים במחוזות האלו... אז מי יהיה גאון המחשבים שיתכנת לנו את תוכנות החסימה... מי?? החתול שפתח את האתר... שהוא זה שישמור לנו על השמנת?? **זה רצוא ושוב יומימיי!!!** וגם טיפס מבין שהדרך היחידה לשמר את שתי הקצוות העדינים האלו זה רק באמצעות שני יגודים שיעמדו קונטרה אחד מול השני ויהיה ביניהם כל הזמן מאזן אימה!!! ומיניה ומיניה גם יחד יתקלס עילאה... האם אנחנו מסוגלים לעכל את הניגודים הקוטביים האלו? להבין שמישהו פה עומד מלמעלה ומנצח על מלאכת בית ה'...? לא קל לעכל!!!! ממש לא קל...

ויוסף המושלם נמצא בראש הסולם- בבית אל- מסיילה העולה בית אל,

ויעקב... איפה יעקב?? באיזה צד של הסולם הוא נמצא?? באמצע!!!

יעקב מנצח על כל העבודה... יעקב מצד אחד שולח פקודות ליוסף שלמעלה... ובמקביל ליהודה שלמטה... ודן ? ! יום אחד מטפס עד יוסף, ויום אחד יורד עד יהודה... ויעקב אבינו כל הזמן איתו בקשר עין ומהנהן לו בראש... כן כן דן... הכל בסדר... זה המסלול שלך!! ה' רוצה אותך בכל החזיתות גם יחד... מריש דרגין עד סוף כל דרגין...

אבל מה לעשות שמתוך היכרות אישית עם דן. הוא מאוד מקנא ביציבות של יוסף... הוא כל הזמן חולם להיות 'אוכל בזמן לומד בזמן ישן בזמן', כמו כל הסיפורים היפים, על אלו שקיבלו ע"ע ללמוד דף כל יום ולסיים את הש"ס ו... וזהו! בסוף בדיוק זה מה שקרה בדיוק לפי התכנון

אז לא!! דן יקירי... זה לא השליחות שלך!!! אתה גור אריה... ה' רוצה אותך בכל מיני תנודות סותרות... ויש לך את זה... אל תפזול לעבודת ה' של השני... אתה לא באמת רוצה אותה... עבדו עליך שכן דווקא צריך להיות... אבל לא... אתה הכי חמוד עם המלחמות עולם שלך...

רק לא להתיימש ולא להיבהל... תבין שה' שם אותך הכי קרוב לחזית!!! אצלך לחטוף פה ושם קליעים זו בסה"כ שגרת מלחמה... אוי ואבוי אם יוסף ישל ברבע מהמעידות שלך... היציבות הרוחנית שלו מחייבת אותו לבנות חדר ממ"ד ולספק הגנה הרמטית מנפילות רוחניות... אבל אתה? אתה בחוד החנית... נושם אבק שריפה ושריקות של יריות חולפים לך ליד האוזן... אתה מוכרח להמשיך הלאה... להמראה הבאה...

ואם לאחרונה דיברתי על מרחב אישי... שה' מעוניין שיהיה לי הכרה בנוכחות האישית שלי!! איפה זה ממוקם בשבטים?? כמובן: שבט אשר!! אשר זה אגישמקע ייד... יש לו טעם טוב באוכל... יש לו תפנוקי מלכין... לאשר שמנה לחמו **והוא!!! הוא יתן מעדני מלך**... דווקא הוא יתן מעדני מלך ולא אחרים... למה שמעון לא יתן מעדני מלך??

כי איפה... מה זה בכלל מעדנים... קדש עצמן במותר לך... מי יכול לתת מעדנים?? **מי ששמנה לחמו!** מי שיש לו שייכות ונוכחות בעולם... מי יכול לספק לה' את עונג הנתינה? מי שיש לו אחיזה ב'ושמחת בכל הטוב'!! ואחרי שהוא מקבל הוא אומר תודה ומשם הוא נותן וחוזר ונותן... **יתן מעדני מלך!** מי שמקבל פידבק יכול להחזיר פידבק! ה' נתן לי ארץ זבת חלב ודבש ומשם אני אגיש לו את כל כולי מלא חפניים... לוי- העובד ה' הנשגב... מה הוא לא מוכן לחרף נפשו בשביל עבודת המקדש... אבל הידיים שלו כבולות... כי בשביל לתת לה' צריך שיהיה לך את מה לתת... ואתה הלוי לא קבלת חלק בארץ... על כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו ה' הוא נחלתו... כאן הלוי נאלץ להזדקק לעזרתו של אשר... אוהו... אשר יסביר לו מה זה זית אגורי ונטופתי... הוא יסביר לי מה זה עגל משובח לגבוה!! צריך פה להבין בגשמיות...

ומוכרת מאוד... כל אותם מיואשים שאיבדו כל מוטיבציה להמשיך להיאבק ביצמם כי בלאו הכי אני נופל וה' כבר שונא אותי...

הלאה... נעבור למגרש אחר לגמרי... בכוונה אני שובר שמאלה...
יששכר ונפתלי!! אוי אוי אוי... הם לא מסתדרים בכלל בכלל...
נפתלי הוא אילה שלוחה!! שליח עושה שליחותו... נפתלי הוא שמרן!! הוא צמוד כל הזמן למנהגי אבותינו, ומה שקבלנו מרבותינו... הוא אף פעם לא יחדש והוא אולטרא רגיש לכל שינוי וסטיה מהביהמ"ד הישן... וכאן מגיע יששכר וכמעט לא מעניין אותו מה עשו פעם... הוא פותח את הסוגיה... מדייק בראשונים ומכריע להלכה ע"פ מה שיצא בסוגיה... הוא מנהיג כל מיני הנהגות חדשות לפי מה שהדור צריך... וגם מבטל מנהגים לפי העניין... ונפתלי מזועזע מחורבן היידישקייט של יששכר!! ויששכר לא נבהל אבל הוא גם לא מזלזל. הוא יודע להעריך את המסורת והמנהגים שנפתלי השליח הנאמן הביא איתו מאירופה במס"נ... יששכר יודע שכל יסודות האמונה שלנו מבוססים על מסורת... אבל סו"ס ליששכר יש אומנות של רובץ... הוא יודע להרביץ- להוריד לארץ... וכשמתרגמים את רצון ה' לפרקטיקה. צריך לפעמים להתאים את זה לנתונים הקיימים.

(אגב: התחדש לי שבוע שעבר: יצחק היה שמרן! כשהוא שיחזר את הבארות שחפר אביו... **ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להם אביו**, אבל כשיצחק התחיל לחפור בורות **חדשים** והתחילו מריבות **חדשות**... יצחק פתאום 'למד' לקרא שמות חדשים... עשק, שטנה, רחובות... כן... יצחק הוא שמרן עד!! עד שמגיעים סיטואציות חדשות שכאן צריך שמות חדשים ודו"ק)

וכאן אנחנו שוב מגיעים ליוסף ודן!! יוסף הוא מושלם ומהול מהרגע הראשון!! יוסף חי ביציבות רוחנית... יש לו מהלך עקבי ויציב!! אתה יכול לראות את הסדר יום שלו כעת... ולחזור בעוד עשרים שנה ולראות אותו עם אותם הנהגות של פרישות וטהרה. עם אותו שמירת עיניים... ואפילו עם אותם ניגונים בשלש'דעס... וכאן אנחנו עוברים במעבד חד ל- דן!!

הווי... דן זה הישיבוחר האהוב עלי... הוא התחיל את הזמן בכזה שטייגן עצום... איזה חיות וגישמאק בסוגיה... אחרי שבועיים!! בום!! הוא נעלם... הוא במשבר... יר-דן!!! איפה אתה דן?? מחפשים אותך... והנה!!! הוא שוב הופיע... איזה תפילות... איזה רגש... איזה קרבת אלוקים... בכיות... מדרגות גבוהות בעבודת ה'... עלה והתעלה והגיע עד פסגת החרמון... וטראת... שוב ירדן... נהר הירדן יורד ויורד עד ים המלח... וכך כל הזמן... תנודות חדות בעבודת ה'... ומבחינה מסוימת, בדור זה יש לנו מאפיינים של שבט דן... ותחל רוח ה' לפעמו- אומרים חז"ל: מלשון פעמוני!! גליו גליו... יום אחד מלאך ויום אחד גלח...

ותן ניוחש מי מנצח על הנדנד הזה???

יעקב אבינו!!! יעקב אבינו שוכב בדיוק באמצע הסולם!!

יהודה נמצא בתחתית של הסולם בבאר שבע-יפול צדיק וקם!!!

סיפורים מהחיים... מקדמה ראשונה לקראת חנוכה הממשמש ובא - פ"א...

כל מי שנכח במקום הבין שמתרחש כאן אירוע מסעיר!!! האמת שגם הכהנים הוותיקים שרגילים במראות כאלו... גם הם התקשו לתאר את סוג האירוע... מצד אחד התרגשות... מצד שני מבוכה וחוסר נעימות... בין היתר מורגשת גם אוירה של שמחה גדולה... אבל גם מלווה בהמון המון דמעות... כן זה באמת אירוע לא שגרתי... אליאב איתנו!!! הוא חזר אלינו לאחר כמה שנים של דמעה וגעגועים...

-- מדובר בסיפור ארוך ועצוב... אליאב... מדובר בחור כארזים... בן למשפחת כהנים מיוחסת ממשמרת הפיצץ... זקני הבית אב עוד זוכרים את אותו בוקר מרגש שהוא הופיע כאן ביום הולדתו העשרים לבוש לבנים והקטיר מנחת חינוך... ועשני יו"ט מיוחד לרגל היכנסו בברית הכהונה ושלא נמצא פסול בזרוע של אהרן... במקביל בדיוק באותה תקופה הוא גם נשא את ביתו של רבי יהודע שבמשפחות המיוחסות שבכהונה ממשמרת ידעה... וכעבור שנה נולד לו בן... ויקרא שמו בישראל אהרן! כפתור ופרח... אלא שאז עננים קודרים החלו להופיע בשמי ירושלים תנועת המתייוונים החלה לנגוס בטובי המשפחות בסלטה ושמונה של ירושלים... פרצופים חדשים החלו להופיע... צעירים שפשטו צורה ולבשו צורה... ובדיוק באותה תקופה אליאב עבר איזה משבר נקודתי... זה התחיל מהצטברות של כמה כישלונות של חילולי שבת בשגגה שהצטברו אצלו לכמה חטאות שהוא היה מוכרח להקריב ולא היה לו תקציב לזה... וכל זה גרם לו לאי שקט נפשי... ורק זה היה חסר שבדיוק תפסו אותו על הקפת ראש וחייבו אותו מלקות... וכשהוא יצא מבי"ד חבול וגם מדוכדך ובשילוב של כל אווירת הליצנות והלעג לכל הקדוש והיקר שהצליחה לקנות שבתה... כל זה גרם לו לפזול שמאלה... ו... ולדאבון לב ההתגלשות קרתה מידי מהר... ובים אחד בהיר הוא נעלם יחד עם אהרלה בן השמונה והשאיר פתק קטן לאישתו והודיע שהוא בחר בדרך אחרת!!! ומאז נעלמו עקבותיו, ציפורה נותרה עגונה עם ביתם הקטנה שגם הספיקה להיוולד... וכך חלפו להם כמה שנים...

-- אליאב מצידו פרק עול מלכות שמיים לחלוטין וחינך את אהרלה הקטן כמו גוי גמור... הם התגוררו יחד עם עוד קבוצה של מתיוונים שבחרו לפרוק עול, ליבתיים הוא הספיק לישא אישה נכרית ונולד לו גם ממנה ילד. אמא של אליאב לא ייתרה... מידי ערב שבת היא הפרישה חלה ומייד רצה מהר להר הבית ושפכה דמעות כמים על אליאב שלי... ה'... אל תתן לו מנוחה... תצית את הגחלת שבו ושיחזור לצור מחצבתו... לצערנו הרב אמא של אליאב לא בת יחידה... יחד איתה עמדו שם עוד הרבה אימהות וגם נשים עגונות שבעליהן נפלו שם ברשת היוונית והותירו אותן אלמנות צרות, הן עמדו שם ב"ג פרצות שפרצו היוונים וניצלו את הפרצות הרעות האלו כדי לקרוע ולפרוץ שערי שמיים בתפילה ובתחנונים שלא תאבד שארית יעקב, זו הייתה צרה צרורה שגם הזקנים שביעקב לא זוכרים כזו... הם זוכרים תקופות קשות של מלחמות... של בצורת... שבין האולם והמזבח יעמדו הכהנים משרתי השם ויאמרו חוסה השם על עמך... כן... עם ישראל למודי מכות בעיניו וסבל... אבל כאן זה משהו אחר... זה 'להשכיחם תורתך'!!! זה יהודים שמכסים בדמעות את מזבח ה'... ועל מה?? לא על צרות הגוף... אלא על צרות הנפש... על עוד נשמה יהודית שנגדעה באיבה, על עוד בן של חבר ופרוש ש... שאבא שלו אוכל חולין על טהרת תרומה... והבן שלו אוכל נבלות וטריפות... על עוד בית יהודי גדול ומרומם... שהאמא מוסרת נפש על קוצו של יוד... ובעלה מבלה במשחקי ספורט... זו הייתה תקופה איומה!!! חיים כפולים... ועוד ברקע של בית מקדש פעיל!!! מעבר אחד כהנים בעבודתם ולויים בשרים ובזמרים... ומהצד השני קולות מופרעים של בילוי ופיתוח הגוף...

-- וצר להם ישראל מאוד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד!!!! עד שירחם... ויום אחד הגיע הפקודה משמי רום, ובבת אחת הערה ה' רוח מסרומ. ומתיתיה הכהן הגדול ובניו הציתו את האש מלמטה והתחילו להבעיר את הניצוץ המעומעם... ואט אט משהו שם התחיל להתגעגע ולרחוש מבפנים... מסרת גיבורים ביד חלשים... ומטאיים ביד טהורים... כח הטהרה והדבקות גבר על הקליפה... ואליאב שכבר כמה שנים חי לו כמו גוי גמור... לפתע הוא מוצא את עצמו מתהפך בלילה במיטה ו... ולא מצליח להרדם... אני לא מבין מה קרה לי... לאחרונה כל מיני מחשבות 'זרות' תוקפות אותי... הייתי בטוח שכבר סיימתי עם זה... מה לא עשיתי בשביל לדכא ולהרוג את המצפון והרגש היהודי שבי... אכלתי 'דבר אחר' להכיעס בשביל 'להתקדש' בטומאת יוון... חיללתי שבת בכוונה ולו בשביל להוכיח לעצמי שאפשר והכל בסדר!!! אפילו סגולות עשיתי... התייעצתי עם הכומר המקומי והוא המליץ לי לשתות את המים הרעים של נט"ו שחרית שיש בזה 'סגולה נפלאה' להעביר 'מחשבות זרות'... ובאמת הצלחתי להותיר את כל העבר מאחור ו'להתקדם' בחיים... ולפתע זה שוב צץ... אני לפתע נזכר בעל כורחי בכל מיני זכרונות שמסעירים אותי... אני נזכר בקול האדיר של 'גביני כרוד' שמפלה את השקט של 'לינת הצדיק' ומכריז ברגשי קודש: 'עמדו כהנים לעבודתכם ולווים לשירתכם וישראל למעמדם'!! אני זוכר איך אני קופץ מהמיטה ורוחץ ידי ורגלי ככהן המקדש ידו מן הכיור... ולפתע אני שוב נזכר בברית של אהרלה שלי... שאני מתבונן בו ולוחש לו: אתה עוד תעמוד לבוש לבנים ותשרת לדר במעון... דמעות סוררות מציפות את אליאב והוא מתהפך באי שקט... עד... עד שסו"ס הוא נרדם... לא חלפה שעה קלה ולפתע שוב הוא מתעורר שטוף זיעה קרה... מתוך שינה פתאום חלמתי באותם רגעים שעמדתי שם בעזרה בשבת קודש בשעת רעוא דרעוין, והנה אני שומע את הלויים משוררים את שירת האזינו... יסובבנה ויבוננה יצרנה כאישון עינו, כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף... אוי... אני נזכר באיזו מתיקות הם שרו... ביזה כיסופים וגעגועים... נמסנו לשמוע אותם!! הגענו לפסגות של השגה 'בני היכלא דכסיפין למחזי זיו דעירי אנפין יהון הכא בהאי תכא דביה מלכא בגילופין' אני זוכר את הגילופין של ה'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' במעמד של חלוקת השיריים של חמשה לחמי הפנים ע"י ה'כה"ג... הגיע בוקר ואליאב מגיע לעבודה כולו מתנדנד... עיניים טרוטות... מפהק... והבוס כועס!!! שוב בילית כל הלילה... שוב לגמט מהטיפה המרה עם כל החברים אל תוך הלילה... לא בסדר... מה זה צריך להיות?? אליאב מסתכל לבוס לתוך העיניים ונאמת... לך תסביר לו שבילית כל הלילה במחוזות אחרים לגמרי!! מחוזות נאצלים... גבוהים... טמירים... ו... ובעיקר עצובים ורחוקים ומרירים כ"כ!!! אליאב ניסה להתנער... ניסה להשתחרר ולשכוח מהכל... אבל זה לא הירפיה... החטאים שלו כבר לא מצליחים ליירט את הדמעות של אמא ואת הארטילריה של המסירות נפש של מתיתיה ובניו... כמה שהוא השתדל לעשות עבירות שינעלו בפניו את דרכי התשובה!!! אבל התפילות שאשתו העגונה ובתו הקטנה המשיכו לשגר לחשבון האישי מידי יום ביומו עשו את שלהם וחומות מ"ט שערי הטומאה נבקעו... ואליאב מצא את עצמו כיסו ילד קטן עוזב ומתגעגע... מלא בתהומות של חרטה ויגון... איך עזבתי מקור מים חיים... ושוב אליאב מגיע ישנוני לעבודה... ושוב הבוס כועס... והפעם יצא לו בפליטת פה: יהודון מולכלך!!! אליאב ברגע הראשון היה המום!! ואז בבת אחת הוא פרץ בבכי בשילוב של צחוק מוזר... ההמשך יבוא א"ה...

לבן נותר בפה פעור עד עצם היום הזה ...

יעקב אבינו מטיח בלבן: ותחלף את משכורתי עשרת מונים!!!
מכאן לומדים חז"ל: שלבן רימה את יעקב מאה פעמים!!
יש לי שאלה מוזרה: מה העניין לראות מאה פעמים?? מה העניין להחליף כל הזמן רמאויות?? שיהיה ברור: אם אני יום אחד ארצה לרמאות אותך... ברגע שילך לי!!! אני אשאיר את זה ככה... אם הרמאות הולכת לי טוב... מה עניין להחליף??

מה התשובה??

זה גופא מה שיעקב אומר לרחל: אחיו אני ברמאות!!!
כל פעם שלבן ניסה לרמות... יעקב באותו רגע עלה על הרמאות והצליח לאתר את הסדקים בהגדרות ועקף את העקיצה... ואז לבן היה מוכרח להגדיר הצעת חוק חדשה שתתגבר על העקיצה של יעקב... ואז יעקב עבר שוב על החוזה החדש... ושוב הוא מצא את העיקוף הבא... וככה במשך מאה פעמים!!! לבן מנסה לעשות מאה מחטפים מתחת השלחן... שניהם יודעים שהכל פה קומבינות... אבל יעקב התגלה בכזו נקיית שלבן אף פעם לא פגש אותו מתחת השלחן!! לבן היה בטוח שרק הוא הקומבינטור... וליעקב יש רק מזל... ואז ביום אחד בהיר יעקב פתח בבת אחת את כל הקלפים... הגייש ללבן דו"ח מפורט והסביר ללבן ההמום שלא רק ש'ידעתי את כל אשר לבן עושה לך'! אלא גם אני אף פעם לא נשארת לך חייב ותמיד קבלתי את כל מה שהגיע לי... לבן וקיבל כזו מהלומה פתאומית!!! הוא כבר לעולם לא יעשה עסקים עם יעקב... הוא בטרואומה!!!

זה מה שכתוב בגמ' שבת: אמר רב: תחת ישמעאל ולא תחת נכרי, תחת נכרי ולא תחת חבר תחת חבר ולא תחת ת"ח... מה פירושו?? הסיפור שם זה אחד שמחפש לעשות שותפות עם מישהו... אבל יש לו בקשה אחת... אני רוצה אחד כזה שלא יהיו לי איתו הפרעות בלתי צפויות!!! אומרת הגמ'... אם אתה רוצה התנהלות שקופה לגמרי... תעבוד עם ערבי!!! ערבי הוא שקוף... המושג 'אין אדם יודע מה שבלבו של חברו' לא קיים אצלו... הערבי מציגו כל הזמן מנסה לשחק אותה ולא להיחשף... אבל זה לא הולך לו... השקר מרוח לו על הפרצוף... עדיף 'תחת ישמעאל ולא תחת נכרי'!!! אבל גם אם אין לך ערבי... עדיף לעבוד עם נכרי ולא עם חבר - פרסי... הפרסים היו שקרנים מדופלמים וקח בחשבון שעלול להיות לך הפתעות איתו... אבל!! ממשכה הגמ' וממליצה: גם אם היחיד שמצאת זה חבר - פרסי... עדיף לעבוד מול פרסי ואל מול תלמיד חכם... כי ההפתעות הכי בלתי צפויות זה מול תלמיד חכם... (כמובן שהגמ' עצמה לא כ"כ מדברת שם על עסקים... אלא בעיקר על סינונים... שמול ת"ח יש סיכון בהירות בכבודו ודון מינה)

לבן מסוגל להתנהל 22 שנה מול יעקב... והוא לא מתחיל לקלות עם מי יש לו עסק!!! ההפתעה שהייתה ללבן באותו יום מול יעקב... זה שיא בקנה מידה שגם הקומבינטור הגדול ביותר לא יכול להפתיע בכזו רמה... ולמה?? כי גם הרמאי גדול ביותר... יום אחד יוצא מהפיר שלו... סו"ס הוא תכנן פה איזה ביצוע והגיע הזמן לצאת לדרך... אבל יעקב לא מחפש להיות רמאי!!! הוא בסה"כ יהודי ישר שרוצה להמשיך לחיות כמו יהודה וברגע שאתה תנסה לקמבן אותו, הוא לא יתוכח... אבל תסמוך עליו שהוא כבר ימצא את הדרך הצנועה והשקטה איך להחזיר לעצמו את מה שעשקת ממנו. והוא יכול לחיות אתך ככה 22 שנה וגם אלפיים שנות גלות... כן... גם הערבים יום אחד יצאו מהפיר והתגלו כדונם... אבל אנחנו נשאר בבתי המדרשות כל ימי חיינו... ואיך בדיוק? את זה תשאירו לנו.

(המשך...) את מי אתה ממקם בראש הפירמידה?

אני מתנצל על הדברים הנוקבים בעמוד א' בגיליון! אבל כעת נרפד... **אז איש בשורה אני...**
מצאתי נוסחה מדויקת (עכ"פ לטעמי...) ובכן: תגיד לי מה יותר חשוב?? להיות חבר עירייה או ראש עירייה?? רגע רגע... אל תענה בהשליפה... חכה!! תהיה חכם... תחשוב רגע לפני שאתה עונה... אז התשובה הנכונה היא: **תלוי!!! תלוי איפה ומתי...** נכון שבדרך כלל ברור **שראש עירייה** זו משרה הרבה יותר נחשבת מעוד איזה **חבר עירייה**... מה יש לדבר... אבל!!! אתה מבין לבד שלהיות חבר עירייה הכי זוטר בעיריית ירושלים זה תפקיד הרבה יותר חשוב ובעל סמכויות נרחבות מאשר להיות ראש עירייה גבעתיים או קרית מוצקין... הלאה... דוגמא נוספת: יש לי שכן ששירת בצבא בבסיס הכי סודי והכי יוקרתי... לא פחות ולא יותר **בבור!!!** בקריה בתל אביב... שזה נחשב מרכז הפיקוד והשליטה על כל הלחימה... פגשתי אותו פעם ואמרתי לו בחצי קריצה: בטח אסור לך לגלות מה התפקיד שלך... כי זה סודי... ולהפתעתי!!! הוא החזיר לי בחצי קריצה... כן... התפקיד שלי מאד סודי... אבל רק לך אני אגלה בסוד... אני אחראי ל... ל... להחליף שם את המגבות!!! 😊 אתה קולט?? הוא בהחלט משרת בבסיס הכי יוקרתי והכי סודי!!! מה שנכון נכון... אבל רגע... אל תמהר להתלהב... כי בסוף בסוף מה שמשנה בעיקר זה **מה הוא!!!!!! מה הוא עושה שם!** ואם הוא מחליף שם מגבות... אז הקצין הראשי של הבסיס הכי שולי ביו"ש הוא הרבה יותר נחשב ממנו... ועד דוגמא אחת אחרונה מהכיוון ההפוך. אני מכיר אחד שאבא שלו עובד לא פחות ולא יותר בפניו זבל!!! אבל גם כאן... חכה חכה... אל תברח... הוא לא סתם מפנה זבל... הוא המאחראים הראשיים על כל מערך פינוי האשפה הארצי... והוא חולש על עשרות אלפי משכורות והוא בעמדת מפתח בתנועת ההסתדרות שזו עמדת שליטה מאוד רצינית... (מילה אחת שלו וכל המדינה מ"ם סמ"ך ר"ש וכו') בקיצור: יש לו משרה מאוד נכבדת ובעלת סמכות... וזה לא סתירה שזה בתחום של פינוי זבל... ומאידך יכול להיות לך אחד שיושב בבורסת ההילומים והוא שוליא דשוליא ולעת עתה רק נזקים הוא עושה... בקיצור: מה אני בא לומר?? שגם אם מדובר במשרה מאד נכבדת... זה לא נגמר שם... זה אולי מתחיל שם!!! אבל ממש ממש לא נגמר שם!!! גם אחרי שהתנפחת וסיפרת לנו איפה אתה נמצא... אבל ההלו... תגלב לנו מה אתה!!! עושה שם... איזו משבצת אתה!!! אתה ממלא שם וכאן תתחיל לדבר... עד כאן הדוגמאות... כעת נעבור לנמשל:

ללא ספק: בית המדרש זה הבסיס היוקרתי והסודי ביותר בכל העולם!!! על זה אין ויכוח וגם לא יהיה!!! על הנתון הזה אי אפשר לדלג!!! המשנה שנקראת בחור ישיבה ואברך בן תורה, הרי זה נזר הבריאה וזו המשנה הנחשבת והנחשקת ביותר!! זו האמת וכך צריך לחיות!!! אלא מאי?? זה לא נגמר בזה!!! זה שאתה נמצא בבסיס הנחשק הזה... זה עדיין לא סוף פסוק... כי השאלה מה אתה!!!!!! מה אתה עושה שם... איפה אתה ממוקם שם!!! יכול להיות לך בחור ישיבה שאמנם ממוקם בבסיס הכי חשוב... אבל שם!!! בפועל הוא בחר להיות ממוצע ומטה... יכול להיות לך אחד שבתוך הישיבה בחר להיות האחראי על העדכון היומי מה יש בארוחת צהריים... וקח בחשבון שבאותה מידה יכול להיות לך רווק שמתגלגל לו איפשהו בעולמו של ה' והוא עומד בנסינות קשים ודר בכרך ואינו חוטא... ואם כך הוא ממוקם בדרגה מאד גבוהה למרות שהמשרה שלו היא פינוי זבל ושלא יהיו טעויות!! גם אז הבחור ישיבה נמצא במקום ובמשרה יותר נחשבת מאותו יהודי! אבל אותו אחד עוקף אותו בהרבה בתפקיד הספציפי שיש לו במשרה הפחותה... ואין בזה שום סתירה בכלל!!! וכעת נעבור אליך בן עליה... אתה כל הזמן מתחבט בקושי הזה שאתה מאד מעריך את אבא שלך ברמה האישית... כי אתה יודע כמה שהוא קובע עיתים לתורה במס"נ למרות שהוא בעל בית ושקה לך לשמוע שהוא מדורג בדרגה אחת פחות ממך ומכל אברך אחר... תנוח דעתך!!! נכון!! אבא שלך נמצא אמנם בבסיס פחות יוקרתי!!! מה שנכון נכון... אבל חכה... זה לא נגמר בזה... השאלה מה הוא!!!!!! מה הוא עושה שם במשרה היותר נמוכה... ואם הוא, איפה שהוא נמצא... אם שם הוא האדם השלם בקדושת יוצרו ומקדש שם שמים באופן מופלא... ומחזיק פלאפון כשר בקנאות וקובע עיתים לתורה שזה כ"כ כ"כ לא מובן מאליו דבור שלנו, אז ביחידה שבה הוא נמצא—הוא תל אלוף!!! ובנקודה הזו הוא הרבה יותר נחשב... מאברך שגורתי וקלאסי ששודר בתוך בית המדרש... כי נכון שאותו אברך נמצא אמנם במשרה הכי יוקרתית... אבל הוא מצד עצמו, יתכן שהוא בסך הכל בורג ממערכת... בו בזמן שאבא שלך... ביחידה הפחות יוקרתית הוא מנהל העבודה הראשי...

האם גיליתיה פה את אמריקה?? ממש לא!! זה דברים הכי פשוטים... אין מישהו שלא מבין את ההבדל הזה, חוץ... חוץ מ... שיש כאלו שקצת פחות מבינים את הנתון הפשוט הזה... ואני מעדיף לא להגיד מי... כשבחור מגיע אלי כולו מנופח ומספר לי שהוא לומד בישיבה הנוצצת... בסדר... שמענו עליך! אתה נמצא במקום היוקרתי... אבל איך **אתה!!! מה אתה עושה שם!!!** אם אתה נבלע שם בתוך הישיבה הענקית הזו ואתה מרגיש שם אבק אדם... אז החבר שלך שהתקבל לישיבה הצנועה והישטה הוא עושה שם חיל ומרגיש שם מלך... הוא שם אותך בכיס הקטן... כי נכון שהוא נמצא בישיבה פחות מיוחדת... **אבל הוא!!!** הוא עושה שם חיל... הוא מנהל עבודה שם... ואתה סדרן מדפים... נו... האם מישהו מאיתנו יודע לקרוא כזו מפה?? תסתכל לי בעיניים... לא נעים לומר... אבל נדמה לי שאפילו חילוני מבין את זה... כי גם החילוני המעונב שיוצא מהמשרד שלו לקנות במאפיה שממול... הוא לא ממחר ללעוג לבעל המאפיה... כי הוא מבין שבסופו של יום יתכן שבעל המאפיה סוגר בסוף חודש קופה יותר ממני... ואם ככה... אל תזלזל... **האם גם אנחנו מבינים את זה??** או שאצלנו המותג ושם המשנה גונב לגמרי את ההצגה? האם בחור מישיבה 'טובה' מפנים שאם הוא ירדס בשמירה אז אחרון הבחורים מהישיבה הבינונית יותיר אבק מאחוריו??

האם השווער המהולל שיצא לחפש חתן לביתו – מבין שהבחור המושלם בישיבה הבינונית שם בכיס הקטן את הבחור הקלאסי בישיבה המצויינת?

דומא נוספת: אני חרדי!!! סטופ!!! ברגע שאני שייך למגזר החרדי אוטומטית אני הדובר של אלוקים, אני יודע הכי טוב מה אלוקים רוצה... הההלו... להוי ידוע לך שאם תתרוח ותחלום יותר מידי... בסוף יתברר שהיהודי הפשוט שמדליק בחנוכה עם נירות צבעוניים... יתכן שהוא עקף אותך מזמון... כי הוא גם מגיע בזמן לתפילה... והוא כן לומד חוק לישראל, ויש

לו כן כבוד לרבנים, והוא מוכן לשמוע שיחת מוסר, ואתה?!! אתה הרי חרדי!! לך אין זמן ללך זה... אתה עסוק בלהסביר לרבנים במה הם טועים... אה? תתפסק לנפנף... תהיה גם **אתה שווה!!**

תכל'ס... נחזור לעניינינו... כן!! יש משרות חשובות יותר!! ברור שהכהן גדול הוא הרבה יותר מיוחס ממזמור!!! אבל המזמור הזה... אם הוא יקח את עצמו לדיים ויעזוק בתורה בקדושה ובטהרה ועלה ויתעלה... יום אחת יתברר ש'יקרה היא מפנינים' ומזמור ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ... מה פירוש?? הנתונים עצמם לא השתנו!! זה ממשיך להיות המשורה של הכה"ג הרבה יותר יוקרתית מהמשבצת העלובה של מזמור!! אבל סו"ס מה שיקובע זה מה אתה!!! מה אתה עושה עם עצמך... ואם הכה"ג לא עשה עם עצמו כלום 'וילכו בני עממין לשלם' ואילו הבן גרים עלה והתעלה ב'זאהבת לרעך כמוך', אז רבי עקיבא נהיה מוסר התורה והכהן גדול נהפך לעוד איזה פרהרדין שלא השלים שנתו...

וכמדומני שבנוסחה הזו טמונה תשובה נרחבת מאוד להמון המון שאלות בסולם העדיפויות שלנו...מישהו שואל בשידוכים: האם לעשות שידוך עם בעלי תשובה או עם משפחה מיוחסת...?? כולם מתחילים לגמגם... מה...להגיד שבעלי תשובות זה סוג ב'?? לא נעים... ולהגיד שהם סוג א'? על מי אתה בדיוק עובד?? **והתשובה פשוטה מאוד:**

ברור שמשפחה מיוחסת זו משרה יותר נוצצת! והוא בעדיפות ראשונה... אבל חכה... זה לא נגמר שם!!! בא נשמע גם מה המיועד שווה!!! אם האיניקל לא עשה עם עצמו שום דבר והוא נשאר בדיוק איפה שהניחו אותו כשהוא נולד... אז הוא בלוק – של ארמון!!! ואילו בן לבעלי תשובה... יש פה אמנם משרה פחות נחשבת... אבל ברגע שאתה שומע שהוא בנה את עצמו בעשר אצבעותיו וכל עליו לא היה אלא מעצמו... אז יש פה אמנם מפעל צנוע ושקט... אבל עצמאי!!! בעל עסק עצמאי מרוויח בסוף חודש הרבה יותר מנהג אוטובוס מעונב או עם קולפיק של החברה המובילה בארץ... אין ענין לטייח את הבדלי המעמדות בסידור המדפים החרדי!!! אין שום בעיה להגיד שאברך כולל זה הרבה יותר חשוב ממי שיצא לעבוד... תהיה רגוע... זה לא סוף פסוק... כי בסופו של דבר מה שיקבע זה בזירת השטח בפועל!!! מה אתה עושה עם עצמך איפה שאתה... ובינינו... אני בעד לחבוט על קודקודם של הבחורים... כן... אתה נזר הבריאה...כי אתה בחור ישיבה... אתה באמת חושב שאנחנו מחלקים פה מדליות בחינם?? גם אחרי אתה בחור ישיבה... זו בהחלט נקודת פתיחה מצוינת!!! אבל הלאה... מה איתך... מה אתה עושה עם זה?? אם אתה תחלום ולא תזיז את עצמך... אז אל תתפלא אם פתאום תרגיש נחיתי מהחייל!!! לא בגלל שהחייל שווה אלא בגלל שאתה לא שווה.

וכמוכך!!! בחור ישיבה שגם נמצא במשרת העל וגם ממצה את עצמו משם - הרי הוא נזר הבריאה ולא יהיו לו מתחרים... ולכן האברך הבן עליה שעלה והתעלה בתוך בית המדרש והגיע לשם לפסגה... הוא מבחר המין האנושי!! נזר הבריאה ממש...

אבל!!! גם מי שלא זכה להיות ספון באהלה של תורה... יכול לבצע עקיפות מרשימות ביותר מול האברך הקלאסי והממוצע והנגרר... ואני יודע שקשה לנו לעכל את זה!!! זו הסיבה שרק עכשיו הבנתי את זה... וגם כעת אני עדיין באמצע ללעוס את זה... כי בסידור מדפים החרדי זה בדרך כלל לא עובד ככה... **רוצה דוגמא מעצבנת??** הנה... לפני שבועיים כבר עצבנתי אותך בנושא של גננת... אז בא נסיים את זה... ובכן: אצלנו החרדים משרה של גננת זה פושט ואילו משרת תכנות זה... זה אוהה... (אני מדבר בעיקר מהזוית של הגברים, פחות מהזוית הענינית והריאלית שח השנים ש... מה לעשות שזה מה שמדבר לגברים...) קטונתי מלחוות דעה. אני רק יודע דבר אחד: שכשאני מגיע לקחת את הילד שלי מהגן... יש לי יראת כבוד מהגננת... תשמע... היא מנהלת כאן גן של עשרים ילדים ביד רמה... ואיך אני גורם לה שתשים לב לילד שלי... אני מתייגע לחשוב איך אני מצליח להפעיל אצלה קשרים... כן... יש פה +40 הורים, ש'נתח' מהחיים שלנו מופקד בידיים של הגננת הפושטית הזו, והלב שלנו בידיים שלה!! תראה לי מתכנתת שנמצאת בעמדת מפתח שכזו? (ולידעך ליידיעך...זה עוד לפני הפוליטיקות הבוררות בשכונה בעוה"ר... מי התקבל למוסדות ולאן התקבל... ומי בעין הסערה? **הגננת!!!** שלגן שלה לא קיבלו את הילד של המתכנתת... אף פעם לא הבנת... הרי סיכמנו שהגננת היא פושט... אז למה לוקחים כ"כ ללב את הגן שלה... או את הפרטיאיער שבחר בה לגננת בחיידר?? עכ"פ הגננת הזו היא בעין בסערה גם בנייעס בשטיבלאך... נו... אז למה אחרי כל זה עדיין הגננת זו משרה פושטית והמתכנתת זה אוה אוה?? מה התשובה?? כי אנחנו בוחנים הכל במבט של סידור מדפים - מגמה מול מגמה!! ואנחנו לא קולטים... שנכון... תכנות בתור מגמה זה יותר מכוונד!! אבל ההלו... מי שכבר בתוך המגמה הזו... יתכן שהוא בורג קטן ונתון תחת מכבש של עבדות... ואילו הגננת... אולי בתור מגמה זה 'לגזור פרפרים' אבל בזירה עצמה... אם הגננת הזו ניגשת בתחושת שליחות היא חולשת ומנצחת על מקהלת נשמות ונמצאת בעמדת מפתח של השיבר הכי קשוח שמכתיב לנו את החיים... נו... עכשיו אתה מבין את האבסורד?? הגיע הזמן שנפסיק להיות מתוכנתים ודי להגיד כל דבר בסידור מדפים של מגמות ותוארים! שבנין נכון ש... שאחרי המשנה... יש שם גם את מי שמכפנים!!! שלמייעשה הוא זה שבסוף קובע את המעמד שלו!!! האברך כולל... הוא בהחלט נמצא במשרה הכי אידיאלית!! זו נקודת פתיחה נפלאה אבל מכאן ואילך יש לו מרחב תמרון גדול האם להיות שם בראש הלוחמים או אחראי מגבות וממילא גם מי שלא זכה לשבת בכולל גם לו יש מרחב תמרון הוא יכול להתעלות ולצמצם פערים וככה זה בכל דבר... אם זה בישיבה 'לא יודע מה' ואם זה במשרה לא הכי נחשקת... עכ"פ א נרצה למצא הגדרה תורנית למאמר זה עיין מתמ' בקידושין **קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע**

אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה מן הגדולה שבקטנות וד"ק

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת וַיֵּצֵא - חוּם וְאַהֲבָה

"וַיֵּשָׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְרָךְ" (בראשית כ"ט, י"א)

מִן הַחֶפֶץ חַיִּים הִיָּה אֹמֵר בְּאַנְחָה: "מִי יוֹדֵעַ? אִם הִרְבִּי שֶׁל לֵיבֵלֵע הִיָּה מִקְרָבוּ בְּאַהֲבָה וְחִיבָה כָּאֵב לְבִנּוּ, אֹוִלִי הִיָּה מִצְלִיחַ לְהַשְׁאִירוֹ בְּחַיִּידָר וְלֹא הִיָּה יוֹרֵד לְטַמְיִין."

בְּפִרְשָׁה שֶׁלֵּנוּ יַעֲקֹב אֲבִינוֹ רוֹאֵה לְרֵאשׁוֹנָה אֶת רַחֵל "וַיֵּשָׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְרָךְ" (בְּרֵאשִׁית כ"ט, י"א). מִדּוֹעַ בִּכְהָ? פִּירֵשׁ רַש"י: "לִפִּי שְׁבַא בִּידֵיִם רִיקְנִיּוֹת. אִמֵּר, אֲלֵיֶעֱזֵר עֶבֶד אֲבִי אֲבֵא הִיָּו בִּידֵיִו נְזָמִים וְצַמִּידִים וּמִגְדָּנוֹת, וְאֲנִי אֵינִי בִּידֵי כֹלָם. לִפִּי שֶׁרָדַף אֲלִיֶּפֶז בֵּן עֵשָׂו בְּמִצְוֹת אֲבִיו אַחֲרָיו לְהוֹרְגוֹ וְהַשִּׁיגוֹ, וְלִפִּי שֶׁגָּדַל אֲלִיֶּפֶז בְּחִיקוֹ שֶׁל יִצְחָק, מִשְׁךְ יָדוֹ. אִמֵּר לוֹ: מֵה אַעֲשֶׂה לְצִיּוּיִי שֶׁל אֲבָא? אִמֵּר לוֹ יַעֲקֹב: **טוֹל מֵה שְׁבִידִי, וְהַעֲנִי חֲשׁוֹב כִּמֵּת."**

מִדּוֹעַ הַסִּכִּים אֲלִיֶּפֶז לִכְךָ? הֲלֹא אֲבִיו צִיּוּה אֹוֹתוֹ וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת אֲבִיו [עֵשָׂו] יִהְרֹג אֹוֹתוֹ וְאִפִּילוֹ הַשְּׁבִיעַ אֹוֹתוֹ עַל כֶּךָ? רַש"י הַקְּדוֹשׁ עוֹנֵה עַל כֶּךָ: "לִפִּי שֶׁגָּדַל אֲצֵל יִצְחָק וְקִירְבוֹ לְחִיקוֹ". הוּא קִיבֵל חוּם וְאַהֲבָה.

בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּתוּב: "וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיּוֹ" (בְּרֵאשִׁית כ"ה, כ"ח) בְּסִפְרֵ שְׁפִתֵי כֹהֵן כְּתוּב: "כִּי יִצְחָק יָדַע מִי הוּא עֵשָׂו וְעַם כָּל זֶה קִירְבוֹ וּבִיקֵשׁ לְבָרְכּוֹ כִּדִּי לְקָרְבוֹ וּלְמַנְעוֹ מִלְּצֹאת לְתַרְבוֹת רַעָה."

בְּבֵרַכַת שַׁבַּת שְׁלוֹם
הִרְבַּ אֲלִיהוֹ חַיִּים פְּנַחְסִי שְׁלִיט"א
רַב הַקְּהִילָה מְבַשְׂרֵת צִיּוֹן

צִיּוּן לְבֵית

ע"א	כִּנְסֵת לְבֵית צִיּוֹן לְבֵית	רֵבִינֵן חַס
י"ג	15: 59	17: 44
ת"א	16: 17	17: 39
מִיֶּסֶב	16: 17	17: 39
כ"ב	16: 20	17: 43

הַשְּׁבִיעַ דִּיבְרַתִּי בְּמִלְאוֹת שְׁבָעָה בְּאַחַד מִבְּתֵי הַמִּלּוֹן בִּירוּשָׁלַיִם [טֵרַנְד חֲדָשׁ]. לְמַחֲרַת קִיבֵלְתִי טֵלְפוֹן מֵהֶבֶן שֶׁל הַמְּנוּחַ, מְדוֹבֵר בְּאָדָם כִּבֵּן חֲמִישִׁים.

הַאִישׁ לֹא שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת עֲדִיין. הוּא בִּיקֵשׁ לְהִיפְגֵשׁ אִתִּי. לְקִרְאָת סִיוֵם הַפְּגִישָׁה אֲנִי שׁוֹאֵל אֹוֹתוֹ: "מֵה עִם הַדַּת? מֵה עִם שַׁבַּת? טַהֲרַת מִשְׁפַּחָה?" הַתְּחִיל לְהַשְׁתַּנֵּק.

הוּא סִיפֵר: "בְּשַׁבַּת בֵּר-מִצְוֹה שֶׁל הֶבֶן שְׁלִי בְּדִיּוֹק דִּיבְרַנּוּ בְּבֵית וְהֶבֶן שָׁאֵל אֹוֹתִי: 'אֹוִלִי נִתְחַל לְלַכַּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁבַּת?'"

כַּאֲשֶׁר הִגְבֵּאִי הַזְּמִין אֹוֹתִי לְעֹלוֹת לְסִפְר תּוֹרָה, רַב בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִיר בְּמִרְכַּז הָאָרֶץ, דָּפַק עַל הַשּׁוּלְחַן וְצַעַק: '**מַחֲלֵל שַׁבַּת לֹא עוֹלָה לְסִפְר תּוֹרָה!**'

"עֲבֵרוּ מֵאֵז עֶשְׂרִים שָׁנָה! הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הֶרֶב גֵּרָם לִי לְשִׁנְאָה וְרִיחֻק מֵהַדַּת."

עַד כִּמָּה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הַשְּׁפִיעַ עַל אֹוֹתוֹ אָדָם. קָל וְחוֹמֵר יֵלְדִים וּבְנֵי מִשְׁפַּחָה שִׁירְדוּ מֵהַדָּרֶךְ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, אִם אֲנַחְנוּ דוֹחִים אֹוֹתָם בְּשֵׁתֵי יַדֵּיִם, **נִקְבַּל תּוֹצָאָה שֶׁל שִׁנְאָה!**

אַבֵּל כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מְרַעִיפִים חוּם וְאַהֲבָה, אֲנַחְנוּ גּוֹרְמִים לָהֶם לְרַצוֹת לְחַזּוֹר לְדָרֶךְ הַטּוֹבָה.

מִן הַחֶפֶץ חַיִּים הַתְּלוּנֵן עַל שְׁבַחֹר צַעִיר בְּשֵׁם לֵיבֵב טְרוּצְקִי שֶׁר"י נִזְרַק מֵהַחַיִּידָר וּלְבַסּוֹף הִקִּים אֶת הַתְּנוּעָה הַקּוֹמוֹנִיסְטִית.

הוּא צַעַק דְּבַרִי כְּפִירָה נִגְד ה' וְדַת הַיְּהוּדִים בְּכָל מְקוֹם וְגֵרָם לְמֵאוֹת אֲלִפֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְעֹזֹב אֶת דַּתָּם וְלְהַצְטַרֵף לְדָרֶךְ הַקּוֹמוֹנִיסְטִית בְּכָל אֲרָצוֹת רוֹסִיָה.

זש"ק, פֵּרְנֶסָה טוֹבָה וּבְרִיאוֹת אִיתְנָה לְאִלְיָהוּ נִיזְרִי בֵּן יִמְנָה וְגִלִּית בַּת מִסּוּדִי
לְהַצְלַחַת אֲבֵרָהֶם גּוֹרְג'י בֵּן דְּלִיָּה אֲפֵרַת וּב"ב לְרִפּוּאֵת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁל יְהוּדָה אֲרִיָה בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה
לְע"נ פִּיבֵי בַת מִזֵּל ע"ה וְנוֹעַם בֵּן אֹוֹרְנָה ז"ל

הַצְלַחָה בְּגוֹר'
 יִצְחָק אֲרִיָּאֵל בֵּן טוֹבָה
 שְׁמוּאֵל אִימָן בֵּן אֲסַתֵּר זָרִי
 מֵאִיר יִשְׂרָאֵל בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה- יֵרַאת שָׁמַיִם
 לִיאֹוֹר יְהוֹשׁוּעַ סוּמֵךְ וּב"ב
 יְהוּדָה אֲרִיָה בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה אֶרֶץ בֵּן שׁוֹשְׁנָה
 רוֹנָן אֲבֵרָהֶם וּב"מ קִסְיֹוֹר אֲפֵרַים וּב"ב
 רַחֵל בְּרַכָּה בַּת פִּדְיָלָה דְּלִיָּה מִשְׁפֵּי שְׁטָרִית
 נַעֲמֵ יִצְחָק בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה רִינָה בַת סִימִי וּב"ב
 יוֹסֵף לִיאֹוֹר בֵּן דְּלִיָּה אֲפֵרַת- הַצְלַחָה בְּכָל הָעַנְיִינִים
 שְׁלֹמָה וְדָנָה דָּוִד וּב"ב אֲרִיָה וְשָׂרָה לִי וּב"ב
 י.מ.י.ש כְּדוּרִי
 שׁוֹלְמִית וּמִרְדֵּכִי חַיִּים דּוּיֵטֶשׁ וּב"ב
 עֵמִית בֵּן אַהֲרֹן וּב"ב רַח דָּוִד בֵּן לָאָה וּב"ב
 נִתְנָאֵל בִּג'ינָה

צִיּוּג הַגּוּן וְכֶשֶׁר בְּמַהֲרָה
 אֹוֹרֵן חַיִּים בֵּן אֵלֵן אֲסַתֵּר
 תֵּרַצָּה בְּתִיָּה בַת יִמְנָה נִינֵט יוֹסֵף בֵּן רֹחַמָּה
 אֵילָן בֵּן ג'וֹלִיִּיט יִפִּית שָׂרָה בַת ג'ינָה
 אֲנָאֵל חֲבִיבָה בַת שׁוֹלְמִית לָאָה בַת תַּמָּר
 מִיטֵל בַּת מִלְכָּה מֵאִיר בֵּן שְׁרִית וְאֵלְיָהוּ
 טִלְיָה עֵדָן אֲסַתֵּר בַּת שׁוֹלְמִית נַעֲמֵ בֵּן שָׂרָה
 שִׁירִי יִמְנָה בַת שׁוֹלְמִית דָּוִד עוֹמֵרִי בֵּן יְהוּדִית
 שׁוֹשְׁנָה שִׁירָה בַת סִילְבִיָּה שְׁמַעוֹן בֵּן שׁוֹלְמִית
 אֲבֵרָהֶם גּוֹרְג'י בֵּן דְּלִיָּה אֲפֵרַת אֹוֹרֵן בֵּן נַעֲמִי
 סִיוֵן רַבֵּקָה בַת אֵלֵן אֲסַתֵּר

זֵרַע קוֹדֶשׁ בֵּר קִימָא
 גִּלְתִּית בַּת מִסּוּדִי אֲלִיָּהוּ נִזְרִי בֵּן יִמְנָה
 אֵילָנָה בַּת רֹחַמָּה שְׁמוּאֵל אִימָן בֵּן אֲסַתֵּר זָרִי
 סִיוֵן בַּת אֲסַתֵּר רַחֵל מֵרִים בַּת יְהוּדִית
 נִדְיָאֵל בֵּן שָׂרָה אֹוֹשֵׁרִית בַּת שׁוֹשְׁנָה
 נַעֲמָה בַת יִפָּה דְּגִנִּית בַּת שׁוֹשְׁנָה
 אֲסָף בֵּן סוֹפִיָּה מִיטֵל בַּת שׁוֹשְׁנָה
 לִימּוֹר בַּת פִּרְיָה דָּרוֹר בֵּן סוֹפִיָּה

רִפּוּאָה שְׁלֹמָה
 מֵאִיר יִשְׂרָאֵל בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה יִצְחָק בֵּן עֲזַרְיָה
 יִמְנָה נִיזְרִי בַת סֵטָה- בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹוכוֹת יִמִּים
 מִרְדֵּכִי נִיזְרִי בֵּן פִּרְחָה- בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹוכוֹת יִמִּים
 סִימִי בַת סוֹלִיקָה מִיכָאֵל יְהוּדָה בֵּן מֵרִים
 אֹוֹרֵן בֵּן אֲסַתֵּר דִּינָה בַת מִזֵּל
 נַעֲמֵ יִצְחָק בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה נַעֲמִי בַת רַחֵל
 שִׁירָה שִׁלְתִּית בַּת אֹוֹרִלִי אֲפֵרַים בֵּן שָׂרָה
 לִבְיָא יִשְׂרָאֵל בֵּן תַּמָּר חִיָּה אֲסַתֵּר בַּת סוֹלִיקָה
 מוֹרִיָּה בַת רַחֵל בְּרַכָּה נַחֹום בֵּן כִּירָה
 יְהוּדָה אֲרִיָה בֵּן רַחֵל בְּרַכָּה יִשְׂרָאֵל בֵּן חוּוָה
 יִפָּה בַת שָׂרָה-הַצְלַחָה וּרְפּוּאָה רַחֵל בַּת זוֹהָרָה
 מִשָּׁה בֵּן נִדְיָמָה עֵינֵת בַּת רַחֵל בְּרַכָּה
 רִפְאֵל מִשָּׁה בֵּן רַחֵל יִצְחָק בֵּן פִּנְיָה
 רַחֵל בְּרַכָּה בַּת פִּדְיָלָה דְּלִיָּה קִסְנֵשׁ בַּת דְּגִטּוֹ
 רוֹנִית בַּת סִבְרִיָּה יִצְחָק בֵּן חַנּוּן
 רִפְאֵל אֲבִידָן בֵּן תְּקוּוּהָ אֲלִיָּהוּ בֵּן רַחֵל
 בְּנִימִין בֵּן בְּרַכָּה אֵלֵן אֲסַתֵּר בַּת שְׁרָלוֹט
 נַעֲמִיָּה בַת שָׂרָה יְהוּדָה לֵיבֵב בֵּן אֲסַתֵּר מִלְכָּה
 נַעֲמֵ אֲלִימֵלֶךְ בֵּן אֹוֹשֵׁרִית- ר"ש וּבְרִיאוֹת אִיתְנָה
 לִימּוֹר בַּת פִּרְיָה יִנִּיב בֵּן פִּרְיָה
 מֵאִיָּה בַת עֲדִי אֹוֹרֵן בֵּן פִּרְיָה
 יְהוּדִית אֲסַתֵּר פִּרְאֵדֵל בַּת חִיָּה- בְּרִיאוֹת וְאִרְיֹוכוֹת יִמִּים

הַעֲלוֹן מוֹקְדֵשׁ לְעִלְיּוֹ נִשְׁמַת מִשָּׁה בֵּן גּוֹרְג'יָה ז"ל
לְעִלְיּוֹ נִשְׁמַת אֲדִי אֲדוֹנִיָּהוּ מִזְרַחִי בֵּן שָׂרָה סֵרַח
לְרִפּוּאָה שְׁלִימָה לְנוֹרִיָּאֵל בֵּן אֲסַתֵּר
לְרִפּוּאָה שְׁלִימָה לִיאִידָה חִיָּה בַת אֲסַתֵּר וְלִילְדֵי אֲלַחָן רִפְאֵל בֵּן אִרְיֹוס וְלִילְדֵי אֹוֹרִי חַיִּים בֵּן שְׁלִי

שואל ומשיב בהלכה - צלית כבד - חלק ו'

האם מותר לצלות כבד בתנור חשמלי שמשמשים בו גם לשאר דברי מאכל?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה:

מותר לצלות כבד בתנור חשמלי שמשמשים בו גם לשאר דברי מאכל. **מקורות:** ראה פתחי תשובה (יו"ד סימן עג סק"א) בשם שו"ת הר הכרמל (חיו"ד סימן יד) נוהגים היתר לצלות כבד בתוך התנור האופה בשעה שבושר רחוק מהאש. מכח זה בשו"ת ציץ אליעזר ח"א (סימן נג אות ח) העלה להקל בצליית תנור מכיוון שהחום מתפשט בכל שטח התנור. כבר רבותינו האחרונים האריכו בזה הלא המה: שו"ת אגרות משה ח"א (סימן קסא), שו"ת מנחת יצחק ח"ה (סימן יז), שו"ת שבט הלוי ח"א (סימן קז), שו"ת משנה הלכות ח"ו (סימן קלב), שו"ת תשובות והנהגות ח"א (סימן תכ), שו"ת בנין אב ח"א (סימן לא אות ג), ילקוט יוסף (או"ה א עמוד תקי), שו"ת דבריך יאיר ח"ג (סימן לו).

אולם יש לחמם את התנור היטב לפני הכנסת הכבד ולהניח את פרוסות הכבד על גבי רשת. **הערה:** לדעת בני אשכנז יש לייחד רשת לכך כדעת הרמ"א (יו"ד סימן עו ס"ד), אולם לדין בני ספרד קיימ"ל כדעת השו"ע (שם) דאמרינן כבולעו כך פולטו. מ"ש בספר הכשרות (פ"ט הערה רעה) אחר המחילה אינו אלא לבני אשכנז.

בנוסף יש להניח תבנית מלמטה לקליטת הדם [יניח תבנית חד פעמי שלאחר מכן יזרקנו, או שיתן בתבנית מים או יצפה היטב בנייר כסף]. **הערה:** הדם הנוסף בטל בכמות המים ואינו אוסר את הקערה. אין לחשוש מה שהמים המהולים בדם רותחים ומתאדים למעלה וכביכול נמצא הבשר או הכבד מתבשל בזיעת הדם. בשו"ע (יו"ד סימן צח ס"ח) מביא לעניין מחבת חלב שנתנו תחת הקדירה, כתב בתשובה הגרע"א בשם הב"ח בתשובה (סימן כד) שהאיסור לתת מחבת חלבי תחת קדירת הבשר היינו באופן שהכירה שמעל המחבת מכסה את כל החלל המחבת ולכך נבלעת ואוסרת הקדירה. אולם בנידון דידן שיש לזיעה מקום להתפשט לצדדים אין בה כח להיבלע. עוד שדם הנוסף מן הכבד לקערה עם מים בטל ברוב ואין בו כח לעלות ולאסור את הכבד. עוד שאיסור דם דרבנן יש להקל. שוב ראיתי שכן העלה הגר"ש וואזנר בקובץ מבית לוי.

בשעת הצליה יש להשאיר את דלת התנור פתוח מעט ליציאת האדים. **הערה:** הנחיית הרבנות הראשית לישראל, היות ובכהאי גוונא האדים מתפזרים ולא נבלעים. כן העלה בשו"ת דבריך יאיר ח"ד (סימן לא). יש לציין שלפני שיבשלו בתנור לאחר צליית הכבד, יש להסיק את התנור על חום גבוה ככל האפשר במשך חצי שעה ורק לאחר מכן יאפו או יבשלו בתנור זה. כך דעת הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל כפי שהובא משמו בספר הליכות מוסר ח"ב (עמוד עב). זכר לדברנו בספר מלח ברית (פסקי הלכות עמוד ת). לעניין תנורים באולמות שאי אפשר להשאיר את הדלת פתוחה והתנור עובד רק כשהוא סגור, יש מתירים בדיעבד מחמת פתח כעין ארובה שקיים בו ליציאת האדים.

כאשר רוצים להשתמש בתנור לאחר צליית כבד, אין צריך המתנה של עשרים וארבע שעות. די בכך שסיקו את התנור בחום המירבי לפני השימוש בו. **מקורות:** שמירת שבת כהלכתה ח"ב (פ"מ הכ"ג). ע"ע בספר בנין אב ח"א (סימן לא) שהחמיר להצריך כ"ד שעות. כאשר צולים את הכבד בתנור בדלת פתוחה, יש להתיר. אולם כאשר אי אפשר לצלותם בדלת פתוחה רק סגורה, ובלוע כן דם שהוא איסור, נמצא שעל ידי הסקת התנור בחום המירבי אין כאן ניצוצות ניתזין להכשירו. ראה מה שדן בזה בספר כשרות למהדרין- שירי ח"ב (שאלה כה).

כָּל מָאן דְּעָבִיד רַחֲמָנָא - לְטַב עָבִיד

הגאון הרב יצחק יעקב וייס זצ"ל (מחבר סדרת ספרי שו"ת מנחת יצחק. גאב"ד העדה החרדית בעיה"ק ירושלים) סיפר מה אירע איתנו בשנות המלחמה. בשנת ה'תש"ד רבינו גר בעיר אראד שברומניה. אחר השתדלויות רבות בן אחיו הצליח להשיג עבורו ועבור עוד קבוצת אנשים כרטיסים להפליג בספינה שעמדה להפליג מבוקרשט לארץ ישראל. בדרך זו הם קיוו להינצל מציפורני הרשעים ימ"ש. הם השקיעו מאמצים גדולים כדי להשיג רכב משא שיקח אותם מאראד לבוקרשט כי הדרך עצמה היתה בחזקת סכנה גדולה. לאחר מאמצים רבים הם הצליחו ב"ה לסדר את הכל. הרכב הגיע וכולם עלו והם יצאו לדרך.

באמצע הדרך אירעה תקלה והרכב התקלקל. הם נאלצו לצאת ממנו ולשהות בצידי הכביש במשך יום שלם. שוטרים וחיילים רבים עברו לידם ובנס הם לא ניגשו אליהם. לאחר כל העיכובים הרבים תוקנה התקלה של הרכב והם עלו שוב. לאחר נסיעה לא קצרה הם הגיעו למחוז חפצם בבוקרשט. שם נודע להם כי הספינה כבר הפליגה לדרכה. צוות הספינה לא המתינו להם למרות שהיו להם כרטיסים. הספינה כבר נמצאת בלב ים. אי אפשר לתאר את גודל הצרה ועוגמת הנפש שהיתה להם. כל המאמצים והציפיות ירדו לטמיון בגלל שהרכב התקלקל בדרך.

בסופו של דבר נודע להם כי הספינה מפקורא שהם היו אמורים להפליג עליה עלתה על מוקש שהנאצים ימ"ש הטמינו. כל הנוסעים שהיו על הספינה טבעו ואילו הם שאיחרו את הספינה נותרו חיים. אותה תקלה שבזמנו נראתה כצרה צרורה והסכנה הגדולה כשעמדו על אם הדרך ואיחור הגעתם לספינה היא היתה שלוחא דרחמנא להצילם ממיתה וודאית. (מעובד מתוך הסיפור שמופיע בסוף שו"ת מנחת יצחק)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחסי יש להתקשר 073-3718395

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל שבוועד
PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב פינחס מנחם אלעזר יוסטמן זצ"ל

האדמו"ר הרב פינחס מנחם אלעזר יוסטמן זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ט (1848) בגורה קלוואריה שבפולין. משושלת רש"י הקדוש. התייתם מאימו בגיל צעיר. סבו האדמו"ר החידושי הרי"ם לקח אותו תחת חסותו. מגיל צעיר היה רגיל לבקר אצל גדולי ישראל. נסע עם סבו לאדמו"ר ר' מנחם מנדל מורגנשטרן השרף מקוצק. הצדיק הרב אברהם מטשכנוב אמר על רבינו בצעירותו: "האברך הזה שומר את הצלם אלוקים בשלימות כמו שנתנו לו. הוא לא קלקל כלום". האדמו"ר החידושי הרי"ם לא הפליג בתארים. למרות זאת הוא כינה את רבינו: "נכדי המופלג בתורה".

ב-כ"ג אדר ה'תרכ"ו (1866) לאחר פטירת סבו, היה מחסידי ר' חנוך הניך הכהן לוי מאלכסנדר. לאחר פטירת ר' חנוך הניך, היה לחסיד גיסו ר' יהודה אריה לייב מגור. התפרנס ממסחר ספרים והיה גם מוציא לאור. רוב היום למד תורה וחסידות. מתמיד גדול בלימודו. למד גם בזמן הליכתו ברחוב. רוב היממה למד תורה בשקידה ובשבת גם למד יותר מאשר ביום חול.

ב-ה שבט ה'תרס"ה (1905) נפטר האדמו"ר ר' יהודה אריה לייב אלטר מגור (ה'שפת אמת') רבינו סירב למלא את מקומו. בצוואתו הסביר שלא היו לו סימן משמיים שעליו לקבל תפקיד זה. הרב עזב את גור כדי שלא יבואו אליו החסידים ועבר לפילץ שם התמנה לרב העיר. חלק מחסידי ה'שפת אמת' נסעו לפילץ. היה הרב הישיש בכל פולין. עסק בענייני קופת מאיר בעל הנס, אתרוגי ארץ ישראל,

חברת מחזיקי הדת בפולין, ב'תקנת בנות ישראל".

התפרסם כפועל ישועות שתפילתו לא שבה ריקם. סיפורי מופתים רבים נקשרו לשמו. האדמו"ר ה'אמרי אמת' מגור אמר לנכדו של רבינו: "בשמיים מקיימים את כל מה שסבך מבקש". בשנת ה'תרע"ב (1910) חלה מאוד והוסיף את השם 'אלעזר' כסגולה. בשנת ה'תרע"ה (1915) עבר עם משפחתו לוורשוב, שם גר בתקופת מלחמת העולם הראשונה, לאחר המלחמה עבר בצ'נסטחוב. נפטר בשבת בזמן רעוא דרעווין י' כסליו ה'תרפ"א (1920). חי כ-72 שנים.

לאחר פטירתו היתה מחלוקת האם לקבור את רבינו בפילץ או בצ'נסטחוב. בסוף קברו אותו ביום שני בצ'נסטחוב. בהלווייתו השתתפו רבבות. כל מי שפסק לקבור אותו בצ'נסטחוב הסתלק מהעולם בתוך זמן קצר כיוון שכתב בצוואתו שישתדלו מאוד לקבור אותו בפילץ. בצוואתו ביקש הרבה פעמים מחילה מאת חסידיו על הוצאות הדרך שהוציאו כדי לנסוע אליו! בנו, ר' חנוך גד הי"ד שימש כאדמו"ר אחריו. על שמו ולזכרו נוסדה בחצור הגלילית ישיבת 'שפתי צדיק' של חסידות גור בארץ ישראל.

אביו: ר' בנימין (חתנו של הרה"ק החידושי הרי"ם). **אמו:** מרת צינא פעסא (בת האדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר מגור, מח"ס חידושי הרי"ם). **אשתו:** מרת הנדיל לאה (בת האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר, נכדת ה'חידושי הרי"ם'). **מרביתיו:** האדמו"רים הצדיקים ר' מנחם מנדל מורגנשטרן (השרף מקוצק), ר' יצחק מאיר אלטר מגור (מח"ס חידושי הרי"ם), ר' חנוך הניך הכהן לוי מאלכסנדר ור' יהודה אריה לייב אלטר מגור (מח"ס שפת אמת). **ילדיו:** מרת אסתר (נישאה לר' אברהם אבא בומץ), מרת חיה שרה (נישאה לר' יצחק מאיר מינץ), מרת ברכה (נישאה לר' יצחק מאיר אייבשיץ), ר' יצחק מאיר, מרת פייגה (נישאה לר' חנוך הניך רוטבלט), ר' אברהם מרדכי, מרת פריידא רייצא (נישאה לר' מאיר יוסקוביץ), מרת רחל (בזיווג ראשון נישאה לר' דב בריש איינהורן מאמסטוב. בזיווג שני נישאה לר' יחזקאל מנחם בידרמן), רבי חנוך גד יוסטמן הי"ד (צעיר הבנים והמפורסם בכולם. ירש את אביו כרבי מפילץ, והקים בצ'נסטחובה את ישיבת 'שפתי צדיק' על שם אביו ועמד בראשה. שימש ברבנות בפילץ, וירשוב, צ'נסטחובה וויילון. נהרג על קידוש ה' בטרבלינקה). **מספריו:** **שפתי צדיק** - על התורה, חג שבועות **יקונטרס הצואה** **יכתבי תורה ויראה** **יחיבור גדול על הש"ס** **ופירוש לתהילים** - אבדו לפני השואה.

ר בי דניאל וויסקאל ז"ל היה גביר שחכמתו קודמת לעושרו. הוא נהג בתבונה ועשה בהונו רבות למען העניים והנזקקים. הוא גם היה מחסידי רבינו. כשחלה ונטה למות באו אל רבינו בזעקות על מצבו הקשה. הצדיק נשא את עיניו לשמיים ואמר: "ריבונו של עולם, מה אכפת לך שר' דניאל יחיה עוד עשר שנים ויעשה בהן עוד צדקה וחסד?".

לא חלף זמן רב והחולה בדרך פלא קם ממיטתו והבריא. רבי דניאל שחסידי אמת היה, שם אל לב שרבינו אמר 'עשר שנים'. כשהגיעה השנה העשירית, הוא חיסל את עסקיו והתכונן לפטירתו מן העולם. ביום בו מלאו לו עשר שנים מיום ליום לאותו מעשה נפטר לבית עולמו. (מתוך 'זכרונם לברכה' מאת הרב אהרון פרלוב)

ר י"מ פיק סיפר כי ביום חופתו אירעה טעות מצערת. הוא נסע לעיר בה היו אמורים להתקיים נישואיו. אבל בטעות הוא עלה לרכבת המובילה לכיוון ההפוך. בתום הנסיעה ר"מ שהיה בן למשפחה עניה נותר בידיים ריקות. ברוב צער על המצב שאליו נקלע, פרץ בבכי. לפתע רבינו הבחין באדם בוכה. הוא שלח את משמשו לשאול מדוע הוא בוכה.

כשרבינו שמע את סיפורו הוא נתן לו כסף כדי שישע ברכבת וברך אותו מעומק ליבו הטהור: "מכיוון שביום חופתך בכית על חסרון כסף שוב לא תדע מחסור כל ימי חיך". מדברי רבינו לא נפל דבר. ברבות הימים היה ר"מ לנגיד ידוע ומעולם לא סבל יותר ממחסור כספי. (מתוך 'תולדות שפתי צדיק')

אום אחד בשעה שהחסידים היו מעוטרים בתפילין ומוכנים לכניסת הרבי לתפלת שחרית, ארבעה ילדים התפרצו לבית המדרש וזעקו על אביהם שגוסס ברגעים אלו. הרבי ציווה על הילדים לפתח את ארון הקודש לומר עם הציבור פרקי תהילים לרפואת אביהם הנמצא על ערש דוי. הרבי עצמו הסתגר בחדרו, השתטח על הרצפה והרבה בתפילות להחלמת החולה. לשמחת הרבים החולה הבריא לחלוטין כעבור כמה ימים. הרופאים שטפלו בו אמרו שהיה כאן 'נס משמיים' מכיוון שבדרך הטבע כבר לא היתה כל תקווה להחלמתו.

הצלה מפלגה

במשך עשרים ושתיים שעות בני הזוג היו סגורים בבית, כשהם שומעים כל הזמן יריות ופיצוצים. בשעה ארבע לפנות בוקר נשמעו צעקות בעברית מבחוץ: "תפתחו! זה צה"ל".

"חששתי שזה תרגיל הטעיה של המחבלים", בני מספר, "צעקתי אליהם בחזרה: 'אתם שומעים אותי? תשלימו את המשפט שאתחיל'. הם שואלים אותי: 'איזה משפט?'".

"צעקתי לעברם בכל הכוח: 'שמע ישראל!'. כוחות הביטחון השיבו מעבר לדלת: 'ה' אלוהינו ה' אחד'. פתחתי את הדלת. כשראיתי אותם חיבקתי אותם ובכיתי. הזהרתי את הכוחות שבבית יש רימונים שלא התפוצצו. מצאנו בבית ארבעה רימונים שבדרך נס לא התפוצצו!"

שרשרת הניסים לא הסתיימה כאן. "יצאנו מהבית והבחנתי במחבל הרוג מוטל ליד בלוני הגז. אחד מאנשי הביטחון סיפר שהמחבל עמד לפוצץ מטען חבלה ליד בלוני הגז בניסיון לפוצץ את הבית על יושביו. כוחות הביטחון בס"ד חיסלו את המחבל לפני שהספיק להפעיל את המטען.

"הם סיפרו שבקיבוץ עדיין מתנהלים קרבות עם המחבלים ולכן אנחנו לא יכולים לצאת. אני מכיר דרך עוקפת. אמרתי להם שניסע החוצה דרכה. הם אמרו שהקטע הזה טוהר ממחבלים. נכנסנו לרכב ודהרתי החוצה במהירות עצומה. במהלך הנסיעה שמעתי פיצוץ חזק ויריות. הוספתי לנסוע במהירות עד שער כיסופים ומשום לצומת אורים".

"בנקודת האיסוף יצאנו מהרכב. רק אז הבנתי כי בפועל בשטח עדיין היו מחבלים. הם זרקו לעברנו רימון שהתפוצץ ליד המכונית. השמשה האחורית והדלת האחורית היו מלאות פגיעות של רסיסים. הם גם ירו עלינו והיריות געגועו בטנק הדלק ובאחד הגלגלים. אני נוהג למלא את הגלגלים בנוזל שמונע נקרים וכך יכולנו להמשיך בנסיעה".

שרשרת הניסים המופלאה לא פסחה גם על אחד מארבעת ילדיהם של בני הזוג חסון ששהה עם חברים בקיבוץ. ברגע שהבן הבין את עוצמת המתקפה ואת העובדה שהמוני מחבלים פרצו לקיבוץ הוא מיהר לכרות שוחה והסתתר בתוכה. כדי שלא יגלו אותו לקח חתיכת צינור השקיה והכניס אותו לתוך השוחה. הוא כיסה את עצמו בעפר כשרק הצינור היוצא החוצה מאפשר לו לנשום.

מתוך השוחה הצליח בהמשך לשלוח את מיקומו לאחיו שהיה באותו זמן בסרילנקה. כך האח ידע לכוון את כוחות הביטחון בדיוק למקום המסתור שלו ואלה באו למקום והצילו אותו. "אנחנו ב"ה ניצלנו בדרך נס. אומנם אנחנו בריאים בגוף, אבל בנפש כולנו פצועים. אנחנו מתפללים לשובם של כל החטופים ולהצלת כל עם ישראל", בני סיים את סיפורו המדהים.

שבת שמחת תורה ה'תשפ"ד. אלפי מחבלים חדרו לשטחה של מדינת ישראל. המתקפה כללה חדירה יבשתית, אווירית וימית. להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'שיחת השבוע' על שרשרת הניסים של משפחת חסון:

הצעקות מבחוץ נשמעו היטב גם בתוך הממ"ד הסגור. הדי הפיצוצים והיריות שלא פסקו. צעקות בערבית נשמעו מתקרבות אל הבית. "הם באים להרוג אותנו", רעייתו של בני חסון לחשה בחרדה. מתוך הממ"ד בני הזוג חסון שמעו את מאמצי המחבלים לפרוץ את הדלת. הם ירו על הדלת והיכו בכוח, אבל למזלם הדלת לא נפתחה.

בני חסון, תושב קיבוץ כיסופים, מנהל את משק הלול בקיבוץ. הוא משמש דובר הקיבוץ. בנוסף הוא גם ממונה על אירועי הבר-מצווה לילדים. בבוקר שמחת תורה הסתגרו הוא ורעייתו בבית. עד מהרה הבינו את עוצמת המתקפה האכזרית שפגעה בבתיים רבים בקיבוץ.

כאשר המחבלים ניסו שוב ושוב לפרוץ את הדלת, ללא הצלחה, בני נשא תפילת הודיה על הטעות שאירעה עשר שנים קודם לכן. "עשינו שיפוץ בבית", סיפר, בעודו שווה במלון נוגה בים המלח, אשר לשם פונה עם תושבים נוספים. "בין השאר ביקשנו לחדש את דלת הכניסה. כשהדלת הגיעה, הופתעתי לראות שמהמשאית הורדה גם מלגזה ובאמצעותה הותקנה הדלת".

"שאלתי את המתקין לפשר הדבר. הוא סיפר כי חלה טעות. במקום להביא דלת רגילה הם סיפקו בטעות דלת משוריינת. אמרתי לו שלא הזמנתי דלת משוריינת. הוא אמר שהצדק איתי, אבל עכשיו כבר לא משתלם לו לפרק את הדלת ולהחליף אותה. אני מקבל דלת משוריינת יקרה עשרות מונים במחיר דלת רגילה".

"מעולם גם לא לקחתי דבר שלא מגיע לי. התעקשתי לשלם את ההפרש עבור הדלת המשוריינת למרות שלא הזמנתי אותה". ה'טעות' הזאת הצילה את חייהם. לאחר כחצי שעה המחבלים חזרו לבית וניסו לפרוץ את הדלת. בני המשך לספר. "הם ירו לעברה צרות אבל דופן המתכת העבה בלמה את הכדורים.

"כל אותו זמן ישבנו בממ"ד. בשלב מסוים החלטתי לצאת ממנו ולראות מה מתרחש. פתאום הבחנתי במחבל שתופס מעדר מהחצר, שובר באמצעותו את החלון ומשליך רימון פנימה. מיהרתי להיכנס לממ"ד וחיכיתי לפיצוץ, אבל הרימון לא התפוצץ. שמעתי שהמחבל משליך עוד רימון, ובדרך נס גם הוא לא התפוצץ. שמענו פיצוץ חזק מכיוון הגג. לאחר מכן התברר שהמחבלים שיגרו טיל אר-פי-ג'י אבל גג הבטון בלם את הפיצוץ".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חביבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחא ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת נתום ע"ה	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	ספרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלי בת נאוה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
יצחק בן אסתר ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	קסאנש בת דגיסו ע"ה	קסאנש בת דגיסו ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	שרה בת נרקיט ע"ה	שרה בת נרקיט ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	ספירנה תקווה בת נעימה ע"ה	ספירנה תקווה בת נעימה ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	נעמי בת השמת ע"ה	נעמי בת השמת ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	חיים חמוטל בן רינה ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	נעימה בת שרה ע"ה	נעימה בת שרה ע"ה
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל		

גיליון מס' 584 פרשת ויצא
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

לזכות ולרפואת
אסתר בת רבקה
לרפ"ש בתושח"י

דברי שי"ה

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות – עניני שבע ברכות

אין ליתן לחתן לומר השבע ברכות

שאלו מרבינו זצ"ל, למה לא מכבדים בשבע ברכות גם את החתן עצמו בברכה והאם למעשה יש לנהוג כן, והשיב, אין לשנות מנהג העולם (שיח שידוך אות רס"ז). ואמר רבינו זצ"ל, נהגו שאין החתן עצמו מברך השבע ברכות, (תורת חיים נישואין פי"ב סי"ד ובסוה"ס תשובה ק"ס כתב דאע"פ שמצטרף לעשרה לא תקנו שהוא יברך, וכן מובא בתחילת ס' מעשה רוקח מרבי אברהם בן הרמב"ם שאבא מארי כעס על הנותן לחתן לברך שאינו יכול לברך על עצמו שמח תשמח ונתקן לאחרים שיברכו).

בענין פנים חדשות לשבע ברכות

הורה רבינו זצ"ל, דאם השתתף בסעודת חתן שלא נאמרו בה שבע ברכות שלא היה שם מנין כשמגיע לסעודה אחרת יכול להיחשב כפנים חדשות, (תורת חיים נישואין פי"ג ס"ד). אם הפנים חדשות היו בסעודה והלכו קודם שבירכו ברהמ"ז א"א לברך שבע ברכות, (שם ס"ה), אם היה כבר בחתונה אין יכול להחשב כפנים חדשות אף אם בחתונה עדיין היה קטן, (שם ס"ו). וכתב רבינו, דגם אם הפנים חדשות הגיעו לאחר שנטלו הציבור מים אחרונים אפשר לברך שבע ברכות, (שם עמוד פ"ו תשובה ק"י"ז וכן ע"י שאלת רב ב' ח"א פ"ח ס"ג). בשעת הדחק, כתב רבינו דאפשר לצרף לפנים חדשות אף אנשים פשוטים כגון מלצרים ומקבצי נדבות, (שיח שידוך אות רס"ח עלי שיח אות ת"ד).

שבע ברכות בנישואי רבינו זצ"ל ולימוד החובות

ספר רבינו זצ"ל, לא דרשתי בציבור רק בבר מצוה, בחתונה, ובמי שבע ברכות, לא כל יום היה סעודת ז' ברכות אצל, אבל בימים שהיה אמרתי דבר תורה בציבור, אבל חוץ מזה לא דברתי כי לדבר צריך להיות מגיד, בעל לשון לימודים, (כל משאלותיך עמוד רמ"ד), וספרה הרבנית ע"ה, כשאני התחתנתי האבא מן הגר"ש אלישיב זצ"ל בחתונה השתתף כל הזמן, אבל בשבע ברכות אפילו יום אחד לא היה, כל ימי השבע ברכות היינו בבני ברק, ולא היה סעודת שבע ברכות כל יום, היה ביום הראשון אחרי החתונה, והיה ביום השלישי, בשבת, וביום האחרון. (להדבק ח"א עמוד ת"ג), בשמחת השבע ברכות של בן רבינו, אמר רבינו למחותנו, שמתנצל שאינו יכול לבא לאחד מהשבע ברכות כיון שהוא בעל חוב, ועליו לפרוע חובותיו, בתחלה חשב המחותן שהכוונה לחובות כספיים, וניגש לחברותא של רבינו הגאון ר' דב וינטרוב זצ"ל ואמר שצריך לראות כיצד לעזור לרבינו והלה החל לחייך, שאלו המחותן מדוע הינך מחייך, והשיב לו, שאין כוונת רבינו לחובות כספים אלא היות והיתה חתונה ושבע ברכות שגולה הרבה זמן צריך רבינו להשלים לימוד חובותיו, ולפיכך השאיר ערב אחד פנוי ולא הלך לשמחת שבע ברכות של בנו, שיספיק להשלים לימוד חובותיו, והרבנית ע"ה היתה מרבה לספר עובדה זו בעונג רב, (שם עמוד רמ"ב וס' החובות עמוד מ"ט).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

מי מתחייב להשאר לשבע ברכות

כתב רבינו זצ"ל דכל שהתחייב בחתונה בזימון נתחייב גם בשבע ברכות, (ברכת חתנים עמוד קצ"א ס"ג), ואם נתחייב אסור לצאת לפני שסיימו הז"ב, (תורת חיים נישואין עמוד צ"א אות קנ"ה, וע"י בשו"ת האלף לך שלמה אבהע"ז סימן ק"ס דאין אסור לילך טרם שבירכו ז' ברכות והחייב לא בא מתחילת הסעודה אלא משעת ברכת המזון ואילך ויכול לעזוב קודם ברהמ"ז ובשו"ת אגרו"מ או"ח ח"א סי' נ"ז נקט ג"כ דהוא חייב על המסובין ואין רשאים לצאת לפני השבע ברכות).

מה יעשה אם צריך לצאת לפני כן

נשאל רבינו זצ"ל מה יעשה מי שצריך ללכת לפני שמברכין השבע ברכות, והשיב, שיעשה תנאי שאינו מתחייב בזימון, (ס' ישמח לב ח"א עמוד ר"י ומביא שכן דעת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ומביא שמנהג מרן הגר"ח מברסק זצ"ל היה שלא לילך מסעודת חתן עד אחר גמר הברכות ואמר שזה בכלל הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו שעובר בחמשה קלות ובאמת זה חידוש וחומרא גדולה שאינו יוצא ח"ח בריקוד וכי"ב אלא רק בברכת חתנים).

לומר שבע ברכות ללא אכילה

מנהג רבינו זצ"ל היה לומר שבע ברכות גם ללא אכילה, וכן הביא בקונטרס הזכרונות ממרן החזו"א (פ"ט אות ל"ד) דיכול לברך ז"ב אף שלא אכל, וכן מובא בארחות רבינו (ח"ה עמוד מ"ט) שהורה אביו הקה"י בשם החזו"א, וציין רבינו שהפ"ת (אהע"ז סי' ס"ב סק"ח) הסתפק אם צריך שיצטרפו לזימון או די ברוב שאכלו, והביא מהדה"ח (דיני ברהמ"ז בבית חתן אות ה) דאף שלא אכל אם בא מחמת שמחת מריעות סגי, וציין לאוה"פ (סי' ס"ב סק"ה אות ז) שהביא דעות בזה.

כוס של שבע ברכה במוצ"ש אחר ס"ג

הורה רבינו זצ"ל, בסעודה שלישית בשבת שנמשך עד אחר צאה"כ יברכו ז"ב ולא ישתו הכוסות עד לאחר מעריב ויבדילו על כוס אחר ואח"כ ישתו הכוסות ואם עדיין בין השמשות אפשר לשתות, (תורת חיים נישואין פי"ג סי"א וע"י מש"כ בקונטרס הזכרונות ממרן החזו"א פי"ט אות ל"ו ופ"ט אות ל"ה שאצלו התיר לשתות לפני הבדלה ואצל הגר"ש קרליץ זצ"ל אסור והביא מהמשנ"ב סי' רצ"ט סק"י"ד להקל לענין כוס של ברהמ"ז רק בביהש"מ וכ' רבינו ד"ל דכאן עדיף ד' ברכות על הכוס הוא מצוה לכ"ע, והניח בצ"ע, ולמעשה נהגו אצל רבינו לשתות בביהש"מ ואם נתאחר עד צה"כ נהגו לומר שש ברכות אחר הברהמ"ז ולאחר הבדלה לומר ע"י בופה"ג ע"י בס' שמענו כן ראינו ח"ב עמוד ע"ב וס' אלא ד"א של הלכה פל"ה ס"ט, ובתשובה בסו"ס תורת חיים נישואין אות ק"כ כתב רבינו דיש דיעות בזה ובין השמשות מקילים, וע"ש אות ק"ט שהניח בצ"ע אם הכלה יכולה לשתות כשהניחו הכוס להבדלה שהרי הנשים נוהגות לא לשתות מכוס הבדלה, ובס' מחשבת עם תשובה ל"א נשאל האם גם בכה"ג יש למנהג הנשים להמנע, והשיב, (אול"י).

שירה באמצע ברכה אחריתא

הורה רבינו זצ"ל, דאין להפסיק בשירה בברכה אחריתא ובדיעבד אינו הפסק, (תורת חיים נישואין פי"ב סי"ג ובמכתב שם בסוה"ס עמוד צ"ב אות קנ"ז כתב רבינו בענין מה שנוהגים בברכה אחריתא שהמברך מפסיק והקהל מזמרים אשר ברא המנהג הזה אינו נכון וכבר הערתי ע"ז הרבה פעמים, ולמעשה לא היה מוחה כששרו והיה ממתין בשתיקה). ונשאל רבינו, בברכה אחריתא שנוהגים לשיר האם כשהחתן עצמו שר עם הציבור האם יוצא יד"ח בשמיעת חצי הברכה מהמברך וחצי השני באמירת עצמו, והשיב, אין לעשות כן ודיעבד יצא (תורת חיים נישואין עמוד פ"ז אות קכ"ה, וע"ש עמוד צ"א אות קנ"ד שכתב רבינו, עיין ב"אוה"ל בסו"ס קכ"ח ד"ה ובשעה שמצדד שהניגון הוא חלק מהברכה ולא היה הפסק, וע"י בשאלת רב ח"א פ"ח אות ו' שהשיב רבינו זצ"ל שהמנהג להקל).

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 124

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מְדוּר שָׁנִים קְדֻמוֹת - לְשִׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָזָה

הגה"צ רבי אריה ליב איברמס זצ"ל | הג"ר יואל יהודה בוואר זצ"ל - שלושים לפטירתו (ו' חשוון תשפ"ה)

הג"ר אברהם דוד קורלנסקי מראשי ביהכ"נ 'לדרמן' | גיס רבינו הגאון רבי מרדכי שלמה ברמן זצ"ל

נשמה לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

רבינו דוד בן שלמה אבן זימרא (הרדב"ז) זיע"א (כ"א חשוון)

איש עם זוכר משהו, וענה שכן. וסיפר, שפעם אחת היה הגאון הרדב"ז צריך לומר דרשא, יתכן שזה היה שבת הגדול, או שבת שובה, ובית הכנסת היה מלא מפה אל פה. והיה מאחורי ארון הקודש חלון קטן, והרדב"ז קפץ משם לפנים, ומיד נעמד על הבימה והחל לדרוש...

והחזון איש אוד מאוד נהנה מזה, ואם עָעַר אָאט נִיט גִּיפִיט קִיין רבנות, ואח"כ סיפר את זה לעוד אנשים שנכנסו אצלו.

מכילתא שהובא רק ברדב"ז

אמר רבינו, שלכאורה יש סתירה האם המרגלים היו כשרים או לא, מצד אחד כתוב (רש"י י"ג ט"ז) שמשם רבינו החליף להושע את שמו ליהושע ואמר קה יושיעך מעצת מרגלים, הרי שידע שיכשלו, ואם כן מדוע שלחם, ומאיך הלא רש"י בתחילת הפרשה כותב שאתה שעה כשרים היו.

ואמר רבינו כי הנה יש מכילתא שאינה לפנינו, אבל הרדב"ז על הרמב"ם פרק י' ממלכים מביא אותה, שאסור לדין שכל דעתו תהיה מה שמסכים לחבירו ואינו מכריע מעצמו, דאם כן לאו דיין הוא, אלא צריך לשקול בדעתו ולהכריע. והנה, מה שמשם שלח אותם היה צריך הכרעה, אם הארץ רעה או טובה וכו', ולכן משם החליף להושע את השם, כדי לרמז לו שלא יסמוך על חבריו המרגלים רק שיחשוב לבד, ולימדו פרק בהלכות הכרעה (דרך שיחה פרשת שלח).

מדוע משאירים שני פיאות בראש

למרות שרוב עיסוקו של רבינו בתורת הרדב"ז היה בהלכה וסוגיות הש"ס, מצינו בספר טעמא דקרא שרבינו בפרשת קדושים מביא קושיא של הרדב"ז ומיישב אותה, וזה לשונו:

ברדב"ז ריש הלכות מתנות עניים הקשה למה בפאת שדה משאירין רק פאה א' ובפאות הראש ב' פאות ע"ש מה שתיריך.

ונראה דשדה הרי אין דין איך צריכה להיות ויכולה להיות מרובעת או עגולה או שאר צורות וא"כ ע"כ הפאה היינו מה שמשאיר בסוף השדה, אבל בראש גם קודם התספורת יש לו במציאות ב' פאות ודוק. וזה הטעם גם כן שבזקן יש חמש פאות. (שוב הראוני זה בריטב"א שבועות ב' ב' ד"ה ועל הזקן ע"ש).

רץ כצבי לשקוד על טובת חבירו

מהדרת נופה של בני ברק התורתית נעקרה השבוע אבן חן שהאירה על כל סובביה באור יקרות. ביום ראשון א' דראש חודש כסלו תשפ"ה נלב"ע בשם טוב רבי צבי פרנקרייך ז"ל, שזכה לפעול במשך חייו רבות ונצורות במוסדות תורה ולטובת בני תורה ואברכי כוללים.

היה מרבה לבוא אל רבינו, ובעיקר עבור אחרים. כשהיה רואה צרה אצל זולתו היה גוער בענוות חן, מדוע הנך נושא בעול לבד, הבה ניכנס יחדיו אל גדול הדור והכל יסתדר. מלבד הפעמים הרבות שהיה מגיע על פי הצורך, היתה לו קביעות שבועית לבוא בכל יום שישי אחרי צהרים ולשטוח לפני רבינו בעיות שונות שהיה זקוק עבורם למענה.

פעם ישב רבינו במדרגות ביתו המפורסמות וקיבל את קהל הקודש לעיצה וברכה, והנה אך ראה מרחוק את רבי צבי מתחת הבית, סימן לו לעלות, ואמר לגבאי 'הוא צריך להיכנס ראשון, הוא הרי לא בא עבור עצמו, אלא לאחרים' (יש"כ לנכדו הבחור אהרן פרנקרייך נ"ו).

רבינו דוד בן זימרא המוכר בכינוי הקצר 'הרדב"ז' זיע"א (ר"מ - כ"א חשוון של"ה, ויש אומרים כי נפטר בשנת שמ"ט) היה גאון בכל מכמני תורה ובפסק ההלכה, וראש לחכמי דורו. נולד בספרד והיה ממגורשיה, משם עבר בנערותו לארץ ישראל אך מפני העוני הקשה ששרר אז, ירד למצרים שם לימד תורה כארבעים שנה, וכל חכמי דורו שמו אותו עליהם לראש. לעת זקנותו חזר לדור בירושלים, ואח"כ עקר לצפת, וגם שם עד מהרה נשאוהו בכבוד גדול ושמוהו עטרה לראשם. חיבוריו המפורסמים, 'קרב תפארת' על הלכות ברמב"ם בהם אין פירוש 'מגיד משנה' מצודת דוד, מגדל דוד, שו"ת דברי דוד, שו"ת רדב"ז ועוד ועוד.

מבין מוסרי התורה מימות משה

ברשימה מיוחדת של רבינו (בסוף חיבורו 'בשער המלך' המובא בספר שיח השדה חלק א') הביא את סדר מוסרי התורה המפורסמים שבכל דור ודור, מימות משה רבינו ועד דורנו אנו, על פי הסדר שכותב הרמב"ם בהקדמתו, ואחרי כן רבינו מונה דור אחרי דוד מימות תלמידי רב האי גאון עד דורנו אנו, ובדור י"ג הוא מונה: ר"ע מברטנורא, מהר"י בי רב, מהרלב"ח - שהיה בן מהר"י בן חביב ותלמיד ר"א מזרחי, הרדב"ז ומהר"י בן לב.

אלפי פעמים

רבינו התייגע רבות בחיבוריו של הרדב"ז, הן בביאורו על הרמב"ם ספר הפלאה, זרעים ועוד, והן בתשובותיו הנודעים 'שו"ת רדב"ז' בהם מופיעים אלפי תשובות שהשיב הגאון בכל מכמני התורה. בספרי דרך אמונה מביא רבינו אלפי פעמים (!!!) את דברי הרדב"ז, כשרובם הגדול הם כהלכה למעשה, ויש אשר מפלפל בדבריו או דן בעומק כוונתו.

גם בספרו 'קרית מלך' בו רשם רבינו אלפי מקורות לדברי הרמב"ם, מביא רבינו בדרך אגב עשרות מקומות לדברים שהזכיר הרדב"ז ולא ציין איה מקורו.

מצבת קברו של הרדב"ז בבית החיים בצפת, הקבר השלישי מימין בשורה התחתונה

קברו של הרדב"ז שייך לזרם החרדי, ומצבתו נמצאת בקבר השלישי מימין בשורה התחתונה.

הילד ששחט

סח רבינו משמו של זקינו הגה"צ רבי אריה לוין זצ"ל: אמו של הגאון בעל הרדב"ז ז"ל היתה עניה מאוד, והיתה מתפרנסת ממריטת הנוצות של העוף אחרי השחיטה.

פעם אחת, מישהו הביא לה שש עופות, וביקש שתלך לשוחט ולאחר מכן תמרוט עבורו את הנוצות. העניה שלחה את בנה הקטן אל השוחט עם העופות, כדי שיחזיר אותם שחוטים והיא תמרוט אותם. הילד, שרצה כל כך לעזור לאמו, יצא מן הבית ובחצר ערף את ראשם של העופות והרגם, ואז חזר לאמו כשהעופות מתים, ואמר לה - הנה חסכתי לך גם לשלם לשוחט....

כשראתה זאת אמו אמרה לו בעגמימות, כמה חבל שכבר היום אינך שוחט... שאז שוחט היתה פרנסה טובה, ומחמת העניות לא העלתה בדעתה שהוא עתיד להיות כל כך גדול בישראל (מפיו, פרשת וארא תש"ס, בעת שלמד סוגי' חדש"ו ששחטו - חולין דף י').

קפץ מהחלון

סיפר רבנו: באחת השנים שמרן החזון איש שהה למנוחה בעיר צפת, הגיע אליו זקן מופלג שאמר שעוד זוכר את תקופת הרדב"ז, וזו, שאל אותו החזון איש. 1. א"ה, כנראה שאביו או סבו סיפר לו, כי הרדב"ז נפטר לפני למעלה מארבע מאות שנה.